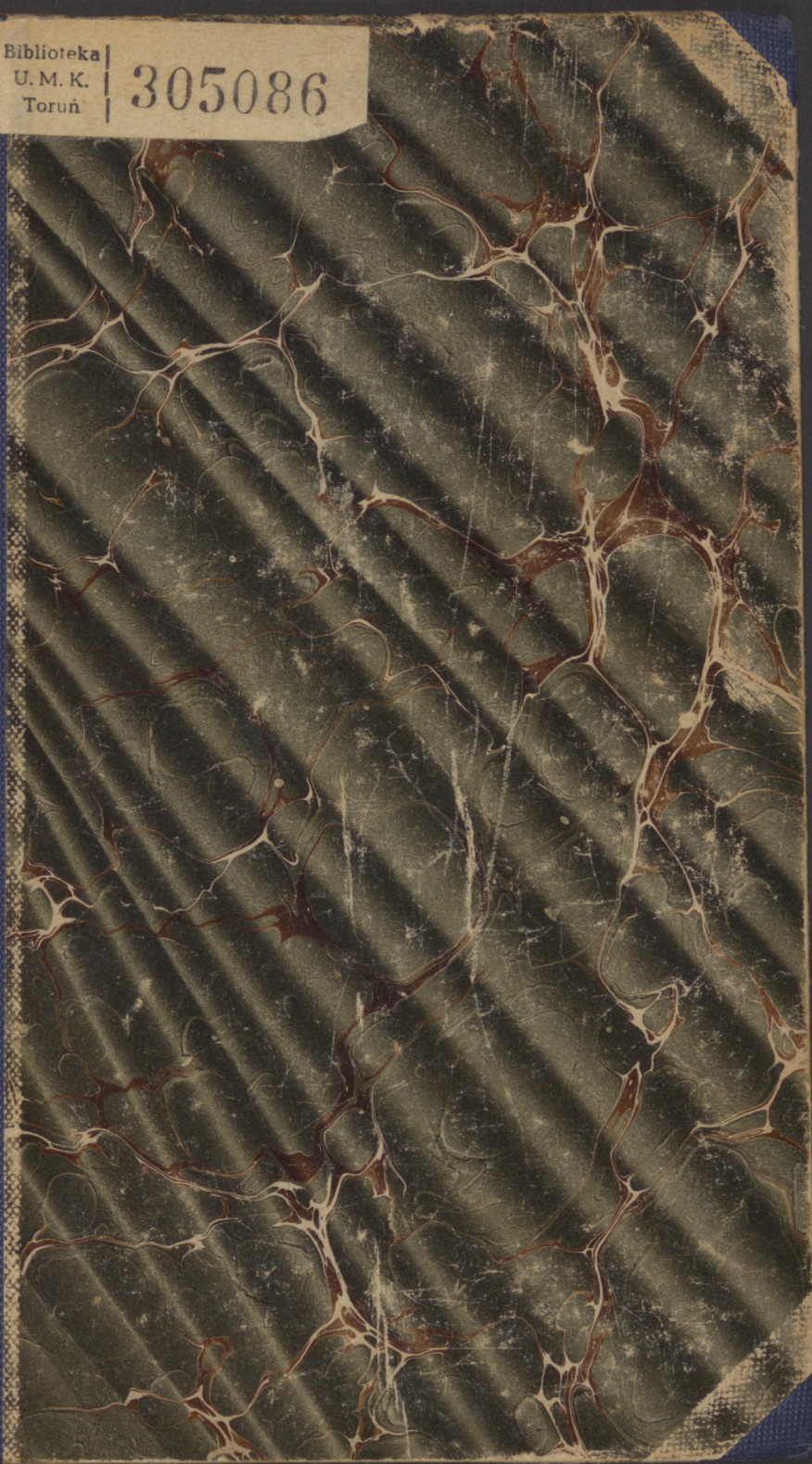
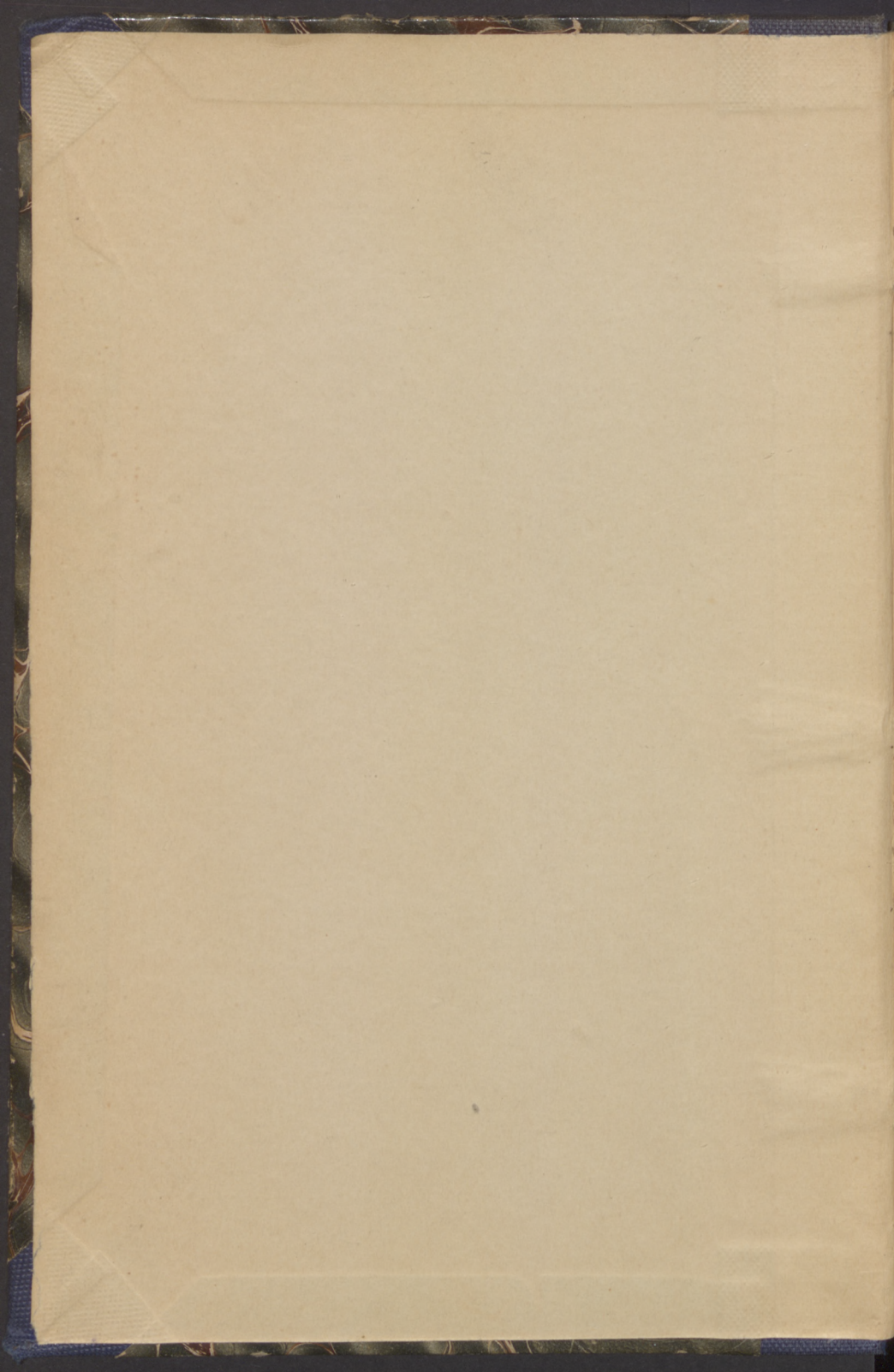

Biblioteka
U. M. K.
Toruń

305086

11

BIBLIOTEKA
UNIERSYTECKA
w Toruniu

305086

Q144

215. 450

Wypisy do Georgi Tardy
ulozone

jako notatki wrynkowe, bez związku, i
jedynie tylko w pomoc pamięci, nie, stojąc
na ustnie kursa Georgi Tardy -

Wosta stografowania tych Wypisów, o podziła Towarzystwo
naukowe pomony, i bezplatnie one, nie, stojąc na
kursu Georgi Tardy, rozdawać będzie.

N° 435.

Dr. Med. GUSTAW ZAREMBA

Parry 1834.

Uwaga.

Wpisów do Georgii Tardy

Plansze i figury, uważaj jedynie należy ja-
w pamiółce uchających się, nie zaś jako Regula-
ryj jakkolwiek mogą postuwać do przypomnia-
nia ustnicy lekcyi powiedziane było, same w so-
bie, niemoga żadney mieć wartości. — mnóstwo
tów, które ustnie uchacym się myślać, opuszcza-
myślach, wymagatyby bowiem, i zbyt długiego czasu
i mnoga pisania, a przez to wysiężyte, stracił się tu-
nie wyrymkowe.

Bo w pisze, pisze, a pamiółce od razu, bez żadnego formuła-
wania, a zatem często bardzo przypominam sobie ukłonić
do pisze paragrafu to, w którym na początku pamiółce prze-
pominaniem — Nie przypominaj to żadney niedogodności, by-
wajacym sa ustnych lekcyach, lecz ci w takich miejsc-
chali, nie z nich korzystaj niemoga; są one bowiem, jak
już powiedziać, tylko notatkami czyli przypominie-
niami dla uchęszczających na ustne lekcy.

Więcej mi chodzi, w ile możności jasne i krótko i wy-
tóżnienie, jak w styl lub pisownia, które zbyt są nie-
poprawne i niegładkie; kómuż plansze i figury kresle,
od ręki, bez cerkla i wymiaru, abywa iem zatem potrzebny
akuratności.

Łreszta, imma jest zupełnie kolej nauki praktyczney; ja
dla ustnicy swego powiecia uchających się, przypiętem wzysto gminny-
sza, kolej nauki, tak aby w najkrótszym czasie, i unikając
powtarzania, przeżył się kardę, Sakoty. Lecz ukłonić kardę
Sakoty mykając, jaka jest klasyfikacya i stopniowanie
nauki w praktyce. —

Na gadanie jedynie uchających się, przystaćem na
otografii anie, tych wypisów, aby forki to uchacym się
powiadanie takich notatkami, byto.

Rozmieszczenie ludzi i koni w Szwadronie Jazdy

Ustawienie ludzi i koni tak w dowroście, jako też do ich pojedynczego usposobienia, nazywamy Kamionkami, czyli urządzeniem Szwadronu lub Plotonu.

Szwadron składa się, czyli dzieli na dwa półszwadrony, czyli na cztery plotony — Plotony te w pojedynczym Szwadronie biorą następujące numery od jednego do czterech. —

Pierwszy ploton stawa na prawem skrzydle Szwadronu, obok niego z lewej strony ploton 2^{ty}, z lewej strony ploton 2^{ty} ploton 3^{ty}, a na samem lewem skrzydle Szwadronu ploton 4^{ty}.

Ploton pierwszy i drugi, składają pierwszy pół Szwadron, ploton trzeci i czwarty drugi półszwadron.

Wszystkie plotony w Szwadronie powinny być sobie równe, to jest, składające się z równym i równym liczbą rot. Leć gdyby liczba rot w Szwadronie nie mogła być podzielona na równo między cztery plotony, wówczas stawia się takowe w następujący sposób:

- a) Jeżeli od równego podziału na cztery plotony bývá jedna rota, to takowa stawia się w pierwszym plotonie, którego intencją o jedną rotę będzie więcej od innych, np. w Szwadronie któregoś z 60 rot, pierwszy ploton będzie miał rot 16, a trzy inne po 15.
- b) Jeżeli bývają dwie rotę, od równego podziału na cztery plotony, to te dwie zbývające rotę, stawiają się po jednej w obu skrajnych plotonach, to jest, w 1^{ym} i 4^{ym} np. w Szwadronie któregoś z 62 rot, pierwszy i czwarty ploton będą miały po rot 16, a drugi i trzeci po rot 15.
- c) Jeżeli zaś od równego na cztery plotony podziału bývają trzy rotę, wówczas trzy rotę zbývające stawia się w 1^{ym}, 3^{ym} i 4^{ym} plotonie, np. w rot 63 — plotony 1^{ty} 3^{ty} i 4^{ty} mieć będą

po not 16, pluton zaś 2° not tylko 15°.

Trzeci dwa Szwadrony występują lub bratają, razem pod jednym dowódcą, składają w siebie Dywizyon Tarczy. Nie zachodzi jednakże żadna zmiana w ustawieniu szeregów w manewrowaniu każdego z tych Szwadronów w podziale ich plutonów i ustawieniu pod Officjów i Officerów; lecz ta tylko zachodzi różnica iż plutony lewego Szwadronu, to jest: tego którego składa lewa potława Dywizyonu, zmieniają we francie swoje numery, przybierając ciągły numer do prawej; to jest: że pierwszy pluton drugiego Szwadronu nazywa się 1° ^{potława} drugi 2°, trzeci 3°, a 4°, 5°, i w ten sposób dowódca Dywizyonu nakazuje na przykład wykaranie jakiego bądź poruszenia na 4° pluton drugiego Szwadronu, mickomendancie ma 4° pluton drugiego Szwadronu, logo w komendancie swojej nazywa wykaranie się: na osmy pluton Dywizyonu. i. t. p.

Manewrowanie Szwadronu co do wzrostu ludzi i koni i ich pojedynczego usposobienia.

W naszym Tędrze manewrowanie to byto do najwyższego stopnia doskonałości doprowadzaniem. —

Do dobrego manewrowania Szwadronu trzeba naprzód umieć kształtować dobrze ludzi do koni; to jest:

- 1° dużych ludzi posadzić na większe konie, mniejszych zaś na mniejsze konie. —

- 2° Konie abyć chęte, abyć żywe, dawać jeźdźcom pozwalnicę szyn, ciepłą szynę.

- 3° Konie zaś deniwskie, pozwalnicę szyn, jeźdźcom z temporem szyn, lub nieznają szyn dosyć ciepłej wody. —

- 4° Lepiej jeźdźcom konie dawać umięci szyn, lub stać jeźdźcom szyn jeźdźcom. —

- 5° przeliczenie zaś konie psocze niedosyć stać lub unarawione, dawać ludziom szyn i dobrym jeźdźcom. Wynurze się z pod tej reguły skrzyżtaných żołnierzy, szyn: tak zwanych Karabierców, których posmiemati prowadzić

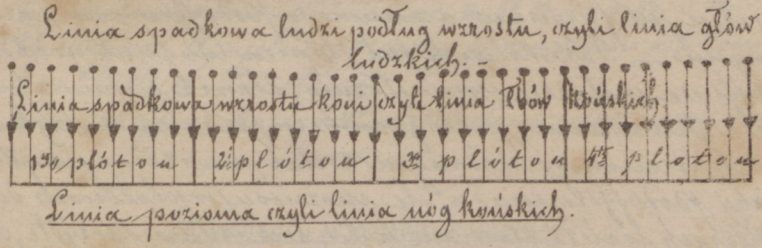

przewadzić maia skrzydła plotonów, dawać potrzeba
kwasie doskonałe wyjeżdżone i okrzate. -

Ukierowanie iu sie, tyony wzrostu koni i ludzi.

Szwadron Tardy ro do wzrostu koni i ludzi ustania się
spadkuiać w skrzydła do środka, to jest, najwęższe
koni stania się po obu skrzydłach szwadronu, a
najmniejsze w środku szwadronu, dla czego się to ro-
bi ustanie wytożyciu. -

Pierwszy katein potswadronu rawnorunie się, od prawego
do lewego, a drugi potswadronu od lewego do prawego, naj-
mniejsze katein konie, i najmniejsi ludzie stac będą
naprawem skrzydła 1° plotonu, i na lewym cwar-
tego, najmniejsze katein konie i najmniejsi ludzie na
lewym skrzydła drugiego plotonu, i na prawem trze-
ciego, uważając katein na następostwo spadku wros-
tu, jak upi następostwo figura wkoze, która wysta-
nia nam front szwadronu.

Ukierowanie w sie, tyony usposobienia ludzi i koni.

Co do ludzi: Dobra iu najprzygotowniejszych ludzi, naj-
lepszy jeźdźców, i najlepszych rwnięcych mustre, zgotamaj
Dobrych iu, nie wszytkiem, posadzić na najlepszych
koniach i porównawczy na skrzydłowych plotonowych, czy-
li tak awanych Karabinierów, to jest, porównawczy ich
po ceterach do każdego plotonu, stania się po jednym
z nich, stosownie do wzrostu, na obu skrzydłach wobec
skroni każdego plotonu.

Przygotownych ludzi i dobrych jeźdźców stania się
w pierwszym

w pierwszym szeregu w sztyku całego szwadronu; mniej
 parę stojących mniej niż ciążych koni, i taborych jeźdźców
 w drugim szeregu.

W wyborze ludzi rosłychszych, pierwszy pluton jako na-
 czelną ma pierwszeństwo nad czwartym plutonem, a po-
 między zaś ludzie mniejszych, najlepszych jeźdźców i naj-
 śmiańszych ludzi stawią w 3im plutonie, którego w de-
 łcie szerególnicy do flankierowania jest najmniejszą,
 mniej zaś ciężkich stawią się w drugim plutonie.
Co się tyczy koni. W urządzaniu szwadronu sta-
 wia się konie skąpsze, a lepszym i piękniejszym
 frontem; dobrze katowane i dobrze ujeżdżane w pier-
 wszym szeregu, w drugim zaś mniej ujeżdżone, zachowują coby i twardszo w pysku.

Co się tyczy Podofficerów, w szwadronie mając
 czterech, miedziując szwadronowego i asystenta
 w półkach, któreby szwadronowi miały.

Z tych czterech Podofficerów jeden jest Wachmistrzem
 szwadronowym, trzech są Wachmistrzami plutonowymi;
 jeden jest furjerem, a drugim są Podofficerami sekcyj-
 nym — Takie kolwiek jest stopień lub funkcya Pod-
 offiera w starobie mundurów, stawią się on we fran-
 cie szwadronowego, podług numeru jaki mu do sztyku
 szwadronowego nadany został, uważają jednakże
 aby Podofficerowie ci, ile możności w plutonach do
 których mają stawić się, leć sztyku na skrzydle, czy
 w karotach, należy to do ich sposobności, wzrostu i wzdol-
 nienia większego lub mniejszego każdego z Podoffice-
 rów. — Sadza się ich kursie na najlepsze konie w szwa-
 dronie, uważając w doborze koni na wzrost, stosownie
 do miejsca, jakie Podofficer w sztyku szwadronu zaj-
 muje, lub do szerególnych jego funkcyj — np. Podof-
 ficera szerególnego w szwadronie dają się konie
 najrosłaysze; Podofficerom wytycznym konie lek-
 kie i spokojne, aby stały nieporuszone w linii,
 i parę wythnicznicy nie darty się z innymi je-
 źdźcami koni. — Podofficerom plutonów flank-
 ierowskich konie posuwiste wytyczmate wybiera
 należy.

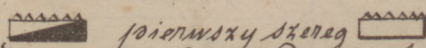
uależy.

Tak pośródziatem, jest 14^{ty} podOfficerow w Szwadronie, z tych N° 1^{ty} jest parow skrzydlatym w Szwadronie, N° 5^{ty} lewoskrzydlatym w Szwadronie, oba miewo-
minni kamie najrozszytsze - N° 7, 9, i 10^{ty} sa podof-
ficerami wytykany, potrzebnia, kamie lekkich i sploky-
nych.

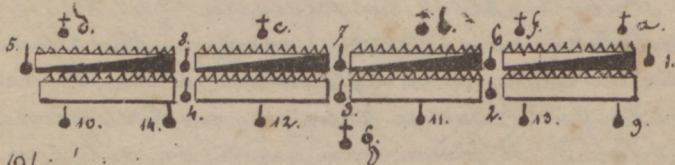
N° 3, 8, i 12^{ty} sa podOfficerami plotonu flankier-
skiego, potrzebnia kamie posumistych, lekkich i wy-
stych, wieciej je bawiem miedza tak w mustroie jak w boju,
od innych podOfficerow Szwadronu.

Kobaczmy teraz w stawienniu Officerowi podOfficerowi
w Szwadronie Tardy -

Umieszczenie znakow w planach do szukow Szwadronu.

 pierwszy szereg znakow drugi szereg -
 znaki Kommandanta Szwadronu
 Kommandanci plotonow. a, 1°, b, 2°, c, 3°, d, 4°; -
 Officer asystujący przy pierwszym plotonie.
 Officer karotowy.
 podOfficer każdy jest oznaczony w tasciowym sobie
 numerem.

Szwadron w szyku biniwym.

Obiasnienie.

Kommandant Szwadronu o 10 krokow przed srodkiem Szwadronu.
 Kaind 1° plotonu, przed 2° krotą od parowego swego plotonu i obydwie
 Kaind 2° i 3° ploto! Kaiden przed srodkiem swego plotonu przed 1°
 szeregim

Kommandant

Nami 1° 4° plutonu przed 2° rotą od lewego swego plutonu } obydwa jeden
 Officera Asystującego przed 2° rotą od lewego w 1° plutonie } z drugim 1°
 Officera Karotony na środku swadronu wprost pod oficerów }
 Nr 7 i 8, a krok w tył od Podofficerów Karotonych.

Miejsca Podofficerów. — Nr 1, 2, 3 i 4, są porawo skrzydłowy
 mymi plutonów tychże numerów, i stawiają na porawych
 skrzydłach, każdy respective swego plutonu, w drugim szeregu,
 wyjąwszy tylko Podofficera Nr 1. Który będzie Karotem
 porawo skrzydłowym 1° plutonu i porawo skrzydłowym ca-
 tego swadronu, stawia się w drugim, i to w pierwszym szeregu.

Podofficerowie Nr 5, 6, 7 i 8, są lewym skrzydłowym
 plutonów, mianowicie, Nr 6, plutonu 1°; numer 7,
 plutonu 2°; Nr 8, plutonu 3°; Nr 5, a także i lewo skrzy-
 dłowym 4° plutonu, i całego swadronu, — Wszyscy stają
 na lewych skrzydłach swych respective plutonów w pier-
 wszym szeregu.

Podofficerowie Nr 9, 10, 11, 12, 13 i 14, są Karotowym
 i stawią krok od 2° szeregu, mianowicie, Nr 9 i 13 na
 1° plutonem, numer Nr 11 na drugim, Nr 12 na 3°, a
 Nr 10 i 14 na 4° i wartyem plutonem.

Tam gdzie na plutonem jest dwóch Karotowych, to
 ci stawiają na drugim rotami od skrzydeł, gdzie zaś
 tylko jest jeden Karotowy, to się stawia na środkiem
 plutonu — Gdyby brakowało jednego Podofficera to
 niebyłoby Nr 14, a wtychczas Pluton 4° miałby
 tylko jednego Podofficera na środkiem — Gdyby zaś
 brakowało dwóch Podofficerów, i było ich tylko dwa na-
 sta to na 1° plutonem byłoby jeden tylko Podofficer
 Nr 9 i stałby na środkiem plutonu. lecz koniecz-
 nie potrzeba mieć 12° przynajmniej Podoffice-
 rów, a zatem gdy by ich nie było w komplecie, to na
 ich miejsce potrzebowałyby Karotowy na następców.
 W lokach tych Podofficerów Nr 7, 9, 10, są wytykany-
 mi, a ich obowiązki w Szkole Swadronu i pułku wy-
 kazać będą.

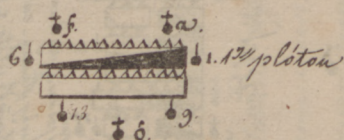
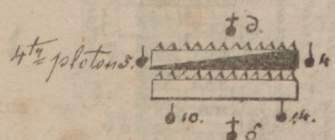
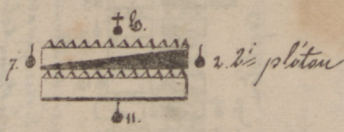
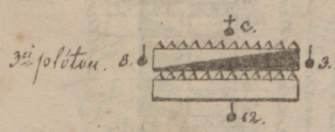
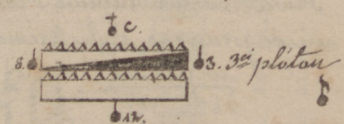
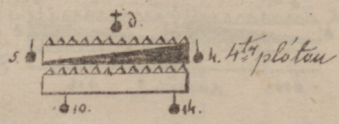
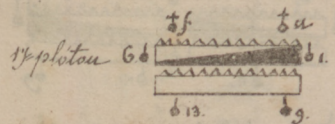
Podofficerowie stojący na środkiem plutonów, i Of-
 ficierowie

i Officerowie przed środkiem plutonów, równai się po-
 mianai na środkową rotę, zatemowska, lecz jeżeli pluton
 ma formę linii rot, to stawaja o jedną rotę niżej ku
 lewemu skrzydłu np. w plutonie 4 rot 15ta równai się
 na 8ta rotę, w plutonie 4 rot 16ta na 9ta rotę, i t. p.
 niżej zaś na luke, między rotami.

Skwadron w kolumnach plutonowych.

W kolumnie od prawego

W kolumnie od lewego

Uwaga. Komendⁿⁱ plutonów o krok przed
 swoim plutonami. Komendⁿⁱ skwadronu
 ze strony dyrekcyi kolumny.

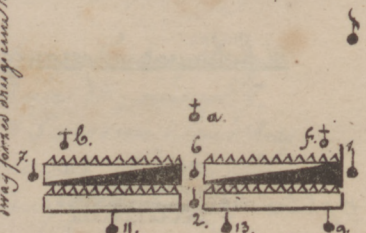
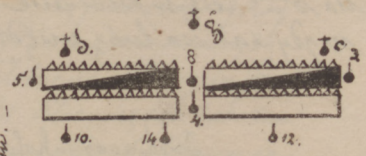
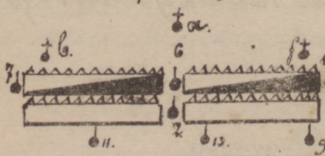
Uwaga. W obu tych kolumnach
 gdyby przed pierwszym plu-
 tonem nie było Officerów a alijstaj-
 jącego, natomiast komendⁿⁱ 1^{sz} plu-
 tonu, jednie przed środkiem
 plutonów.

Officer asystujący przed drugo-
 łą od lewego 1^{sz} plto. - Officer karolo-
 wy za ostatnim plutonem.

Officer asystujący przed drugo-
 łą od lewego 1^{sz} plto. - Officer karolo-
 wy za ostatnim plutonem.

Dzwiadron w holunnie pół
szwadronami w odstępach
od prawego.

Dzwiadron w holunnie pół
szwadronami od lewego w od-
stępach.

Wzagał stawy z dwóch oficerów i pół szwadronu
przebiegał w tym czasie, imi. Duży port. Dwaj
rotmistrzowie i trzy podoficerowie z kompanii szwadronu
i towarzyszący szwadronu; porty i oficerowie z obu
miejsc po od drugiego rotmistrza.

Dzwiadron w holunnie szóstka
mi od prawego, czyli trzema
w prawa.

Dzwiadron w holunnie szóstka
mi od lewego, czyli trzema w le-
wa.

Wzagał. W holunnie 3m w prawo, czyli ino do trzeciej od pra-
wej. Linia parowa i ostatniej strony - cały szwadron, w prawo i pod-
a prawej strony 12. Wzagał w tym czasie 10. i 12. i lewej strony holunnie, pod-
oficerowie 6 i 7, w środku o statkach od rotmistrza, dwóch szwadronu
i 12. węgry pół oficerowie i prawej strony porty 12. szwadronu.

Wzagał. W holunnie 3m w lewo, czyli ino do trzeciej od lewego
linii parowa od lewej strony, 12. w prawo i pod-
lewej i lewej strony 12. Wzagał w tym czasie 10. i 12. i prawej strony ho-
lunnie - 12. oficerowie 8, 7 i 6. Wzagał w tym czasie od rotmistrza i om-
nich szwadronu, Wzagał ino do oficerowie i lewej strony

Dzwiadron 2 i 12 ploton 6 i 12 ploton 4 i 12 ploton

Kolumna trzema od prawego.

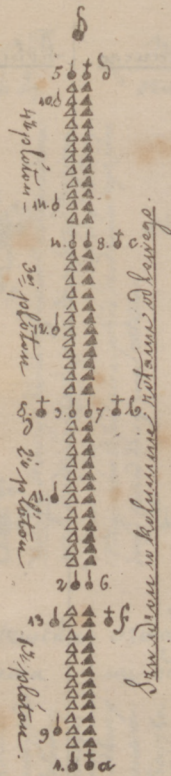
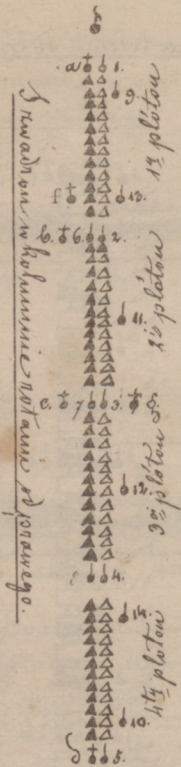
Waga: Waga kolumny 2° jest najmniejsza, a waga kolumny 3° jest największą, a kolumny 1° - waga jest podłóżnicowa i porówny stawy kolumny - 2x 1/2 - dynamicznie jak i waga stawy podłóżnicowej, zawsze przy tej samej masie 2x 1/2.

Kolumna trzema od lewego.

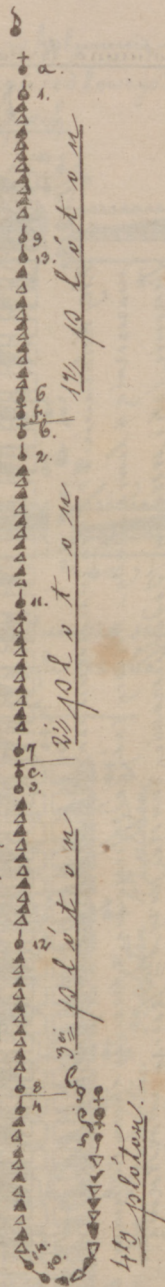
Waga: Waga kolumny 2° jest najmniejsza, a waga kolumny 3° jest największą, a kolumny 1° - waga jest podłóżnicowa i porówny stawy kolumny - 2x 1/2 - dynamicznie jak i waga stawy podłóżnicowej, zawsze przy tej samej masie 2x 1/2.

Muzaga. W tyj kolumnie 2' pany maszyn
 ie porozowy stanic 1' - Strona bojomij odd
 wa - skomunikowani 12 i 13 plotow maszyn
 nacy w tyj kolumnie, imi xai obok 2' Podoffie
 ranie Nam 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, maszyn 9, 10
 tach - Podofficomic sad. N° 9, 10, 11, 12, 13, 14
 obok rot z porowy strony. -

Muzaga. W tyj kolumnie 3' kony maszyn
 polnicy stanic 1' - Podofficomic N° 9, 10, 11, 12
 13 i 14 maszyn 9 i kony strony party 2' pany
 9m, Podofficomic sad N° 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12
 sa omij, w rotach. - Kandy 12 i 13 plotow w tyj
 stronie, imi sad z porowy strony. -

Szwadron w kolumnie poradkiem, od prawego. Dla amunicyjnic i celow szwadron w tyj plotow 10' rotow

W Rozrachowaniu w Teżdzie

Możemy pięć przygotowanych rozliczeń płotom lub fien
draun jardy, jakoto:

1° Do ksiadania i wsiadania

2° Do obrótow trawna

3° Do wstawiania się, stercena d brodka

4° Do sławierowania kurnego

5° Do spieszania

Opiszę tego kordy kotnicor kura, pominiem numer
swojej ruty w płotomnie, tak, aicby go po naziwisku nie-
było potrzeba ostrzegea, lecz tylko w tascinym jego im-
mencem, lichy od prawego skrzydła, upr sirdny napozd,
dxiemiaty w tyl i t. p.

Także trzeba oznaczyć środkowego otowicka w płoto-
nie w pierwszym skrogu, gdyż jest on pierwszym
przykach dxiemiaty na ruchliwej osi w do postępsy
rucha, o ktem w swoim miejscu obserwowany pominiem.

Teraz myłoz, dwa pierwsze rozliczenia, trzy has osta-
tnie w swoim czasie, to jest, w ciągu nauki opiszę,
we wtascinym miejscu. -

Rozrachowanie do ksiadania i wsiadania.

Recommenda. od prawego do ksiadania licz się.

Caty skwadron się, lichy od prawego dolewego skrzydła bez
portorny, następnie, w sposób następniający:

podofficer śled nie wielkiy - prawy karabinier

czyli prawy skrzydłowy kotnicor skwadronu, w pierw-
szym skrogu, lichy się głosiw, stowem: wyprzedam:

podofficer jego lewy mowik: storie, trzeci kotnicor, wy-
przedam - czwarty storie - i tak następnie lichy się

caty pierwszy skrogu od dolewego skrzydła skwadronu.

podofficerowie № 6. 7. 8. 5to stojący w 2^{im} skrogu
lichy się, jak z kolei na nich wyjdzie, ayt wy-
jodze aicy staj. -

W drugim

W drugim zaś szeregu równocześnie liczącym się, paramy Karabinia Sawadromu mówią głośno, stoie, pobocznik jego lewy sofam, następnie stoie, dalej sofam, i tak aż do lewego skrzydła Sawadromu - plodoofficjowanie. Now 2.3. i 4. sta-
ją się w drugim szeregu, licząc się z kolei jak w nich wy-
padnie, czy sofam czy stoie -

Konwachowanie do obrotów trzema. - Tu się, każdy płó-
tów sam w sobie rozlicza, kładąc w wszystkie płó-
tany karabin liczenie od swych paramech skrzydeł.

Komenda jest: w każdym płótonie od paramego do trzech
licz się. * Potem komendowie wszyscy parame Karabi-
nary płótonów w obu szereгах, kładąc głośno i karabin
licząc raz, pobocznicy ich liczą, dwaj, następnie traj; da-
lej chwasta nota liczą raz, piąta, dwaj, szósta traj; -
i tak następnie, aż do lewego skrzydła każdego res-
pective płótonu i szeregu; z czego naturalnie wypa-
dają kapłaniacy mowa, karabin ten sam numer co
ich poprzednicy -

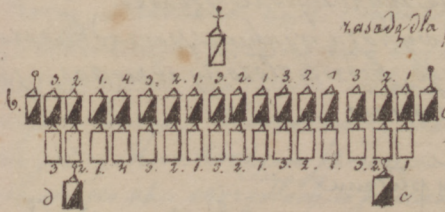
plodoofficjowanie wszyscy nie liczą się, wcale do trzech,
gdyż obrotu swoje pojedynko wykonują; -

Gdyby płótony składaty się z takich ludzi rot, i by
parme trzy na karabin oddziaty podzieleniemu bydnie
mogły; w ten czas w rozliczeniu następująca tracho-
dzi obowiązuje.

1° Jeżeli od pierwszego rozliczenia zbywa jedna rot
np: w płótonie 13°, 16°, 19° rotowym, to jeden z od-
działów płótonu takiego, składają się z dwóch z czterech
rot - oddział taki czterorotowy niemógłby być ko-
stawionym na samym lewym skrzydle, z powodu że
marszcząc trzema od lewego, kładąc płótonu i pod-
officjować lewym skrzydłowym marszcząc, przy tym oddzie-
le, porok sojda od lewego oddział ten składający się
z 6° ludzi, gdy tymczasem w oddzieleniu się to re-
ma najmniejszą tylko pięciu ludzi w szeregu jednym
szeregu, marszcząc w pierwszym; z tym więc przytym
oddział taki z czterech rot rotowy, kładąc bydnie
parmianca poprzedzających od lewego skrzydła, a kom-
inendant

a Komendant plutonu po uwiadomieniu komendy do rozcho-
wania się, odśrodek pomieszczenia swego plutonu w stowach; przed-
ostatni oddział z czterech, albo 4. rota całego
Następujące figury objaśniają dokładniej -

Pluton ten składa się z 16 rot, i 16 straż-
niczasady dla plutonów z rot 10^{ty}, 13^{ty}, 19^{ty} i 22.

Wrotkowaniu do obrótow tona
ma, kiedy odbywa jedna rota
od nowego podzielnia.

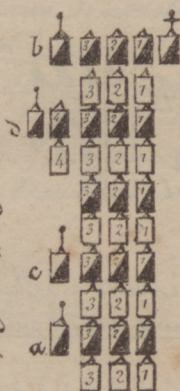
Przebieg od prawego

Przebieg od lewego

Pluton ten rotowy w skła-
danie 16 rot i 16 strażnic
z prawego

Wtę kolumnie maicie i równanie
jest do lewego, w istoty przysy-
biach podofficera d. ma następnie
swieze przy poprzedniej stronie.
Wtę kolumnie maicie i równanie
jest na prawo: podofficera d. ma następnie
nowa swieze przy poprzedniej stronie.

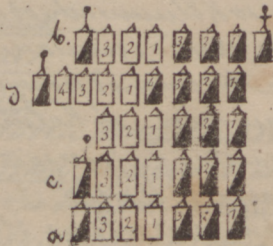
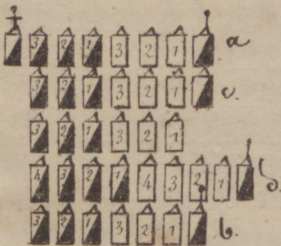
x to jest caucie i równanie do 1^{ty} Nimerow.

Przebieg od prawego

Przebieg od lewego

(w tę kolumnie maicie i równanie
do lewego, w istoty przysy-
biach podofficera d. tak
jak w powyższej kolumnie)

(w tę kolumnie maicie i równanie do pra-
wego, w istoty przysy-
biach podofficera d. tak
jak w powyższej kolumnie)

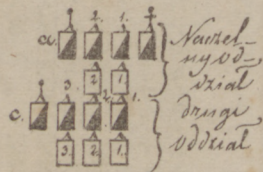
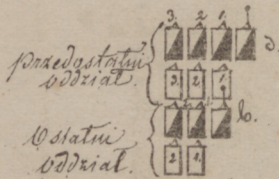

2° Gdyby zaś od równego trójek rozliczenia zbywato dwie koty, np. w płótnach z kot 14°, 17°, 20° i t. p. malarz as-
te dwie koty zostają się, a na lewym skrzydle płótna od-
działanie lewego skrzydła płótna, nie trzeźna być
dwoma obróty swie wykonywać będzie.

Następnie figury wykazują w jakim porządku koto, lub
ogon płótna takiego, będzie złożony wówczas, i jak się
w oddziatach równocześnie, -

Ostatnie dwa oddziaty płótna
w kolumnie trzeźna od prawego.

Naczelne dwa oddziaty płótna
w kolumnie trzeźna od lewego.

Ostatnie dwie szóstki płótna
w kolumnie szóstkami od prawego.

Dwie naczelne szóstki pło-
tna w kolumnie szóstkami
od lewego.

Uwaga. We wszystkich kolumnach, kłucie i równanie, jest na lewo w kolumnach od prawego, a na
prawa w kolumnach od lewego, a zatem w kolumnach
rotacji, kłucie i równanie jest zawsze do 1° szeregu kolo-
nunie trzeźna od prawego, kłucie i równanie do tych-
cich numerów - w kolumnie trzeźna od lewego kłucie
i równanie do pierwszych numerów - w kolumnie
szóstkami od lewego, kłucie i równanie do pierwszych
numerów pierwszego szeregu - w kolumnie szóst-
kami od prawego, kłucie i równanie do trzecich nu-
merów pierwszego szeregu -

Szkola Plotonu

Czesz 1858

Kondu jakikolwiek bade' ploton sam oddzielnie manewruja-
 cy, i ktorow nie jest przeciagnony aby byl atakowany i innymi, lecz
 jemu oddzielnie ma dzialac, ustania sie postug wrota od pra-
 wego do lewego - Karabinow stania sie po skrzydlaty
 po jednym w konnym szeregu - Dwóch Podofficerow sta-
 nia sie po obu skrzydlaty w pierszym szeregu, trzeci nad za
 srodkiem w karotach - Tercji jest czterech Podofficerow to
 w karotach stania sie dwich, za drugimi kutami od skrzydel.

Ploton powinien byc rozliczony do wszelkiego wyzta,
 to jest: do wsiadania - trzema do obratow - czterema od
srodka, do flankierowania trzema - i do spieszenia
sie, czyli trzema do wsiadania. Czteryce wiodzie po-
 winnie swoy numer bicia gny w rotach, i wyznaczone byc
 powinien srodkiemy catorwiec do kachowosci na ruch-
 owej pie.

§ 1° Wsiadanie na koni i wsiadanie z koni

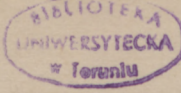
a) wsiadanie.

Kolnierze staja przy koniach z lewej strony, trzymajac
 za cugle od tyzle, pod srodkiem konarskim, po sobie siednie-
 ta kucykiami na dot - lanca w lewan ruku; a jeżeli
 strzelcy koni w ten czas rzeka lewa sponzowana polam-
 pasie.

- Komenda: 1° do wsiadania
 2° wsiadanie
 3° na - koni

Na pierszym komendzie, ludzie pierszego szeregu, w
 sie odbrakli stowem, wyiczkiam, wyprawa z nia konie
 w ceta ich dngosci naprzod. w drugim szeregu ci w sie
 odbrakli stowem cofajcie, cofajcie konie o jedna dngosc
 w tyt; a karotami w jedna dngosc w tyt. w cofajacych, po-

B

Konie

potem unakajaj na prawostrzydlowego, rebiż wysocy
razem, 1° obrót w prawo, 2° potem jeden krok boczny
w prawo, 3° chwytka lewa, rebiż za cugle, 4° prawa rebiż
równa cugle, i porzekniayje i prawy strąg karku kon-
skiego 5° jeżeli unakajaj w powietrze tyłek w ziemie, toży-
mając się w lewym ruku, w rax i cuglami, podaje prawa
rebiż garb grzmiwy lewej ręce. 6° chwytka prawa, rebiż za pu-
ślisko, ponad strzemieniem 7° kładzie lewa noga w strze-
mie, a prawa rebiż, chwytka katylna kurla, - kolano lewa
oparte o bok koniski.

Na drugą kommandę: Wano i się na strzemieniu lewym,
bunniąc obcas, noga, prawa i lewa.

Na trzecią kommandę, porzekniayje prawa, porzek po-
kniek w rax i karabinem, kłonec przytrzymuje rebiż, pra-
wa; porzeklada noga poalcami na dół, ostrąga, do gorytkła-
daję w strzemie, i unakajaj na prawego strzydlowego
równa cugle, rebiż, prawa, u prawicy ich kince i pra-
wy strony karku koniskiego; porzekniayje, jeżeli stan to prze-
nosilance, do prawego strzemienia, i kładzie ja w tuley-
ka; porzeklada rebiż, prawa, porzek temblak, u sławy, i o-
piera rebiż, na prawem udzie, między kłoci bierdrowy.

Na przed kównay się.

Na tę kommandę, ci co w pierowszym fronegu wy-
porzekadali konie, kłatają w niygsen, a ci wstali do-
idzają do nich - w drugum kłac skonegu, ci co wofali do-
idzają do tych co stali, a potem fraxem i niimi porzy-
stajają do pierowszego skonegu.

1° do kładania.

kommandy: 1° do kładania

2° kładzie

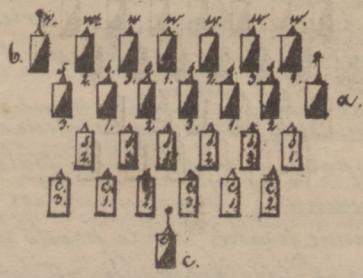
3° i koni

4° na przed kównay się

Uwaga: Na następniaycy figurze, objaśniaycy
ksiadanie i koni, popisane littory znakaj:

w znakaj wyikdżam, c. znakaj cofam o, znakaj sto-
ię - - Numera dane oznakajaj, jeżeli skenie pół-
towa trzema od prawego.

Figura oznaczająca szych płożone do usiadania i zsiadania

Na pierwszej Kommandy jedkcy podług swego rozkliczenia wstępnego wyiżdżają lub wstają, poodein uwrakają na prawego chrystotomego, wycimnia lauce & tumbaka, wycimnia & tutey ki, przenoszą na lewą stronę karku konstakiego, opuszczają tutey do kicmi, chwytaią prawą ręką za konicie cnglij, pociągają je na lewą stronę karku konstakiego, podają prawą ręką garść grzywy ręce lewoy, wycimnia drugą prawą ręką & strzeżeniemia, przenoszą prawą ręką karabiny po przet kad konicy, na lewą jego stronę, dają ręką prawa ręką rękę po płotrze prawym, i opierają się na rękę rękę rękę.

Na drugiej Kommandy przenoszą prawą nogę palcami dotem pro nad pakiwkicem, stojąc na strzeżeniemi lewym, obicno i & tutey, prawą ręką, trzymając się kuli rękicy.

Na trzeciej Kommandy, przenoszą się lekko, stawaia prawą nogę na kicmi, lewą wycimnia, & strzeżeniemia, i przyciągają do prawicy, po oim uchwyciwszy lauce w lewą ręką, robia krok boczny w lewą, chwytaią prawą ręką za cngle do trzeli, pod-pod przedkicem i obracają się, prauitem!

Na czwartej Kommandy, wycimniają się na przed do tyżch, którzy w pion wstępnym samogę, naprzód wyiżdżali.

§ 2° Dobycie palaszy lub wzięcie za lauce

Kommandy:

- U Strzelców kucmych
- 1° Du dobycia palaszy
- 2° Łozność

- U Mławin
- 1° Du dobycia palaszy
- 2° Łozność

3° Dabądzie-

2° Dobudacie4^o pataszy3^o na4^o broiu

Strzelcy kominii - Pierwsza kommenda jest przeostrozenia,
Na druga kommenda, chwycić prawą ręką, za rekoisic patasza
 i dobud go o cetero cali & pochwy. -

Trzecia kommenda, dobud go & wpetwie, przewiesić przed
siebie, rekoisic oparta o pierś, koniec patasza prosto w góre.

Czwarta kommenda, przewiesić patasza prawą ręką, do uda,
tyłek oparty o ramię prawe, ustrze prosto w pole. -

Uwagi: Pierwsza i druga kommenda jest tylko dla Officerów
 i Podofficerów, którym trzecia i czwarta kommenda kastepnie
stawa: dobudacie pataszy, co wykonywają podług tych
samych zasad co Strzelcy kominii, któsiereż z na dwar-
ta kommenda, chwytają za piki prawą ręką, w postawie prze-
pisanej. -

§ 3° Schowanie pataszy lub wzięcie same w ramię.

Kommenda:

u Strzelców kominnych

1° do schowania pataszy

2° łaczność

3° schowaycie

4° patasze

u Uwagi

1° do schowania pataszy

2° łaczność

3° w ramię

4° broiu

Strzelcy kominii. Pierwsza kommenda jest przeostrozenia.

Na druga kommenda przewiesić patasza rekoisic, przed piersi,
chwycić prosto padle do góry. -

Trzecia kommenda, spuścić koniec patasza prawą ręką
ramię, chwycić głowę, ramię chwycić na pochwy, i chwycić pa-
tasza w ramię, z do cetero cali od rekoisicia. -

Na czwarta kommenda, schować patasza do reszty w pochwy,
i prawić z ręką prawą do prawego uda. -

Uwagi - Podofficerowie na trzecia i czwarta kommenda,
robią to co Strzelcy kominii - któsiereż z na dwar-
ta kommenda, wprowadzają łancie na tablach, po za ra-
mie prawe, i prawić z z przodu z prawy do uda.

§ 4° Stanie Izdruców we froncie.

Uwagi

Stanie Jondxiów we froncie jest podstawa w wielkich pomiarach. Officera Jondxi wiasacy rzeczk Smoia, i wprawne oko, miazcy, miazcy, stojacy front, i siole & pomowdca, umioskowai, czyli Jonda ta, jest dostatecznym wyrobieniem, i siole, cy pomowdca będa, dobre wykonywane; stowim, cy jest w staniu, dobrze manewrowai.

Jondxi we froncie pomowdca

- 1° Dokładnie byda w siole w umowdca do skrzydła dyrekcyi.
- 2° trzymaj pomowdca na umowdca, de frontu, to jest, do jego linii podstawy. -
- 3° Konce pomowdca stac prostopadle do linii podstawy frontu.
- 4° trzymaj konce pomowdca na umowdca, de bokach, to jest, aby nie krzykowaty nig, lub im nie folgowaty.
- 5° miedzi konce pomowdca do dyrekcyi, to jest, strzemieniem do strzemienia, po bokach, miedzi, miedzi, miedzi, i nicod dalai, ich od konca, miedzi, miedzi, miedzi, na bokach, i miedzi, miedzi, miedzi, od tego.
- 6° Kapłanicy pomowdca byda, dokladnie wyrobieni na smyech, po bokach, de frontu, jedni, i wprost, jedni, a, koni, wprost konia, a nie na odstępy.
- 7° Drugi siole, opowdca, tego pomowdca, dokladnie byda, w sobie, wyrobieni, w siole, do skrzydła dyrekcyi, i stac, w umowdca, do 1° siole.
- 8° Jondxi, pomowdca, trzymaj konce, w umowdca, to jest, krotko, cugle; aby na dany, komowdca, miedzi, krotko, ruch, bok, ukrowdca, cugle. -
- 9° Siidzenie, jondxiów, pomowdca, byda, stosownie, do kasad, siole, jondxiowa - postawa, dobra, na koniu - romowdca, to jest, jednostajne, trzymanie, konia (patrzy, lub, laue). tydki, blisko, przy, koniach - siole, opowdca, glowy, prosto - miedzi, siole, & cugle, miedzi, romowdca, trzymanie, jakowdca, siole, tlumackone, bylo.

§ 5^{ty} Marsz frontem. -

Do marszu frontem plötou daie sig komowdca.

1° plötou naprzód

2° dyrekcyja na prawa, albo na lewa.

3° stopo.

3° stepo, lub klusem, albo galopem.

4° marsz.

2. c.

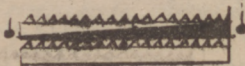
Na pierwszą konwencję, jako ostrzeżenie, płóten stajnie poruszony -

Na drugą konwencję, podofficera na skrzydle dyrekcyi stojący, ubiera sobie punktą dyrekcyi. Punktate posmiany, bydyć walinii, prosto pastey przechodzący przez brzożkę jego pierwi -

2. b.

W tych dwóch punktach, gdy bliższy na tymanie, punktami posierżniwii, a drugi zaś b. punktem dalszym. Po wstąpieniu w konwencję i wzięciu ubliżania się do punktu a, ubiera sobie punkt dalszy c, na procentu i w ten sposób prosto pastey linii, tak, aby miał w sobie dwa punkta dyrekcyi w ciągu całego marszu -

2. a.

Na czwartą konwencję, płóten ruszt i wzięcia wahażnym chodem. Latwiera we francie, więc powinnu ciągle marcie do sobie stajników od strony dyrekcyi. Patrzyć prosto przed siebie, a gdyby im koniarkie przypało spojrzeć po linii szeregu, powinnu to zrobić bez obracania głowy, przez co wachędzicy uadają jedno ramie, a przez to tamą linią - Gdyby chcieli wzięcia się ciżnicie się, powinnu przez przyłożenie tyłki do strony dyrekcyi, trawersem wzięcia się - Gdyby zaś płóten się w marzaku rozrywał, to jedny punkt ad w tyłku, przez ciżnicę dyrekcyi, powinnu, a tyłk spowolben, wachędzicy we konie i wzięcia się do dyrekcyi - Maderskiy sthó wziętek nie poprawiać do wzięcia, lecz wzięcia; aby uniknąć wzięcia wzięcia wzięcia - Drugi szeregu wzięcia ctey marzaku, bycodotepnie od pionierskiego, równai się karsie powinnu ciżnicę swaich powięzedników -

Step powinnu być spokojny i pstryony klusem, więc wzięcia, taktowy karsie równai - galop, powinnu być wzięcia i spokojny - Fokeli Tarda jest dobrze wyrobiona, i konie ma dobrze wyrobione, to galopem powinnu frantem

frontem kawale & prawey uogi; w każdym zaś razie przyrzuceniu
utrzymać galop jednostajny, to jest, aby konie utrzymowały
pręco kawale tak galopujące konie, rozbić front.

§ 6^{ty} O kłusowaniu chodu.

Chocąc ze stopu przejść w kłus, lub w kłus w galop. (co się
nazywa podwoić chód); lub też chocąc ze stopu przejść w ga-
lop; kommandować się:

1° Kłusem lub galopem

2° Marsz

Marsz komenda, jakdziej bez skarpiania koni porucho-
wą w nakazany chód.

Chocąc przejść chód czyli przejść w galop w kłus, lub stop,
lub też w kłus w stop, kommandować porcją, gło klu-
sem, albo ste - po, bez dodania słowa Marsz; - po tej
komendzie, żołnierze kwalna w trzech do czterech krokach,
przechodzą w nakazany chód.

§ 7^{my} O zatrzymaniu marszu i awansu frontu.

Do zatrzymania jakiegokolwiek bądź chodem mar-
szującego frontu daje się komenda:

Stój - równaj się

Komenda stój w stopie i kłusie dawać porcją gło; w ga-
lopie zaś i porcją krótko i dobitnie - W stopie i kłusie
zatrzymanie żołnierze kwalna, to jest, w trzech krokach;
w galopie zaś i porcją usadzaia twarzą, to jest, krótko
konie swoje - W każdym razie drugi szeregi uważać po-
winiem, aby nie najechał na pierwszy, i nie trątał ko-
ni 1^{my} szeregowi.

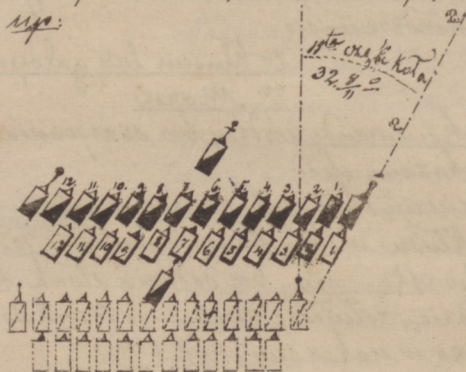
Na komendzie, równaj się, cały front poprawia swoje
równanie do skrzydła dywizji - Wyby porządek zatrzyma-
nia konie chowania skrzydła dywizji, intencją kom-
mandować należy: 1° stój i równaj się,

2° pluton w prawo w le - wa lub w prawo - wa,
a żołnierze równają się po zatrzymaniu w stronę nakazaną.

§ 8^{my}

§ 8^{my} W Marszu ukosnym

Do marszu ukosnego czyli indywidualnego ciagnienia się, nadaje się porządek komenda: w pora-wa, albo w le-wa, w tej komendzie, Podofficer na skrzydle ciagnienia, wraca konia swego na $\frac{1}{4}$ chodu kota w stronę, wskazana, i natychmiast obraca sobie punkta Dyrekcyi nowicy, po których skrzytło porawadzi, np:

Wskazywać koturne w obu szereгах, wracając równieź konie swoje na $\frac{1}{4}$ chodu kota, i powstrzymania porwota przed siebie, w nowym kierunku, mając ramię w stronę ciagnienia.

W marszu ukosnym, kolano jeźdźców prawy powadzi powinnny pod kolano poboczniaka od strony ciagnienia; też kuznia w kanas poboczniaka w stronę ciagnienia (w tymwice przypadku, kolano prawe pod kolano lewe, też kuznia w kanas poboczniaków prawych). —

Koturne 2^{go} szeregu, nie na poprzednikach swoich, lecz na poboczniakach swoich poprzedników od strony ciagnienia się, jedni powinnni — Wskazywać jeźdźcy obu szeregów, trzymać powinnni ciągle lewą, tydko przy koniu, aby porwota spychać zad w stronę ciagnienia; powstrzymać też, gdyby się ciagnęło w lewo, prawą, tydko, powstrzymać powinnni.

a) Chocąc porwotać się ciagnąć. —

Chocąc

Chocąc przostać się, przyciągnąć dać się, kommenda: na - przost,
 po której zotwierze zwracaia swe konie do frontu, i przez przytożenie
 nie tydki przez ciemię dyrekcyi, spychaia swe konie lekko ku
 skrzydłu dyrekcyi - Jeżeli chce zostawić dyrekcyę, na skrzydło cię-
 gnienia, intencja daje się kommenda: na - przost; lecz jeżeli po-
 trzeba zachodzić zmienić dyrekcyę, na przeciwnie skrzydło, intencja
 kommenderować ma być: 1° na - przost

2° dyrekcyja na lewa, lub na prawa,

6) Chocąc zatrzymać front ukośnie marszowiacy.

Nigdy nie zatrzymuje się front w tym przypadku, lecz zawsze przed
 zatrzymaniem trzeba go zwrócić do przostej dyrekcyi; zatem dać się
 kommenda: 1° na - przost

2° stój - równaj się; albo jeżeli zachodzi po-

trzeba zmiany dyrekcyi, kommenderować -

1° na - przost - dyrekcyja na prawa, lub na lewa;

2° stój - równaj się.

Na przostej kommende, zotwierze zwracaia swe konie do frontu,
 a na drugą, front się zatrzymuje.

C. Ciągnięcie się z miejsca.

Stojącym plutonom nie można machać z miejsca przost-
 nia, gdyż wrzut taki nie może być jednocześnie wykonany,
 trzeba zatem ruszyć pluton z miejsca na przost, i dopiero ma-
 chać przostnie się; kommenderować zatem ma być:

1° pluton na przost

2° dyrekcyja na prawa lub na lewa,

3° stępo, klusem lub galopem.

4° Marsz, a skoro pluton ruszył z miej-

scą: 5° w przost - wa, lub w le - wa, albo też tyl-

ko kommenderować: 1° Marsz

2° w przost - wa, lub w le - wa,

W tym ostatnim przypadku pluton rusza stępem z miejsca.

§ 9^{ty} Zasady nadawania dyrekcyi.

Kommenderować ma być dyrekcyę, czyli nadawać dyrekcyę,
 w następujących okolicznościach.

1° Jeżeli w przost frontu ma być z miejsca, jakim bądź chodem.

2° Jeżeli

2° Nie raz w zachodzeniach frontem, potknuć się na porost, mieć ja chcemy na wsi, czyli na skrzydle porocimnem zachodzeniu, nie jeżeliby zachodził lewym skrzydłem, a chcemy mieć dyrekcyę na porawa.

3° Po odwróceniu trzema na porawa, w tył, lub na lewa, w tył.

4° Po odwróceniu czyli zayściem trzema do frontu.

5° W ciążeniach się, ile razy po kolumnach na porost, mieć ja chcemy na skrzydle porocimnym dyrekcyę w kolumny.

Nie nadaje się dyrekcyę w czasie powoznych w rąk podkach.

1° Nie raz front kaszt w porawa, lub w lewa, trzema.

2° W kolumnie kostkami, trojkami, ratami.

3° W zachodzeniach, ile razy chcemy ja zostawić na skrzydle które zachodziło.

4° W ciążeniach, ile razy ja chcemy zostawić na skrzydle od strony ciążenia. —

Je są ułożeniemi kasady, we wszystkich poruczeniach i we wszystkich przypadkach, czy to w umiastie plotonowej, czy szwadronowej, czy pułkowej.

§ 10. O zachodzeniach, w wsi statcy i ruchomicy — skomendzie — rądy i zachodzi, albo prawie lub lewe kamie na porost, i wzniesienie poruczeń kiedy używać wsi statcy, a kiedy ruchomicy.

a) Zachodzenie, jest poruszenie, przez które oddział Wojska we francie będący, kolumnie jedniem smim skrzydłem, w chwili gdy drugie jego skrzydło, sturymu kappunkt, i w którym smie gotowa nie wykonywa. Skrzydło które kolumnie krci i luki kota, i nazywany je skrzydłem zachodzącym — skrzydło zaś które sturym kappunkt gotowania, jest skrzydłem we umiastie zachodzenia i nazywany je osia. —

Zachodzić powinna pod wszelkim kątem czyli tukiem, rądy wozu od najmniejszego aż do półkula. np.

Figura a, jest zachodzenie na $\frac{1}{6}$ kota, czyli $22\frac{1}{2}$ stopni, nazywany je ćwierć zayściem — Figura b, zachodzenie na $\frac{1}{3}$ kota, czyli 45° , nazywany półzayściem — Figura c, na $\frac{1}{4}$ kota — 90° , nazywany całym zayściem. Figura d, półkotem

połtorem 180° narywamy kąty ściem w koto.

Kiedy zatem się uwinie, iż półtorem robi półtorem, kachodzenia, znać się iż kachodzie ma 1/8 części koto czyli na 45° tuku i. t. p.

b) o osi. W kachodzeniach imamy dwie osie, to jest, osi staty, czyli nieruchomą i osi ruchomą.

Osią statą nazywamy tę, kiedy skrzytłomą jędrze, wewnątrz kachodzenia czyli na osi będący, obraca swego konia w miejscu na kachodzie, mieniący się przeto kpunktu na którym się kachodzenie wykonuje.

Osią ruchomą jest ta, gdzie jędrze wewnątrz kachodzenia, czyli na osi będący, knieśli tuku, mają na okoto punktu, na którym się kachodzie, miarą tego tuku jest promień krzywizny dla półtorem, 10° krzywizny dla półkwadrantu, 20° krzywizny dla kwadrantu, lecz to tylko jest wziętym mianem; w rzeczywistości bowiem, tuteż nie od osi, lecz od skrzytła kachodzącego kachodzie.

c) o kummentacie do kachodzenia narywania

Do kachodzenia daje się kummentata: porawa lub lewe rwanie na porząd - marze, albo - w porawa kaudzie, lub w lewa kachodzie marze.
Do kummentacie porawe albo lewe rwanie na porząd marze, płótnem kachodzie na osi staty lub na osi ruchomej, stoiszowie do potrzeby, której masady między spiszem.

Kummentata zaś kaudzie - lub kachodzie, pociągają a sobą, mieniący się dwie mieniący się reguty.
1° Iż jędrze kachodzie się karsze na osi staty.
2° Iż wreszcie tę kummentatę, nakazane kachodzenie, wykonuje się narywającą jędrze; widać w tym przypadku, gdyby jędrze miało chodź inny kummentatę, byłby narywany na płótnem w porawa, albo na porawa w tyl kaudzie - marze - płótnem kachodzie jędrze.

płótnem

Plotonami na prawa, w tył, na przód - klusem - Marsz.

Ploton kachodzi na kawałku chodem, to jest, klusem - Wka-
żymu razie po kommendzie razie, lub kachodzi, kommendzie
sie, stoj, a nigdy na - prost - Uważa także na lewy, iz wiel-
kie kuchodzenia w stronę prawa, prawa kommenda, razie
Wszelkie kaś kachodzenia w stronę lewa, kommenda, kachodzi.
 I tak up kommendzie sie: trzemna na prawa, - trzemna na
prawa, w tył, albo: plotonami lub szwadronami w prawa, lub
na prawa, w tył - razie.

W lewy, kaś stronę, kommendzie sie: trzemna, plotonami,
lub szwadronami w lewa, albo na lewa, w tył, kachodzi.

Przychyła tego jest ta, iz kinowki w stworach w prawa, w le-
wa, bez de ku wielkie jednokone, tatwo w sentencie Korri, tot-
niow mogły sie porozumieć; i razie w porozumieć, stronę,
gdz ty tychaseu, poraz roznie, w stworach: razie i kachodzi,
już ma dobitnie u skazana, stronę, obrotu.

2) Kasada kiedy sie wyżywa staley, kiedy ruchoinicy osi.
Na staley os kachodzi sie.

1° po kommendzie razie lub kachodzi.

2° ile razy oddział Wojska, czy to ploton czy to szwadron, kachod-
zi z miejsca.

3° ile razy kilka szwadronów lub plotonów, razem tam sie
z frontu, poraz razie szwadronami lub plotonami.

4° ile razy jaka bądź kolumna, czy to plotonowa, czy szwadri-
nowa, kachodzi razem d frontu.

5° ile razy kolumna, czy to plotonowa, czy szwadronowa ka-
chodzi na prawa lub na lewa, w tył.

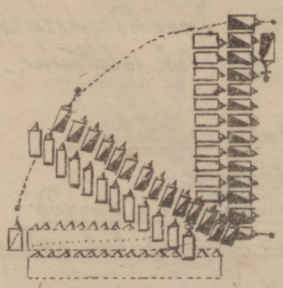
6° poraz indywidualnych kachodzeniach z frontu, plotonami na
prawa, lub na lewa, w tył, to samo i do frontu.

Na osi ruchoinicy kachodzi sie: 1° ile razy ploton lub szwadron po-
idynko kachodzi w marszu. 2° ile razy plotony lub szwadrony mastrone
jedem po drugim w marszu kato jednego punktu kachodzenia wyprawy,
jak to w 3 kole szwadronu do okładnicy wytorze.

3) O stronę i rozumianiu poraz kachodzeniach. kachodzi na osi staley czu-
cie stronę jest do osi, gdz ta kastaje w miejscu, rozumianiu kaś do strony ta
kachodzi z tego, które tu kreśli. Poraz kachodzenia kaś na osi ruchoinicy i
czu rozumianiu jest do strony ta kachodzi z tego, które tu kreśli, iz bonium oddala
sie od punktu katowania.

§ 114. Nachodzenie na staley wsi w porawa.

- Komenda: 1° plotonem
 2° lewe ramię naprzód
 albo: 2° w porawa - karyde
 3° klusem albo stepo.
 4° Maroz.

Z kolumny Drugiej Komendy, cały ploton oporócz lewo skrzy-
 dlowego Podofficera, rżuca oky wlewa, a Podofficer lewo skrzy-
 dlowy zwrach głowę w porawa, i patrzy w stronę skrogu.

Po wydaniu trójcei Komendy, kolumna Plotonu udaje się gabo-
 pnie na punkt oparcia lewego skrzydła swego plutonu, liak
 planu sta mka konic, i z tamtąd nadaje chwarta Komendy,
 pro której lewe skrzydło rżuca na 1/4 plutonu w porost, i do-
 piero karyna krahnie. Wskazy kolumny maiz konic
 lekkie strżeniem do ozi, oky kās i równania do skrzy-
 dła zachodzącego.

Podofficer kreslacy Turk zachodzenia uważaie prownien,
 aby wiesciakal plotonim przy kotowanim.

Caly Drugi skrogy obraca konic wlewa, tak aby tly koi-
 skie, mijaly bieder konia pobocznika zch popprzdrukiem,
 od skrogy skrogy zachodzącego, i kunden kotniex tego skro-
 rogu, jolunie dzie wspomniwdego pobocznika, zachowując
 obok tego równanie w siewim skrogu. do skrogy zachod-
 zącego.

Skoro skrogy zachodzące dojdzie do Officera, tenże
 Komenduje: 1° skry - równaj się.

2° ploton

2° plutonowy w przawa

Na to komenda, dotychczas 1° pluton, sprząstają kamicę w szeregu, a dotychczas i porządek równanie. - Dotychczas 2° szeregu, sprząstają kamicę, a dotychczas i myślnie się, na swoich poprzedników - powiem Officer sprawdziwszy równanie udaje się, na swoje miejsce przed przed plutonem.

§ 13^{ty} Nachodzenie na staley osi w lewa,

Komenda: 1° plutonem
2° porządek kamicę na przód.
3° stopo, klusem, lub galopem
4° Marsz.

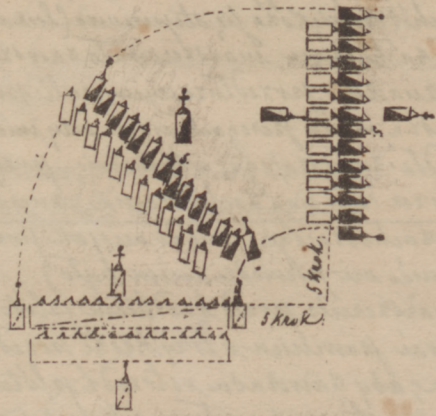
albo: 1° plutonem
2° w lewa, - zachodzi
3° stopo, klusem, lub galopem
4° Marsz.

Wykonanie jest podobne tych samych zasad, jak wyżej opisatem, lecz w stronę przeciwną. to jest, Officer wzniósł punkt oparcia porawego skrzydła; dotychczas wzniósł ocy, a przywraca ją głowę w porawo do skrzydła zachodzącego; a kamicę kamicę biega w lewa, to jest kamicę do wia; drugi przed bierze się w porawo, a biodrem porawem kamicę poprzedników swoich poprzedników od strony porawey. i. t. d.

Uwaga. W obu przypadkach chce zachodzić przedem, komendując się: 1° plutonem
2° w przawa, - kamicę, lub w lewa, - zachodzi
3° Marsz.

Zasady są zupełnie te same; wyjąwszy iż się kamicę wykanyma przedem - przed officer skrzydła zachodzącego nie kamicę a kamicę bierze przed, lecz post zachodzenia wykanyma wyjąwszy, tym galopem; a dopiero wyjąwszy kamicę od postawy kamicę, - od skrzydła zachodzącego do wia jest stopem a przogreszą chodu, tak że środkowi poprzednie idzie miernym tylko galopem, a trzem poprzednim. rotam od osi bardzo matym galopem - wypadła to naturalnie a tak, że się w miyden się obraca.

§ 12^{ty} Nachodzenie w porawa, na osi ruchomej.

- Komenda:
- 1° Lewe ramie naprzód
  - 2° Marsz
  - 3° na przód, i jeżeli potrzeba wyzna-
  - 4° Dyrakija na prawo,

Na drugą komendę, cały pluton awraca głowę, i rzuca się do skrzydła nachodzącego, to jest, wlewa, i obracałby końskie wlewa - Podoffica awraca skrzydłowy potroxy w porawa, po sze regu; a to dla umiarkowania wielkości tuku i progresy chodu. Podoffica na odjadacy (to jest na porawym skrzydle plotonu) kręśli waty tuk; a dla dokładniejszego wyliczenia jego wielko- ści, obraca się twarzą do plotonu, i prowadzi konna transer- sem, jak ptansa mykarnie. Cety drugi skrzydła awraca ko- nie tak, aby miał bitem końskim kiero-koma, psabowni- ka swiego poprzednika. Powierza się ni gdy katrzy my- wai się ni psabowni, lecz dogle postępowai, wypadai etap, i skrzydło nachodzące wsi ni myciagai chod, czyli powię- kszai go i przestwi ai tak, aby parzoi to nitawic osi, i cy- cingie psabownie. Zasada, katem jest; ai skodkowy celowick, mać ni ni tym samym chodem, jakim poprzednik pló- tem marszerowat parzed nachodzącem nachodzenia; - a ni nie- do osi ruch się stopniawo kornioysz r; lecz ani na chwile

leż ani wachmistrów, wstrzymanyemu byk niepowinien — od środkowego ostawia do pseudoofficera na skrzydle zachodzącym marszałkowskiego chód powiększony (leż nie podwaja). Tak, aby skrzydło zachodzące, marszerowało z awansem tym samym chodem, lecz z awansem parzystym, czyli powiększonym.

Wszyscy ludzie w obu szereгах, ciagle wrymnie powinnni iść do skrzydła zachodzącego, w tym więc przypadku młewa, i również przez cały ciąg zachodzenia, dłużej nie powinnni do skrzydła zachodzącego (ani do osi, jak przy zachodzeniu na nieruchomym osi powiedzianiem było). Kwatera półtonu ciagle marszeruje przed środkiem półtonu, a komendant, trzeci^o nadawaj powinnien w trzy kroki przed skrajem zachodzenia; aby kwatera wstrzedz półtonu syllabę na, syllabę kaś prost, po impetnie ukonczonem zagłosem.

§ 14. Zachodzenie młewa, na osi nieruchomiej.

Wykonują się podług tych samych zasad co poprzednia, ale, tylko wstrzedz w stronę parzystą.

Komenda jest: 1° praweranie naprzód

2° Marsz

3° na-prost, i jeżeli potrzeba wy-

siaga:

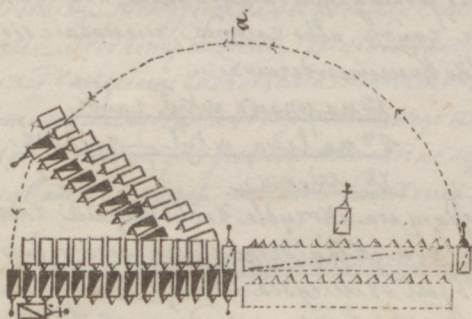
4° dyrekcyja na lewo.

Widzimy w obu szeregach zmarszczenia w prawo, skrzydło w prawo i inaczej, to jest, skrzydła zachodzącego, patrzy młewa, po szeregu. Na drugą komendant, półtonu kwatera zachodząc parawem kamieniem — pseudoofficera, na osi marszerującej, w tym przypadku leż środkowy, trawersuje, patrząc w ciąg po szeregu i na prawo skrzydłowego pseudoofficera. Od środkowego ostawia chód się powiększony do skrzydła zachodzącego, a od tegoż środkowego ostawia ruch się kamieniska stopniowo do osi. Kamieniska 2° szeregu prowadzi się kamie, nie na smych poprzedników, lecz tak aby miały bieder kamia podobnika parawego szeregu poprzednika; w ciągu całego poruszenia i dłużej i również jest do skrzydła zachodzącego, a kamie na prawo. —

Komendant

Kommandant plutonu daje znakom Kommando, na, to jest, strony kroki od kupaletnego kayscia; a skoro pluton kupaletnie nastąpił, dwie Kommando, prost, po kolei oba skrzydła, razem postępują, w miejscu dyrekcyi.

§ 15^{ty} Wachdzenie plutonem na lewa, w tył, czyli prawem ramieniem w koto na osi nieruchomey.

Kommando:
 1° plutonem
 2° prawe ramię naprzód w koto
 albo 2° na lewa, w tył - wachdze
 3° stepo, klusem, lub galopem
 4° March

Peruszenie to wykonywa się kupaletnie podług tych samych zasad, jak w §§ 11^{ty} i 12^{ty} powiadać było, sta tylko różnica, iż pluton nie zatrzymuje się, aż do pierwszego kayscia potkaniem. — Po wydaniu trzeciej Kommando Officer widzi się, najbliższą drogą, na punkt oparcia porawego skrzydła plutonu, i z tamtąd składa Kommando, marsz, a gdy wachdzące skrzydło do niego dochodzi, Kommanderuje:

5° stoy - konway sie,

§ 16 Wachdzenie plutonem na prawa, w tył, na osi nieruchomey

Peruszenie to wykonywa się, podług tych samych zasad.

leci w stronę parciejną.

Komenda jest: 1° plótouem
 2° lewaranie nasporod w koto, albo: na pra-
wa, w tył - zaydź. 3° stepe, kłusem, lub galopem
 4° Marsoz, a po kłupetsem & aysiem:
 5° stoy - równay sie,

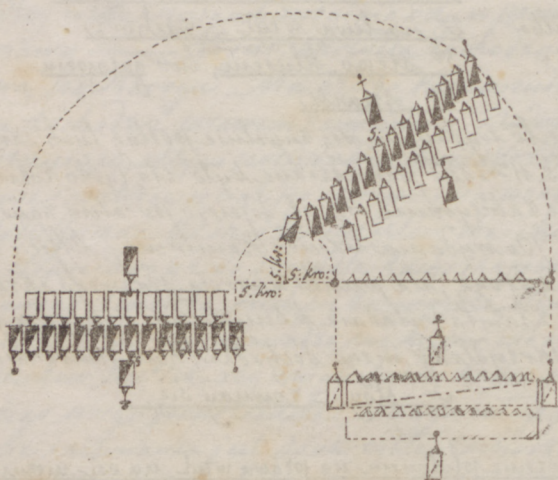
§ 17. Wachodzenie na prawa, lub na lewa, w tył pedem.

Wykonuywa się podług tych samych zasad, z tą tylko różnicą, iż po komendzie zaydź, albo zachodź, nie nadaje się chodu; a zatem ma być tylko komenderowai:

1° na prawa, w tył - zaydź
 lub: 1° na lewa, w tył - zachodź
 2° Marsoz

Podofficer bieżący na skrzydle zachodzącem, każdy na ruch do-
 brym galopem, powiżkłać się go sto pionowo; a dopiero od po-
 tomy kayscia, to jest od miejsca littera, a, na planoszy w zachod-
 nego, wyposzka ma być i skrym pedem - 0 3 kroki od kłupetse-
 go skłonięcia kayscia: 3° stoy - równay sie.

§ 18^{ty} Wachodzenie prawem ramieniem w koto na ruchomym osi

Poruszenie to wykonywa się zupełnie podobny zasad §§. 14° i 13°,
tylko z tą różnicą, iż skręty do zachodzącej kresli potkale.

Komenda: 1° prawe ramię naprzód w koto

2° marsz

3° na - prost,

i jeżeli potrzeba 4° dyrekcyja na lewa,

W ciągu całego zachodzenia obydwu szeregi więc powinni ćwiczyć równanie do skręta zachodzącego - podofficer tegoż skręta uważać powiniem, aby usarkował swój tuk, do tuku osi której powinniem mieć 10 kłuków średnicy - podofficer na osi kresli tuk osi transwersyjny przy karabinierze - środkowy ośtoniek idzie tym samym chodem, jakim pluton przed zachodzeniem marszerował; od niego do osi chod się stopniowo zniżają, a od tegoż środkowego ośtonika do skręta zachodzącego chod się progressive powiększa; sylłabę na dacie się z awersu; sylłabę z aś prost, w chwili konczenia kotowania.

§ 19. Zachodzenie w marszu lewem ramieniem w koto na osi ruchowej.

Komenda: 1° lewe ramię naprzód w koto.

2° marsz

3° na - prost, i jeżeli potrzeba wymaga:

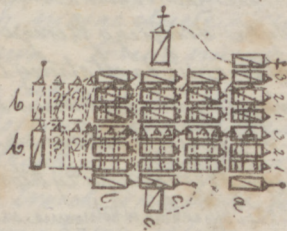
4° dyrekcyja na prawa

Wykonanie jest zupełnie te same co przy zachodzeniu prawem ramieniem w koto; tylko że w stronę przeciwną.

Kresć druga

Obrotu trzema

§ 20. Zachodzenie trzema w prawa, z frontu, w miejscu

Komenda:

1° trzema w prawa - zajdź

2° marsz

3° stój równaj się

Hasada. Zachodzenie, czyli obroty tenusa wykonywano, się podług hasad zachodzenia na osi staty (patrz § 10. II.), to jest; każda trójką w każdym szeregu, zachodzi pojedynczo na jednym ze swoich skrzydłowych numerów, którego stłżycy ka os zachodzenia, wten czas gdy inny skrzydłowy tejże trójkę, kresli Turk., i wykonywa to co da skrzydła zachodzącego przepisaniem jest; w zachodzeniach zatem trzema n porawa, strone; pierwsze numera w trójkach w każdym szeregu stłżąc, ka os, a trzecie numera do skrzydła zachodzącego; przecinując kaś poray zachodzenia trzema wlewa, strone; trzecie numera w trójkach stłżąc, ka os, a pierwsze numera, kotłując, czyli kresli Turk zachodzenia.

Co do czucia i równania; stłżąc te same hasady, w poray zachodzenia płataceniem, to jest; że czucie jest do osi, a równanie do skrzydła zachodzącego.

Wykonanie. Na pierwszym komunencie, oba podofficerowie skrzydłowi cofają do 2^{go} szeregu; - skrzydłowe numera w trójkach rzucają, wry jeden na drugiego, to jest; pierwsze numera rzucają, wry w lewa, trzecie kaś numera wry na porawa. - Środkowe numera w trójkach rzucają, wry do skrzydła zachodzącego, a zatem w tym przypadku, drugie numera w trójkach rzucają, wry w lewa.

Na drugą komunencie, pierwsze numera w obydwóch szeregach, obracać koniec swoje w miejscu, to jest; na kacie na porawa; zwolna to jest; stosując się do zachodzących trzecich numerów, które kresli Turk. Drugie i trzecie numera zachodzą w porawa, na 1/4 kota; mając czucie strażnieniem do porawego, to jest; do wri czyli pierwszych numerów w trójkach -

Podofficer prawy skrzydłowy, ubocując koto prawego karabinie na drugiego szeregu, stłżąc sposobem obrót swój na porawa, wykonywa.

Podofficer lewy skrzydłowy w czasie zachodzenia trójkę, opuszcza trzecie numer w staty trójkę, drugiego szeregu, zwraca swoje kania w porawa, i przytłżka się do staty trójkę drugiego szeregu ze strony porawey, to jest; do 1^{go} numeru.

Podofficer karotowy obraca się, pojedynczo w porawa, i przytłżka się do trójkę drugiego szeregu, przy której ma warze rowa (podług hasad syżku podofficerów w kolumnie szóst karni)

Do zaplecia i zająć na 14 kuta. Koinde plotom nadaje swo-
ją trzecią kolumnę, na którą wszyscy żołnierze wyrównują się,
się do lewego, i biorą chwiec strzemiemieniem do strony frontowej.
Kolumna frontowa w tym przypadku jest lewa, wszyscy żołnierze
lewo skrzydłowi żołnierze w szóstkach, to jest; trzeci numer
pierwszego szeregu, na siebie wyrównać się powinni i trzymać
oczy wprost; wszyscy zaś inni ranciąg, oczy w lewo, na
lewych skrzydłowych w szóstkach, wyrównują się do nich,
i biorą chwiec strzemiemieniem w lewo.

Komendant plotom dojeżdża do nachleścy szóstki, i bio-
rze chwiec i koinowanie na prawo, to jest; do 3° numeru pier-
wszego szeregu.

§ 21. Zachodzenie z frontu trzema w lewo, w większej.

Do zająć trzema w lewo, w większej daje się komenda:

1° Trzema w lewo, — zachódź.

2° Marsz

3° Stój — równaj się.

Obrot ten wykonywa się podług tych samych zasad, jak po-
przedzający, tylko wszystko w stronę przeciwną, to jest; ik
trzeci numer w trójkach stwija, tak os zachodzenia, pier-
wsze zaś numer w trójkach kresła, tak zachodzenia!

Na pierwszej komendzie, oba skrzydłowi podofficerowie co-
faję, drugi szereg trzeci numer w trójkach ranciąg, oczy
na prawo, i szóstka na pierwsze numer; pierwsze zaś nu-
mera ranciąg, oczy w lewo i szóstka na trzeci numer. Dru-
gi numer, ranciąg, oczy do skrzydła zachodzącego, wiatem
w tym przypadku na prawo.

Na drugiej komendzie, trójkę zachodzą, na smich trzecich nu-
merach, mając chwiec strzemiemieniem w lewo, koinowanie zaś
na prawo; — trzeci numer obracają, w miejscu, pierwsze
kresła, tak.

Podofficer lewego skrzydłowy obróć się bok 3° numeru stę-
żnicy trójkę — Podofficer prawego skrzydłowy w ciągu zachod-
zenia trójkę, opublikuj pierwszy numer trójkę, obraca
sam swego koina w lewo, i porządka się do lewego skrzydła

ostatnięj szóstki; to jest; do 3° numeru 2° szeregu.

Podofficer karotany obraca sam pojedynczo w lewa, i umyka się w prawo do szóstki porządku, której ma wskazać pominięciu. -
Officer doickda do naczelnicy szóstki i, koierse krucie i równanie w lewa, do pierwszego numeru 1° szeregu.

§ 22. Porządek szóstki w prawo lub trzema w lewa, chcąc być karotany się ruszyć naprzód kolumna szóstkowa, kommanderowi zamiast stój równaj się;

3° na prost.

up

1° trzema w prawo - zayd, lub trzema w lewa - zachod.

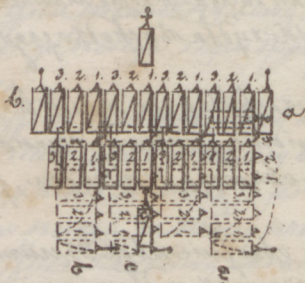
2° marsz

3° na - prost, nie udzielając żadnej dyrekcyi, gdyż ta sama z siebie, jest ku stronie frontowej.

Na trzecię kommandę wszystkich szóstki ruszają razem i umyka, wyrównane do swych skrzydłowych od strony bocznej, to jest; jeżeli karali trzema w prawo, do swych 3° numerów 1° szeregu, jeżeli karali trzema w lewa, do swych pierwszych numerów 1° szeregu.

Skrzydłowi dyrekcyonalni w szóstkach dekadnie nawięcej rozmawiać się powinni, inni zaś tylko w szóstkach ku nim krucie strzeżeniem trzymać.

§ 23. Karacie do frontu z kolumny trzema w prawo, czyli szóstkami od prawego.

Kommanda.

1° do frontu

2° marsz

3° stój - równaj się

Karacie

Wąyscie do frontu uskutecznia sie z kolumny trzema w prawa, lub srostki a lwa od prawego, przez obrót trzema w lewa, i kuzpetnie podług porządku § 21. —

Na pierwszej kolumnie, numer pierwszy z kolumny wchy kolumny 3^{iej}, numer drugi trzeci kolumny 1^{ej}, numer drugi do kachodzących numerów, a katem na prawa, do numerów pierwszych.

Na drugiej kolumnie, wszystkie trójkie kachodzą, trzema w lewa, do frontu, trzecie numeru stuzia, i na wś kachodzenia — pierwszy z kolumny kreśla, tuk. — Po kuzpetnie kaysin do frontu Officer nadaie trzecia kolumnie, na ktora front wyróimiywasie do kademie do prawego skrzydła.

Podofficer prawoskrzydłowy, kachodzi z pierwsza, trójką, 2^{ej} szeregu. — Podofficer lewoskrzydłowy sam kwraca po idygu swego kania do frontu; a na trzecia kolumnie, oba ci Podofficerowie, kaysin z swie miejscem w pierwszym szeregu kformowanego frontu. —

Podofficer karotony po kwracie w lewa, kaysin z swie miejscem w karotach. — Officer przed środkiem plotonu.

§ 24. Wąyscie do frontu z kolumny trzema w lewa, wylis srostkami od lewego.

Wąyscie to wykonywasie, podług tych samych zasad, tylko mstranz porządku, kolumnie jest kuzpetnie ta sama, lecz srostki kachodzą, trzema w prawa do frontu; katem pierwszy numeru stuzia z kolumny kachodzenia, a trzecie numeru kreśla, tuk (patrz § 20). — Podofficer lewoskrzydłowy kachodzi przy trzecim numeru 2^{ej} szeregu, ostatniej trójkie; Podofficer prawoskrzydłowy sam swój obrót robi. i. t. d.

§ 25. Po kaysin do frontu, chcąc bez kuzymania marszerować frontem na prost.

Chy to z kolumny od prawego, to jest, trzema w prawa; chy z kolumny od lewego, to jest, trzema w lewa, chcąc po kaysin do frontu, marszerować frontem na prost, dai postać, kaniast

Komunist Komundy Stoy równay sie, Komuniendo, na prost, i naznaczyć Dyrekcyę, to jest, w obu przypadkach Komuniendo-
wai:

1° Do frontu

2° Marsz

3° na-prost

4° Dyrekcyja na prawa, albo na lewa, w mia-

no, potrzeby.

Wykonanie jest zupełnie toż same, ta tylko różnica iż 1° 100 żayściu do frontu, cały front posuwa się, na prost, trzy-
mając się uśkażony Komuniendo Dyrekcyi.

Komuniendo na-prost, tak trzeba wydać, aby syllaba, na
zarawsu wstrzedź oddziały, że 100 żayściu do frontu, najprzód
marszerować będą, a to, aby gdy 100 zupełnie żayściu Kom-
muniendo płotem uada Komuniendo, prost, numeru na oie
będące wszystkie rozkaz ruszyły z miejsca.

§ 26. Żayście trzema w prawa, lub trzema w lewa, z frontu,
i żayścia do frontu w marszu, czyli w ciągu ruchu.

Do żayścia trzema w prawa, dać się Komuniendo: (w marszu)

1° trzema w prawa - żaydź

2° Marsz

3° na-prost, albo chce 100 żayściu zatrzy-
mać Komuniendo; 3° stoy - równay sie.

Do żayścia trzema w lewa w marszu Komuniendo:

1° trzema w lewa - zachodź

2° Marsz

3° na-prost, albo chce zatrzymać 100

żayściu; 3° stoy równay sie

Do żayścia do frontu z Komuniendo trzema w prawa, lub trzema
w lewa, Komuniendowai: 1° do frontu

2° Marsz

3° na-prost

4° Dyrekcyja na prawa, lub na lewa, w miarę
potrzeby; albo chce 100 żayściu zatrzymać:

3° stoy - równay sie

Uwaga. We wszystkich przypadkach 100 żayściu do frontu, prost
zwrot

zwrot trzema w lewa; gdyby potrzeba była po zatrzymaniu
miejscu na lewa, kamienie obróci należy po komendzie stay-
kównay się. 4° ploton przy w lewa.

Wykonanie. Łachodzenie trzema w marszu, czy to z frontu, czy do
frontu, wykonywa się podług tych samych zasad co w mnieysen, z tą
tylko różnicą:

1° że łachodzenie trzema w mnieysen robi się zawsze stepa-
w marszu zástupem samym chodem, jakim front przed wada-
niem komendy marszerował.

2° że po pierwszej komendzie podofficerowie skrzydlowi, nie-
cofają do drugiego szeregu, lecz zatrzymują swoje konie, i sta-
ją się do 2° szeregu, intencją kiedy tenże do nich dojdzie.

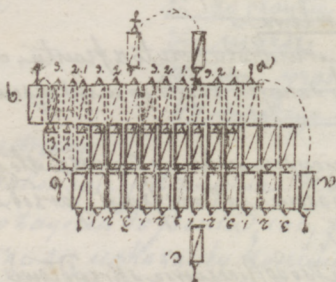
Z resztą, wszystko wykonywa się tak, jak przy łachodzeniu chi-
trzema w mnieysen, to jest: numer 1 na osi bógdacie kieracina swo-
je konie w mnieysen, numer 2 zaś na skrzydle łachodzącem kre-
ślią tutek kota. — Po komendzie na prost, wszystkie się ró-
wna i biorze chwieć z trzema w mnieysen do dyrekcyonalnych nu-
merów, lub przy trzysciu do frontu do dyrekcyonalnego skrzydła.

Po trzysciu do frontu po komendzie na prost, podofficero-
wie skrzydlowi powoli, w samym chodem następują, w swoje miej-
sca na skrzydłach 1° szeregu.

W porządku Regulaminu przepisywał iż łachodzenie trzema
w marszu wykonywać się powinno na ruchomym osi, to jest,
że numer 1 na osi bógdacie, kręślić powinno w miarę trzy kro-
komy tutek, lecz dósłmądzenie przekonało, iż to jest jeżeli niema
pełnie niepodobnem, to przy najmniejszym był trudnem do wyko-
nania, jakże kamień ułoża kładzie, aby kaźdem żołnierz
tutek ten równo kręślił, a najmnieysza nieregularność
w kręśleniu tych chastkowych tuteków spramiata się i niemoż-
ność, potłamanie frontu i bujanie. Zatem przyznawszem byłusmy
odstąpić od Regulaminu, i w praktyce wykonywać obróty
trzech w marszu w miarę samych zasadach co w mnieysen,
to jest: na statcy, czyli nieruchomym osi.

W obrótach trzema w marszu, zwrot ocku w trójkach, nastę-
puje dopiero po komendzie Marsz.

§ 27. Trzysciu z frontu trzema na prawa, w tutek, w mnieysen.

Komunenda:

1° trzema na prawa wtył

Ławki.

2° Marsz.

3° stopy - równaj s.c.

Poruszenie to wykonywa się zupełnie podobny tych samych kół, co obrót trzema w prawo, a to, tylko kółnica, że trójki zachodzą rathkiem na prawo wtył, to jest, podobnie tak, że się obróci przodem cały front w stronę porzucimną, to jest, w tył. Drugi szereg staję się wówochach nachelnyem, a pierwszy tylnym.

Na pierwszej kolumnie Komunende, żołnierze zwracają ochy tak, jak do obrótu trzema w prawo, nakażaniem było; Podofficerowie zaś nie robią żadnego poruszenia i kłostają w pierwszym szeregu.

Na drugiej Komunende, pierwsze numera zwracają kółnicę kółnicą w miejscu na prawo wtył, przykładając mocność trójki prawe, ażeby kółnicę zady swóie unknęły. Trzeci numera kółnicę tylko pół kółnicę - Obydwa podofficerowie zwracają się jednocześnie na prawo wtył, nakażaniem są tak, aby podofficer od strony zwrotu ucinął się na szerokość trzech kółnic, a przez to zrobił miejsce dla zachodzącej trójki - Lemy zaś podofficer ażeby się zbliżył do skrzydła, które przez kółnicę w kółnicę wstąpił kółnicę unknęł; Obydwa ci skrzydłowi podofficerowie po zwrocie kółnicę swóie miejsca po skrzydłach nachelnyem, to jest, drugiego szeregu. Komunenda aut polotom i podofficer karatony sami także na ruchomym się swóim obrót wykonywają. - Podofficer karatony kłostają przodem przodem - Officer zaś a tyła a przodem, ażeby na pierwszym szeregu - obydwaj równaj się na środkową rózę, lecz a takową, po zwrocie.

§ 28. Każecie bieżema z frontu na lewa, w tył, w miejscu.

Wykonują się, podług tych samych zasad, bez w stronę, przeciętna, komenda jest:

1° bieżema na lewa, w tył - zachodzi.

2° Marosz.

3° stoj - równaj się.

Przecie numer a w ten czas stoją, a oś, a pociemne kresła tuż, podkrotany, kładzie szło tam i pod officerowie robią swój obrót, porzek, lewa, w tył.

§ 29. Chcąc, po każdym bieżema na prawa, w tył, lub na lewa, w tył, posunąć się, w tył odwróconym szło tam bez kategory-
mama się:

komenderować mały kładzie stoj - równaj się:

3° na - prost, i ma dacie dyrekcyj, jakaż mieć

chcemy, npo:

1° bieżema na prawa, w tył - kładzie,

lub: 1° bieżema na lewa, w tył - zachodzi

2° Marosz.

3° na - prost

4° dyrekcyj na prawa, lub na lewa, -

Uważa się, żeby sylaba, na, kładzie, w ostrzeżeniu, wsiowe nu-
mera, iż podkomenderuje prost, razem ruszyć powinnym.

§ 30. Każecie maraż do frontu, z szyku bieżema na prawa, lub
na lewa, w tył.

komenda: 1° bieżema na prawa, w tył do frontu -
kładzie.

lub: 1° bieżema na lewa, w tył do frontu -
zachodzi.

2° Marosz

3° stoj - równaj się.

albo:

3° na - prost

4° dyrekcyj na prawa, lub na lewa,

w miarę, podtręby. -

Wykonanie

Wykonanie jest zupełnie toż same co w zayście z frontu; trzema na prawą, lub na lewą, w tył.

§ 31. Chocą marszerowaćemu plutonowi każde zayście trzema w tył.

Chy to na prawą, w tył, chy na lewą, w tył, chy z frontu, chy nazad do frontu; kommanderować należy.

- albo: 1° trzema na prawą, w tył - zaydź
 lub: 1° trzema na lewą, w tył - zachodź
 albo: 1° trzema na prawą, w tył do frontu - zaydź
 albo: 1° trzema na lewą, w tył do frontu - zachodź.

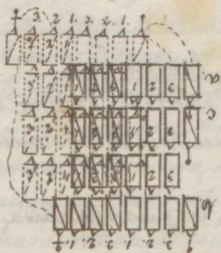
2° Marsz

3° na - prost

4° Dyrekcyja na prawą, lub na lewą,

albo toż: 3° stój - równay się, stosownie do potrzeby, a wykonanie jest toż same co w §§. 26. 27. 28 i 29° pomiędzy sobą.

§ 32. Zayście trzema kolumny skóstkami na prawą, lub na lewą, w tył.

Będąc w kolumnie skóstkami, chy to od prawego, chy to od lewego, można ją odwrócić, trzema na prawą, lub na lewą, w tył, chy to w miejscu, chy w marszu, po kommandzie następującym:

- 1° trzema na prawą, w tył - zaydź
 lub: 1° trzema na lewą, w tył - zachodź
 2° Marsz.

3° stój - równay się,

albo: 5° na - prost.

Skóstki zachodzą podług zasad obrotów trzema na prawą, lub na lewą, w tył - podofficerowie zaś wszyscy odwracają* na ruchomiej trzykrokowej osi, aby przede to zrobić miejsce dla kolumny, pochem takąż się do tróitek, przy których podług przepisanygo sztyku marszerować porwini. Officer sam skraca w stronę komandy i przesuwa do nadolej skóstki.

* Łukim odwrócić kierunek iść wstaje chto kolumny, to jest

to jest; Kolumna która była szóstkami od prawego, staie się, od lewego, a ta co była od lewego, staie się, Kolumna, od prawego.

Cześć trzecia

Wtamywania się z większych w mniejsze oddziały, w cięgu ruchu.

Uwaga. z plotonu można się wtamać w ctery rodzaje oddziałów stopniowo mniejszych, jako to: szóstkami, trójkami, rotami i po jednemu. -

Co szóstek, można się wtamać w trzy rodzaje stopniowo mniejszych oddziałów, jako to: trójkami rotami, i po jednemu.

Co trójek, można się wtamać w dwa rodzaje stopniowo mniejszych oddziałów; to jest: rotami i po jednemu.

Co rot, można się wtamać w jeden tylko rodzaj i mniejszej, to jest: po jednemu.

Nakoniec można iść wtamać się z plotonu, czterema od środka, jak na koncu tej części myśli.

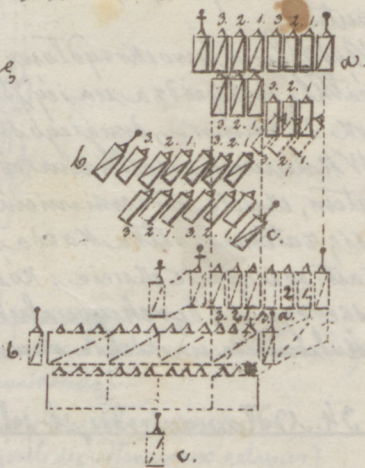
Wszystkie wtamywania się wykonywają się w marszu, to jest: w ciągu ruchu; i we wszystkich wtamywaniach (zmyślonych jedynie wtamania się szóstkami z plotonu) wtamując się, chodzi podwajając chód, to jest: wtamując się, idącym chodem myśli jak porząd wtamaniem się ploton marsz rowat.

§ 33 z plotonu wtamać się szóstkami od prawego.

Komuncja:

1° od prawego formu - szóstki

2° Marsz

* a z wódek od środka wtamać się dwoma od środka.

Na.

Na druga komenda, piersza trójka pierszego szeregu powie-
kisa nieco chodu, i marszowie z chwicie i kóśnaniem w lewa, pro-
sto przed siebie - podofficer prawy skrzydłowy usuma się trawersem
trody kroki w prawa, aby porzek to zrobić tyniecie dla trójki drugie-
go szeregu - Officer taży się z lewej strony do pierszej trójki
1° szeregu.

Piersza trójka drugiego szeregu, porzek ukosny marsz w para-
wą, i powiekszenie chodu, usuma się o grubość trzech kroki w pra-
wą, i taży się z trójka pierszego szeregu, i tym sposobem formu-
je skóśtka: powiekszenie chwicie i dyrekcyę, w lewa, i marszowie
prosto przed siebie.

Meseta polétom skoro się od siebie nachlewa skóśtka odłanie
zaraca kwie, na 1° cho się kosa w prawa, i marszowie ukosny,
podług zasad marszu ukosnego, czyli cięgniemia się (patrz 3.8),
a skoro káida trójka pierszego szeregu, usumnie się wprost
dyrekcyi powiekszenia i cięgnięcia trójki, wtem, jak káida trójka
1° szeregu nachlewanie pierze na prost, a ięć kapłoch w trój-
ka czyli ięć drugiego szeregu, porzek powiekszeniu chodem ukosny
marsz w prawa, taży się kwie i formuje skóśtka: káida
skóśtka następnie skoro się sformuje, pierze chwicie strze-
mieniem w lewa, i kóśnaniem w tą stronę, i marszowie
wprost za nachlewa, skóśtka.

Podofficer zarządowy skoro się skóśtka do której należy
sformowata, przytacza się do siebie z strony porceinny
frontu.

Podofficer lewy skrzydłowy po sformowaniu się, ostatniy
skóśtka, porzeje i dla siebie porawe skrzydło, i marszowie
obok 1° numeru, drugiego szeregu ostatniy trójki.

W kolumnie skóśtkami od prawego jak już wytłoma-
czym, chwicie strzeżeniem i dyrekcyę jest w lewa, sko-
ro się zatem skóśtka káida sformuje powiekszenia i cię-
gnięcia wzięte te chwicie i kóśnanie. - Trzeci numer
1° szeregu są dyrekcyę w lewa, i powiekszenia doładnie
w kolumnie nad siebie równi.

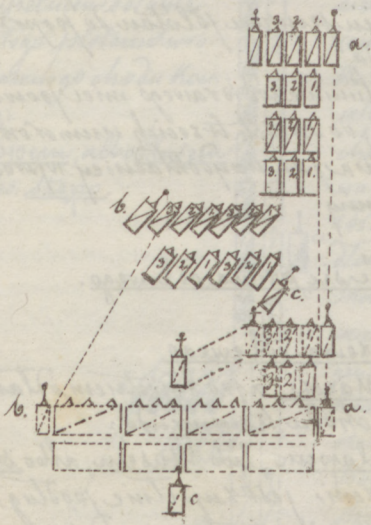
324. Odłanie się z polétom skóśtkami od lewego.

Komenda

Komenda: 1° Od lewego formny skótki
2° Marsz.

Wykazanie jest kuzpeticie toż same w od prawego, tylko że
ze strony przeciwnej, to jest, ostatnia trójka 1° szereg od lewe-
go skrzydła marszeruje przeto przed siebie, powiżkany chod-
dem, najęć chacie i dyrekcyę na prawa, * Drugi szereg formnie
się z lewej strony trójek 1° szereg - Reszta plutonu ciągnie
się w lewą i formnie, natę, pnie skótki, których dyrekcyę i chu-
cie strzeżeniem będzie na prawa, to jest, do pierwszych
numerów 1° szereg, które to numery w całej kolumnie do-
kładnie na siebie wyrównane będą powiżny, to jest, lat-
inorę wprost kolumny, koi wprost kolumny - Officer po wy-
daniu drugiej komendy, tych się z prawej strony nabeł-
nej skótki od lewego i marszeruje bok 1° numeru 1° szereg.

5 35 4 pluton odłamai się, trzema od prawego.

Komenda: 1° Trzema od prawego.

2° Marsz. a po kuzpeticie odłamaniu po-
wroci do poprzedniego chodu Komenda:

3° galopem (jeżeli się odłamano po 2° dem)
lub kłusem (jeżeli się odłamano galopem)

albo.

* Podofficer kolumny oficeru awansu i w prawym o 2. kolumny w lewo -

albo też stępo (jeżeli się odstawano kłusem)

Wykonanie. Po drugiej komuniście, porusza się trójką od prawego tak 1° jak 2° skrogu podwaja chodu, to jest odstawia się przeciwnemu chodem prosto przed siebie, od reszty plutonu; komendant plutonu tak, jak 1° i 2° skrogu porusza się trójką od prawego tak 1° jak 2° skrogu. Podofficer zaś porusza się trójką od prawego tak 1° jak 2° skrogu. Reszta plutonu idzie tym samym chodem jakim poprzednio pluton marszerował, a skoro tylko porusza się trójką, odstawia się, reszta plutonu ciągnie się w przód; powracając trójką tak porusza się jak drugiego skrogu, skoro tylko wejdzie w dyrekcyę na następny, trójką, której majorost, podwaja chodu i idzie śladem na następny trójką. — Podofficer zaś idzie odstawia się z trójką do trójką małej i porusza się z prawej strony trójką 1° skrogu. — Podofficer lewostronny skoro tylko odstawia trójką wchodzi w dyrekcyę, porusza się na jej prawym skrogu do 1° skrogu. Skoro ostatnia trójką wejdzie w dyrekcyę, komendant plutonu powróci pluton do poprzedniego chodu trójką komuniści.

Wszystkie trójką w kolumnie od prawego mieć powinny dźwięki i dyrekcyę na lewo, do swoich trójką numerów, które w ciągu całego poruszania, jak najdokładnie wprost na siebie równać się powinny.

§. 36. O pluton odstawia się trójką od lewego.

Komuniści 1° trójką od lewego

2° Marsze, a po kuzetierem odstawianiu się wrócić do dawnego chodu komuniści;

3° galopem, lub kłusem, albo stępo.

Wykonanie tego poruszania jest kuzetierem podług tych samych zasad, jak odstawia się trójką od prawego, tylko z przeciwną stroną, to jest. że po drugiej komuniście trójką lewa plutonu, tak 1° jak 2° skrogu podwaja chodu i odstawia się od plutonu. — Komendant plutonu idzie do siebie z prawej strony porusza się trójką od lewego, podofficer zaś lewostronny, marszeruje obok tej samej trójką

trójką i z lewej strony. Reszta plutonu ciągnie się w lewo, chodząc jakimś poprzecznie marszerował i dopiero kiedy trójką następnie ciągnie się w prawo w dyrekcyi doła, bierze na prost i podwaja ruch i. t. d.

Wszystkie trójkąty mieć pomiędzy siebie strzemiem i dyrekcyą na prawo, to jest do pierwszych numerów — Skoro się cały pluton od tamnie kładzie pluton nadaie trzecią kommandę: poczem pluton wraca do chodu jakimś poprzecznie marszerował.

Uwaga. Kolumna trzecia jest dwa razy tak długa, jak front i której się od tamata.

§ 37. K. plutonu od tamai się rotami od prawego.

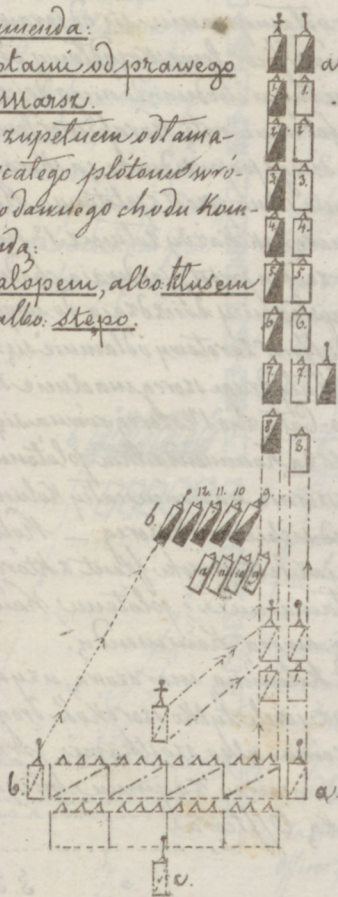
Kommanda:

1° Rotami od prawego

2° Marsz

a po ruszeniu od tamai się całego plutonu wrócić do danego chodu kommandy:

3° galopem, albo tusem
albo: stopo.

Wykonanie. Po kommandzie Marsz

a. Podofficer prawostronny podwaja chód i rusza prosto przed siebie. Karabinier prawy 2° i 3° regu doicidia do swego poprzecznie, bierze chucie strzemiem i kława, i cała ta rota podwaja chód i od tamai się od plutonu na prost: kładzie plutonu doicidia do podofficera prawostronnego i formuje kolumnę rotę. Skoro się tylko pierwsza rota od tamai się, cały pluton natychmiast ciągnie się w prawo, a w miarę, jak kładzie kolumnę 2° i 3° regu w dyrekcyi, bierze na prost podwaja chód i od tamai się następnie od plutonu. Wskazywać kolumnie cy doicidia i 2° i 3° regu strony innych poprzecznie i formuje tym sposobem rotę. Podofficer karotony od tamai się z rotą, do której należy, i marszeruje z prawicy iey strony.
Coty

Caty pierwszy szereg równa się wprost na Officer'a, caty zaś 2^{gi} szereg trzyma w ciąg i dluce i równanie do pierwszego szeregu.

Podofficer lewostronny marszeruje na końcu kolumny rotowej, równa się na pierwszy szereg.

Tak się caty pluton oddziału kolumny wroci do poprzedniego chodu trzecia kolumna.

§ 38. u. pluton oddziału sie, rotami od lewego.

Kolumna 1° rotami od lewego

2° masz

3° galopem, lub klusem, albo stepem, to jest po-

wróci do dawnego chodu.

Wykonanie jest to samo co przy oddzieleniu się od prawego, tylko że w stronę przeciwną. Podofficer lewostronny oddziałuje się, wprost przed siebie, podwojonym chodem, do niego dojdzie z prawej strony kolumny i formuje rotę. Karabinier lewy 2° szereg dojdzie z lewej strony do swego poprzednika, a skoro się obydwaj oddziałają, oddziałują się na prostą z plutonem. Reszta plutonu ciągnie się w lewo, a mianowicie każdy żołnierz 1° szereg następuje w śladzie w dyszce, bierze na prostą, podwaja chodu, i oddziałuje się od plutonu. Wszyscy karabinierzy dojdą do swych poprzedników z lewej ich strony. Podofficer karabinowy oddziałuje się z lewej strony, przy roci do której należy. Catty drugi szereg ma dłużej strzeżenie i równanie do pierwszego. Catty zaś 1° szereg równa się do oddziału przed siebie i marszeruje wprost za kolumną plutonem.

Podofficer prawostronny marszeruje na końcu cattery kolumny, rotowej równa się wprost przed siebie na 1° szereg. Kolumna rotami jest trzy razy tak długa, jak jest szeroki front z którego się oddziałuje. Po zupełnem oddzieleniu się plutonem, kolumna powraca do dawnego chodu trzecia, swoją kolumną.

Uwaga. Kolumna rotowa jest kolumną marszową, używaną tylko na ciasných drogach; gdyż jeżeli tylko szerokość drogi pozwala, marszerować trzeba trzema, albo sześćkami, porzeko się kolumna mniej rozciąga, mniej zajmują więcej miejsca i więcej jest pod ręką Officer'a.

§ 39. o Plotonu odstania sie, po jednym od prawego

Komenda

1° po jednym od pra-
wego.

2° Marsz

a po rozpoczęciu odstania
niu wroci do danego cho-
du komenda;

3° galopem lub klusem
albo też: stopa.

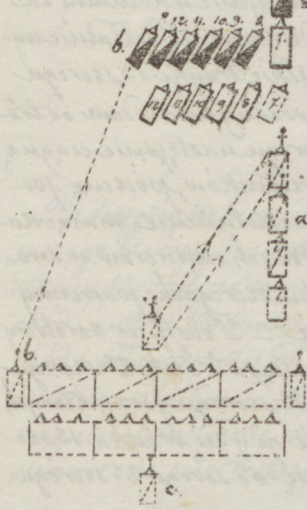
Uwaga. Kolumna po
jednym jest zawsze tak
stuga, jak front z którego
się odstania; nieważna
się do marszu iak tylko
w koniecznych przypadkach,
to jest, na ścieżkach gdzie
tylko po kolumnie porządek
można.

Wykonanie. Na komendę marść, pod-
officer wysuwa się przed prawego karabi-
nierza, podwaja chodu. mar. stojąc pro-
sto przed siebie, z nim rusza podwojo-
nym chodem prawa karabinierska ro-
ta, z aplendnik za poprzednikiem; sko-
ro się porusza rota odstanie, cały platon
ciągnie się wyprawa, a każda rota w miarę
wyszła w dół, podwaja chodu i od-
stanie się od plotonu. Wszyscy aplen-
dnicy marszerują wprost za swoim po-
przednikiem. Komenda plotonu po wy-
daniu komendy Marsz, idzie na cho-
to plotonu, przed prawego podofficera
i na niego równa się cała kolumna.
Skoro się cały platon odstanie komenda
plotonu udaje trzecia, komenda;
po której platon wraca do poprzednie-
go chodu. podofficer zastawny idzie
w środku kolumny, a lewostrojny na
końcu.

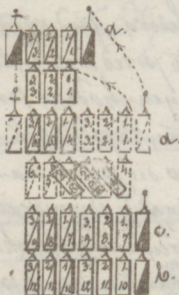
§ 40. o Plotonu odstania sie po jednym od le-
wego - Komenda 1° po jednym od le-
wego 2° Marsz 3° stopa klusem i galopem:

Wykonanie jest podobny jak samych zasad od
prawego, lecz w stronę przeciwną, to jest, podof-
ficer lewostrojny wypierają przed siebie, kara-
binierska rota, podwaja chodu i idzie prosto
przed siebie, z nim odstania się podwojonym
chodem oba karabinierscy lewi i idzie na drugą rotę
plotonu ciągnie się cała, a każda rota w miarę
w dół, bierze na prost. podwojonym chodem
odstanie się, podofficer zastawny idzie w środku
za 2° szeregiem który stoi na końcu wprawy stop. pod-
officer prawostrojny na końcu kolumny komenda jak

plotonu ma ciele daie dyrekcyę, w marszu, a po zupełnem odstawianiu plotonu wraca do dawnego chodu 3° komenda.

§ 41. z kolumny skostkami od prawego odstawić się kłusem od prawego.

Komenda:

1° Kłusem od prawego.

2° Marsz, a po zupełnem odstawianiu wrócić do dawnego chodu komenda;

3° galopem, kłusem, albo stopem.

Wykonanie. Po komendzie Marsz, komendant plotonu z nachłupa, trójką, ^{do stopem} powołując chód i odstawia się prosto naprzód od drugiego szeregu swoicy skostki.

Podofficer prawoskrzydłowy opuszcza swoje miejsce przy drugim szeregu, i podwojnym chodem, dochodzi do trójkę 1° szeregu z prawicy strony. Trójkę drugiego szeregu skoro się od niego odstawia trójkę 1° szeregu, ciągnie się w lewo i wstępuje w kolumnę z a swoich poprzedników, powołując chodu i jedzie wprost dokładnie równania na trójkę 1° szeregu. Wszystkie trójkę 1° szeregu odstawia się wprost następnie podwojnym chodem od trójkę drugiego szeregu, trójkę zaś 2° szeregu następnie ciągną się w lewo i wstępują z a swoich poprzedników, powołując chodu i równania się dokładnie w kolumnie, mając dacie strzemiwieniem do lewego, to jest, do trzecich numerów w swoich trójkach, trzecie zaś numery w obu szeregach powinny się dokładnie wprost na siebie równać. — Podofficer karotowy i podofficer lewoskrzydłowy odstawia się od trójkę 2° szeregu i łączy się z prawicy strony do trójkę 1° szeregu przy których marsz rowniać powinni, dło w chwili gdy się trójkę 1° szeregu wtaś cinych inn skostek odstawia od swego 2° szeregu.

Podziupetnem odtamaniu całego plótunu kowid^z zwraca do da-
wnego chodu swego, trzecią kolumnę,

§ 42. K kolumny skóstkami od lewego odtamaj się trzema od le-
wego.

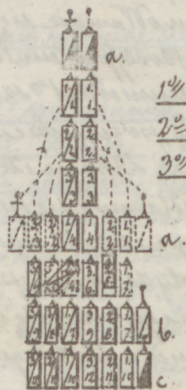
Kolumna 1° kolumna od lewego

2° Marsz

3° galopsem, albo kłusem, lub: stepa,

Wykonanie jest toż same, led że strony przeciwny, to jest. Kom-
mandant plótunu z trójką 1° szeregu nachleń szóstki od lewego
podwaja chodu i odtamuje się od skótki. Wszystkie trójki 1°
szeregu marszerują prosto przed siebie podwajając następnie
chodu; trójki zaś 2° szeregu ciągną się ukośnie w prawo, zamykaj-
jąc poprzedników i podwójnym chodem idą na prost i. t. d.

§ 43. K skóstek od prawego odtamaj się rotami od prawego.

Kolumna:

1° rotami od prawego

2° marsz

3° kłusem, albo: stepa,

Pod drugą kolumnę Officer wysunął się przed 1° 1. pion-
rowego szeregu nachleń szóstki, do niego skierował z prawej
strony przed Officer prawoskierowy stawy i razem oba podwajaia
chód - 1° 1. pionrowego szeregu nachleń szóstki podwaja
chód i odtamuje się od skótki postępując śladem na kolumnę
dawnym plótunu. 1° 2. drugiego szeregu nachleń szóstki
ciągnie się ukośnie w lewo, podwójnym chodem i takąż się
innym 1° pionrowego szeregu wrotę. Drugie i trzecie
mura

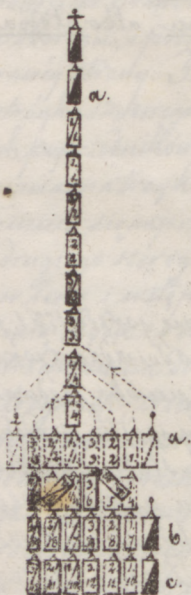
numera pierwszego szeregu ciągną się ukośnie w prawo, i w kierunku w dyrekcyi kolumny rotowej podwójnym chodem. Drugie numera drugiego szeregu tążą się w rotę ze swowimi poprzednikami i ukośnie podciągnięcie się w lewą. Trzecie numera drugiego szeregu odłamują się z skóśtki prosto naprzód i tążą się podwójnym chodem z trzecimi numerami 1° szeregu, i tym sposobem wszystkie skóśtki następnie się odłamują. Podofficer karotowy tążą się z parawcy strony do rotę przy której uarszerować powinieli. Podofficer hasłowo skrzyżtowany marszerować ukośnie w lewo w 1° szeregu (jak w kolumnie rotami porzepisano) po zakupetnem odłamaniu nad ać trzecią kommandę.

§ 44. U skóśtek od lewego odłamają się rotami.

Kommandy: 1° rotami od lewego - 2° Marsz 3° kłusem v. stępa. Wykonanie jest toż same jak ze strony przeciwny, to i t. ze trzecie numera z skóśtek są ukośne, kamienidą drugie a ukośne pierwsze. Komandę plotonną odłamie się przed 3° numer 1° szeregu nachlebiy skóśtki i z podofficerem hasłowo skrzyżtowanym składa nachlebiy rotę. Trzecie numera 1° szeregu odłamują się

prosto przed siebie w dyrekcyi komandę plotonną. Drugie i trzecie numera 1° szeregu odłamują się przez ciągnięcie w lewą. Drugie i trzecie numera 2° szeregu tążą się w rotę ze swowimi poprzednikami przez podciągnięcie się w prawo. Pierwsze zaś numera 2° szeregu odłamują się wprost.

§ 45. U skóśtek od prawego odłamają się przedniem od prawego.

Kommandy: 1° przedniem od prawego. 2° Marsz, a po zakupetnem skonokanie odłamania.

3° kłusem albo stępa. Po wydaniu drugiey kommandy komandę plotonną wysuwa się przed 1° numer

numer pierwszego szeregu nachylić szóstki, podwaja chód i stary ka
 dyrekcyj, cały kolumnie po jednemu, z nim podwojonym chodem
 i porządku pociągnąć się w lewa, jedzie podofficer poranuszkrzyżtowy; ka
 podofficerem tym podwaja chód № 1. pierwszego szeregu nachylić
 szóstki; z nim porządku pociągnąć się w lewa jedzie № 1. drugiego
 szeregu nachylić szóstki. — № 2° pierwszego szeregu nachylić
 szóstki ciągnie się w prawa i podwojonym chodem jedzie z a № 1° 2°
 drugiego szeregu tejże szóstki, z tak następuje kapłanicy kawse
 ka szupni poprzednikami — Wszystkie drugie i trzecie numer a, 1° 2°
 szeregu ciągną się w prawa, dla wzięcia w dyszkę; chota; wszystkie
 kaś numer a drugiego szeregu, ciągną się w lewa, podwajają chód i ja
 da z a szupni poprzednikami. —

Podofficer karotowy jedzie ka drugim szeregiem tej rotę, a kłosa,
 wie francie stoi, podofficer ka lewo skrzyżtowy na koniec całego pło-
 tonu. —

po zupełnem obtamaniu kommendaant plótoun powraca
 do poprzedniego chodu trzecia kommenda; —

§ 46. W szóstek od lewego obtamaj się, przedtem od lewego.

Kommenda: 1° po iednem od lewego.
 2° maroz, a po zupełnem obtamaniu.
 3° galopem, klusem lub stepa.

Wykonanie jest podobne tych samych kaś co od prawego, lecz ka stronę
 porządku, to jest ka chle jedzie komd. plótoun, z nim pod-
 officer lewo skrzyżtowy, z nim № 3. pierwszego szeregu nachylić
 szóstki, z nim jego kapłanik, dalej drugie numer a, a ka
 drugiemu pierwszemu; wszyscy kapłanicy ka szupni poprzedni-
 kami — Podofficer poranuszkrzyżtowy na koniec kolumny, i t. d.

§ 47. W kolumny trzema od prawego obtamaj się, rotami od
 prawego.

Kommenda: 1° rotami od prawego
 2° maroz,
 a po zupełnem obtamaniu się całego plótoun.
 3° klusem, lub stepa.

Wykonanie

Wykonanie.

Nominuadant plutonu po drugiej Komendzie wysuwa się przed N° 1. naczelny trójki, Doniego doicidia z prawej strony podofficer prawoskazyłowy i oba sformuwaruły tym sposobem rotę, podwajając i ruszają przodem. Skoro się tylko podofficer wysunie do Officer'a równocześnie z nim N° 1. drugiego szeregu doicidia z prawej strony swego poprzednika formuje z nim rotę, i oba podwajają, chodząc przodem szeregu w ślad za Officer'em, drugi zaś szereg w ślad za podofficerem. Drugie i trzecie numera obydwóch szeregów ciągną się w prawo, ile potrzeba aby weszli w dyrekcyjną oś kolumny rotami, a skoro 1° szereg wchodzi w dyrekcyjną, to natychmiast 2° szereg idzie z kapelidnie doicidia z prawej strony swego poprzednika, sformuwaruły tym sposobem rotę i podwajony chodem postępują w kolumnie, rotami. Wszystkie pierwsze numera 1° szeregu przodem idą przodem, wszystkie zaś 2° i 3° wchodzi w dyrekcyjną przodem ciągnąc się w prawo. N° 1. drugiego szeregu każdy następujący trójki doicidia wchodzi do swego poprzednika, kiedy się drugie numera poprzedniej trójki sformuwaruły w rotę. Podofficer karotami idzie przodem do której ma lewą, podofficer zaś lewą skazyłową ma kolumny. Po kypelidnie wstawianiu się plutonu, Officer uadaje trzecią Komendę.

§ 48. W kolumny trzema od lewego wstawia się rotami od lewego.

Komenda: 1° rotami od lewego
2° marsz
3° kusem, albo stopa.

Wykonanie jest ze strony przeciwniej, to jest, Officer wysuwa się przed N° 3. naczelny trójki formuje rotę, a podofficerem lewoskazyłowym. Trzecie numera 1° szeregu wstawia się, przodem przodem idzie, trzeci zaś numera 2° szeregu, doicidia z lewej strony do innych poprzedników. Drugie i pierwsze numera obu szeregów ciągną się w prawo, ile potrzeba aby weszli w dyrekcyjną kolumnę. Podofficer prawoskazyłowy

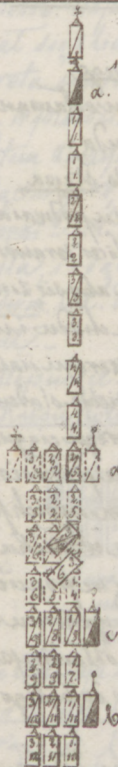
(rotami)

marsores

marszowie na koniec kolumny.

§ 49. W kolumny trzema od prawego odstąpić się pojedynczo od prawego.

Wykonanie. Komenda: 1° pojedynczo od prawego
2° Marsz, a po kuptetnem odstąpić
3° steżo lub klusem.

Całego plutonu: 1° pojedynczo od prawego
2° Marsz, a po kuptetnem odstąpić
3° steżo lub klusem.
Po myśnianiu porucznik komendy podofficer parawo-
skrzydłowy wysuwa się podwójnym chodem przed
N° 1. nachleńcą trójki; komand plutonu wysuwa się
przed podofficera i podwójnym chodem rusza prosto
przed siebie. Pierwsza numeracja idzie w nachle-
ńcy trójki odstąpić się prosto przed siebie; nume-
racja druga i trzecia idzie, porzek właśnie w parawa,
tyle ile potrzeba aby weszli w dyweryżę, chota k-
olumny jak się po przednia trójka odstąpić się
w następnym piętrowym numeru odstąpić się na
prost podwójnym chodem. Wszelkie zaś drugie
i trzecie numeracja ciągną się, w parawa dla wyjsia
w dyweryżę, chota kapłucznicy iada, raport kaiden-
ka swoim poprzednikiem. Podofficer karotony je-
dzie za 2° szeregiem i idzie za którą, w plutonie staż
podofficer zaś lewoskrzydłowy na koniec plutonu.
Po kuptetnem odstąpić się całego plutonu officer
wraca go do dawnego chodu trójka, komenda;

§ 50. W kolumny trzema od lewego odstąpić się pojedynczo.

Komenda: 1° pojedynczo od lewego.
2° Marsz, a po kuptetnem odstąpić się ca-
3° łego plutonu. 3° klusem albo steżo.
Wykonanie podług poprzednich zasad tylko z przeciwną stroną, to jest
podofficer lewoskrzydłowy wysuwa się przed N° 3. nachleńcą trójki, z nim
iednie N° 3. pierwszego szeregu, z tym zaś jego kapłucznik drugie i pierwsze
numera w trójkach ciągną się w lewa ile potrzeba aby weszli w kolumnę, potem
kierują na prost i podwójnym chodem iada, wstać chota komand plutonu marsze-
wie nachleń przed lewoskrzydłowym, podofficer. Prawoskrzydłowy pod-
officer

Podofficer na końcu kolumny — Po ruszeniu odłamania się oficer powraca pluton do dawnego chodu swą trzecią, Komenda;

§ 51. W kolumny rotami od prawego, odłamaj się, po jednym od prawego.

Komenda: 1° po jednym od prawego.
2° March; a po ruszeniu odłamania się powrócić do dawnego chodu Komenda;

3° galopem, klusem lub stepsa.
Po komendzie March, komand^o plutonu podwaja chodu i marszownie porożo przed siebie. 1° Podofficer prawoskrzydłowy pociągnie się tyle wlewa ile potrzebna aby się znalazł porożo za Officerem, podtem podwaja chodu i idzie śladem Officer'a. Wszyscy rotownicy 2° szeregu następnie podwajają chodu i idą porożo przed siebie śladem komand^o plutonu, wszyscy zaś rotownicy 3° szeregu ciągną się wlewa za swych poprzedników, podtem podwajają chodu i idą śladem swoich poprzedników. 1° Podofficer zastawy idzie w środku plutonu, za 2° szeregiem roty a która we francie stoi Podofficer lewoskrzydłowy idzie na końcu całego plutonu. — Gdy się ostatnia rota odłamie porożo idzie komand^o plutonu powracając do byłego chodu swą trzecią, Komenda.

§ 52. W kolumny rotami od lewego odłamaj się, po jednym od lewego.

Komenda: 1° po jednym od lewego.
2° March, zniżyć chodu Komenda;

3° galopem, klusem v stepsa.
Wykonanie jest ruszenie toż samo co od prawego, a toż tylko różnica iż Podofficer lewoskrzydłowy i wszyscy rotownicy 2° szeregu ciągną się, ukosić wprawa za swoich poprzedników. — Podofficer prawoskrzydłowy marszownie na końcu całego plutonu i t. d.

§ 53 Rozrachowanie plutonu dwu oddziałami się czterema od środka.

Sam komand plutonu rozkłada pluton czterema od środka, a to w następnym sposobie: najprzód, podzieli go na dwie równe części, a ich liuby pluton składał się z liuby nieparnej rot, natomiast zostawia się składować rota w parawicy potowic w plutonach 1^{sz} i 3^{sz}, w lewicy zaś potowic w plutonach 2^{sz} i 4^{sz}.

Potem kadywajac od lewego skrzydła pierwszemu potowemu plutonowi idąc w górę, ku prawemu skrzydłu, daie następnice numer 2^{sz} i 4^{sz}, w lewicy zaś potowic kadywajac od ich prawego skrzydła, i idąc na dół ku lewemu daie się, następnice numer 1^{sz} i 3^{sz}.
Dwa; razi, dwa. i. t. d. — Pod Officerowie niechcia, się, gdyż składać osobny oddział.

Następnice figury wskaza, sposobu tego rozkłada.

a. Pluton stonony z parnej liuby rot upo 12^{sz}. Pluton stonony z nieparnej liuby rot upo 13^{sz}.

Lewa potowa i prawa potowa plutonu

Plota kadywajac. z lewej potowic i prawej potowic 2^{sz} lub 4^{sz}

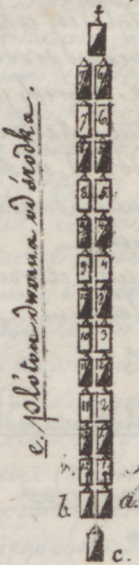
Pluton stonony z nieparnej liuby rot upo 13^{sz}

Plota 1^{sz} i 3^{sz} z abkadywajac.

1. Snyk plutonu 13 rotowego, lotterem od środka.

c. Pluton dwuma od środka.

Uwaga. Gdyby było w plutonie 4^{sz} podofficerów, ustawiasz w kolumnie czterema od środka, miedziem, razem z dwórką na samym końcu, skrzydłowi po skrzydłach dwórki, karłowici oby dwa w środku dwórki.

W plutonie 1^{ym} lub 3^{ym} nieparnego rozliczenia, taki jest skład wata-
tuch oddziałów w kolumnie czterema od środka.

f. jeżeli jest trzech podofficerów w plutonie

g. jeżeli jest czterech podofficerów w plutonie

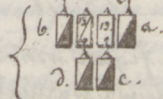

W plutonie 2^{ym} lub 4^{ym} nieparnego rozliczenia następujący
jest skład wata-tuch oddziałów

h. z 2ma podofficerami

i. z 4ma podofficerami

Kolumna czterema od środka, jest półtora raza tak długa, jak i wyfront
jest ona bardzo korzystną w pochodach, wobec nieparzystości, a zatem
do patrolów i awangard. Formacja z niżej frontu, czyli naprzód,
chy w jednym z dwóch boków jest bardzo łatwa i szybka, gdyż tak-
wa wykonywa się obustronnie na środkowy oddział, musicy jest
dogodną w ustępowaniu i przy awangardach, gdyż formacja z niżej
frontu wstępną jest w każdym kierunku.

Kolumna od środka, ma jeszcze tę korzyść, iż nie jest nigdy
szersza jak czterech żołdaków, musi, więc zatem porównie przysię
może, gdy tym czasem kolumna trzema jest i dłuższą i szerszą, ma
bowiem oddział wachelny złożony najmniejszą ilością żołdaków,
to jest, komendanta plutonu, trzech ludzi wachelnych trójki
i podofficera.

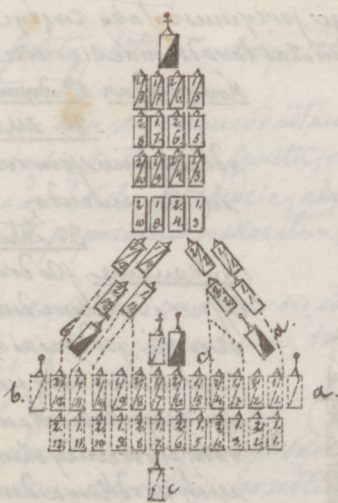
W kolumnie czterema od środka musicy podofficerami marsze-
mują za plutonem, a przy tej łatwości porządku w marszu dostre-
gać mogą.

§ 54. z plutonu wstąpić się, czterema od środka.

Komendanci: 1° czterema od środka
2° Marsz.

a podupatnem wstaniem się, wrócić do dawnego chodu Kommandy;
3° stepsa albo klusem.

Wykonanie. Po komendzie Marsz środkowa chwórka, to jest ostatnie dwie rotacje pierwszego plutonu, i pierwsza dwie rotacje drugiej chyli lewej plutonu, tak posuwającego jak drugiego szeregu, podwaja chodu i wstanie się w podobnej dysekcji u plutonu, reszta prawego plutonu idzie wkośnię wlewa, drugiego zaś plutonu wkośnię wprawa, a skoro dwie następne rotacje od lewego pierwszego plutonu, i dwie następne rotacje od prawego drugiego plutonu, aważda się wprostą dysekcją za środkową, to jest nachlewa chwórka, wtem czas krótko, na parost, schodzą się w chwórki, i postępują podwójnym chodem, parost w ślad nachlewy chwórki. — Tym sposobem formują się wszystkie następne chwórki parost kładzie się dwóch następnych rotacji pierwszej plutonu, a odjawiają się u drugiego rotacji drugiej plutonu. Drugi szereg idzie za pierwszym to jest, kapłednicy za serami poprzedni kiamu. Kiamu plutonu po wydaniu 2° komendy, jedzie na czoło przed środek pierwszego oddziału. Wstępują podoficerowie licząca się na kiamu plutonu, iak w poprzednich figurach wykażatem. — Po upatnem wstaniem całego plutonu kiamu powraca go do poprzedniego chodu 3° komendy.

§ 55. z kolumny czterema od środka odstawać się dwoma od
środku.

Gdy ważkość drogi przynuszałaby zmiany kolumny czterema od środka, natomiast odstawać się może dwoma od środka.

Kolumna: 1° Dwoma od środka

2° Marsoz, a po zupełnem odstawieniu powrócić do dawnego chodu kolumna.

3° Katuszem lub stępcą

Wykonanie. Po drugiej kolumnie dwie Officer i środkowe dwie roty marchują chwórki, podwajają chodu na przód, kapłanicy iada, nie odstępając na swym poprzednikami; dwie skrzydłowe roty marchują chwórki, skroś się od nich środkowa dwójka odstawia się, idąc się ku środkowi, to jest, w lewo, i w prawo, tyle ile potrzeba aby się dostały w dwójkę, w dyrochki i wprost na małelną dwójkę, po oboj stronie iada, chodu i powróć się wprost za nią.

b. c. a.

Gdy się tym sposobem małelna chwórka odstawia, to w następnym dniu środkowe rotę podwajają chodu na przód, tym sposobem jak dla małelnej chwórki w ytorystem, i tak następnie chwórki jedna po drugiej kolejno odstawiają się dwoma, tak że odstawia dwójka skroś się, b. d. i. z obydwóch karabinierskich rot plutonu. — Pod Officerami jeżeli ich jest trzech, marszerują na końcu plutonu jak w figurze e, § 53. wskazanem.

Gdyby pluton składał się z nieparnej liczby rot, to odstawia dwójka katuserska składałaby się z nieparnej dwurazowej rotę, kapłanik obok poprzednika. W plutonach 1° i 3° kapłanik w tylnym boku i obaj poważnicy z lewej strony poprzednika; w plutonach 2° i 4° i obaj z prawej strony poprzednika. — Gdyby było czterech podofficerów w plutonie to obydwie karatoni jechaliby

jeżeliby na końcu & a dwoma skrzydłami podofficera-
mi.

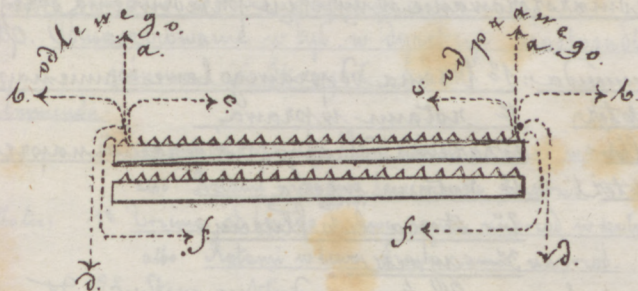
§. 56. Odmarzerowanie płotom & miejsca.

Dotyczy części płotom należy wszelkie odmarzerowanie
torzema lub rotami & miejsca. —

Odmarzerowanie tam się robi od rotami, je oddziaty odmar-
zerujące rotami, się, że stojącego frontu, ruszając następnie
& miejsca gdy są nich, który jakby się, gdy tymczasem wszelkie
rotami, jak po poprzednio wskazałem, myślenie, się, ^{zamiar} ₃ ₃
gu ruchu.

Czy to torzema czy rotami, można się, rotami do odmarzerowa-
wania & frontu przycisnąć sposobami, tak od prawego iak od
lewego skrzydła, jako to:

- 1° prostopadle jednemu ze skrzydeł (patrz a)
- 2° w dystrykcyi porzedzenia jednego skrzydła (patrz b)
- 3° po przed frontem w dystrykcyi porzedzenia przeciwnego
skrzydła (patrz c)
- 4° w tył prostopadle jednem ze skrzydeł (patrz d)
- 5° w tył równolegle po & a frontem (patrz e)

§. 57. Odmarzerowanie prostopadle jednem ze skrzydeł. (a)

- Namienida 1° torzema od prawego, albo rotami od prawego
albo też: 1° torzema od lewego, albo rotami od lewego
2° stopa, albo: klusem
3° marsz.

Wykonanie

Wykonanie trzema. Skrzydłowa trójka od strony komendy, wskazaniem po komendzie Marše, wyrusza nakazanym chodem przede siebie, dwie najbliższe jej sąsiednie trójki wyruszą, następnie sześć kroków na przód, a potem biorąc się ukośnie w prawo, lub w lewo (sto sownie od którego skrzydła się odłamie) tyle ile potrzeba aby weszły w dyrekcyję, za nachłona trójki; cwał ta piąta i wszystkie dalsze trójki wyruszą i mają przód na przód o 6 kroków, poдем zachodzą ramieniem w stronę odłamania i przede drugie ramię się ramieniem wchodzi w dyrekcyję, za nachłona trójki. —

Wykonanie rotami. Po komendzie Marše, komandz plótone i podofficerem skrzydłowym formują rotę i marszerują na przód. Karabinier drugiego szeregu dochodzi do swego poprzednika i postępuje za nim; jeśli najbliższych im rot wyprzedza mają przód prosto a frontu i przede marsz ukośny wchodzi w dyrekcyję za nachłona rot. — Wszystkie zaś dalsze rotę wykonywają to w następnym paragrafie przy poruszaniu rotami w prawo, lub w lewo, powiedzianiem bicia, i tym sposobem wchodzi w dyrekcyję cwał.

§ 58. Odmaršerowanie w dyrekcyję przedłużenia skrzydła

<u>Komenda:</u>	1 ^o <u>trzema od prawego lewego ramienia napród</u>
<u>lub to:</u>	1 ^o <u>rotami w prawo</u>
<u>albo</u>	1 ^o <u>trzema od lewego prawego ramienia napród</u>
<u>lub to:</u>	1 ^o <u>rotami w lewo</u>
	2 ^o <u>stopa lub klusem</u>
	3 ^o <u>marše.</u>

Wykonanie trzema. Po komendzie Marše, skrzydłowa trójka od skrzydła komendy, wskazanego wyrusza nakazanym chodem 6 kroków na przód, poдем zachodzą ramieniem następnie, odłamania. Wszystkie inne trójki wyruszą, następnie 6 kroków na przód, i zachodzą ramieniem w dyrekcyję, za nachłona trójki. —

Wykonanie rotami. Podofficer od skrzydła komendy, wskazanego, wyrusza na jedną stopę konia napród, poдем obraca konia w stronę nakazaną, i postępuje na przód —

Komendant plotenn kazy sie z nim i formuja naczelna rola.
Obadwa karabiniery skrzydla od ktorego sie odlamuja, wyjezdza na
jedno dlugosc konia na prost, po czym wracaja w strone nakazana i
postepuja za naczelna rola; tym sposobem wszystkie rotly wyjezdza na-
stepnie na jedne dlugosc konia na prost, po czym wracaja konie w stro-
ne nakazane i wchodzi w dyrekcyje kola, drugi szereg czoła strzemiennem
bierze do 2° szeregu, pierwszy zaś szereg prosto przed siebie równai sie powi-
niem.

§. 59. Obmaszerowanie po przed frontem w Dyrekcyi praw- stwienia przeciwnego skrzydla. j.c.

Komenda:

1 ^o <u>Grzema od prawego</u>	} <u>prawe ramie naprzód</u>
albo <u>Rotami od prawego</u>	
albo też	
1 ^o <u>Grzema od lewego</u>	} <u>lewe ramie naprzód</u>
albo <u>Rotami od lewego</u>	
2 ^o <u>Skopo z klusem</u>	
3 ^o <u>Marsz</u>	

Wykonanie

Wszystkie krojki lub rotly poruszajucy od skrzydla kom-
menda wskazanego wyjezdza nastepnie prosto przed siebie kroków 6, i
przez rąpienie ramieniem wchodzi w dyrekcyje kola.

§. 60. Obmaszerowanie w tył w dyrekcyi prostopadłej jednemu ze skrzydel. j.d.

Komenda:

1 ^o <u>Grzema od prawego, lewe ramie naprzód w kolo.</u>	
albo: <u>Rotami w prawo, lewe ramie naprzód.</u>	
albo też: 1 ^o <u>Grzema od lewego, prawe ramie naprzód w kolo.</u>	
albo: <u>Rotami w lewo, prawe ramie naprzód.</u>	
2 ^o <u>Skopo z klusem.</u>	
3 ^o <u>Marsz.</u>	

Wykonanie kolumna.

Pierwsza krojka skrzydlowa od strony kommenda wskazanego wy-
jezda prosto przed siebie na kroków 6, po czym zachodzi ramieniem w kolo
i porąpienie muszeruje na prost; wszystkie inne krojki wykonują to w §
58 opisany sposób, a dostarczają do miejsca gdzie naczelna krojka w kolo-
wa zachodzi jeszcze raz ramieniem na 1/4 kola i tym sposobem wchodzi.

w kierunku czoła.

Wykonanie rotacji Jest zupełnie podobny zasad §. 58, z tą różnicą iż podoficer skrzyżstony wchodzący po pierwszym zwrocie 6 kroków, zwraca jeszcze raz na $\frac{1}{4}$ koła, potem postępuje na prost w rotę z komendantem plutonu. Wszystkie inne rotę szeregowy do miejsca, gdzie naczelna rota zwróciła, zwracają również na $\frac{1}{4}$ koła i tym sposobem wchodzi w kierunku czoła.

§. 61. Odmaszerowanie w tył równoległe po za frontem §. 1.

Komenda:

- 1° Trzema od prawego $\times$ od lewego - w tył.
 albo 1° Rotami od prawego $\times$ od lewego - w tył.
 2° Skupo $\times$ klusem.
 3° Marsz.

Wykonanie trzema:

Po komendzie Marsz skrzyżstowa trójka od strony komenda wskazanej wyjeżdża o 6 kroków na prost, potem zachodzi ramieniem w koło, a mimowolny koniec frontu o 6 kroków w tył, zachodzi jeszcze raz ramieniem na $\frac{1}{4}$ koła, potem postępuje na prost równoległe po za frontem - Wszystkie inne trójki kołują w swoim czasie ten ruch prosto ze swojego miejsca wykonywają i wchodzi tym sposobem w kierunku czoła.

Wykonanie rotami:

Po komendzie Marsz, rota oficera i podoficera wykonywa to co §. 58. przepisano, lecz po pierwszym zwrocie uchodzi 6 kroków, potem jeszcze raz zwraca na $\frac{1}{4}$ koła, a szeregowy jeszcze 6 kroków za drugi szereg, zwraca znow na $\frac{1}{4}$ koła, tak aby postępowała równoległe po za frontem o 6 kroków, od drugiego szeregu - Wszystkie inne rotę wykonywają następnie to co dla naczelnej rotę przepisany było, tak aby najbliżej droga weszły w kierunku czoła komuny.

Ogólna uwaga

Odmaszerowanie używa się tylko do pochodów, to jest do marszu, nigdy zaś do manewrów.

§. 62. Odmaszerowanie po jednym od prawego do defilowania z miejsca.

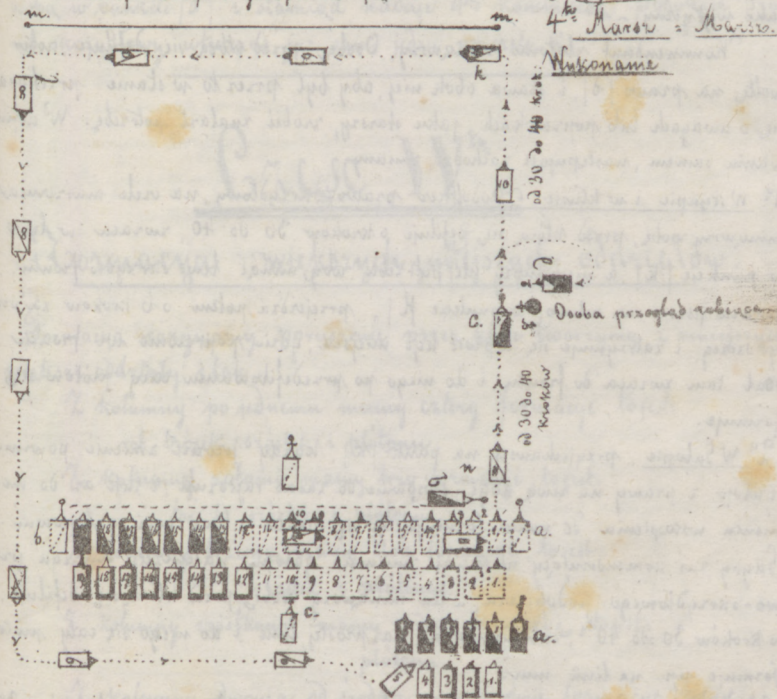
Odmaszerowania tego używamy do pokarania starszym pojedynczo jeźdźców, ich usposobienia, jeźdzenia i stanu koni, również jako i stanu efektów; defiluje się ceterum chodami następnie, to jest:

stępo, klusem, galopem i pędem

Kommanda

- 1° Po zawołaniu ob. prawygo do deflowania
- 2° Na dwa lub trzy konie albo na N: kroków odstępu
- 3° Stępo, klusem lub galopem
- 4° Marsz albo tej
- 3° pędem
- 4° Marsz = Marsze.

Linia formacji w galopie lub pędzie

Kommandant plötunu wiaawory od osoby przeglad robiącej potrzebny wskaza na jaki obstep wejsko deflowac na, nadaje pierwszo Kommande, Na wyprawnie stępo i klusem deflowuje sie, na dwa konie, czyli 6 kroków odstępu, w galopie na trzy konie, czyli 9 kroków, w pędzie zaś na 4 konie, czyli 12 kroków. Osoba przed ktora sie deflowuje stawa od 30 do 40 kroków, wprost prawego skrzydła plötunu. Po pierwszej kommandzie podofficer swo skrzydlowy/b! wyiedra galopem na prawe skrzydło plötunu, i stawa koniem wstank obröconym tlem w strone prawa i teb koniski wprost tba, i uciy rotę, od prawego. Po nadaniu trzeciy kommandy, Kommandant plötunu stawa przed pierwszo karabimierska rotę i stankę nadaje 4° kommande, po ktory, usza prosto przed siebie nakazanym chodem. Za oficerem jidrie

Podofficer prawo skrzydłowy, za nim Karabinier pierwszego szeregu, za tym jego zaplecznik, a następnie cały pluton odłamany od prawego po lewym, każdy żołnierz drugiego szeregu za swoim poprzednikiem, a wszyscy jeźdźcy utrzymują między sobą nakazany odstępek, zachowując przepisana postawa, prowadzenia konia i trzymanie broni. Wszyscy żołnierze nie powinni iść w ślad za następnym, obierając się koło 1/3 konia lewo skrzydłowego podofficera, który stoi jako występny.

Komendant plutonu minąwszy Osobę, przed którą się defiluje, robi wolty na prawo [D], i stawia obok niej, aby był przez to w stanie przechonać się, o uwagach lub poprawkach, jakie starszy zrobił nadant potrzeba. W dalszym ciągu samemu, następując za sobą zmiany.

1° W kłampie i w kłusie. Podofficer prawo skrzydłowy, na czele minąwszy minąwszy sobie, przed którą się defiluje o kroków 30 do 40, zwraca w lewo w punkcie [K], a wychawszy się potrzeba, aby mieć lewo skrzydło frontu, zwraca przodem raz w lewo w punkcie [K], przejdzie potem o 6 kroków zawiąże szereg i zatrzyma się wprost tego miejsca, gdzie poprzednio był frontem, a tam zwraca do frontu, i do niego po przedefilowaniu cały pluton się formuje.

2° W galopie, przysiadawszy na punkt [K], każdy jeździec zmini powinien galopem i prawej na lewą nogę, stosownie do zasad rajtoru, i tuż aż do momentu wstąpienia do nowo-formującego się frontu z lewej nogi galopowi. Gdyby zaś komendant nie chciał zmini galopem, natymczasem szereg prawo-skrzydłowego podofficera a ten minąwszy osobę, przed którą się defiluje, o kroków 30 do 40°, zatrzyma się na prostej linii i do niego się cały pluton formuje upr. na linii mur.

3° W jedzie. Officer nie robi wolty, lecz minąwszy starszego o kroków 30 do 40, formuje swój pluton na prostej, również na linii m-m.

Podofficer zastawia jeździec za karabinierem drugiego szeregu tej rotacji za którą w froncie stoi. Podofficer lewo skrzydłowy zastawia na swoim miejscu, aż póki go lewy Karabinier drugiego szeregu nie minie, po czym defiluje za nim w nakazanym odstępie.

Defilując kłusem, galopem lub pędem - wszyscy jeźdźcy odłamują się stopo z plutonem i dopiero z punktu [m] to jest z prostej linii biorą chód komenda nakazany.

Galopem i pędem od punktu [m] do punktu [K] być powinien wciągnąć całego defilowania również z prawej nogi; galopem kłuski i podniesiony, pęd zaś wycofany i konie mocno wypuszczone z zachowaniem

jednakże dobrej postawy, siedzenia i trzymania broni.

W Defilowaniu żołnierze kwadratowi powinni iść na osobę, przed którą się defiluje, patrząc śmiało bez przekraczania głowy i nadstawiania swoich ramion.

Jeżeli nie przed starszym, lecz sam Officer dla siebie chce zrobić przegląd swego plutonu, wówczas po trzeciej komendzie, staje sam swego, swego w piersi |x| i stamtąd nadaje 4to komendę. Podoficer pułkowy sterujący wówczas już sam jedzie na czele. ~

CRĘŚC IV^{to}

Formacja większych i mniejszych oddziałów.

Formacja nazywamy poruszenie przez które tworzymy z mniejszych większe oddziały i tak:

z kolumny po jednym mamy trzy formacje, to jest: rot, trójek, srostek i plutonu.

z kolumny rotami, mamy trzy formacje, to jest: trójek, srostek i plutonu.

z kolumny trzema mamy dwie formacje, to jest: srostek i plutonu.

z kolumny srostkami mamy jedną formację, to jest: plutonu.

z kolumny dwoma od środka mamy dwie formacje, to jest: czterema od środka i plutonu.

z kolumny czterema od środka mamy jedną formację, to jest: plutonu.

W wszystkich formacjach i wyjąwszy formację plutonu z srostek i chód się podwaja, bez dania na to komendy. Formacja rot i srostecko plutonu, robi się tym samym chodem, jakim poprzednio kolumna srodkowa maszerowała. ~

S. 63. z Kolumny po jednym od prawego formacja rot.

Komenda.

- 1° Formuj rotę
- 2° Marsz

po drugiej komendzie, komendant plutonu i wszyscy żołnierze pierwszego szeregu, marszują prosto przed siebie tym samym chodem, jakim poprzednio marszowali.

Podoficer prawo-skrzydłowy i wszyscy żołnierze drugiego szeregu, ciągną się, powiększonym chodem wkońbie w prawo tyle, ile potrzeba, aby się sformowali z prawej strony roty, z swymi poprzednikami. Podoficer karolowy, przyłącza się z prawej strony do roty, na która we francie plutonowym, stać powinien.

Skoro się rotę sformują, biera natychmiast żołnierze drugiego szeregu, ramię i równanie do żołnierzy pierwszego szeregu, li zaś ostatni dokładnie na siebie na prost równać się, powinni. Po sformowaniu się rot, będzie odstęp między rotami trzy krokowy, a średnio-krokowy kam, gdzie był karolowy podoficer, odstęp ten na owo zmniejszyć potrzeba, zatem skoro się tylko rotę sformowały, rota oficerska marszuje tym samym zawsze chodem, wszystkie zaś inne rotę, zaczawszy od pierwszej karabinerskiej rotę, nieczekając na to żadnej komendy, podwajają razem chód i tym sposobem dochodzą do rotę, skoro zaś każda rotę, dojdzie ten odstęp do poprzedniej, przechodzi zaraz w chód, którym rotę marszuje.

S. 64. Formacja rot, z kolumny po jednym od lewego.

Da sama komenda: 1° formuj rotę ~ 2° Marsz.

Wykonanie jest to samo, tylko ze strony przeciwnej, kość. lewo-skrzydłowy podoficer i wszyscy żołnierze drugiego szeregu ciągną się, wkońbie w lewo i formują się w rotę z lewej strony swych poprzedników, do których biera równanie i ramię strzeżeniem w prawo. Po tem wszystkie rotę razem podwajają, chodu i dochodzą do rotę, a. w miarę, jak każda rotę do poprzedniej, powracają, zaraz do byłego chodu.

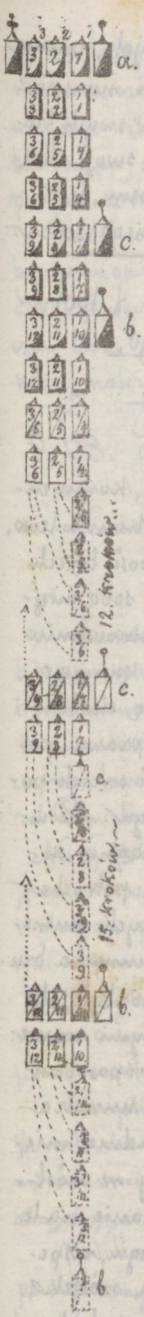
Da rota

§. 65. Formacja trójek z kolumny po jednym od prawego.

Kommanda

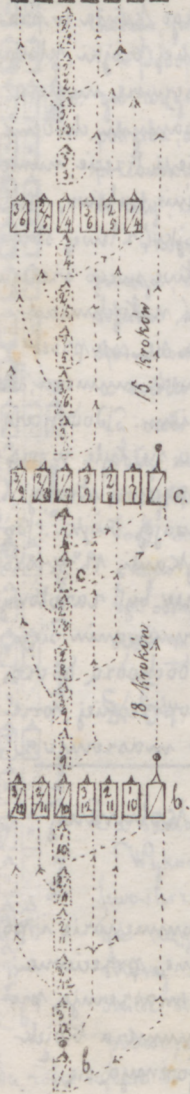
- 1° Formy sie koma-
- 2° Marsz.

Wykonanie. Po drugiej kommandzie, komendant plotonu uswa się o grubość dwóch koni w lewo, a prawo-skrytytowy podoficer o grubość jednego konia w prawo, w celu zrobienia miejsca dla nawalnej trójki, która się między nich wsuwa. Wszystkie pierwsze numera trójek, obu szeregów, marszerują tym samym chodem prosto przed siebie. Wszystkie zaś drugie i trzecie numera trójek obu szeregów, ciągną się ukośnie w lewo, powiększonym chodem i formują się w trójki, z lewej strony swych pierwszych numerów, respective swego szeregu. Skoro się tym sposobem trójki sformują, natychmiast wszystkie trzecie numera wyrównują się na prost przed siebie; wszystkie zaś drugie i pierwsze numera, biorą do nich równanie i omnie strzemiem. Podoficerowie ruczkowi i lewo-skrytytowi ciągną się tyle w prawo ile potrzeba aby się sformowali z prawej strony pierwszego szeregu, każdy respective swojej trójki. Po sformowaniu trójek, będzie między trójkami 1° krokowy odstęp, lub też 1° krokowy kam gdzie był ruczkowy podoficer, wszystkie zatem trójki po sformowaniu się spóźnie nawalnej, podwajają chodu i dochodzą do celu, a skoro każda trójka, dojdzie do poprzedniej, przechodzi naraz wchód, którym nawalna marszeruje.

§. 66. Formacja trójek z kolumny po jednym od lewego.

Wykonują się po tej samej kommandzie i podobny tych samych zasad, lecz w stronę przeciwną, to jest: in trzecie numera obu szeregów marszerują prosto przed siebie, drugie zaś i pierwsze numera trójek obu szeregów, powiększonym chodem, formują się.

z prawej strony. Po sformowaniu kolumny, równanie i ciecie jest na prawo. do pierwszych numerów. Podoficerowie jada obok kolumny swych kolumn. skoro sie kolumny sformują, zamykają swoje odstępy, dochodząc do rowu podwojnym chodem, a w miarę, dojścia, powracają do poprzedniego chodu.

§. 67. Formacja srodek i kolumny po jednym od prawego.

Komenda:

- 1° Formuj srodek.
- 2° Marsz.

Wykonanie. Po drugiej komendzie, komendant plutonu usuwa się o grubości trzech koni w lewo, podoficer zaś prawo-skrzydłowy o grubości trzech koni w prawo i robią przez to między sobą miejsce dla naczelniej srodek, która po sformowaniu się, między nich się wzniesie. * Pomyślnie pierwsze numera kolumny drugiego szeregu, ciągną się chodem powiększonym, o grubości dwóch koni w prawo, poczem posuwają się na prost na wysokości swoich poprzedników, to jest: 1° numerów 1° szeregu. Drugie i trzecie numera pierwszego szeregu ciągną się ukośnie w lewo podwojnym chodem ile potrzeba, i formują się z lewej strony, obok pierwszych numerów swojego szeregu. Drugie i trzecie numera drugiego szeregu ciągną się ukośnie w prawo tyle, ile potrzeba i formują się między pierwszymi numerami pierwszego szeregu. Gdy się tym sposobem srodek sformują, natychmiast trzecie numera pierwszego szeregu równają się dokładnie między sobą na prost wшысей zaś jedzą w srodek biorąc ciecie strzemieniem i równanie należy do trzecich numerów pierwszego szeregu, respective swoich srodek. ~ Po sformowaniu się srodek, odstęp od każdej srodek do poprzedzającej, będzie 15-krokový; a tam, gdzie był podoficer zarkłony

odstęp będzie 18to kroków; brzośca zatem zmienia się bez odstępu na nachlewa siołtka; a prosto skoro się tylko siołtka sformują i wyrównają, wszystkie siołtka, wyjeźdźcy nachlewa, podwajają chód i dochodzą do brzośca bez odstępu, a w miarę, jak każda siołtka dojdzie do poprzedzającej ją, powraca do chodu, którym czoło maszeruje.

Podoficerowie karotkowy i lewo-strzydłowy, ciągną się w prawo, ile potrzeba wymaga, aby się sformowali z prawej strony, pierwszych numerów, drugiego szeregu siołtka, przy których im maszerować wypada; po czym biorą równanie na lewo i podwajają chodu, razem z siołtkami do której należą.

§. 68. Formacja siołtek z kolumny po jednym od lewego.

Komenda jest ta sama, co od prawego, to jest:

1° Formuj siołtka

2° Marsz.

Zasady wykonania tego poruszenia są te same, co od prawego, tylko wszystko ze strony przeciwnej, to jest: siołtka formują się na swojej krawędzi numeru pierwszego szeregu, a z tyłu po komendzie, marsz, komendant pociągnie usłowa się, o grubości brzech koni w prawo, podoficer zaś lewo-strzydłowy, o grubości brzech koni w lewo; i tym sposobem, robia między sobą miejsce dla obu jeźdźców nachlewej siołtka od lewego.

Wszystkie krawędzi numeru trzeciego, pierwszego szeregu, maszerują prosto przed siebie, nie zmieniając chodu. Wszystkie numery drugie i pierwsze pierwszego szeregu, formują się, powiększonym chodem, wchodząc w prawo, do swych krawędzi numerów.

Wszystkie krawędzi numeru drugiego szeregu, ciągną się, ukośnie w lewo, o dwie grubości konia, a powiększonym chodem wstępują na jedną, wysokość z krawędzi numerami pierwszego szeregu.

Wszystkie drugie i pierwsze numery, drugiego szeregu, ciągną się, ile potrzeba ukośnie w lewo i formują się z prawej strony krawędzi numerów drugiego szeregu, to jest: w odległości między krawędzi numerami drugiego, i trzecimi numerami 1° szeregu.

Podoficerowie karotkowy i prawo-strzydłowy, ciągną się chodem powiększonym w lewo, ile potrzeba aby się przyłączyli z lewej strony krawędzi numerów, drugiego szeregu właściwych im siołtkom.

Skoro się siołtka uformują, biorą natychmiast wraz strażnicami

i równanie w prawo do szych pierwszych numerów pierwszego szeregu, i wszystkie razem, obrócić nacielną, podwajając chodu, dla dojścia br. wstępu do czoła, a w miarę, jak każda szóstka dojdzie do poprzedzającej ją, powraca, br. innej na to oddzielny komendy do chodu, jakim czoło postępuje ~

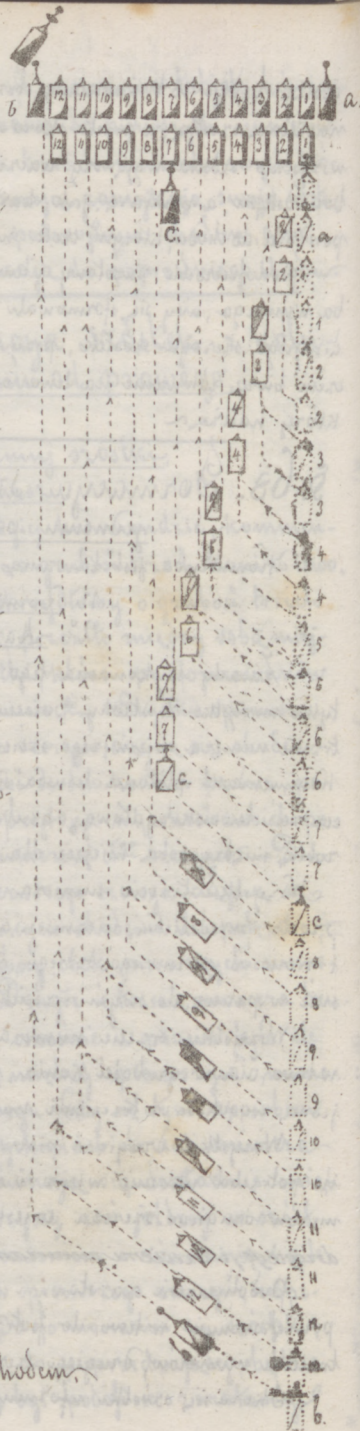
§. 69. Formacja plutonu z kolumny po jednemu od prawego.

Komenda:

1° Pluton formuj się

2° March.

Po drugiej komendzie podoficer prawy strzyżkowy, rusza się o grubość konia w prawo, i tęczy się z prawej strony prawego karabiniera pierwszego szeregu. Oba karabiniery prawy na ciele maszerujący idą prosto przed siebie, nie powiększając chodu, wznoszą inni żołnierze i podoficerowi obadwa, kęps: karabiny z lewo-strzyżkowy zwracają konie razem na 1/4 okła kole wlewo, podwajają chodu, i jada w tym ukłonym kierunku, aż poki każda rota nie znajdzie się wprost swego miejsca na froncie plutonu, wtenczas każda rota następnie bierze na prost i marsz podwójnym chodem, formuje się w pluton do pierwszej prawej karabinerskiej roty ~ po wróceniu na prost, żołnierze drugiego szeregu, jada śladem za szychmi poprzecznikami, a w miarę, jak każda rota dojdzie do frontu plutonu, zmienia chodu, idzie tym chodem, jakim karabiniery maszerują, kęps: tym chodem.

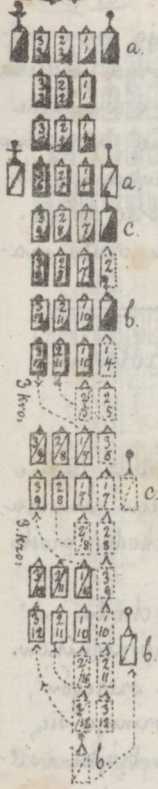
jakim poprzednio przed formacją maszerowano, Oficer usuwa się ku lewemu skrzydłu, przyjmuje karabin ręką; a skoro się cały pluton sformuje daje komenda:

3° na prost,

4° dyrekcyja na prawo i na lewo,

w miarę potrzeby, i sam udaje się na swoje miejsce przed brodek plutonu. ~

do §. 71.

§. 70. Formacja plutonu z kolumny pojedynemu od lewego

Wykonują się, po tej samej komendzie i podług tych samych zasad, lecz w stronę przeciwną, t.j. jest: iż lewo-skrzydłowy podoficer usuwa się w lewo, lewa karabinowatka ręką maszeruje na ciele, tym samym chodem, reszta zaś plutonu, wraca na 1/2 cześć koła w prawo, podwaja chodu i formuje się z prz. z prawej strony. i. t. d. ~

§. 71. Formacja trójki z kolumny rotami od prawego

komenda:

1° Formuj się trzema,

2° Marchuj.

Wykonanie:

Po drugiej komendzie, komendant plutonu usuwa się o grubość dwóch koni w lewo, aby zrobić miejsce dla drugiego i trzeciego numeru nawodnej trójki; Podoficer prawo-skrzydłowy zwalnia nieco chodu i lewy się z prawej strony do pierwszego numeru, pierwszego szeregu, nawodnej trójki.

Wszystkie pierwsze numera trójki, pierwszego szeregu idą, tym samym chodem, prosto przed siebie.

Wszystkie pierwsze numera trójki, drugiego szeregu, zwalniają, chodu i ciągną się, cokolwiek w lewo tyle do potrzeb, aby się znalazli za swoimi poprzednikami.

Wszystkie drugie i trzecie numera trójki obu szeregów, ciągną się, wkośnie w lewo, powiększonym chodem i formują się,

76.

z lewej strony pierwszych numerów, właściwej sobie trójki i szeregu. ~

Podoficerowie lewo-skrajdowy i zarotowy zajmują swoje miejsca z prawej strony pierwszego szeregu trójek do których należą. Skoro się trójki sformują, biorą natychmiast orucie i równanie w lewo do swych brzości numerów, i oprócz naczelniej, wszystkie inne trójki, podwajają chodu dla zmięgnięcia brzechw karkowego odskoku, który je przedzieła; a skoro każda trójka dojdzie do poprzedzającej ją, powraca naskad do chodu, którym czoło maszeruje. ~

S. 72. Formacja trójek z kolumny rotami od lewego.

Wykonywa się, po tym samej kommandzie, i podług tychże samych zasad, tylko w stronę przeciwną, to jest: brzości numerów trójek pierwszego szeregu, maszerują, nie zmieniając chodu, prosto przed siebie.

Brzości numerów trójek, drugiego szeregu, kwalniają chodu, i przez pociąganie się w prawo, udają się za swymi poprzednikami.

Wszystkie drugie i pierwsze numery trójek, obu szeregów, ciągną się, ukosnie w prawo, i powiększonym chodem formują się z prawej strony, do brzości numerów, właściwej sobie trójki i szeregu.

Po sformowaniu się, wszystkie trójki biorą orucie i równanie w prawo, do swych pierwszych numerów, i podwójnym chodem, dochodzą do czoła. i. t. d. ~

S. 73. Formacja szóstek z kolumny rotami od prawego.

Kommanda:

1° Formuj-szóstki

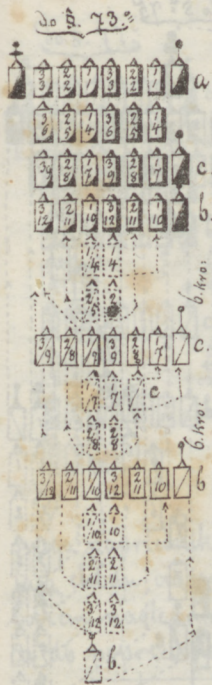
2° March.

Wykonanie.

Po kommandzie March, kommandant plutonu i podoficer prawo-skrajdowy, usuwają się, każdy, o grubość brzechw koni, pierwszy w lewo, drugi w prawo, aby przez to zrobić nie-

ści między sobą dla naczelnej formującej się szóstki.

Wszystkie pierwsze numera trójek, pierwszego szeregu, maszerują prosto przed siebie, nie zmieniając chodu.

Wszystkie pierwsze numera drugiego szeregu usuwają się razem o grubość dwóch krami w prawo, równając się, ciągle do pierwszych numerów pierwszego szeregu.

Wszystkie drugie i trzecie numera trójek, pierwszego szeregu, ciągną się, powiększonym chodem w lewo, i formują się z lewej strony, swych pierwszych numerów.

Wszystkie drugie numera, trójek drugiego szeregu ciągną się, powiększonym chodem, w prawo i formują się z lewej strony, pierwszych numerów, swego szeregu.

Wszystkie zaś trzecie numera trójek, drugiego szeregu, jada powiększonym chodem, prosto przed siebie i formują się, z lewej strony, drugich numerów swego szeregu; to jest: między drugimi numerami drugiego szeregu, a pierwszymi numerami, pierwszego szeregu.

W tej samej chwili, podoficerowie lewo-stroniatowy i rucznicy, przez pociąganie się w prawo, zajmują swoje miejsca, przy pierwszych numerach trójek, drugiego szeregu, do których należą. Skoro się szóstki sformują, biorą natychmiast zmianę i równanie w lewo, do trzecich numerów, pierwszego szeregu; i oprócz naczelnej, wszystkie podwojonym chodem, umykają, sześciokrokowe przedzielające je odstępy, dążdżąc do czoła, a w miarę, jak każda szóstka dojdzie do poprzedzającej ją, powracają narad do chodu, którym czoło maszeruje.

§. 74. Formacja szóstki z kolumny Rotami od lewego.

Wykonują się, po tej samej komendzie i podług tychże samych zasad, lecz w stronę, przeciwną; to jest: trzecie numera, pierwszego szeregu maszerują prosto przed siebie. Trzecie numera drugiego szeregu, usuwają się razem, o dwa kramy grubości w lewo; Wszystkie drugie i pierwsze numera pierwszego szeregu, ciągną się, ukośnie w prawo i formują się.

78.

z prawej strony swych trzecich numerów, worytkie zaś drugie i pierwsze numera drugiego szeregu, formują się z lewej strony swych trzecich numerów.

Po sformowaniu się, orłówki biorą crucie i równanie na prawo, i worytkie, oprócz naczelnej, podwojnym chodem smykają, przednidając je odstępy. i. t. d. ~

S. 75. Formacja Plotonu, z kolumny Rotami od prawego.

Kommanda:

1° Ploton formuj się

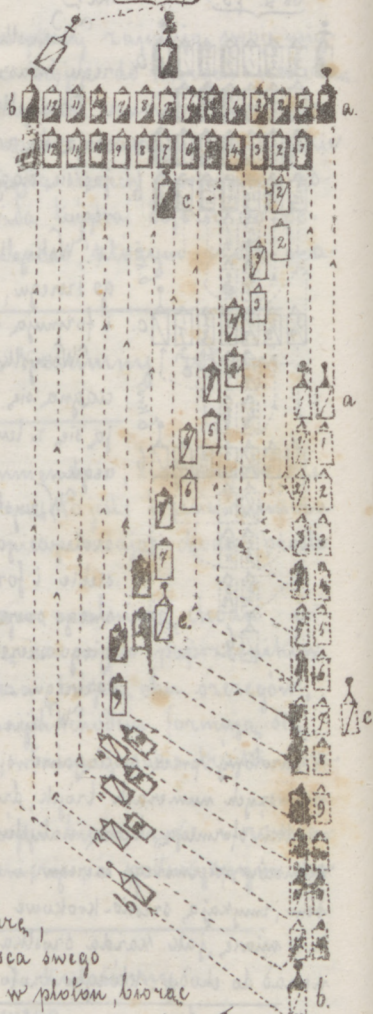
2° March.

Wykonanie Po drugiej kommandzie podoficer prawo-skrytyłtowy stęczywszy się z karabinierem pierwszego szeregu, maszerują, prosto przed siebie, niemięniająca chodu.

Karabinier prawy drugiego szeregu, zwalnia nieco chodu i ściąga się wprost za swego poprzednika, karabiniera pierwszego szeregu.

Worytki jędzy całego plutonu, wracają: home na 1^u części kół i podwojnym chodem ciągną się ukosnie wlewo, a w miarę, jak każda rota znajduje się wprost miejsca swego w plutonie, bierze na prost i formuje się w pluton, biorąc natychmiast crucie i równanie na prawo. Kiedy każdy rotmistrz pierwszego szeregu, w własnym sobie crucie, bierze na prost wtknawsz żołnierzy drugiego szeregu od niego i ściąga się, wprost za swego poprzednika, jak plansza wskazuje.

W miarę, jak każda rota wstąpi do frontu, zwia chodu, to jest: powraca narad do chodu, jakim poprzednio maszerowano, i jakim idzie podoficer z pierwszym karabinierem rota. Komendant plutonu usuwając się trawersem przyjmuje rote, po rocie, a kiedy się, już cały pluton sformuje

nadaje kommandę:

3° na prost

4° dyrekcyja na prawo & lewo.

kojęst: w miarę, potrzeby i powraca na swoje miejsce, przed środkiem plutonu.

§. 76. Formacyja plutonu & kolumny Rotami od lewego.

Wykonywa się, po tychże samych kommandach, i podług tych samych prawideł, lecz w stronę przeciwną; kojęst: lewo-skrzydłowy podoficer z lewym karabinierem pierwszego szeregu, maszerują tymże samym chodem prosto przed siebie ~ karabinier lewy 2° szeregu zwalnia chodu i udaje się na swego poprzednika; Wszyscy inni jeźdźcy całego plutonu, podważają chodu, ciągną się, ukosnie w prawo, i formują się w pluton, potem następnie każda rota wstępując do plutonu, powraca do poprzedniego chodu. i. t. d. ~

§. 77. Formacyja srostek, & kolumny brzoza od prawego.

Kommandy:

1° Formy srostei.

2° March.

Wykonanie: Po drugiej kommandzie: komendant plutonu z naczelna krotka, i wszyscy inni krotki 1° szeregu maszerują, prosto przed siebie, niezmieniając chodu.

Wszyscy tznaj podoficerowie, uwarajac na podoficera prawo-skrzydłowego, usuwają się trawersem o trzy konie grubości w prawo; aby przez to zrobić miejsce, dla krotki drugiego szeregu, które wstępują, między nie, a krotki pierwszego szeregu.

Wszystkie krotki drugiego szeregu, powiększując chodu ciągną się, w prawo, o ile potrzeba, aby się, spormowały z prawej strony krotki pierwszego szeregu; po czem biorąc, na prost i przez połączenie się, z krotkami pierwszego szeregu formują się, w srostei.

Skoro się, tym sposobem szóstki sformują, biorą, na-
tychmiast crucie i równanie w lewo, do brzeźch numerów
pierwszego szeregu, i wszystkie razem, oprócz naczelniej po-
dwajają, chodu, aby zamknąć odstęp trzech-krokowy między
sobą, ~ a w miarę, jak każda szóstka dojdzie do poprzedza-
jącej ją, powraca do chodu, którym poprzednio kolumna
maszerowała. ~

§. 18. Formacja szóstek, z kolumny krzema od lewego.

Wykonują się, pod tej samej kommandzie i podług
tych samych zasad, lecz w stronę, przeciwną, to jest:

Podoficerowie wszyscy uwiązają na lewo-skrzydło-
wego, na czole plutonu maszerującego, usuwają się, o gru-
bość trzech koni w lewo.

Wszystkie trójki drugiego szeregu, ciągną się, w lewo,
powiększonym chodem i formują się w szóstki z lewej stro-
ny trójek pierwszego szeregu. ~

Po sformowaniu się, szóstki biorą, crucie i równanie
na prawo do swych pierwszych numerów, pierwszego sze-
regu, i oprócz naczelniej szóstki, wszystkie inne podwójnym
chodem mykają, trzech-krokowy odstęp, który je prze-
dziela; potem każda szóstka dostrędną do czoła powra-
ca do poprzedniego chodu. i. k. d. ~

§. 19. Formacja Plutonu z kolumny krzema od prawego.

Kommanda:

- 1° Pluton formuj się.
- 2° March.

Wykonanie.

Po kommandzie March, podoficer prawo-
skrzydłowy z naczelną trójką, obu szeregów maszeruje pro-
sto przed siebie niezmiennie chodu.

Wszystkie inne trójki ciągną się, ukwónie w lewo chodem
podwo:

podwojonym, a w miarę, jak każda trójka się odkryje, to jest: znajdzie się wprost swego miejsca w plutonie, bierze na prost, i rawore podwojonym chodem łączą się, z poprzedzającą, i tym sposobem formuje się w pluton. —

Wszystkie trójki 2^{go} szeregu jada, nie odstępnie za swemi trójkami 3^{go} szeregu, krusząc się, w czasie ciągnięcia zasad, jakic wyłożyłem w §. 87^m.

Podoficerowie karotowy i lewo-strzylowy ciągną się, przy trójkach do których należą w szyku bruzna; a skoro trójka przy której maszerują wernie na prost opuszcza swoje dotychczasowe miejsce i pierwszy z nich zajmuje swoje miejsce za drugim szeregiem środkowej rzędy; ostatni zaś obok lewego karabiniera 3^{go} szeregu. —

Każda trójka skoro wernie na prost wstąpienia do frontu plutonu bierze natychmiast crucie i równanie na prawo; a w miarę, jak wstąpi w swoje miejsce zmienia chodu, to jest: powraca do chodu, jakim naoczna trójka maszeruje. — Komendant plutonu krawersując wlewo przyjmuje formującą się trójki, a skoro ostatnia trójka sformuje się do plutonu nadaje komenda:

3^{ty} Na prost
4^{ty} Dyrekcya na lewo od na prawo.

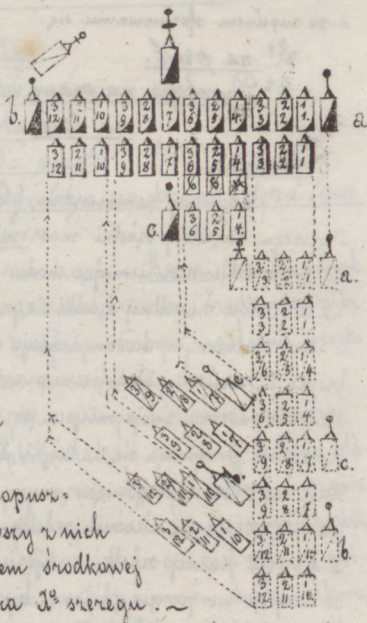
§. 80. Formacya plutonu, w kolumny bruzna od lewego.

Wykonywa się, po tej samej komendzie i podług tychże samych zasad, lecz w stronę przeciwną. — to jest: lewo-strzylowy podoficer z naoczna trójka, maszeruje prosto przed siebie niezmieniając chodu; wszystkie inne trójki ciągną się, w prawo, a po wzięciu na prost mają crucie i równanie na lewo — i. t. d.

§. 81. Formacya plutonu, w kolumny środkami od prawego.

Komenda.

1^{ty} Pluton formuj się.

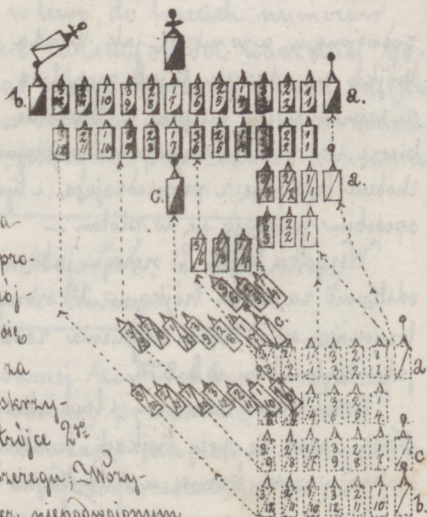
2° March.

a po zupełnem sformowaniu się:

3° na prost.4° Dyrekcya na prawo
na lewo.Wykonanie.

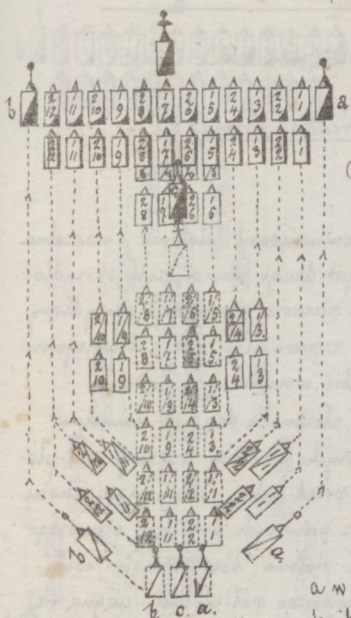
Po drugiej komendzie, trójka 1° szeregu nawiadną srodką maszeruje prosto przed siebie, niezmieniając chodu - trójka 2° szeregu nawiadną srodką ciągnie się w lewo, wolnym chodem i udaje się za trójką 1° szeregu - Podoficer prawo-skrzydłowy opuszcza swoje miejsce przy trójce 2° szeregu i przyjmuje się do trójki 1° szeregu; Srodkowie inne srodkami poniekoszonym, lecz niepodwójnym chodem, ciągną się ukosnie w lewo całym srodkami, a w miarę, jak trójka 1° szeregu każdej srodką znajdzie się odkryta, to jest: znajdzie się wprost swego miejsca w łonie plutonu bierze wtemczas na prost; trójka zaś 2° szeregu udryga się, od swiej trójki 1° szeregu i udaje się, za nią, w drugi szereg prosto podciągnięciem się jeszcze więcej w lewo; a skoro trójka 2° szeregu wyjdzie w dyrekcyę swiej trójki 1° szeregu, udaje się, prosto za nią, do formującego się plutonu. W miarę, jak każda trójka wchodzi na prost, bierze natychmiast rucie i równanie na prawo; a skoro dojdzie do poprzeczającej ją trójki, powraca narad, to jest: zwalnia do chodu, jakim czoło maszeruje. ~

Podoficerowie karotkowy i lewo-skrzydłowy ciągną się, przy srodkach, do których r. szranki należą; a skoro się drugi szereg ich srodkami przestanie ciągnąć, zajmują natychmiast swoje miejsca - pierwszy na srodkowa rota, drugi zaś przy lewym karabinierze 1° szeregu. Komendant plutonu rusza się, branszorem, przyjmuje następnie formując się, oddziały, a skoro się cały pluton sformuje, nadszają 3° i 4° komendy. ~

§. 82. Formacja plutonu, w kolumny srodkami od lewego.

Wykonuje się po tejże samej komendzie, i podług tychże samych zasad, lecz w stronę przeciwną; to jest: nawiadną trójka 2° szeregu chowa się, prosto ukosnie w prawo za nawiadną trójką 1° szeregu - Srodkowie srodkami ciągną się, w prawo podwójnym chodem, a w miarę, jak każda trójka znajdzie się odkryta, to jest: znajdzie się wprost swego miejsca w łonie plutonu bierze wtemczas na prost; trójka zaś 2° szeregu udryga się, od swiej trójki 1° szeregu i udaje się, za nią, w drugi szereg prosto podciągnięciem się jeszcze więcej w prawo; a skoro trójka 2° szeregu wyjdzie w dyrekcyę swiej trójki 1° szeregu, udaje się, prosto za nią, do formującego się plutonu. W miarę, jak każda trójka wchodzi na prost, bierze natychmiast rucie i równanie na lewo. i. s. d.

§. 53. Formacja plutonu, w kolumny czeremna od środka. (*)

Komenda:

1: Pluton formuj się

2: March

3: Na prost

4: Dyrekcya na prawo tel na lewo

Wykonanie

Po komendzie March, komendant plutonu z naczelną czeremną, środkową, pierwszego i drugiego szeregu, maszeruje prosto przed siebie, niemiernijac chodu.

Wszystkie drugie i pierwsze numera prawego ^{połu} plutonu, czyli pierwszej połowy plutonu, ciągną się podwojonym chodem w prawo.

Wszystkie pierwsze i drugie numera drugiego pół-plutonu, czyli drugiej połowy plutonu, ciągną się, podwojonym chodem w lewo;

a w miarę, jak karada dwójka znajduje się, odkryta, bierze na prost i również podwojonym chodem

formuje się, obok środkowej czeremki. ~

Po wzięciu na prost jazdy pierwszego pół-plutonu biera czerem i równanie na lewo; jazdy zaś drugiego pół-plutonu czerem i równanie na prawo; a w miarę, jak karada dwójka sformuje się, na wyrównanie środkowej czeremki, zmienia chodu, to jest: powraca do chodu, jakim poprzednio maszerowano, i jakim środkowy oddział nadal postępuje.

Podoficer prawo-skrydłowy ciągnie się, sam dla siebie, w prawo.

Podoficer lewo-skrydłowy ciągnie się, w lewo, a dworek do formującego się plutonu zajmują swoje miejsca obok karabinistów pierwszego szeregu właściwych skrzydeł. ~

Podoficer karotowy jednie prosto przed siebie podwojonym chodem i zajmują swoje miejsce za sobą, na która maszerować powinien. ~

Po zupełnem sformowaniu się plutonu, Oficer nadaje swoją, 3^{ia} i 4ta komendę. ~

(*) Uwaga Przypominam rozliczenie plutonu czeremna od środka wyfurowane w §. 53. brzo-
siej urzędu, niniejszy szkółki plutonu, do którego to §. 53. urzących się odsyłam. ~

§. 84. Formacja Czwórek od środka z kolumny dwoma od środka

Uwaga Płoton wzięty w skut 16^{ty} (patrz §. 55.)

Komendyda:

1° Czterema od środka formuj się

2° March.

Wykonanie.

Do drugiej komendy, komendant plutonu i naczelnia środkowa dwójka obu szeregów, tożyst drugi numer, czyli skrzydłowy lewy pierwszego pół-plotonu i pierwszy numer czyli skrzydłowy prawy drugiego pół-plotonu, tak z pierwszego, jak z drugiego szeregu maszerują prosto przed siebie, nie zmieniając chodu.

Wszystkie środkowe dwójki, złożone z drugich numerów pierwszego pół-plotonu i z pierwszych numerów drugiego pół-plotonu maszerują również prosto przed siebie, nie zmieniając chodu.

Wszystkie dwójki, złożone z pierwszych numerów pierwszego i drugich numerów drugiego pół-plotonu obu szeregów rozkłada się i numera pierwsze, pierwszego pół-plotonu ciągną się powiększonym chodem w prawo, numera zaś drugie, drugiego pół-plotonu ciągną się powiększonym chodem w lewo i formują się w czwórki z środkowymi dwójkami, respective swojego szeregu.

Skoro się tym sposobem czwórki sformują, biorąc, crucie i równanie do środka i podwojnym chodem dochodzą,

czuli zmykają, szcisk-krokiwe przedzielające je odstępu, a w miarę, dojścia do poprzedzającej czwórki, powracają do chodu, którym naczelnia czwórka postępuje. ~

Oba podoficerowie skrzydłowi rozmierzają się na jednego konia między sobą, podoficer zarobkowy wjeżdża w ten odstęp i tym sposobem stromonany trójce, podoficerka, dochodzą, podwojnym chodem do ostatniej czwórki plutonu. ~

§. 85. Formacja plotonu, z kolumny dwoma do środka

Komenda.

1° Ploton formuj się

2° March

a po zupełnem sformowaniu się:

3° Na prost

4° Dyrekcya na prawo i lewo

Wykonanie

Po komendzie March, komendant plotonu z środkową dwójką, tak 1° jak 2° szeregu, postępuje na prost niemięjąc chodu.

Wszyscy inni żołnierze pierwszej połowy plotonu, ciągną się podwojnym chodem w prawo.

Wszyscy zaś żołnierze drugiej połowy plotonu, ciągną się podwojnym chodem w lewo, a w miarę jak każdy żołnierz 1° szeregu znajdzie się odkrytym, to jest: kiedy się znajdzie wprost miejsca swego w plotonie, bierze wtenczas na prost i równie podwojnym chodem dojeżdża na linię środkowej dwójki, i tym sposobem formuje się do plotonu.

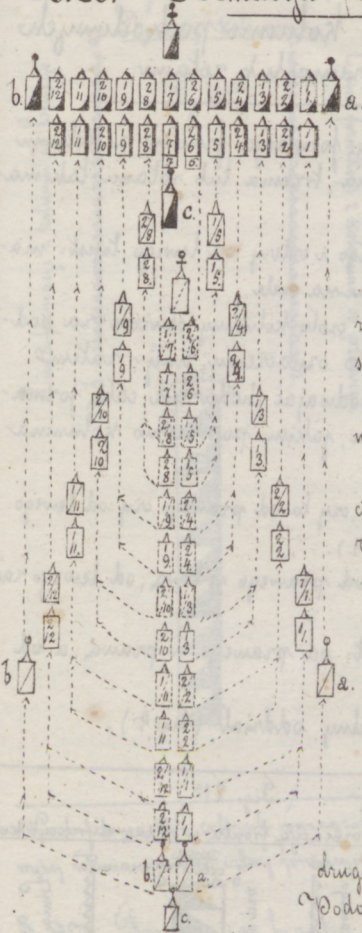
Żołnierze drugiego szeregu ciągną się, ile potrzeba, a po wzięciu na prost jadą wprost za swymi poprzednikami i formują się w drugim szeregu plotonu.

Podoficerowie prawo-skrzydłowy i lewo-skrzydłowy

ciągną się, pierwszy w prawo, drugi w lewo podwojnym chodem i zajmują swoje miejsca obok karabinierów 1° szeregu, wstawiając skrzydła.

Podoficer zastępczy jadzie na prost podwojnym chodem i zajmuje swoje miejsce na środkowej linii. — W miarę, jak każdy żołnierz znajdzie się na wyrównaniu środkowej dwójki swego szeregu, powraca do chodu poprzedniego, jakim środkowa dwójka ciągle postępuje. Kiedy się cały ploton sformuje, to jest: kiedy obadwaj skrzydłowi znajdą się na wyrównaniu środkowej dwójki, komendant plotonu nadaje swoją 3° i 4° komendę. —

Każdy żołnierz skoro się znajdzie na wyrównaniu środkowej dwójki, bierze ramię i równanie ku środkowi — to jest: żołnierze 1° połowy plotonu w lewo, a drugiej w prawo. —

§. 86. Formacja frontów i kolumn pochodowych kujst. z kolumny Śróstkami, krema lub rotami.

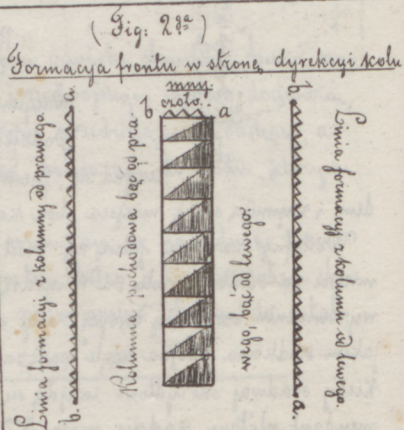
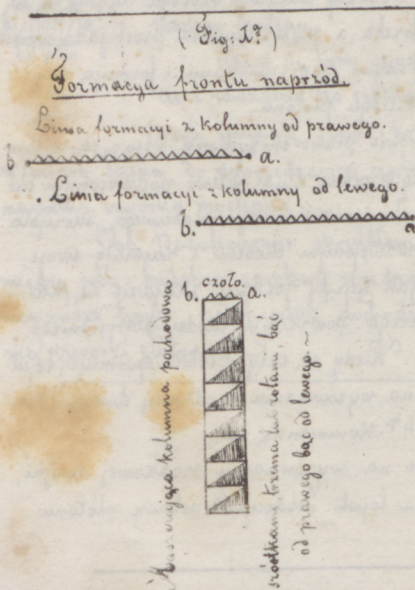
Do tej części szkoły Plotonu należy formacja frontów i kolumn pochodowych, kujst. z kolumny śróstkami, krema lub rotami, tak nazywając od prawego, jak od lewego.

Formacji tych jest więcej od prawego i więcej od lewego, kujst. nazywając prawym lub lewym skrzydełem na czoło.

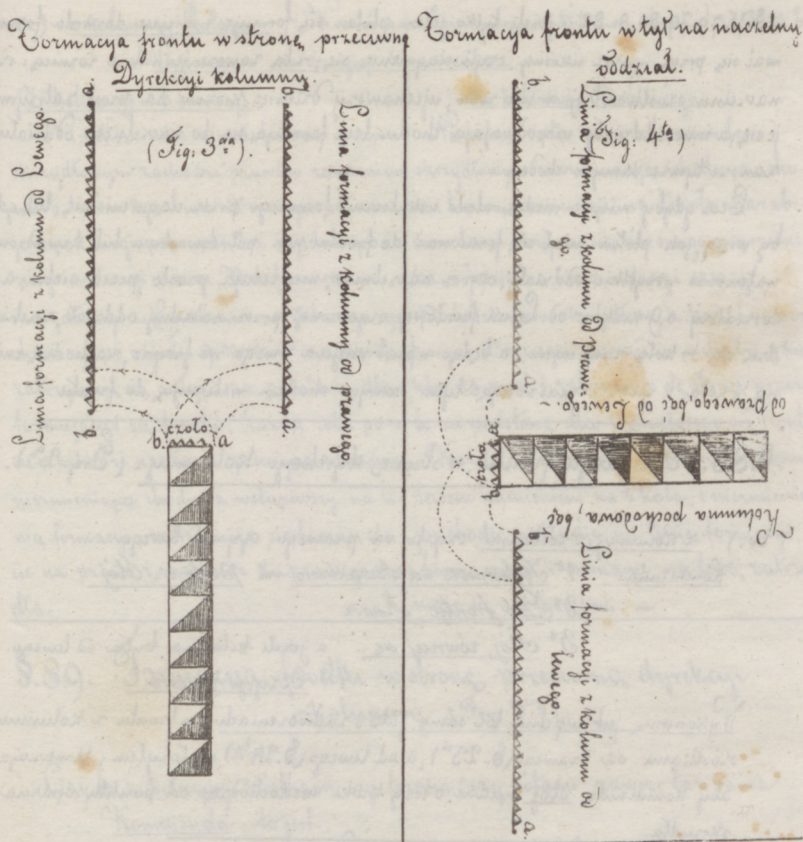
Ponieważ w wszelkich formacjach czoło kolumny stoiące na podstawie linii formacji zatrzymuje się, po oznaczeniu linii, zatem oddziały formujące się, niepotrzebują, podwajając chodu bez czoła, formacja, wykonującej się, tym samym chodem, jakim poprzednio kolumna maszerowała.

Następujące są części formacji frontu, czy to od prawego czy od lewego.

- 1° naprzód na naszelny oddział (Fig. 1).
- 2° w stronę dyrekcyi kolumny, zatem od prawego w lewa, od lewego zaś w prawa (Fig. 2).
- 3° w stronę przeciwną dyrekcyi, kujst. od prawego w prawa, a od lewego w lewa (Fig. 3).
- 4° formacja frontu w tył na naszelny oddział (Fig. 4).

Uwaga. W tych częściach figurach
prawe skrzydło oznacza litera (a)
lewe zaś - litera (b).

W następujących czterech paragrafach wyłożę jakim sposobem wykonywają się wyżej wymienione cztery formacje frontu.

§. 87. Formacja frontu napród z kolumną szóstkami, trzema lub dwoma, bęc od prawego, bęc od lewego.

(Fig. 5)

W wszelkich przypadkach komenda zawsze ta sama; to jest:

1° Napród formuj = front.

2° Barra

i jeżeli się formowano z kolumny od lewego, po zupełnem ukończeniu formacji.

3° Cozy = w pra-wo.

Wykonanie

Cozy z kolumny od prawego, czy też z kolumny od lewego jest zawsze tak samo, to jest: podług zasad plotonu-formacji, z szóstek, trójek lub dwójek, jak utworzonym

w §. 75. 76. 79. 80. 81. 82; jeżeli tylko jeden pluton się formuje i miejsce dowódcy formował się przez marsz wzdłuż, czyli ciągnięcie się; z tą różnicą jednaką różnicą: że na przedniej stronie, trójka lub roba, uchwytów trzymając kroków na prost, zatrzymuje się; a inne oddziały niepodważają chodu, lecz formują się do nawalnego oddziału, również tymże samym chodem.

Leć gdyby miejsce niedowódcy formacji przez ciągnięcie się, lub gdy by więcej, jak pluton miał się formować do frontu np. pot. szwadron, lub szwadron, natomiast wszystkie oddziały, oprócz nawalnego, maszerują, prosto przed siebie, a dowódcy 9 kroków od linii frontowej oznaczonej przez nawalny oddział, zachodzą na $\frac{1}{4}$ kota ramieniem, a będąc wprost miejsca swego na froncie, zachodzą, równo na $\frac{1}{4}$ kota i równo maszerując tym samym chodem wstępują do frontu.

§. 88. Formacja frontu, w stronie, dyrekcyjnej kolumny. (Fig. 9°).

a.) z kolumny Stróbkami, czy to od prawego, czy od lewego.

Komenda: 1° Kolumna od szwadron od Stój

2° Do frontu, Marsz

3° Stój, równaj się. a jeżeli kolumna była od lewego.

4° Oczy, w prawo.

Wykonanie jest zupełnie to samo, jako o zachodzeniu do frontu z kolumny stróbkami od prawego (§. 23^a), a od lewego (§. 24^b) wyłożonym, uważając aby komenda Stój nadcią o trzy kroki niedochodząc od punktu sparcia skrzydła.

b.) z kolumny brzema:

Komenda:

w kolumnie od prawego: 1° w lewo formuj front

w kolumnie od lewego: 1° w prawo formuj front.

w obu przypadkach 2° Marsz.

drugą komendą nadcią w obu przypadkach niedochodząc o trzy kroki od punktu sparcia nawalnego skrzydła.

Wykonanie

z kolumny od prawego

z kolumny od lewego.

Do drugiej komendy.

nawalna trójka zachodzi prawym ramieniem, i dowódcy 9 kroków naprost zatrzymuje się, wszystkie inne trójki niedochodzą o 3 kroki od poprzedzających je, zachodzą, następnie dochodzą o 3 kroki od poprzedzających je, zachodzą prawym ramieniem i formują się na linii frontu.	nawalna trójka zachodzi na $\frac{1}{4}$ kota lewym ramieniem, a dowódcy 9 kroków na prost, zatrzymuje się; inne wszystkie trójki postępują, na prost, a nie kroki od poprzedzających je, zachodzą, następnie dochodzą o 3 kroki od poprzedzających je, zachodzą, następnie w prawo i formują się na linii oznaczonej przez nawalną lewą trójkę.

c.) z kolumny rotami: 1. Komenda tak sama, co z kolumny trzema vide §. 88. b.)

Wykonanie po drugiej komendzie

Z kolumny od prawego

Naczelna rota z podoficerem prawo-
skrzydłowym zachodzi prawym ramieniem
na $\frac{1}{4}$ kola; karabinier 2° szeregu odłamuje
się, od swego poprzednika i jedzie po ra-
miego w drugi szereg. Podoficer prawo-
skrzydłowy z karabinierem 1° szeregu uje-
chawszy po najściu 9 kroków na prost
zatrzymuje się, i stwiera za podstawę, dla
formującego się, frontu; każda rota poro-
cie zachodzi następnie prawym ramieniem
niemieniając chodu, a wstępując na li-
niej formacji, zatrzymuje się, biorąc oru-
cie na prawo i równanie do prawego skrzy-
dła.

Z kolumny do lewego

Naczelna rota z podoficerem lewo-
skrzydłowym niemieniając chodu, zachod-
zi lewym ramieniem na $\frac{1}{4}$ kola; karabi-
nier lewy odrywa się, od swego poprzedni-
ka, i jedzie za niego w drugi szereg -
Podoficer lewo-skrzydłowy z karabinierem
lewym 1° szeregu po najściu uchodzi 9 kro-
ków na prost i zatrzymuje się, stwiera prze-
to za podstawę, dla formującego się, frontu.
Kaźda rota po rocie zachodzi następnie,
lewym ramieniem na $\frac{1}{4}$ kola, i niemienia-
jąc chodu wstępuje na linie formacji,
biorąc orucie i równanie na lewo, zatrzy-
muje się, na tejże linii. ~

§. 89. Formacja frontu w stronę przeciwną, dyrekcyi
kolumny (Fig. 8°).

Czy to z kolumny szóstkami, czy trzema, czy rotami, zawsze tak sama
Komenda; to jest:

- z kolumn od prawego 1° Lewe ramię naprzed, formuj front
z kolumn od lewego 1° Prawe ramię naprzed, formuj front.
W obu przypadkach 2° Marsz. ~ A jeżeli się formowano
z kolumn od lewego 3° Orucy w pra:wo.

Wykonanie

a.) Z kolumny szóstkami

Od Prawego

Naczelna szóstka zachodzi lewym ra-
mieniem na $\frac{1}{4}$ kola; kłójka 2° szeregu
odłamuje się, od kłójki 1° szeregu i jedzie za
swych poprzedników w 2° szereg - Pod-
oficer prawo-skrzydłowy przysuwa się,
do kłójki pierwszego szeregu i wśrodku
po najściu ramieniem 9 kroków na prost
zatrzyje

Od Lewego

Naczelna szóstka zachodzi prawym
ramieniem na $\frac{1}{4}$ kola; kłójka 2° szeregu
odłamuje się, od swej kłójki 1° szeregu, i je-
dzie prosto za nią, w drugi szereg. Pod-
oficer lewo-skrzydłowy przysuwa się, do
kłójki pierwszego szeregu, i po najściu,
wśrodku 9 kroków na prost, zatrzymuje
się

od Prawego

zatrzymuje się, z całą kolumną, skłaniając przodem na podstawię, formującego się frontu.

Wszystkie inne szóstki maszerują na prost i każda z nich mianowicie poprzódnia kolumnę, zachodzi następnie lewym ramieniem kolumny; poirembierze na prost z cruciem i równaniem na prawo, i wstępuje tym sposobem na linię formacji ornamens, przez naczelną kolumnę.

Kiedy szóstka każda zaczyna zachodzić, wtemczas jej drugi szereg, to jest jej kolumna drugiego szeregu odłamuje się, od swej kolumny 1° szeregu i udaje się, wprost za nią, w drugi szereg. ~

Formacja cała wykonuje się, bez zmiany chodu kolumny: równo i tym samym chodem, jakim poprzódnia kolumna maszerowała.

Każda kolumna, tak 1° jak 2° szeregu przyśredektry na linię formacji, zatrzymuje się, równając się, dokładnie do prawego skrzydła właściwego szeregu. ~

od Lewego

je się, z kolumną, obu szeregów, i skłaniając za podstawię, formującego się frontu.

Wszystkie następnne kolumny idą, prosto przed siebie, a skoro się, znajdują, wprost miejsca swego w formującym się frontu, zachodzi, następnie prawym ramieniem i wstępuje, na linię formacji, ornamens, przez naczelną kolumnę.

W czasie zachodzenia każdej szóstki, kolumna 2° szeregu odłamuje się, od kolumny 1° szeregu i udaje się, za nią.

Wstępując na linię, kolumny nie powinny crucie i równanie na lewo, i po zatrzymaniu się, wyrownai się, dokładnie do lewego skrzydła właściwego sobie szeregu.

Po zupełnem sformowaniu frontu komendant plutonu nadaje swą, 2° komendę, po której front zwraca się, w prawo. ~

b.) z kolumny PrzoduOd Prawego

Naczelną kolumnę z podoficerem prawoskrzydłowym, zachodzi na $\frac{1}{4}$ koła lewym ramieniem; poirembierze kolumny na prost zatrzymuje się.

Wszystkie inne kolumny postępują, prosto, a wmiarę, jak każda z nich znajduje się, swem prawem skrzydłem wprost lewego skrzydła poprzódniającej ją kolumny, wstępującej na linię formacji, zachodzi następnie lewym ramieniem

Od Lewego

Naczelną kolumnę z podoficerem lewoskrzydłowym zachodzi na $\frac{1}{4}$ koła prawym ramieniem, uchodzi 9 kroków na prost i zatrzymuje się; wszystkie inne kolumny zachodzą, następnie każda w swoim czasie prawem ramieniem, i wmiarę, na prost wstępują, na linię formacji z cruciem i równaniem w lewo. ~

Po zupełnem sformowaniu frontu

Od prawego.

ramieniem, a po wzięciu na prost, bierze ciałko i obrócenie na prawo, wstępuje na linie, zabrymuj się i wyco-
wypya do prawego skrzydła, właściwe-
go sobie szeregu. ~

Od lewego.

91.

Kommandant plutonu, kwatermistrz
Kommanda zwraca oczy w prawo. ~

c.) z kolumny

rotkami

Od prawego

Nawalna rota z podoficerem prawo-
skrzydłowym zachodzi lewym ramie-
niem na 1/4 koła, karabinier 2° szeregu
odłamuje się, od swego poprzednika,
i jedzie za niego w drugi szereg ~ Pod-
oficer skrzydłowy się, z karabinierem 3°
szeregu ujeżdża po najści 9 kroków na
prost i zabrymuj się, skłania na podsta-
wę dla formującego się frontu.

Od lewego.

Podoficer lewo-skrzydłowy i le-
wa karabinierska rota zachodzą, praw-
nym ramieniem, karabinier 2° szeregu
odłamuje się, za swego poprzednika.
Podoficer lewo-skrzydłowy z lewym
karabinierem 3° szeregu ujeżdżają
po najści 9 kroków na prost zabry-
mują się. ~

Wszystkie inne rotety wstępują, na-
stępnie każda w swoim czasie w le-
wo; zaplecioni odłamują się, od swych
poprzedników, i jada za nimi, a wsta-
piwszy do właściwego szeregu, w for-
mującym się frontie, zabrymuj się,
i wycofują, dokładnie do lewego.
Po zupełnem sformowaniu frontu, oficer
zwraca oczy w prawo 3° Kommanda, ~

Wszystkie inne rotety wstępują, na-
stępnie każda w swoim czasie w le-
wo; zaplecioni odłamują się, od swych
poprzedników, i jada za nimi, a wsta-
piwszy do właściwego szeregu, w for-
mującym się frontie, zabrymuj się,
i wycofują, dokładnie do lewego.
Po zupełnem sformowaniu frontu, oficer
zwraca oczy w prawo 3° Kommanda, ~

§. 90. Formacja frontu w kół, z kolumny pochodowej.

(Fig. 4ta.)

Czy to z kolumny szóstkami, czy trzema, czy rotkami, nawrotka sama

Kommanda, to jest:

z kolumn od Prawego; 1° Lewe ramię naprzód w kół formuj front

z kolumn od Lewego; 2° Prawe ramię naprzód w kół formuj front

2° Marz. - a po ukończeniu całej formacji, je-
żeli się formowano z kolumn od Lewego; 3° Oczy w prawo.

Od prawego ~ Wykonanie ~ Od Lewego.

Od prawego

Wykonanie

Od Lewego.

a.) z kolumny

szóstkami

Nawalna szóstka zachodzi lewym

Nawalna szóstka zachodzi prawym

ramieniem w kolo; wiaagu zachodnie-
nia, krotka 2° szeregu odkamuje siez od
krotki 1° szeregu i jedzie rania, w dru-
gi szereg. Podoficer prawo-skrzydlo-
wy, przytacza siez do krotki 1° szeregu,
a po rajacu w kolo, uchodzi 9 krokow
na prost, i zatrzymuje siez, z cala krotka.

Wszystkie inne szostki maszeruja,
prosto przed siebie, przyordzory tam,
gdzie 1° szostka zachodzi w kolo, zach-
dza, nastepnie kazda w swoim czasie
na 1/4 kola; po czum postepuja, na
prost i kazda w swoim czasie, wykony-
wa nastepnie to, co w §. 89. (lit. a) od
prawego, powiedzialam. ~

ramieniem w kolo; krotka 2° szeregu
odkamuje siez, i jedzie w drugi szereg, na
krotka, 1° szeregu. Podoficer lewo-skrzyd-
towy, usredzory po rajacu w kolo z
cala, krotka, 9 krokow na prost zatrzy-
muje siez. ~

Wszystkie inne szostki maszeruja, pro-
sto przed siebie; w miejscu gdzie maszel-
na szostka zachodzi w kolo, zachodza,
nastepnie na 1/4 kola; potem po-
stepuja, cakiemi szostkami na prost, i w
miarze, jak siez kazda szostka znajdzie
w prost swego miejsca we fronie, wyko-
nywa to, co w §. 89. (lit. a) od lewego,
powiedzialam. Po ruzpelnem sformowaniu
fronku, Officer nadaje 2° Kommande.

b.) z kolumny brama

Naczelna krotka, tak 1° jak 2° szere-
gu z podoficerem prawo-skrzydlowym
zachodzi lewym ramieniem w kolo, uchod-
dzi 9 krokow na prost i zatrzymuje siez.

Wszystkie inne krotki maszeruja, pro-
sto przed siebie, az do miejsca gdzie na-
czelna zachodzi w kolo; tam zachodza,
na 1/4 kola, lewym ramieniem nastepnie,
po czum wykonywaja, to, co w §. 89. (lit. b.)
od prawego, wskazatem. ~

Naczelna krotka obu szeregow z pod-
oficerem lewo-skrzydlowym zachodzi
prawym ramieniem w kolo, uchodzi 9 kro-
kow na prost, i zatrzymuje siez. Wszystkie
inne idaz na prost, az do miejsca, gdzie
piewsza kotowata; tam zachodza, pra-
wym ramieniem na 1/4 kola tyzko; potem
postepuja, na prost, i kazda w swoim
czasie wykonywa nastepnie to, co w §. 89.
(lit. b.) od lewego, powiedzialam. ~ Po ru-
pelnem sformowaniu, Officer nadaje 2°
Kommande. ~

c.) z kolumny rotami.Od Prawego

Naczelna rota i podoficer prawo-
skrzydlowy zachodza, lewym ramieniem
w kolo; karabnier 2° szeregu odkamu-
je siez, od swego poprzednika karabnierza
pier-

Od Lewego

Naczelna rota i podoficer lewo-skrzyd-
towy zachodza, prawym ramieniem
w kolo; karabnier lewy 2° szeregu,
odkamuje siez, od swego poprzednika
i jedzie

pierwszego szeregu i udaje się, za niego w drugi szereg ~ Podoficer łączy się z karabinierem 1° szeregu i uszedłszy, po rajscim wkoło 9 kroków na prost, zatrzymuje się i stwiry za podstawę dla formacji jego się frontu.

Wszystkie inne rotę maszerują, prosto przed siebie, aż do miejsca gdzie pierwsza rota kółowała; tam zachodzą, następnie lewym ramieniem na $\frac{1}{4}$ koła; potem postępują, na prost, aż do miejsca swego w formującym się frontie, do którego wstępują, wykonując następnie to, co w §. 89. (lit. c) od prawego, wyłożyłem. ~

i jednie za niego w drugi szereg ~ podoficer lewy, stawiwszy się, z karabinierem lewym 1° szeregu, wchodzi po rajscim wkoło 9 kroków na prost, i zatrzymuje się.

Wszystkie inne rotę maszerują, prosto przed siebie, aż do miejsca, gdzie pierwsza rota kółowała; tam zachodzą, na $\frac{1}{4}$ koła wlewo, postępują, na prost; a skoro się znajdują wprost miejsca swego, w formującym się frontie, wykonują, następnie rotę po rotie to, co w §. 89. (lit. c) od lewego, powiabiłem. Po sformowaniu frontu, Oficer nadaje swa 3^{ia} komenda. ~

§. 91. Formacja frontów, z kolumn odśrodkowych

Z kolumn czterema lub dwoma od środka, jest takie 4 formacje frontu, to jest: 1° naprzód 2° w prawa stronę, 3° w lewa stronę, 4° w tył ~ ta tylko w tych formacjach zachodzi różnica: iż każda połowa plutonu w formacji tej, co innego ma do wykonania, jak to w następujących §§. 92. wykażę. ~

Ponieważ środkowy oddział, po osiągnięciu linii formacji zatrzymuje się, zatem cała formacja frontu wykonuje się, niemięniając chodu, to jest: tym samym chodem, jakim poprzednio kolumna maszerowała.

§. 92. Formacja frontu naprzód, z kolumny czterema od środka, lub dwoma od środka. ~

Wykonuje się, w obu przypadkach po tej samej komendzie to jest:

1° Naprzód formuj front.

2° Marchuj ~ a po zupełnem sformowaniu frontu;

3° Idź na prawo albo na lewo, w miarę, uznanej potrzeby.

Formacje te, wykonują się, zupełnie podług zasad formacji plutonu, to jest: z kolumny czterema od środka podług §. 83; z kolumny zaś dwoma od środka podług §. 85; z ta tylko różnica, iż pierwsza środkowa część, lub dwóch, po komendzie Marchuj zatrzymuje się; a reszta maszeruje

innych chwytów lub dwójek formują się na linii oznaczonej przez środkowy oddział nieruchomizującego chodu, to jest tym samym chodem, jakim poprzednio kolumna maszerowała.

S. 93. Formacja frontu w prawo z kolumny czeremna od środka.

Rekomenda.

- 1° Lewe ramię naprzód, formuj front
- 2° Marsz ~ a po rozpoczęciu sformowania się,
- 3° Czoły w prz = wd w le = wo.

Wykonanie.

po drugiej komendzie, komendant plutonu z nacelną środkową chwytką, obu szeregow zachodzi na $\frac{1}{4}$ kółka lewym ramieniem, a po zajściu postępuje 6 kroków na przód i zatrzymuje się.

Wzrostkie inne dwójki, pierwszej

połowy plutonu, postępują prosto przed siebie, z wstawnicy wprost za swymi poprzednikami; a w miarę, jak każda dwójka znajdzie się, wprost swego miejsca w plutonie, zwraca w prawo i formuje się z prawej strony, do środkowej chwytki, trzymając czoło i równanie na lewo. Wzrostkie inne dwójki, drugiej połowy plutonu, postępują, prosto przed siebie, mijają, środkową, chwytkę, i przez zajście następne, lewym ramieniem, formują się z lewej strony, środkowej chwytki, trzymając czoło i dyrekcyję, na prawo. Podoficerowie zajmują swoje miejsca po skrzydłach i w narożach; a skoro się, cały pluton sformuje, komendant plutonu zwraca czoły i równanie do jednego ze skrzydeł; w miarę, potrzeby, krzyczy, komendę, ~

S. 94. Formacja frontu w lewo z kolumny czeremna od środka.

Rekomenda: 1° Prawe ramię naprzód, formuj front.

2° Marsz ~ 3° Czoły w pra = wd w le = wo. ~

Wykonanie jest to samo, lecz z strony przeciwniej, to jest: nacelną środkową chwytką zachodzi na $\frac{1}{4}$ kółka prawym ramieniem, uchodzi 6 kroków na przód, i zatrzymuje się. Wzrostkie drugiej połowy plutonu formują się z jej lewej strony. Wzrostkie zaś dwójki pierwszej połowy plutonu postępują, prosto przed siebie i przez następne zajście w lewo formują się z prawej strony środkowej chwytki. ~

§. 95. Formacja frontu w lewo z kolumny dwoma od środka.

Komenda:

- 1° Prawe ramię naprzód formuj front.
- 2° Karze ~ a po zupełnem ukończeniu formacji
- 3° Uczy w pra = wd w le = wo.

Wykonanie. Po drugiej komendzie, kommandant plutonu z naczną środkową, dwójką, obu szeregów, zachodzi na $\frac{1}{2}$ kota w lewo, pozostawiając w środku sześć kroków na przód, zatrzymuje się.

Worący jeźdźcy drugiej połowy plutonu, dochodząc do miejsca swego, po lewej stronie środkowej dwójki, zwracają pojedynczo w lewo i wstępują na linie formacji do właściwego sobie szeregu, z lewej strony środkowej dwójki.

Worący jeźdźcy pierwszej połowy plutonu maszerują prosto przed siebie, mijają, środkową, dwójkę, i każdy następnie, będąc wprost miejsca swego, w nowo formującym się froncie, zwraca w lewo i formuje się, w właściwym szeregu z prawej strony środkowej dwójki.

Podoficerowie skrzydełowi i karstowy zajmują swoje miejsca; a skow się, cały front uformuje, Oficer kuznia, komenda, zwróci uczy w kierunku, potrzeby, ten jednemu ze skrzydeł.

§. 96. Formacja frontu w prawo z kolumny dwoma od środka.

Wykonuje się, po komendzie:

- 1° Lewe ramię naprzód, formuj front.
- 2° Karze ~
- 3° Uczy w pra = wd w le = wo.

Kasady tej formacji są, zupełnie tak same co poprzedzające, lecz w stronę przeciwną. Kommand plutonu z środkową, dwójką, zachodzi lewym ramieniem. Jeźdźcy 1° połowy formują się, w prawej stronie; worący zaś jeźdźcy 2° połowy plutonu, mijają, środkową, dwójkę, i prosto następnie, pojedynczo, zwrót w prawo, wstępują, w swoje miejsca.

§. 97. Formacja frontu w tył, z kolumny czeremcha od środka.

Kommanda:

1° Lewe ramię naprzód w kółko
formuj front.

2° March.

3° Uczy w pra. ul w le. wo.

Po drugiej kommandzie, komendant plutonu z naczelna, środkowa, czwórka, obu szeregów, nachodzi

dzi na ruchomej osi lewym ramieniem w kółko, a usredkowy potem 6 kroków na prost, zatrzymuje się.

Wszystkie dwójki pierwszej połowy plutonu, maszerują, prosto przed siebie; a mniejszy o 3 kroki drugi szereg, formującego się, frontu, nachodzi, lewym ramieniem w kółko i formują się z prawej strony środkowej czwórki, z ruciem i równaniem na lewo. ~

Wszystkie inne dwójki, drugiej połowy plutonu, odskrapają się, od swych czwórek, stencoras gdy przyjdą, o 3 kroki po za drugi szereg formującego się, frontu, tam nachodzi, na $\frac{1}{2}$ kółka lewym ramieniem, idąc po za formującym się, frontem, po czem każda dwójka będąc wprost miejsca swego w froncie, nachodzi jeszcze raz, na jedną czwórkę, kółka w prawo i wstępuje do właściwego swego szeregu w froncie, z ruciem i równaniem na prawo. ~

Po zupełnem sformowaniu się, frontu, komant. plutonu nadaje 3^{ia} komanda, ~

Uwaga. Można także sformować front w tył z czwórek od środka przez ramię prawe ramieniem w kółko komandującą:

1° Prawe ramię naprzód w kółko formuj front. C.

Co się wykonywa podług tych samych zasad, lecz w stronę przeciwną. ~

§. 98. Formacja frontu w tył z kolumny dwoma od środka.

Kommanda: 1° Lewe- ul Prawe ramię naprzód w kółko formuj front

2° March. ~ 3° Uczy w pra. ul w le. wo.

Wykonywa się zupełnie podług tychże samych zasad co z kolumny czeremcha, ta różnica, iż tu pojedynczy żołdacy każdej połowy plutonu wykonywają, to, co przy formacji z kolumny czeremcha od środka, dwójki każdej połowy plutonu, wykonywały. ~

O nacieraniu czoły Ataku i o Blankierowaniu konnem.

§: 99. Nacieranie czoły Ataku należy więcej do szkoły Szwadronu i Pułku, jak do szkoły Platoon; gdy jednakże przygotowawo Platoon pojedynczo do tego uwytku ćwiczone być powinny; z tej więc przyjemy obuczamy Kolumny w końcu szkoły Platoon wszelkich sposobów nacierania.

Atak jest stanowczem poruszeniem Jardy, jest jedynym sposobem, którym się, takowa wrecz z nieprzyjacielem spotyka, gdyż całe drucanie tej broni, czy to w stanie odpornym, czy na ciekłym, polega jedynie na starciu się z nieprzyjacielem, i przez nabarcie tylko reszta Jardy staje się, prawdziwie czynną i stanowczą; z tej więc przyjemy nacierania jako poruszenia najważniejszego w boju, więc należy Kolumny z największym staraniem.

Dwa są sposoby nacierania czoły Ataku, to jest:

1° w ramieniowym frontie.

2° w rozsypane.

W obu przypadkach można przyjąć na zasadę następującą główne przepisy.

1°. Ponieważ Jarda podwaja siłę swego z nieprzyjacielem starcia się, siłę swego masy powiększonej siły, pedu koni, należy więc najwięcej na tem, aby odział atakujący spotkał się z nieprzyjacielem ile możności w ściślej mąsiej i w chwili największego rozpędzenia się koni; a gdy doświadczenie nas przekonywa, że koni rozpędzony nabiera progresywnie swego pedu, po 50 krokach wypuszczenia, i racynia tracic siłę, po 80 krokach pedu; stąd więc wynika, że powinniśmy się starać zbliżyć do nieprzyjaciela w mąsiej wyrównanej kłusem lub galopem, ile można najbliżej, to jest od 40 do 80 kroków, i stamtąd dopiero pusić atak czoły starcie, w największym wypuszczeniu koni, aby przez to w całej sile rozpędzenia kolumnę się z nieprzyjacielem. ~

II°. Główna broń, w natarciu na nieprzyjaciela jest broń biała, to jest: sieczna lub ostro [Pataś lub pika], a katem niezrywać nigdy w ataku broni palnej, gdyż nie tylko nieustrzymamy nigdy nieprzyjaciela wystrzałami, nie zrobimy mu żadnej szkody, lecz nadto wprawimy w nieporządek nasz własny front; konieczną jest zatem rzecz, wpaść w kotłownię to przekonanie, że tylko biała broń, w natarciu szkodzić możemy nieprzyjacielowi, i że w tej dla jazdy stanowczej chwili kłórze tylko w broni palnej pokładają nadzieję.

III°. Jeżeli nieprzyjaciel jest w herbie, o wiele przewyższający cofać się zwolna i w porządku nim przypuścić atak; lecz gdy już raz o tyle się zbliżył, że na nas zaczyna nacierać, natychmiast odwrócić front do niego, przypuścić go o kroków 80. i natrzeć nań w całym porządku honi; jeżelikolwiek będzie on nas numerycznie przewyższał, wstrzymamy przez to jego zapęd - lub przynajmniej z pewnością mniejszą poniesimy stratę, jak gdyby na nas natarł w chwili naszego cofania się.

IV°. Najczęściej zdarza się, że ten odnosi korzyści, kto najpierwszy atak przypuszcza; a zatem nie wahać wiele na nierówności sił; lecz jeżeli tylko na ludzi naszych liczyć możemy, powinniśmy bez wahania się, pierwsi natrzeć na nieprzyjaciela.

V^o. Nawet ustępując przed przewyższającym nieprzyjacielem bez wahania odwrócić do niego; jeżeli na nas byłby tylko następuje, i starować; tym sposobem podnieść można ducha swoich, a zmniejszyć zapęd nieprzyjaciela.

VI°. Dobrze jest także mieć schowane pataśce, aż do chwili samego ataku, i dopiero przed nadaniem komendy do natarcia, zacząć dobycie pataśki; daje to niejako pewność kotłownikom, a chwila dobycia pataśki obudzi w nich energię.

VII°. Żołnierze zawsze uważać powinni na komendę, i być jej posłusznymi. Komendant zaś uważać powinien, aby pomimo wszelkich odniesionych korzyści niezapędzał się za zbyt rzuwał, często bowiem przez zbyt wielki zapęd nie tylko odniesionych korzyści pozbawieni, lecz nawet sami, o znaczną stratę, przeprowadzić być możemy.

VIII°. Jeżeli nieprzyjaciel po starciu się z nim pierzcha w metadzie, a wotroptności niedowala byłby się, że nim posuwać, natenczas natężyć puszczać krzyki naszym ludzi w rozrypcę, w pogon za nim, z resztą, zaś oddzielną postępować w bliskości

w naj-

id) w najniższym porządku, tak dla wsparcia rozsypanych w pogon, nauzych jeźdźców, jak dla uderzenia reszty nastro, w murze, jeżeliby się nieprzyjaciel zbierał usiłować, lub gdyby mu inny jaki odział w pomoc się przed.

IX^{no}. W reszta, niemoina przepisać statych zasad, doświadacnie, wprawne oko, odwaga i zimna krew, są, jedynie zdolne wyprawa- dziec czasami z najkrzywymiejszego potoczenia. ~

§. 100. Sposób uderzenia i zasady Ataku frontem.

Ataku uderzamy przechodząc następnie w podwójny chód, lub ten przypuszczając Atak z miejsca od razu pedem. ~

W pierwszym przypadku Komendant Plotonu stawia o 20. kroków przed Plotonem, mając przy sobie Szabacza i szam- kad kommanderuje.

- 1° Ploton naprzód.
- 2° Dziękują na prawo od na lewo.
- 3° Stępa.
- 4° Marsz.

Do owartej kommanderuje Szabacz daje sygnał ataku stępa. Sygnał ten jest ostrzegającym dla Plotonu iż będzie uderzał, żoł- niereze natem przygotowują się do uderzenia, to jest: iż pomimo iż zawsze każdy jeździec mieć powinien cugle krótkie, i wrodka, go- towości do pedu; gdyby jednak tego dotąd przez swą, winę, za- niedbał, natemas po tym sygnale uderzić powinien cugle i przygotować się do wypuszczenia konia w najniższym pedzie.

Wśródtry Ploton około 50 kroków stępa, kommandant daje kommandę:

- 5° Kłusem
- 6° Marsz

Po tej kommanderuje Szabacz daje sygnał ataku kłu- sem, a żołnierze podwajają, chodu, podług zasad Cz. 1° §. 6°, z wrodka, gotowosiu, do wypuszczenia koni. ~

Wśródtry frontem plotonu około 100 kroków kłusem, kom- mendant plotonu daje kommandę:

- 7° Galopem.
- 8° Marsz.

Strzecz, daje sygnał atakem galopem, a pluton cały podwójny chodu, galopuje na prost, podług zasad §.§: 5 i 6. Części 1°. ~

Po przejściu galopem około 80° kroków, kommandant plutonu, daje kommandę:

9° Marsz = Marsz.

Po tej kommandzie, Szasery podniosły palaszy do Ataku, a Utani nadstawiały łance, opierając się, mocni w skrzemionach, podają wagę ciała cokolwiek naprzód, wypuszczając konie w całym pedrze, starając się, razem wypuścić konie przez jedno-czasowe przyłożenie obu rąk, oddając rękę z ugiętymi konicami, lecz nieprzestając być Panami koni i trzymając równanie i cnicie do skrzydła dyrekcyi.

Wskreślony około 80 kroków pedem, kommandant plutonu daje kommandę:

Stój = Równaj się.

Pluton zatrzymuje się, po tej kommandzie, wsadzając krótko konie; po czem podoficer na skrzydła dyrekcyi będący, posuwa się, parę kroków naprzód, aby utalić wyrównanie plutonu; wszyscy zaś Koniernicy, jako najspieszniej wyrównują się, do tego podoficera.

Uwaga. Używając takiej potrzeby ataku, nieprzechodząc konicami następnie w podwójny chód; to jest: idąc stępą lub kłusem; niepodważając następnie chodu; lecz zaraz przejść w ped - po kommandzie Marsz = Marsz.

§. 101. Sposób uczenia Ataku z miejsca.

Uczy się, także Koniernicy natarcia czyli Ataku z miejsca.

Kommandant plutonu daje kommandę:

1° Pluton naprzód

2° Dyrekcyja na prawo vel na lewo

3° Z miejsca

4° Marsz = Marsz.

Można także kommandować:

1° Uknie ugił.

2° Dyrekcyja na prawo vel na lewo.

3° Z miejsca

4° Marsz = Marsz. ~

W obu przypadkach, na awartę ogólną, komendę, jeźdźcy ruszyszy razem z miejsca, o długości jednego konia, przykładają obie ostrogi, oddają ręce, z cuglami, podają wagę, ciata napróżd, i nadstawiszy lancy lub palasze do ataku, wypuszczają konie w największym śpiesze podług zasad poprzedniego paragrafu.

Pluton wzięty około 80 kroków pedemo, komendant ra-
krzymuje go komendę;

Stój = równaj się.

Po której wsey jeźdźcy osadzają krótko konie w miejscu, po-
ceni skrzydłowy dyrekcyjonalny podaje się, cokolwiek napróżd dla
utwierdzenia równania, jak w poprzedzającym paragra. wskazanem.

§: 102. Atak w Rozrypcie, czyli w Pogon.

Tego sposobu atakowania uzywamy, jak już w §. 99 powiedziatem,
za pierzchającym w nieładzie nieprzyjacielem; uwy go się, ratym
dwoma sposobami, to jest: wypuszczając cały pluton, w rozrypcie, w po-
gon i przypuszczając in w tym przypadku inny pluton w pomocy wspiera
go; albo też puszczając w pogon jedną, połowę, pluton - w pierwszym
przypadku komendant plutonu komenduje:

1°. Pluton w pogon

2°. Marow = Marow.

Na drugą komendę, cały pluton rozsypane się, w prawo i
w lewo, aby ile możności zajac cały pierzchający front nieprzyjaciela,
starając się, naderwszytko oskrzydlać go, czyli w padać mu w skrzy-
dła; odstęp ratym między rotami nie może być oznaczony, ratym to bo-
wien od rozciągłości pierzchającej linii nieprzyjacielskiej. Wsey, w
zapleczeniu wystrzaja, w jedno, linie, za swymi poprzednikami, po
ich lewej stronie, w odstepie takim, aby każdy z nich, mając dosyc miej-
sca do wycia swej broni, mogli jednakże wspierać się, wzajemnie
ze swymi poprzednikami; tym sposobem każdy poprzednik z swym
zapleczeniem uderzają, lub bronią, się, wspólnie.

Oba podajcowie skrzydłowi prowadzą, własnie sobie skrzy-
dła rozsypanego w pogon plutonu.

Komendant plutonu z Trębawem, niepowinni wdawać się, w o-
sobiste z nieprzyjacielem spotkanie, lecz porostak w tyle, w kitha
krokowym odstepie od puszczonych w pogon; Officer wiecże usarac

powin

powinien na poruszenie nieprzyjaciela, aby w czasie przywołanego mógł wstrzymać pogon, lub zebrać swój pluton dla uderzenia całym frontem, jeżeliby tego widział potrzeba.

Trębacz być powinien niedostępny od swego Oficera, aby bezwzględnie mógł dać sygnał, jaki komendant plutonu za potrzebny uzna.

Podoficer karotowy zostaje także przy Oficere, do jego pomocy.

Gdyby tylko jeden pluton, Plutonem rozsypanym wypadło, wtemczas druga plutona stawić za wsparcie rozsypanym w pogon jeźdźców. Komendant plutonu daje komendę:

- 1° Pluton Plutonem kojut pierwsze lub drugie plótk
- 2° W pogon
- 3° March March.

Na krótko, komendę, oznaczoną komendą Oficera plutona pluton rozsypanie się, podług tych samych zasad, jak dla całego plutonu, wystrzelenem.

Podoficerowie skrzydłowy (własnego skrzydła) i karotowy rozsypanie się, w pogon, pierwszy na własnym skrzydle, drugi zaś na przeciwnym skrzydle.

Porostający pluton z podoficerem swoim, mając komendanta plutonu na czele, przy którym zostaje trębacz, postępuje w pewnym odstepie (od 40 do 70 kroków) za rozsypanym w pogon plutonem, aby jak w §. 99 N° 8 powiedzieć, stawić rozsypanym za wsparcie, lub w czasie potrzeby uderzyć mogli w śmieszny frontie stosownie do okoliczności.

Uwaga. Alaku w rozsypanie wywać można przeciw artylleryji; lecz wtemczas pewna część wojska uderzyć powinna w śmieszny frontie na wojsko zastawiające wtyki broniące artylleryji, gdy w tymże samym czasie pewna część rozsypanych jeźdźców uderza z niszczącą stratą, na działą i artyllerystów.

§. 103. Zebranie się, rozsypanego w pogon plutonu
lub Plutonem

Dwojaki jest sposób zebrań rozsypanych w pogon.
Pierwszy zebrań się, na linii, gdzie się, w tej chwili, rozsypani
mają

znajdują,

Drugi, zbierając ich do Rezerwy, to jest: do plutonu lub półplutonu, który dla wspierania rozsypanych w pogoni frontem postępowat.

W pierwszym przypadku, officer rozkazuje Trebacowski dać sygnał Stój dla utrzymania pogoni, i udawaj się na jedno ze skrzydeł lub w którykolwiek punkt linii rozsypanych w pogoni, karze Trebacowski dać sygnał zwany Łoboz, na który wszyscy żołnierze najbliższą drogą, pędem zbierają się do Officer'a.

W drugim przypadku, to jest: chcąc zebrać goniących do Rezerwy, Officer bez utrzymania pogoni karze Trebacowski dać sygnał Opel, na który wszyscy goniący jedniemi wracają, nierównomiernie na lewo w tył i zbierają się, na linii rezerwy sposobem, jaki do zbierania się flankierów wskazanym będzie.

W obu przypadkach Żołnierze uważać powinni, aby zbierając się, znalazli się w właściwym sobie szeregu, niezwalając koniecznie na miejsce, jakie poprzednio zajmowali, to jest: niekosząc się, aby koniecznie znaleźć się, przy tych samych pobocznikach, przy których poprzednio stali, a z których w prawdziwej pogoni, mogłoby niejednego brakować.

Do zebrań Plutonów, Officer spiesznie nadaje poprzednikom drugiemu szeregowi, i karze plutonowi obliczyć się, brzemna. —

Trzeba także w nauce przyzwyczajaj pluton, do natarcia frontem natychmiast po zebrań się z pogoni; w tym więc celu Officer skoro się, tylko większa połowa plutonu zbierze, nada kommandę:

Pluton naprzód. Dyrzekcja na prawo ul na lewo.

Salopem Marsz.

W ciągu ruchu tego, reszta plutonu zbiera się, pędem do już będących w froncie; a skoro się pluton zbierze, officer zakomenderuje: Marsz - Marsz,

na która kommandę, pluton puszcza do Ataku jak w §. 100. powiadziatem.

Edyby Kommandant plutonu chciał zreformować swój pluton, w porządku w jakim się, przed rozsypaniem, znajdował, nakazuje karze podoficerom skrzydełowym, wyjechać 10 kroków naprzód, a potem zakomenderuje:

Pluton formuj się.

Po tej komendzie wszyscy żołnierze sformują się na
właściwych sobie miejscach, na linii oznaczonej przez podoficerów

§: 104. O flankierowaniu konnym.

Nauka flankierów dzieli się, w jeździe na dwie główne części, to jest: Szkołę plotonu i Szkołę Szwadronu flankierów.

Pierwszą nauką, w szkole plotonu, drugą w szkole szwadronu.

§: 105. Szkoła Plotonu flankierów.

Podział i rozliczenie plotonu do flankierowania

Oficer dzieli ploton na trzy równe części, czyli Sekcje; z tych pierwsza i druga, licząc od prawego skrzydła, przeznaczona są, w rozsyphie, trzecia zaś czyli lewa sekcja nazywa się, rezerwa, i przeznaczona, jest do porostania w siłowym froncie dla wspierania flankierów; gdyby ploton składał się, z takiej liczby rot, żeby na trzy równe części podzielonym być nie mógł, natomiast odbywające rotę, od równego na trzy części podziału plotonu, zostają, w ostatniej sekcji i należą, do Rezerwy. Na przykład: w plotonie 10 rotowym, dwie pierwsze sekcje będą miały po rot 5; rezerwa zaś składać się będzie z rot sześciu. — w plotonie 17 rotowym dwie pierwsze sekcje mieć będą, po rot 5, rezerwa zaś rot 7. i tym podobnie.

Następnie komendant plotonu nadaje jeździem dwóch pierwszych sekcji bierzący N^o rot, zaczynając od prawego skrzydła, każdej sekcji, w każdym szeregu; tym sposobem

zaplecenicy mieć będą, te same numera w szczytach flankierskich
co ich poprzednicy.

Grzebacz flankierskiego Plotonu stać powinien za frontem
plotonu z prawej strony i w pół konia Podoficera karotowego.

W plotonie flankierskim oba podoficerowie szczydłowi
rorsypują się z flankierami; podoficer zaś karotowy porostaje
przy rezerwie, która dowodzi po rorsypaniu się dwóch pierwszych
szczytów, jak to w Sk^{ie} o rorsypce wskaza.

§: 106. O Sygnatach flankierskich i ich znaczeniu.

Flankierzy wszelkie poruszenia wykonywają, po sygnatach
krabowych, bez żadnej innej komendy. Aby poruszenia flank-
ierskie jednoczasowicie i razem wykonywane były, ostatnia od-
bitka każdego sygnatu stwiry w miejscu komendy wykonawczy.

Tak już wsknie na lekcji wytorystem mamy 32 sygnaty
flankierskie w jeździe, kombinacya tych sygnatów wystarcza
do nakazania i wykonania wszelkich poruszeń flankierów.

Sygnaty te są następujące:

1mo Wskazywanie kony oznaczają, Numera szczytów plotonów
flankierskich; sygnaty te są prostokątne, iż wszelki-
inny po nich dany sygnat, dotyczy się tylko tego
plotonu, który tym prostokątnym sygnatem po-
przednio był wskazywany.

2do Sygnat Ogólny, znaczy prostokąt, dla wszystkich flank-
ierów.

3^{kie} Pierwsza linia } Sygnaty te w szkolu swadronu flankierów,
4^{kie} druga linia } znacza, iż wszelki inny sygnat po nich dany
dotyczy się tylko tej linii, która poprzednio
jednym z tych sygnatów była oznaczona.

5^{kie} Rorsypka. Po tym sygnale, wskazywany jednym z poprzed-
nich sygnatów ploton, lub dwa, lub linia rorsypu-
ją się, w kolumnach flankierów.

6^{kie} Dwa krótkie odboje, znacza dla roz-
panych flankierów
kolumny ujeżdżanie się w miejscu, aby mniej na
stronach nieprzyjacielskie wystawieni byli. ~

Sygnal ten przerywa wszelki ogień flankierów, wszelkie postępowanie napród lub ustępowanie w tył czy to z ogniem, czy bez ognia.

Sygnal ten dany zpiersonym flankierom znaczy: ścisnąć odstępy w tańcu.

7mo Marso. Znaczy dla flankierów to samo, co kommenda: Marso; przy nachodzeniach rai lub przy zwrotach i ciąganiach się, czyli inaczej przy marszu ukosnym, znaczy to samo, co kommenda: na przód albo do frontu przód. Sygnal ten dany w ciągu marszu tańca na przód, znaczy podwoić chód, to jest: jeżeli marszujemy kłusem, a dany będzie sygnal Marso, na koniec tańca równa galopować.

Sygnal ten dany w ciągu ognia w miejscu, znaczy to samo co słowa:

napród marszerować i strzelać.

8no Stój. Znaczy to samo, co kommenda stój dla marszerującego tańca lub dla ujeżdżającego się w miejscu; w ogniach, w awansie, czyli pogoni z ogniem, znaczy: przestać postępować lecz nie przerywać ognia, a ratym tańca przestaje marszerować, lecz ogień trwa w miejscu. W pół-obrotach, obrotach na $\frac{1}{4}$ koła i marszach ukosnych, znaczy to samo, co kommenda: na przód i stój lub do frontu i stój. To samo i w ustępowaniu bez strzelania. Dany potobionym ^{na zicome} zpiersonym flankierom, znaczy: wstać.

9no Stępo
10mo Kłusem
11mo Galopem

} znaczy to samo, co kommenda: stępo, klusem, galopem, Marso.

12mo Ustąpienie bez Ognia. We wszelkich przypadkach znaczy to samo, jak gdyby całemu tańcowi kommendorowane było: na lewo w tył, Marso.

Sygnal ten dany w ciągu odwrótu ^{bez ognia} znaczy: podwoić chód, czyli chód w ustępowaniu; to jest: jeżeli cofano kłusem, cofać galopem. i. t. p.

13^{kie} Pogon. Znaczy to samo, co kommenda: bez strzelania napród, Marso, przerywa ratem wszelki ogień;

w ustępowaniu bez strzelania, znaczą to samo, co kommenda:
na prawo w tył zwłoc i na prost.

Sygnal ten powtórzony w skłonie, po odwróceniu się frontem
na nieprzyjaciela, znaczą: Galop.

powtórzony w galopie, znaczą: kurca, t. j. nakazie pe-
dem na nieprzyjaciela.

14te Przewaga.

Znaczą: zaciecie ognia; dany w miejscu, w ujędram się,
lub cofaniu, czy z ogniem czy bez ognia, znaczą: ogień
w miejscu; dany w ciągu postępowania tancerza, bez strze-
lania, na prost, znaczą to samo: co poгон z ogniem.

15te Odboj.

Znaczą: przerwa ognia; we wszelkich rzekach ognia w
miejscu lub w awansie tancerza z ogniem, znaczą to samo,
co słowa: niestrzelajcie lecz robcie to samo bez ognia; rzekam
dany w ogniu w miejscu, znaczą: skoj, a nie strzelaj;
w ogniu, w awansie, znaczą: maszeruj napród bez strze-
lania; w ogniu, w cofaniu, znaczą: przerwa, ustpon
i ognia i cofania.

16te Pogon z ogniem;

dany kiedy tancerz stoi lub ujędra się, zna-
czą to samo, co kommenda: napród i strzelać; dany
raz w czasie cofania, znaczą to samo, co słowa: zwłoc
się, na prawo w tył do nieprzyjaciela, i maszerujcie
napród z ogniem.

17ma Ustępować ze strzelaniem.

Sygnal ten, w każdym przypad-
ku, przerywa wszelkie inne poruszenie, czy z ogniem,
czy bez ognia, i natychmiast cała linia zaczyna re-
-terować z ogniem.

18te Na piechotę, czyli znaczą forma do siedzenia.

Dany dla
oddziału będącego w szóstym froncie, znaczą: zpie-
szenie się krótkami; dany dla rozsypanego tancerza,
znaczą: zpieszenie się w tancerzu.

19te Prasać się.

Sygnal ten daje się tylko dla zpieszonych flankie-
rów; po nim tak rozsypani w tancerzach flankierzy ja-
ko i ich rezerywy, składa się na ziemi, ukrywając się,
ile możliwości przed nieprzyjacielem.

20te Na komowodnych; dany sam, sygnal ten znaczą poddać konie

z zpieszonymi flankierom; gdyby raz po nim inny ja-
ki sygnal: np. w tył, w prawo lub w lewo był dany,
na

matenczas komendanci wykonywają, nakazane poru-
szenie.

- 21no Do rozszerzenia tarcucha. Sygnat ten dany zpiersonym
flankierom, znaczy: wzięcie podwojne odstępy między
rotami rozsypanemi w tarcuchu.
- 22no } Sygnat ten dany w potarzeniu przed sygnatem
23no } Przeprawa Marsz, znaczy: przejście ciasnymi naprzed, zaczy-
nając od swodka; zaś
dany w potarzeniu przed sygnatem Ust. powania,
znaczy: przejście ciasnymi w tył od obu stryd; -
dany przed sygnatem Poroni z ogniem, znaczy:
przejście ciasnymi naprzed z ogniem;
poprzedzając zaś sygnat: Ust. powania ze strzela-
niem, znaczy: przejście ciasnymi w tył z ogniem, to jest
strzelając.
- 24to Na kon. Sygnat ten daje się, tylko dla zpiersonych flankie-
rów, i znaczy to samo, co komenda: do koni i na koni.
Sygnat ten, tak w awansie, jak w ustępowaniu,
25to } Na prawo } znaczy: cały obrót na prawo albo na lewo,
26to } Na lewo } to jest: pojedynczy zwrot flankierów v prawo,
lub w lewo.
Dla całych plutonów konnych, znaczy: torćnia w prawo
Dla plutonów pieszych, znaczy co komenda: w pra-wo.
- 27no } Ukośnie w prawo } Dla flankierów konnych i pieszych,
28no } Ukośnie w lewo. } czy to w awansie, czy w rezerwach, zna-
czy: marsz ukośny, w stronę nakazaną.
Sygnat ten, czy to dla tarcucha, czy
29no } Prawe ramię naprzed } dla rezerw znaczy to samo, co komen-
30to } Lewe ramię naprzed } da: prawe lub lewe ramię naprzed;
flankierzy rachodzą, póki sygnat
Stój lub Marsz nie będzie dany, co znaczy: zatrzymać
się, lub marszować na prost.
- 31no Apel: znaczy: zbrunie się flankierów do rezerwy; pozostali
po nich lub ^{w tarcuchu} łamykają, pozostali w tarcuchu flank-
kierzy, przez rozszerzenie swoich odstępów. Sygnat ten
powtarzony dla zbranego już plutonu, znaczy, aby
pluton wrócił do szwadronu.

32. Obie, sygnał ten, znaczą zebranie się, flankierów do Oficera; na ten sygnał rezerwa udaje się, pędem w miejsce, gdzie Officer z Szabacem swoim stanie, a rozsypani flankierzy zbierają się do niej pędem. Jeżeli powstają, jeszcze w linii inne rozsypane plutony, to takowe nie ramiykają, w łańcuchu przerwy, po zebranych plutonie; a przerwa zostaje przerwa w łańcuchu, czy to dla odstonienia ognia artylerji, czy też ognia piechoty.

Abyby równocześnie wykonywać poruszenia na jednej linii flankierów, stonionych z kilku lub kilkunastu plutonów, potrzeba aby bębniarze razem sygnowali; przyjęto zatem za zasadę, iż napriód sygnoważe bębniarz kommanderującego linją, która flankierzy zastaniają, po nim bębniarz ogólny flankierów, a potym dopiero wszyscy bębniarze plutonów flankierskich, których się, sygnał dotyczy, ramiykając wszyscy razem.

Wzajemny sygnałami bębniarza przy kommanderującym, a sygnałami bębniarza przy ogólnym Dowódcy flankierów* i sygnałami plutonowych bębniarzy, powinna być trzy pausowa przerwa. —

S: 107. Wywołanie Plotonu flankierów z frontu.

Wzajemnie wzywamy trzeciego plutonu w szwadronie do flankierowania, lecz wszystkie inne plutony powinny być również usposobione do tego rodzaju służby.

Przeznaczonego do flankierowania pluton, wychodzi z frontu szwadronu, po kommandzie Dowódcy szwadronu.

1° N: Ploton up: trzeci pluton flankierów napriód.

Dowódca tak oznaczonego plutonu, daje kommandę,

1^{ie} Grzeći pluton napriód.

2^{ie} Dyrekcyja na prawo.

3^{ie} Kłusem.

4^{ie} Marisz; a usredtorny 30 kroków naprost.

5^{ie} Stój, równaj się.

Po tej kommandzie żołnierze przygotowują się, do flankierowania, lejąk: u szaserów odpinają folgi w rączce kolby, i smyrcie skaptowe u kabłaków, i biorą kimbłaki na ręce, u kłanów zaś odstanają, Obstra dla dobycia pistoletar

i innemu misdroży sygnałami Szabaca przy ogólnym Dowódcy Flankierów *

Skoro koniec plotonu wystąpi z frontu, natychmiast 4^{ty} ploton ruszy po nim porożką, w swadronie łuki, po komendzie swego Ofi-cera -

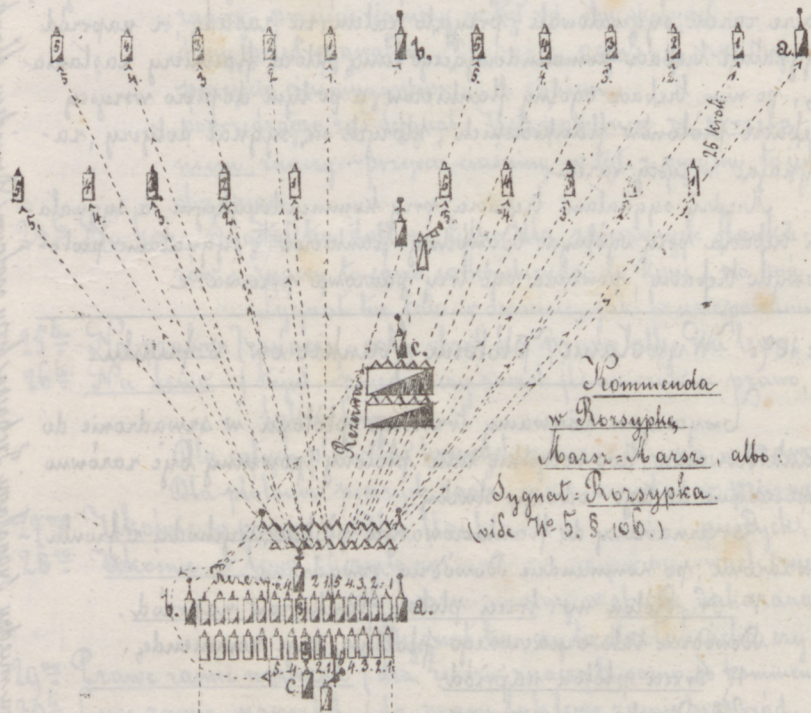
1° Półkami przez prawa formij się

2° Marsz.

Gdyby drugi ploton był wywołanym na flankierzy, na ten czas pierwszy ploton ruszy po nim łuki, po komendzie.

1° Półkami przez lewo formij się - Marsz

§: 108. Rozsypka flankierskiego plotonu.

Front, który flankierzy nastawiają

miejsce z którego wola 4^{ty} ploton 2^{ty} ploton 1. ploton
pił ploton 4^{ty}.

Odstępny:

między flankierami każdego szeregu skosownie do rozciągłości frontu, jaki nastawiać mają:

między pierwszym a drugim szeregiem flankierów, 25 kroków.

Od pierwszego szeregu flankierów, do frontu szwadronu, dywizyonu lub wielkiej rezerwy, 150 kroków. Mała rezerwa w środku, między kaniuchem i frontem, o 75 kroków od 1° szeregu kaniucha, i 75 kroków od frontu.

Wyżonanie. W końcu sygnatu, lub po wykonawczej komendzie, dwie sekcje od prawego, przernaczone do flankierowania odłamują się od Sekcji Rezerwowej sześć kroków na prost, potem zwróciwszy pierwsza sekcja ukośnie w prawo a druga ukośnie w lewo ile potrzeba, rozsypana się, potem, w kaniuch flankierski biorąc swoje odstępy od podoficera lewo skrzydłowego, który njejedra w środek, przedkładając obie sekcje, zatem pierwsza sekcja bierze odstępy w prawo, skona, od tego podoficera środkowego druga sekcja zaś w lewo, skona. Podoficerowie prawo skrzydłowy i lewo skrzydłowy, w ciągu rozsyпки wysuwają się o 6° kroków przed rozsypanymi się flankierami, a to aby tym sposobem łatwiej między sobą, szeregowiej jechali się więcej, jak jeden pluton rozsypanie, wycofnąć mogli; ujechawszy o 150 kroków od frontu, który zastaniać mają, lub o 150 kroków od wielkiej flankierskiej rezerwy, jechali się, takowa przed frontem znajdują, Podoficerowie ci zatrzymują się, na jednym między sobą, wyrównaniu i stają, za punkta pośrednie wyrównania narzednego szeregu flankierów. Podoficer prawo skrzydłowy powinien się znajdować wprost prawego skrzydła frontu, który flankierzy zastaniać mają, Podoficer zaś środkowy, wprost środka frontu, kopyt: zastaniając jeden szwadron znajdują się, powinien wprost podoficera № 7; zastaniając zaś dywizyon wprost środka odstępu przedniego szwadronu.

Wszyscy flankierzy pierwszego szeregu njechawszy na linie, o znaczonej przez podoficerów, zatrzymują się, poprawiają swoje wyrównanie, i biorąc, między sobą, równe odstępy.

Ostatni flankier lewego skrzydła narzednego szeregu, zastaniać powinien miejsce przed 4° pluton ustąpić, dla zastąpienia 3° plutonu.

W ciągu rozsyпки, drugi szereg porostaje o 20 kroków w tyłu od narzednego szeregu; a skoro się, narzedny szereg zatrzyma, to i drugi szereg zatrzymuje się, dojechawszy na odstęp 25 krokowy od narzednego szeregu. Wszyscy żołnierze drugiego szeregu znajdują się, powinni z lewej strony swoich poprzedników w potowie odstępu, czyli w środ-

w środ-

wirodki lub pierwszego szeregu.

Skoro się tylko flankierzy rozsypli i na linii w tańcu wy-
równali, natychmiast u strzelców konnych opuszczają palasze na
kamolach i biorą karabiny do góry, u strzelców zaś dobywają pi-
stolek i ostrza.

Podoficerowie nie strzelają, lecz pilnują porządku każdej w swo-
jej sekcji, ratem ich nie dobywają, pistolek, lecz stoją, z palaszem
w ręku.

Komendant plutonu porostaje z swoim bębarem o sześć
kroków za drugim szeregiem tańca, skąd dorównuje całej linii, i
nadaje potrzebne do poruszeń flankierów, sygnały.

Skoro się tylko dwie pierwsze sekcje odwróciły od reszty plutonu,
to podoficer zastawczy wyprowadza się natychmiast przed środkową sekcję
rezervową, która, odtąd dowodzi, a skoro się tylko tańca po rozsy-
paniu zatrzyma, to on natychmiast prowadzi rezerwę własnym mar-
szem, galopem, za środkową tańca i zatrzymuje się o 75 kroków
w tyle za przednim szeregiem tańca, a przez to i o 75 kroków od
frontu, który flankierzy zastawiają, lub od wielkiej flankierskiej
rezewy. Ta rezerwa nie dobywa pistolek, ani wyciąga karabinów,
skoi ratem z łancem, lub palaszem w ręku. ~

Przeznaczeniem małej rezerwy jest, zastępować pojedynczo
ubitych w tańcu flankierów, to jest: zamych lub zabitych; wra-
nie natarcia nieprzyjaciela na tańca flankierski, rezerwa stawa-
nie na niego frontem; wspiera wszelkie poruszenia rozsypanych
flankierów i służy za punkt zbioru rozsypanego plutonu. ~

Odtąd wszelkie poruszenia flankierów wykonują się po
sygnałach bębaru.

Szereg, na przedzie będący nazywa się przednim, szereg
zaś w tyle będący, nazywa się tylnym szeregiem tańca. Aby
do zbioru plutonu flankierzy porostają, w tym szeregu, w którym
się wskutek zmiany ognia chwytowo ma się mogą, i dopiero
skierując się do plutonu, zajmują narad własne swoje miej-
sca w plutonie.

Główniejsze poruszenia flankierów są:

- 1° Flankierowanie w miejscu bez ognia i ognia w miejscu.
- 2° Awansowanie tańca z ogniem lub bez ognia.
- 3° cofanie tańca, z ogniem i bez ognia. ~

Następnie ile rary front usuwa się, bocznym marszem w prawo lub w lewo, flankiery równie przez zwrot pojedynczy, poruszenie to w swoim odstępie wykonywają.

Gdy rary front zachodzi ramieniem naprzód, lub usuwa się, marszem ulosnym, to i flankiery w tancerzu to samo, po właściwym sygnale wykonywają.

Gdy rary front wykonywa odmiannę frontu, to i flankiery w własnym odstępie odmiennają, front przez zwrot pojedynczy, po sygnale odpowiednim.

Nakoniec u strzelców konnych lub karabinierów uloskiach zachodzi czasem potrzeba zpiśnienia tancerza flankierów, dla korzystniejszego wycia palnej broni.

Jeżeli zatem główniejsze poruszenia flankierów następnie wyliczę.

§: 109. Flankierowanie w miejscu bez ognia

Aby flankiery w tancerzu mniej na straty nieprzyjacielskie wystawieni byli, komendant plutonu karie im się, ujeżdżać czyli flankierować w miejscu, do tego poruszenia daje się sygnal: dwie krótkie odboje w b.

Wykonanie. Po końcu sygnatu cały naczelnny szereg i oba podoficerowie zwracają konie w lewo, cały zaś tylny szereg obraca konie w prawo i zaczynają, razem ujeżdżać osenki, wykonywając rawsze swoje obroty tkwarce, ku nieprzyjacielowi, to jest naczelnny szereg zwróciwszy konie w lewo, ujeżdża, pierwore półosenki wótkują, na

pra-

na prawo w tył, drugie ras półosemki woltuje na lewo w tył; w tym samym czasie cały drugi szereg, który zwrócił konie w prawo woltuje pierwsze półosemki na lewo w tył, drugie ras półosemki na prawo w tył, jak to w powyższej figurze dla pierwszych numerów sekcji odznaczonym.

Tym sposobem ujeżdżają się flankierzy bez strzelania, póki inny ruch sygnowany nie będzie.

Czas przestać ujeżdżanie się, daje się sygnał: Skłóć, na który flankierzy wracają na swoje miejsca, prostują, równanie i zatrzymują się, nieporuszeni.

Gdyby flankierom strzelającym w miejscu, awansującym, lub cofającym się, czy to z ogniem, czy bez ognia dany był sygnał: Dwa krótkie odboje, na ten czas worełki ognia, worełki jakiegobądź poruszenie ustaje i nierównocześnie cały białych zaczyna się ujeżdżać bez strzelania.

Gdyby ujeżdżającym się flankierom dany był sygnał, Ogień w miejscu albo Maroz lub pogon bez ognia lub z ogniem, albo ustępowanie bez ognia lub z ogniem, to natychmiast flankierzy wrócą na swoje miejsca, wykonają, bez równocześnie poruszenie, jakie sygnał dany wymaga.

Aby niecierzyć koni ciągłym ujeżdżaniem się flankierów nie traci się sygnał dwa krótkie odboje, jak tylko w razie, gdyby bardzo na strzałki wystawieni byli.

Białych ujeżdża się zawsze stopem. Mała przerwa stoi nieporuszenie w miejscu, przez czas ujeżdżania się flankierów.

D: 110. Ogień w miejscu

Czas ażeby flankierzy zaczęli strzelać, daje się sygnał: Trawoga. Z końcem sygnału, pierwsze numery w obu sekcjach nadchynym szeregu wyjeżdżają do strzałki, jak następująca figura wskazuje.

Uwaga.

W pierwszej sekcji odnaczyłem jakim sposobem wyjeżdżają do strzału strzelać konnie; w drugiej zaś sekcji odnaczyłem jakim sposobem wyjeżdżają Ułani do strzału.

Strzelać konnie flankierują z karabinami, ratym dla łatwiejszego przykrozenia każdej numer wyjeżdża do strzału z miejsca ukosnie w lewo kroków 25, robimy pół-wolty w prawo przytkada się i strzela, kończy drugą, półowe, wolty w prawo i odjeżdża w tył w drugi szereg.

Ułani flankierują z pistoletem, wyjeżdżają, ratym do strzału z miejsca ukosnie w prawo o kroków 25, tam robia, półwolty w lewo i strzelają z pistoletu, kończy, drugie półwolty w lewo i udają się, w drugi szereg.

Wykonanie Po końcu sygnatu cały kolumna stoi nieporuszenie w miejscu, a pierwsze numery naczelnego szeregu w obu sekcjach wyjeżdżają, galopem o kroków 25 naprzed do strzału, biorąc się z miejsca ukosnie w lewo, lub ukosnie w prawo, jak to dla strzelców konnych lub Ułanów powyższe, uwaga, dziejasztem. — Po wystrzale kończy, wolty, i odjeżdżają, w drugi szereg, tyłny szereg, mijając po lewej stronie swych zapleczników, którzy w ich miejsce siedzieli — Przyjeżdżają na wyrównanie drugiego szeregu wolty, na prawo w tył, wyrównują się, dokładnie zajmując miejsca ubytych zapleczników, i racynają, broni nabijac — Powracając od strzału, aż do chwili mijania

nb.

naczelny szeregu, zastawiają się w tył palasami, lub lancami, a minawszy naczelny szereg, sięgają palasie na miejsca; przyjechawszy zaś do 2° szeregu, puszczają palasie na kimbakach i nabijają broni.

Skoro tylko Jendzie naczelny szeregu wyruszą z miejsca napród do strzału, to kapłanik jego, flankier 2° szeregu udaje się ukośnie w prawo, najbliższą drogą, na jego miejsce w naczelny szereg.

Następnie numer 1 wyjeżdżając do strzału wtenczas, kiedy poprzednie numery, wracające po wystrale, mijają naczelny szereg.

Kiedy ostatnie numery w Sekcyach po wystrale wracając mijają naczelny szereg, to równo pierwsze numery, nawracają w naczelny szereg stojące, wyjeżdżając do strzału, i tym sposobem ogień trwa w miejscu, póki inny sygnał dany nie będzie.

Mata rezerwa stoi nieporuszenie w miejscu.

Chcąc przestać strzelać, czyli przerwać ogień daje się sygnał Odbój, na który ogień ustaje, a flankierzy poruszając w tym samym szeregu, w którym się w tej chwili przypadkowo znajdują, przestają, cównanie i stoją nieporuszeni.

Gdyby w ciągu ognia w miejscu;

Dano sygnał: dwa krótkie odbój, to ogień natychmiast ustaje i obadwa szeregi zaczynają wyjeżdżać oszuki, jak wyżej wskazanem.

Gdyby dany był sygnał: Bara, lub sygnał: Pogwin z ogniem, to ogień trwa nieprzerwanie; lecz cały kłancz rusza z miejsca napród i uskutecznia awans z ogniem, jak później wyżej.

Gdyby dano sygnał: Pogwin № 18, to ogień ustaje, a cały kłancz maszeruje bez strzelania napród.

Gdyby dano sygnał: Wskopienie bez ognia, to natychmiast flankierzy przestają strzelać, i cofają się bez ognia.

Gdyby dano sygnał: Ustępować ze strzelaniem, to natychmiast pierwsze numery w Sekcyach zaczynają cofać się ze strzelaniem.

S. 111. Marsz naprzed kancucha flankierów, bez ognia.

Chcąc aby kancuch flankierów postępował naprzed bez strzelania, daje się sygnał Marsz, z końcem którego, oba szeregi flankierskie i mata Rezerwa ruszają, stęp, naprzed prosto przed siebie bez strzelania. ~

Sygnał Marsz dany jui marszującym flankierowi znaczy aby podwoił chodu, czyli to samo co sygnał ktus lub galopu. Gdyby z miejsca chciało od razu ruszyć ktusem lub galopem, natomiast zamiast sygnału Marsz sygnować od razu ktus lub galop (N° 10 lub 11.)

Marszującemu bez ognia kancuchowi flankierów: jeżeli dany będzie sygnał Stój, to natychmiast flankierzy i mata rezerwa zatrzymują się: ~

jeżeli dany będzie sygnał krwoga lub poogni z ogniem to kancuch postępuje naprzed bez zatrzymania się, bez rucynna natychmiast strzelać podług zasad, jakie wytworzą awansie z ogniem;

jeżeli dany będzie sygnał dwa krótkie odboje kancuch przestaje marszować i rucynna nierównie ujeżdżać się (vide S. 109.);

jeżeli dany będzie sygnał ustępować bez ognia lub sygnał ustępować z ogniem, to natychmiast flankierzy przestają marszować naprzed i rucynają, nierównie ustąpienie bez ognia lub z ogniem.

Gdyby chciało przestać marszować naprzed i rucić ogień w miejscu, trzeba dać dwa sygnały, to jest: Stój i nierównie po nim sygnał: krwoga; kancuch i mata rezerwa zatrzymuje się, a pierwsze numera ujeżdżają do strzału. ~

Gdyby chciało marszującemu kancuchowi karci rucić chodu, czyli przejść z galopu w ktus, lub z ktusem w stęp, albo od razu z galopu w stęp, natomiast dać sygnał właściwy chodu, jakim się chce, to jest sygnał: ktus lub stęp.

S. 112. Awans z Ogniem

Chcąc postępować naprzed ze strzelaniem, daje się sygnał:

Bogów z ogniem. Z końcem sygnatu cały kolumny, to jest obadwa szeregi flankierów i mata Rezerwa, maszerują, przede sobą skępa, naprzód; pierwsze zaś numera w obu sekcjach wyjeżdżają, o 25 kroków naprzód do strzału, zupełnie podług tych samych zasad, jak w Ogniu w miejscu w §. 110 powiódzianem. Tę, tylko różnicą, iż ponieważ cały kolumny postępuje naprzód takim numerem wyjeżdżającym do strzału wyjeżdżają, naprzód pędem, a nie galopem, jak w ogniu w miejscu. ~

Przerwa lub zmiana poruszeń w czasie awansowania ze strzelaniem

Awansują ze strzelaniem, gdyby chiano:

Przerwać ogień czyli przestać strzelać, nieprzystając jednakże awansować; natenczas daje się sygnat Odbój. Numera, na które przypada kolej do strzelania przestają strzelać, bez cały kolumny i rezerwa postępują naprzód bez ognia.

Gdyby chiano przestać maszerować naprzód, nieprzystając jednakże strzelać daje się sygnat Stój, kolumny i mata rezerwa zatrzymują się, numera zaś, na które kolej wypada, wyjeżdżają, ciągnąc do strzału podług zasad ognia w miejscu §. 110.

Gdyby chiano razem i zatrzymać kolumny i przestać strzelać natenczas potrzeba dać połączone sygnaty: Odbój i Stój, tak kolumny, jako i mata Rezerwa zatrzymują się, i ogień ustaje. ~

Gdyby chiano przestać strzelać i zacząć flankierować w miejscu, dać sygnat: dwa krótkie odboje, po których cały kolumny zaczął wyjeżdżać się w miejscu (vide §. 109) mata Rezerwa zatrzymuje się nie poruszoną.

Gdyby chiano, aby awansujący z ogniem flankierzy, zaczęli cofać się z ogniem lub bez ognia, natenczas daje się, masywny sygnat № 12 lub 14. a flankierzy i mata rezerwa wykonywają, natenczas sygnatem poruszenia, podług poniżej wyłożonych zasad.

Nakoniec awansujący z ogniem flankierzy podwajają, chodu po masywnym sygnale kolumny, albo galopem, nieprzystając jednakże strzelać. ~

§. 113. Ustąpienie, czyli retyrada bez ognia.

Chcąc aby kolumny flankierów cofał się, bez strzelania daje się,

sygnat. Ustępować bez strzelania. Z końcem sygnatu flankiercy obu szeregów wracają, pojedynczo na lewo w tył i rejonują się, stępo, utrzymując ciągle między sobą, dokładne równanie. Szereg najbliższy nieprzyjaciela w ciągu ustępowania rąstania się w tył pataszami lub lancami; mała rezerwa zachodzi prawem ramieniem wkoło ustępując w tył w przepisany 75^{ty} krokowy odstęp od kancucha. Tym sposobem flankiercy cofają się bez strzelania póki inny sygnat dany nie będzie.

Jeżeli sygnat ustępować bez strzelania danym był w chwili, kiedy linia marszerowa naprzed kłusem lub galopem, natenczas flankiercy woltują, na lewo w tył i cofają się, tymże samym chodem, jakim naprzed postępowali.

Sygnat Ustępować bez strzelania dany jest cofającym się flankierom, znaczy podwoić chodu, czyli cofać się jednym chodem więcej, a z całym znaczy to samo co sygnaty kluse lub galopu, które również dane być mogą.

Chcąc aby cofająca się linia flankierów zmniejszyła chodu, to jest: cofała się jednym chodem mniej, sygnatowi potrzeba rzadziwy chód to jest: kluse lub stępo.

Uwaga. We wszelkich marszach, frontem kancucha flankierów, czy to awansując czy cofając, równanie kancucha jest zawsze do środka.

Zmiany poruszania w ciągu cofania się bez strzelania

Rejonując bez strzelania:

Gdyby chciano przestać cofać się, daje się sygnat Stój, z końcem którego wszyscy flankiercy woltują, na prawo w tył do nieprzyjaciela i zatrzymują się, dokładnie między sobą, wyrównani.

Mała rezerwa zachodzi prawem ramieniem wkoło i zatrzymuje się w przepisany 75 krokowy odstęp od kancucha.

Gdyby chciano przestać cofać się, i zacząć njeidanie się w miejscu, sygnatowi potrzeba: dwie krótkie odboje; z końcem tego sygnatu szereg najbliższy nieprzyjaciela wraca konie w prawo, dalszy zaś szereg w lewo i zaczyna njeidanie osenki podług zasad §. 109. mała rezerwa zachodzi prawem ramieniem

w kóło i zatrzymuje się, w właściwym od łancucha odstępie. —

Gdyby chciano przestać cofać się i zacząć ogień w miejscu daje się sygnał: Przoga, z końcem którego cały linia wolkija pojedynczo na prawo w tył i natychmiast pierwsze numery w sekcyach wyjeżdżają, napród do strzału, podług zasad §. 110. mała rezerwa zaszedłszy prawem ramieniem w kóło zatrzymuje się. —

Gdyby chciano przestać cofać się i zacząć awansować bez ognia, daje się sygnał Pogon; flankierzy obu szeregów wolkija, na prawo w tył, rezerwa zachodzi prawem ramieniem w kóło, poczem wszyscy awansuje tym samym chodem, jakim się cofano.

Gdyby chciano przestać cofać się i zacząć nierównocześnie awansować ze strzelaniem, daje się sygnał Pogon z ogniem; flankierzy nierównocześnie wolkija, na prawo w tył, mała rezerwa zachodzi prawem ramieniem w kóło, poczem cały łanuch postępuje napród, tym samym chodem, jakim się cofano; a pierwsze numery w sekcyach wyjeżdżają, do strzału, podług zasad §. 112.

Gdyby chciano, aby cofający się bez ognia flankierzy zaczęli cofać się z ogniem daje się sygnał: Ustępować ze strzelaniem; wszyscy flankierzy, oprócz pierwszych numerów w sekcyach wolkija, na prawo w tył, rezerwa zachodzi prawem ramieniem w kóło i wszyscy się zatrzymuje; pierwsze zaś numery w sekcyach strzelców konnych, zwracają, konie w lewo, strzelają, i ustępują, w tył; u kłanów zaś zwracają, w prawo, strzelają, i ustępują, jak to w §. następnym, o cofaniu się, z ogniem wyłożony.

We wszelkich cofaniach się, flankierzy szeregu najbliższego nieprzyjacielowi, zastawiają się, zawsze w tył palaszami, lub łancami, a ile razy odwracają, nawrót do nieprzyjaciela frontem, spuszczają, palasze na kumblakach i chwytają, za karabiny lub pistolety. —

Odwrót od nieprzyjaciela flankierzy robia, zawsze na lewo w tył, powrót zaś frontem do nieprzyjaciela robia, zawsze wolkijąc lub zwracając, na prawo w tył. —

Mała rezerwa we wszelkich ustępieniach, czy to z ogniem, czy bez ognia, zachodzi tak od nieprzyjaciela jak do nieprzyjaciela prawem ramieniem w kóło. —

S: 114. Ustąpienie z Ogniem woli Dykera
ze strzelaniem.

Choc aby linia flankierów cofała się, strzelając, daje się sygnał.
Ustąpienie ze strzelaniem, z końcem tego sygnału pierwsze nu-
mera zwracają, do obratu jak następująca planica wskazuje. ~

Uwaga

Z tej linii zachodzi różnica dla flankierów strzelców konnych
i flankierów utwórkich. Strzelcy konni strzelają z karabinów musz-
keta-
wra-

zwracac konie w prawo do strzalu, gdy tymczasem Miani w uskokowaniu ze strzelaniem zwracaja konie w lewo jako w stronie dogodniejszej, do strzelania z pistoletow; w nastepujacej figurze odnawia, w pierwszej sekcji, co robia, strzelaj konie; w drugiej nas sekcji, jak zwracaja, Miani.

Wykonanie.

Z koncem sygnatu pierwsze numera w obu sekcjach w nawielnym szeregu zwracaja konie do strzalu f. u brzoaw na prawo, u Mianow na lewo. f. biera, na cel i strzelaja, potem ransie z bronia, palna, w zuku konno, obruk w kyt i cofaja, sie, stopa, mijajac po lewej stronie swiach, zaplecznikow; usredtory brackow 25, za tylny szereg woltuja, na prawo w kyt do frontu i formuja, nowy tylny szereg, stawajac wprost sredka odstepow z lewej strony swiach, zaplecznikow, ktorzy juz teraz sa, ich poprzecznikami, a tam wyrównawszy sie, miadry soba, nabijaja, bron. Wreszcie inne numera nastepnie to samo wykonujaja, uwazajac aby zwracali do strzalu, w ten czas kiedy poborny numer wystrzelil, strzelajac za i w ten czas kiedy cofajacy sie, po wystrzale poborny flankier mija tylny szereg, potem odjeidraja, w kyt do nowo formujacego sie, szeregu i zajmuja, w nim swoje miejsca odnawione na powyzszej planszy literami d, f, g.

Podoficerowie oba cofaja, sie z ostatnimi numerami sekcjow, ktore to numera rowniez, jak i podoficerowie, cofajac sie, ostatni galopem, zastanajac, sie, w kyt palaszami lub lancami.

Skoro wyjadu, w luki tylnego szeregu, ktorzy sie, juz w tej chwili staje, nawielnym, podoficerowie oba woltuja, na prawo w kyt i zajmuja, swoje miejsca w tym nowo nawielnym szeregu, ktore to miejsca na planszy literami p, q, odnawcytem, ostatnie za i numera odjeidraja, w tylny szereg w miejsce odnawione litera, g.

Skoro kolnierze badajcy w nawielnym szeregu flankierow zwracaja, nastepnie do strzalu, to ich zaplecznicy, to jest flankierzy drugiego szeregu usuwaja, sie, nastepnie pojedynczo o pol odstepu w prawo, tak aby karczki flankierzy tylnego szeregu byl wprost swego strzelajacego poprzecznika, (patrz h. i) inaczej bowiem karczki flankierow bractby ciagle pola na swym prawym, a przybieral na lewym swem strzydke, a tym sposobem po kilku ustospieniach, prawe strzydke frontu byloby odstoniste. ~

Skoro tylko podoficerowie po odstrzeleniu ostatnich numerów w dekiach rajm, swoje miejsca w nowo naczelnym szeregu, to pierwsze numery obu deki tej części szeregu zaczynają, ustępować ze strzelaniem, podług tychże samych zasad, jak dla poprzedniego szeregu wskazanemu. ~

Mata rezerwa ustępuje przez rajmie prawem ramieniem wkoło, razem z pierwszymi numerami każdego szeregu; potem usredzimy w tył kroków 25, zachodzi narad prawem ramieniem wkoło frontem do nieprzyjaciela i zatrzymuje się; powtarzając to poruszenie dla każdego cofającego się szeregu. ~

Cym sposobem rezerwa z ogniem bura, aż póki inny sygnał dany nie będzie. ~

Rezerwa ustępowania z Ogniem i zmiany poruszeń w szeregu tegoż ustępowania.

Rezerwując ze strzelaniem:

Gdyby chiano zarazem i przestać cofać i przewalać ogień daje się sygnał Odboj, po którym ogień ustaje i cała linia stoi na miejscu; a gdyby jeszcze były flankierzy kacy, którzyby należą do ustępującego szeregu jeszcze niewystreliłi, to każdego z nich bez strzelania odjeżdżają, galopem do nowo formującego się tylnego szeregu, do którego poprzednio należeli.

Gdyby chiano cofać się bez strzelania to daje się sygnał.

Ustępować bez strzelania. Ogień natychmiast ustaje a oba szeregi wroti awersy na lewo w tył i rezerwa zasredzimy prawem ramieniem wkoło, kancuch ustępuje bez strzelania podług zasad §. 103.

Gdyby chiano przewalać i ogień i cofanie i zacząć flankierować w miejscu, czyli ujeżdżać się, bez strzelania na ten czas daje sygnał.

dwa krótkie odboje, ogień natychmiast ustaje i oba szeregi kancucha zaczynają, ujeżdżać osiemki podług zasad §. 109. uważać jednak potrzeba aby numery któreby jeszcze nieodstrzeliły odjeżdżały w tył do swego szeregu, a podoficerowie do nowo naczelnego.

Gdyby chiano przestać rezerwować, niepruwywając jednakże ognia na ten czas daje sygnał Przewoła; w chwili wystrzelenia ostatnich numerów w dekiach; . po cym skoro tylko podoficerowie

zajmą swoje miejsca, w nowo naczelnym szeregu, natychmiast pierwsze numeru w dekiach tegoż szeregu zaciągają, ogień w miejscu podług §. 110.

Głęboko chciwno cofającym z ogniem flankierom karaci awansować ze strzelaniem, natenczas daje się sygnał: Pogoni z ogniem cały łańcuch rusza razem naprzed, a pierwsze numeru wyprzedzają, do strzału podług §. 112. ~

Głęboko chciwno cofającym z ogniem flankierom karaci awansować bez ognia, natenczas daje się sygnał Pogoni; łańcuch przestaje strzelać, a oba jego szeregi i rezerwa posuwają się naprzed Skrocz. podług §. 11.

§. 115. Marsz boczny łańcucha flankierów.

Jęczy front, który flankierzy zastawiają, usuwa się, przez zapicie kolumna lub plutonami, w prawo lub w lewo, to i flankierzy w swoim odstepie poruszenie to wykonywają, w takim razie daje się im sygnał: cały obrót na prawo, albo cały obrót na lewo, z końcem którego obadwa szeregi, wzięwszy się, pojedynczo w prawo lub w lewo, kołk: w skrocz, sygnałem nakazano, maszerują, ślad w ślad za naczelnymi wtaczając sobie szeregi, zachowując pomiędzy sobą równe odstepy; naczelnik zaś obu szeregów, uważając aby nie stracić odstepu 25^{tych} krokowego między szeregami.

Przodownik plutonu udaje się, na czoło łańcucha postępującego boczny marszem dla nadania mu dyrekcyi. Mała rezerwa zachodzi ramieniem w stronę, sygnałem wskazano, kryjąc się, tamże wprost środka łańcucha i w 25 krokowym od niego odstepie. ~

Chcąc maszerujący boczny marszem łańcuch flankierów zatrzymać, daje się sygnał Skrocz, po którym wszyscy flankierzy zatrzymują się, i odwracają się, rżąc frontem do nieprzyjaciela.

Chcąc maszerujący boczny marszem łańcuch flankierów wrócić do frontu i posunąć naprzed ku nieprzyjacielowi, daje się sygnał: Marsz, na który flankierzy odwróciwszy frontem do nieprzyjaciela, postępują, ku niemu na prost.

Bez głęboko cofającemu, sygnałowany był cały obrót

obrot w prawo lub lewo, a potem chciano go równo tyłem do nieprzyjaciela usuwać, natomiast brzośby sygnał wów obrot cały w prawo lub w lewo, stosownie do potrzeb, gdyż na sygnał Marsz odwróciłby się frontem do nieprzyjaciela.

Gdyby Łancuchowi maszerującemu bożymi maszem, sygnałowano: kwoga, awans i ogniem, pożogi, ustępowanie z skierowaniem lub dwa krótkie odboje, to natychmiast bożym Marsz ustaje, a flankiery bez straty czasu i miejsca wykonywają, to, co dany sygnał nakazuje.

S: 116. Marsz ukośny Łancucha flankierów

Jeżeli cały front, który flankiery nastawiają, maszeruje ukośnie w prawo lub w lewo, lub przez kąsiec i plutonami, na mniej jak ćwierć koła; natomiast flankiery skosnią się do tego poruszenia, maszerując pojedynczo ukośnie; Wykonują to po sygnale: ukośnie w prawo № 27. lub ukośnie w lewo № 28. Z końcem sygnału wszyscy flankiery obu skrajów wracają, konie na $\frac{1}{2}$ części koła, wstrone, sygnałem wskazaną, i w tej dyrekcyi postępują, póki inny sygnał dany nie będzie. Rezerwa maszeruje ukośnie w przepisany od Łancucha odstępie.

2. Chcąc przestać ciągnięcia się, Łancucha bez brzośb zatrzymać go daje się, sygnał Marsz, Łancuch cały i mała rezerwa biera na prost i postępują napriód.
1. Chcąc przestać ciągnięcia się, i zatrzymać Łancuch, daje się, sygnał Skój, po którym flankiery wracają we front i zatrzymują się; mała rezerwa bierze na prost i zatrzymuje się, w przepisany odstępie.
3. Gdyby w ciągu marszu ukośnego dany był Łancuchowi sygnał: Pożogi i Ogniem, to pierwsze numera niezwłocznie zapalają ogień, wyjeżdżając do strzału, w dyrekcyi ukośnej.

S: 117. Nachodzenie ramieniem: Łancucha flank.

flankierów.

Kadawaja się, przypadki iż zachodzi potrzeba posunięcia jednego ze skrzydeł kolumny flankierów napród, czy to dla rozkosowania się do poruszeń frontu, który flankierzy zastawiają, czy też dla wysunięcia skrzydła, któreby przypadkowo za nadto w tyle zostawało, a przez to linia kolumny nie byłaby równoległa do frontu. — W tym razie daje się kolumny sygnał: prawe ramię napród, lub lewe ramię napród stosownie do potrzeby. Z końcem sygnału kolumny flankierski zachodzi skrzydłem sygnałem oznaczonym na osi staty, przeciwne skrzydło stury mu za osi zachodzenia.

Zachodzenie to wykonywa się zawsze tym samym chodem, jakim poprzednio kolumny maszerował. W ciągu zachodzenia flankierzy rucają, czy na przemian to do osi aby zatrzymać równość odstępów, to znów do skrzydła zachodzącego, aby zatrzymać równanie linii. —

Rezerwa w swoim 75° krokowym odstepie, stosuje się do poruszeń kolumny, uważając aby się, zawsze znajdowała wprost środka kolumny.

Tym sposobem linia flankierów zachodzi ramieniem polki co innego sygnowaniem nie będzie. —

Gdyby sygnał zapicia ramieniem dany był w ciągu ognia to kolumny nieustaje i flankierzy wyjeżdżają do skratu w nową dyрекcyę, w jakiej się, w tej chwili kolumny znajdują. *

Również gdyby zachodzącemu kolumny dany był sygnał Przód lub Przód i Ogniem, to sygnał ten nie przerywa zachodzenia, lecz tylko nakazuje ogień kolumny w nową dyрекcyę.

Chcąc przestać zachodzenia, i zatrzymać kolumny, daje się sygnał Stój; kolumny natychmiast zatrzymuje się, w nową dyрекcyę, a flankierzy przestają, równanie i odstepy.

Gdyby zachodzącemu kolumny dano sygnał Na rękę to natychmiast skrzydło zachodzące przestaje kroczyć, a skrzydło na osi będące rusza na prost, i tym sposobem cały kolumny postępuje na prost nową dyрекcyę. —

125

S: 118. Ciągnięcie się, lub rachodzenie kaniucha
w ciągu ustępowania

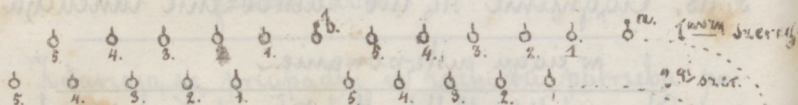
Jeżeli linia, która flankierzy zastawiają, cofając się, zmienia dyrekcyę, przez marsz ukośny lub rajsie ramieniem; natenczas kaniuch flankierski skazuje się do poruszenia frontu, przymuszony jest także ustępować marszem ukośnym lub rajsie ramienia. W tym przypadku sygnał jest się, zadane poruszenie kaniucha, uwieczając go po wykonanym odwrócie od nieprzyjaciela, to jest, po odwróceniu się, tyłem do nieprzyjaciela; a zatem jeżeli podczas rachodzenia lub ciągnięcia się, w cofaniu, dany będzie flankierom sygnał Marsz, to znaczy przestac ciągnięcia się, lub rachodzenia, jednakże bez odwrócenia się, frontem do nieprzyjaciela, to jest, znaczy na przost, lecz zawsze cofać się;

a gdyby chciano sprośkować linie, i wrócić zarazem do nieprzyjaciela, natenczas dają się, dwa potężone sygnały, to jest: Marsz i Postępi, pierwszy z nich znaczy przestac się, ciągnąc lub rachodząc; drugi zaś odwrócić na prawo w tył, frontem do nieprzyjaciela i postępować ku niemu na przost.

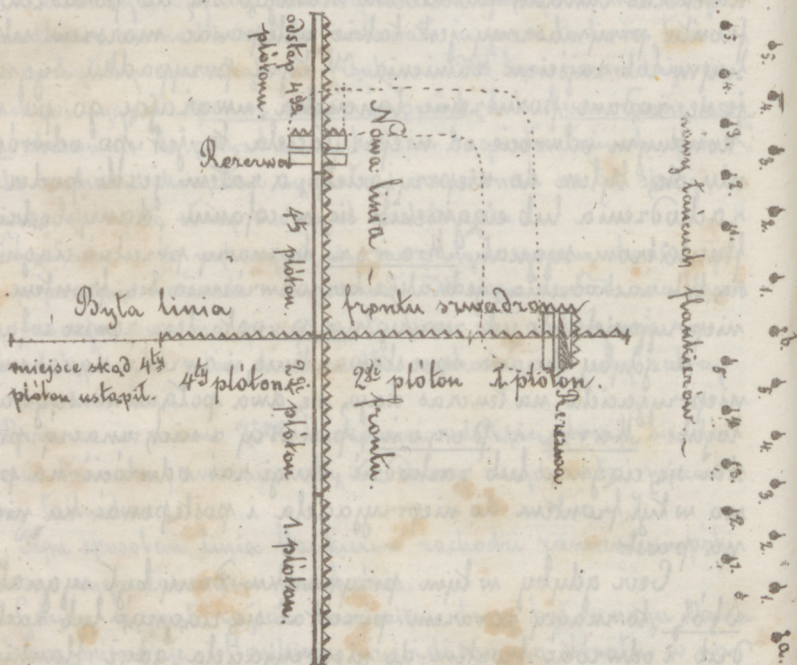
Gdyby w tym przypadku dany był sygnał: Skózi, to znaczy zarazem przestac się, ciągnąc lub rachodząc i odwrócić frontem do nieprzyjaciela, gdyż flankierzy nigdy tyłem do nieprzyjaciela zatrzymać być nie mogą.

S: 119. Odmiana frontu kaniucha
flankierów

Wykonanie — Do odmiany frontu kaniucha daje się, sygnał całego obrotu w stronę, odmiany frontu, linii, która flankierzy zastawiają; w tym więc tu przypadku, linia zrobita odmiany, frontu w prawo; komendant zatem flankierów rozkazuje kępaczowi dać sygnał: cały obrót w prawo i sam swoja, osoba, udaje się, na

Byty kancuch flankierów.

na czoło nacielnego skrzydła, któremu rozkazawszy
 razić lewem ramieniem napród, ile potrzeba, wskazuje
 mu nową dyрекcyę, dla kancucha, po której nacielny jeź-
 dziec każdego szeregu, prowadzi czoło szeregu galopem.
 Skrzydłowy nacielny nacielnego szeregu, odpowiednia-
 ny jest na dobrą dyрекcyę, kancucha, uważając aby takowy
 znajdował się, równoległe do linii frontu i w przepisany-
 m 150to krokowym odstepie. ~

Nacielny skrzydłowy tylnego szeregu utrzymywai-
 powinien zawsze odstep 25do krokowy między szeregami.
 Jmii Wzruszy flankierzy jadą galopem ślad w ślad za na-
 celnym flankierem swego szeregu, uważając aby nie-
 stracili między sobą, odstepów. ~

Komendant plutonu uważa kiedy środkowy podoficer znajdzie się wprost środka nowego frontu, a w tej chwili rozkazuje trębaczowi w miarę potrzeby dać sygnał Stój, albo sygnał March; w pierwszym przypadku flankierzy wracają frontem do nieprzyjaciela zakrywając się, równając się do środkowego podoficera; w drugim zaś przypadku wracają, we front i postępują, naprost równając się do środka.

Mata rezerwa naszedłszy ramieniem naprzód, wstronę sygnałem wskazanym, udaje się najbliższą drogą, kłusem, na swoje miejsce za środek łanucha w nowej dyrekcyi, o 75 kroków od naszedłego szeregu.

Uwaga.

Gdyby front zrobił odmiannę, frontu w lewo, to flankierom sygnałować potrzeba: cały obrót na lewo, i karaci rąkami prawem ramieniem; i resztę, wszystko jak przy odmiannie frontu w prawo powiedzieć.

§. 120. O pieszeniu łanucha Flankierów.

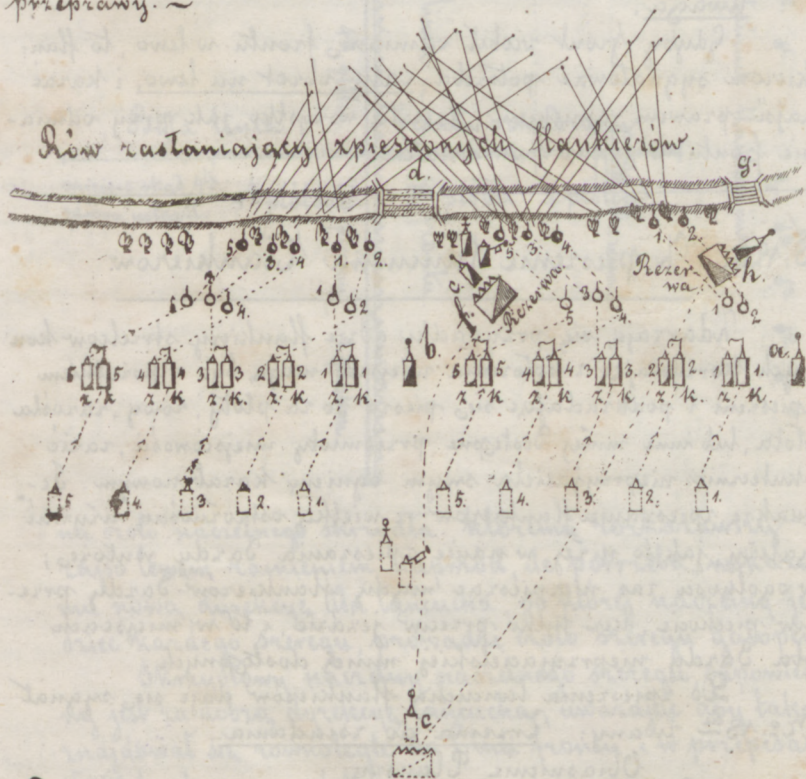
Kładąc się, przypadki gdzie flankierzy strzelców konnych korzystając z potężenia miejsca mogą być z pożytkiem zpieszeni i podkradając się, pieszo po za płoty, rowy, zarostła błota, lub inne mniej dostępne przedmioty miejscowości, rzadziej skuteczniej nieprzyjaciela swym ogniem karabinowym. Jednakże zpieszenia flankierów z wielką ostrożnością, używać należy, jak to niżej w nauce zpieszenia Dardy wytoczę; w ogólnosci zaś niepieszać nigdy flankierów Dardy przeciw piechocie, lecz tylko przeciw jeździe, i to w miejscach dla Dardy nieprzyjacielskiej mniej dostępnych.

Do zpieszenia łanucha flankierów daje się sygnał № 18^{ci} wany: Trzema do zsiadania.

Objaśnienie Trzema.

Nieprzyjaciel cofając się, przed naszymi flankierami upomował się, za rowem wprost mostku [d.] w zamiarze uderzenia na naszych, w chwili debufzowania przez most. Oficer dowodzący naszymi flankierami wnat się row przed

przed linia, flankierów znajdujący się dorwała z pieszyo' tancuch bezpiecznie, i podkradły się z pieszonymi flankierami po za drzewa wzdłuż rowu bezstaje, ogniem zpieszonych flankierów przymusić nieprzyjaciela do oddalenia się, a przez to ułatwić swoim debuszowanie; zpiesza zatem tancuch flankierów, i obsadziwszy zpieszonymi row, zaczyna ogień. Mała rezerwa udaje się przedem w miejsce nastawiejsze do przeprawy, litosiej nieprzyjacielowi broni; a zatem w tym przypadku stawa w punkcie f. i; lecz gdyby znajdował się inny punkt debuszowania np. na skrzydle prawem tancucha przez mostki f. g. i natenczas Rezerwa stawa w f. h. i broni tej przeprawy. ~

Uwaga W powyższej planoszy oznaczynem każdego flankiera jego własnym numerem i oprócz tego litera; z, lub k.

Litera n, oznacza tych co się spieszą, litera zaś k, ozna-
cza konnowodnych, to jest: tych co porostają, na koniach, odbie-
rają, i trzymają, konie spieszonych flankierów.

Wykroczenie

W końcu sygnatu wszyscy flankierzy naczelnego szere-
gu oprócz podoficerów chowają, szybko patasze, i przygotowy-
wają się do zsiadania; wszyscy zaś flankierzy tylnego szeregu
dojeżdżają, pędem niechowając pataszy, z prawej strony obok
swoich poprzedników dla odebrania od nich koni. Tych flan-
kierów odbierających konie, nazywamy konnowodnymi.

Skoro tylko zaplecznicy, to jest: flankierzy tylnego szeregu
dojechali do swych poprzedników, to jest: flankierów naczel-
nego szeregu, to ci ostatni zsiadają, jak najspieszniej z koni
i oddawszy ugły swych koni każdy swojemu zaplecznikowi,
czyli konnowodnemu, formują się natychmiast o 15 kroków
przed swymi koniami biegiem w pierze tyralierskie dwójki
czyli rotę, to jest: każdy nieparny numer numer sekcji wy-
biega prosto przed swego konia, każdy zaś parny numer
stawa za swoim poprzednikiem o jedna, stopę, odstepu, lewym
ramieniem wprost lewego ramienia swego poprzednika, tak aby
w nabijaniu broni i strzałach jeden drugiemu nieprzeszkadzał.

W sekcjach nieparnego rozliczenia, ostatni numer nie-
parny każdej sekcji nieformuje dwójki, lecz stawa sam o
6 kroków w lewo od ostatniej dwójki swej sekcji.

Podoficerowie, komendant plutonu, cównier jako
i trębacz nie zsiadają, lecz porostają, na koniach, pierwszy
z konnowodnymi, Officer zaś z Trębaczem po ca linia, spieszo-
nych i w miejscu, gdzie potrzeba wymaga.

Tak się tylko spieszeni uformują, w dwójki tyralier-
skie, natychmiast zajmują, biegiem punkta, gdzie sami będą,
ile możności zastoieni, najmiej strzałami swymi razić mo-
gą, nieprzyjaciela; Komendant plutonu bez straty czasu,
rozkaruje trębaczowi dać sygnat Trwoaga, do zakucia
ognia pierwszego; ogień ten wykonywa się, podług zasad
pierwszego ognia w miejscu, które w następującej chwili o tyra-
lierach pieszych wytworze; powinien być równy i celny, aby
stru-

skutecznie raził nieprzyjaciela, i przymusił go do ustąpienia z miejsca, które zajął.

Miała rezerwa udaje się galopem najbliższą drogą, i stawia z ukosa, wprost miejsca dającego najłatwiejszy przystęp nieprzyjacielowi; miejsce to wskazuje komendant plutonu Podoficerowi prowadzącemu rezerwę; podoficer ten uważa na wszelkie poruszenia nieprzyjaciela, aby jeżeliby tenie pomimo ognia spieszonych usiłował zforsować przejście i szarżować na spieszonych, Rezerwa z boku na niego uderzyła i przymusiła go do odwrotu, lub przynajmniej o tyle go wstrzymała aby spieszeni na koni wsiąść mogli.

Komendant plutonu stawia tak aby będąc sam ile możności zastąpił uważać mógł wszelkich poruszeń nieprzyjaciela i kierować spieszonymi podług potrzeby.

W ciągu całego spieszenia podoficerowie i konnowodni ciągle uważają poruszeń nieprzyjaciela, niespuszczając nigdy z oczu każdej swego spieszonego jeźdźca, któremu konia brzyma, a to aby w razie potrzeby poddać mu go i bronić w czasie wsiadania.

Tak spieszony tańcuch flankierów robi po sygnałach tak by wszelkie poruszenia, podług zasad jakie poniżej dla flankierów pieszych wytoczę.

Konnowodni starać się powinni ile możności stawać z koni powodowymi za przedmiotami, któreby ich przed nieprzyjacielem zastaniaty; nie tracąc jednakie z oczu swych spieszonych flankierów; a ile rary z pieszeni posuwają się naprzód, w prawo w lewo lub w tył, konnowodni to samo z koni wykonywają, tak aby zawsze byli najdalej o 25 kroków od spieszonego tańcucha.

§: 121. Wsiadanie na koni z spieszonego tańcucha

Chcąc ażeby spieszeni flankierzy wsiadli na powrót na koni, daje się sygnał: na koni.

Skoro tylko flankierzy sygnał ten usłyszą, natychmiast bez najmniejszej zwłoki i nie czekając końca sygnału, wszyscy

zpieszeni flankiery udają się biegiem do swoich koni najbliższą drogą. W tymże samym czasie kiedy komnowodny podprowadza konia swojemu zpieszonemu flankierowi, i trzyma mu ugle, póki tenże na koni nie wsiedzie, zpieszeni zaś flankiery jaknajszybciej wsiadają na koni.

Skoro tylko zpieszeni wsiadli na koni, to cały szereg komnowodnych i obydwu podoficerowie wyskakują przed o 25 kroków na prost i tam zatrzymawszy się, tym sposobem, tworzą nowonaczelny szereg tańcucha flankierów; ci zaś wsiadli na koni, zajmują swoje miejsca w tylnym szeregu flankierów, stawiając w przepisanej miejscu toż: każdy wprost środka odstepu z lewej strony swojego poprzednika, i dobywszy palaszy spuszcza ją na temblakach i biera karabiny do góry.

Mata Rezerwa udaje się, skoro się tylko tańcuch flankierów konnych uformuje, najbliższą drogą na swoje miejsce o 75. kroków za środek tańcucha, jak to następująca plansza wskazuje.

Uwaga do planszy

Zpieszeni flankiery (f) powracają biegiem do swych koni, które im komnowodni z miejsca (d) do (h) podprowadzają, i jak najspieszniej wsiadają na koni, skoro tylko zpieszeni wsiadli, cały szereg komnowodnych wyskakuje o 25 kroków

naprzód (m) i zatrzymawszy się formują nowo-naczelny szereg tańcucha konnych flankierów; ci zaś co wiodli na koń zajmują swoje miejsca w drugim szeregu tańcucha (n) stawając wprost środka odstępów flankierów naczelnego szeregu, z lewej strony swoich poprzedników.

Część 6ta.

O spieszeniu Frontu Jazdy (strzelców konnych); i Girallierach pieszych.

Zdarzyć się mogą przypadki iż oddział Jazdy jako: Pluton lub Szwadron może z korzyścią być spieszonym, czy to dla zastąpienia cofającej się jazdy przez mosty lub groble, czy też dla zajęcia jakiego ważniejszego punktu, który spieszonym oddziałem chwilowo utrzymać można, nim nadejdzie oddział piechoty naszej i takowe miejsce obsadzi. Jednakże bardzo ostrożnie wywierać potrzeba spieszenia jazdy, gdyż takie wywieszenie w miejscu niewłaściwym może się stać powodem znacznej straty.

§: 122. Sposób wywieszenia spieszonej Jazdy.

Prośnie są zdarzenia, gdzie oddział jazdy spieszonej może ważne oddać przysługi; obliczyć je wszystkie byłoby rzeczą zbyt rozciągałą, należy to od doświadczenia komendującego, aby wtemczas byłto spieszał całej swojej jazdy, kiedy to bez narazenia jej na przedwidzianą stratę, użyć można — parę następujących przykła-
dów dać, ogólnie o tem wyobrazić.

„Dajmy iż Szwadron jazdy wystany na zwiady spotkał się z znacznie licniejszym nieprzyjacielem przez którego dościgi natury wie jest w celaniu swoim party. Komendant szwadronu

wie i w pewnej od niego odległości np. o pół mili za nim na drodze, która się ma cofać, znajduje się rzeka dosyć głęboka, na której jest most drewniany. Przewiduje on że niebiedrze się mogą oprzeć nieprzyjacielowi, a dopiero po przejściu mostu, kiedy się za rzeką znajdzie; rozkazuje więc jednemu z dwóch plutonów, aby go uprzedził do mostu, tam po przejściu legor się zpioszyl, obsadził częścią zpioszonych ludzi, most dla bronięcia przeprawy nieprzyjacielowi, resztę zaś zpioszonych ludzi aby wzięł do przygotowania workożytkowego, co potrzeba aby po cofnięciu się reszty swadronu, nierównomiernie pod zastawą ognia zpioszonych jeźdźców most został zepsuty, dyle zebrane lub przynajmniej innemi sposobami, np. zabarykadowaniem wozami, broniami, lub tem podobnie przejście przez takowy nieprzyjacielowi przejście utrudzonym było. —

Drugi przykład.

Awangarda jazdy, za która w niezbyt dalekim oddaleniu postępuje nasza piechota, spotyka się z nieprzyjacielem w pochodzie będącym. W przestrzeni pomiędzy dwoma wojskami znajduje się ważny punkt jezera niezajęty, który stanowiły może mieć wpływ na potyczkę, jakto np. wieś, most, zarosła, gromba lub tem podobnie; kommanderujący awangardą rozkazuje jednemu lub więcej swadronom aby pędem udali się zająć pierzo to stanowisko, nim nadciągnie piechota nasza, która ich nierównomiernie obstrzela. Tak postępujący swadron udaje się, jak najspieszniej zająć oznaczony punkt zpioszonymi jeźdźcami, którzy ogniem swoim usiłują utrzymać się; poty, poki uwiadomiona o tem piechota nie nadejdzie biegiem i nie rzuci ich; po czem jazda wsiada na powrót na koni i powraca do właściwej sobie czynności jazdy.

Trzeci przykład.

Wojsko zajmujące stanowisko w bliskości nieprzyjaciela, wykonać ma tajny odwrót lub inny jaki ruch, który ile możności chce ukryć przed nieprzyjacielem. Kommanderujący przednią strażą, otrzymat polecenie aby skoro tylko się zmierzchnie odestat ciał swoja, piechota, w tył, sam zaś porostat z samą tylko jazdą, i dopiero ze switem szybko cofnął się za swym korpusem. Aby utwierdzić ten swój odwrót rozkazuje dowódca przedniej straży skoro się tylko zmierzchnie zające zpioszona jazda, jak najtajemniej wozelnie posterunki, które dotąd oddziałami jego piechoty obsadzone były; utrzymuje

przez całą noc ogień w dobie spuszczonej przez piechotę; piechocie swojej rozkazuje cofnąć się jak najciszej — Worełki podstulchy nieprzyjacielskie, któreby się w ciągu nocy pod piecose postarunki zbliżyły przyjęte także będą ogniem spuszczonej jazdy, a tym sposobem nieprzyjaciel nie dowie się o spuszczeniu porzuceni przez piechotę; nim jeszcze świtać zacznie, jazda spuszcza obsadzone nią punkta, łaczy się z resztą jazdy i szybkim pochodem szuka z oczu nieprzyjaciela. —

Z tych przykazań, również jak z worełki innych, którebyśmy natrafiali mogli łatwo pojąć można iż czynność ta jazdy jest tylko chwilkowa, pomocnicza, i uważana, być powinna jako pierwszy lub ostatni szczebel, który piechota, nasza, rajani chcemy, lub z którego takowa, cofamy; główna, jest zatem rzecz, aby jak najdłużej utrzymać nieprzyjaciela w błędzie, tak aby takowy sadził zawsze z piechotą, naszą, mieć do czynienia.

Główne zasady spuszczenia jazdy są, następujące:

1° — nie spuszczać nigdy całego oddziału swego, lecz zawsze najmniej połowę ludzi zatrzymać na koniach, chyba kiedyśmy z potuzem miejscem zupełnie od natury jazdy wolićmi byli, lecz i w tym nawet przypadku nieranidbać wystać małe oddziały konne, któreby w razie ostrzeży, gdyby nieprzyjaciel usiłował objeść nas o podu

2° — konie spuszczonej jazdy postawić ile możności w miejscu ukrytym, jak to np. za wzgórzami, domami, w dolinach, lub w worełkach innych miejscach gdzieby ukryte były przed okiem nieprzyjaciela, i zabezpieczone ile możności od strzałów.

3° — konie powodne jednaki nigdy zbyt daleko od swych spuszczonej jazdy znajdować się, niepowinny, a to najdalej w odległości 300 kroków; gdyby w takiej odległości nie znajdował się żaden przedmiot któryby je przed okiem nieprzyjaciela zastępował, to w takim razie zastąpić je oddziałem jazdy przed nim postawionym.

4° — komendant konnowodnych swojej, osoba, stanąć powinien tak, aby ciągle nie spuszczał z oczu nieprzyjaciela i swych spuszczonej jazdy; bacznie uważać na dane dla konnowodnych sygnały, a w razie nagłego napadu jazdy, na spuszczonej tirallierów, podprowadzić im szybko konie, gdyby nawet niedostyszał sygnału;

z resztą

z reszta uważać nad bezpieczeństwem konno-wodnych również jak zpiezonych jeźdźców; jeżeli się zpieżeni kawalerzy naprzód posuwają lub cofają obierać sobie nowe bezpieczne miejsca dla konnowodnych i tam ich przeprowadzić.

5te — Skrzydła zpiezonych jeźdźców zabezpieczyć oddziałami konnymi, i mieć oddział konny oddzielny w bliskości konno-wodnych, któremu obrona jest już powierzona. Oddział ten wystawia pojedynczych jeźdźców o podał wokół konno-wodnych, którzyby w razie w poruszeniach nieprzyjaciela ostrzegali.

6te — niezpieżać nigdy jazdy na gotem polu lub w miejscach zbyt odkrytych.

Skrota zpieżenia jazdy dzieli się na dwie główne części, to jest: na skrota Plotonu i skrota Strwadronu; tu tylko o pierwszej mówić będziemy, ostatnia bowiem należy w następstwie do skrota swadronu konnej.

S. 123. Zpieżanie Plotonu jazdy.

a.) Przygotowanie rozliczenia.

Dowodzca plutonu daje komendę:

„Czeka do zsiadania liczyć się!”

Na tej komendzie wszyscy jeźdźcy obu szeregów liczą się do trzech, od prawego, w każdym szeregu. Jeżeli pluton jest równego rozliczenia np. w rot 15^{cie} 18^{cie} 21. i t. d. to wszystkie jego trójki są równo z trzech ludzi złożone. W plutonach nierównego rozliczenia jeżeli zbývá jedna rota np. w rot 16^{cie} 19^{cie} 22 lub 13^{cie} ostatni oddział na lewym skrzydle składać się będzie 4-ech ludzi, w plutonach zaś, gdzie od równego rozliczenia zbývá dwie rotę np. w rot 17^{cie} 20^{cie} 23 i t. d. ostatni oddział składać się będzie z dwóch ludzi w każdym szeregu. 14 ch

W miarę odliczenia się trójek każdy numer w trójce dodaje głośno słowo wyjeżdżam, w wszystkich nieparnych trójkach pierwszego szeregu; słowo zaś Stoję, wymawia każdy numer drugi parzystej trójki pierwszego szeregu, licząc od skrzydła prawego.

W dru-

W drugim ras szeregu wszystkie drugie numera trójek nieparnych licza się słowem Stoją; trójek zaś parnych słowem Cofam. Odliczenie to ma być, że cała trójka wyjeżdża, stoi lub cofa, stosownie do tego jak się jej drugi numer odliczył.

Obadwa lewi karabinierzy licza się sami dla siebie oddzielnie, mianowicie karabinier lewy 1° szeregu słowem: wyjeżdżam; karabinier zaś lewy drugiego szeregu słowem cofam; są oni bowiem kommandantami Officera, Podoficerów i Knebara.

Przy zpiaszaniu Plotonu zsiadają z koni: Kommandant plutonu, knebar, podoficerowie lewo-skrzydłowy i zarotowy i wszystkie pierwsze i trzecie numera trójek wyjąwszy karabinierów lewych; zostają zaś na koniach i niezpiaszają się: Podoficer prawo-skrzydłowy wszystkie drugie numera trójek i oba karabinierzy lewi.

Podoficer prawo-skrzydłowy jest kommandantem kommandowanych przez cały ciąg zpiaszania Plotonu; drugie numera trójek są kommandantami swych pierwszych i trzecich Numerów; Karabinier lewy 1° szeregu jest kommandantem kommandanta plutonu i lewo-skrzydłowego pod-Officera; Karabinier lewy drugiego szeregu jest kommandantem Podoficera zarotowego i knebara.

Kommandant plutonu, podoficer zarotowy, i wszystkie pierwsze numera trójek obu szeregów zsiadają z koni z prawej strony; Podoficer zaś lewo-skrzydłowy, Knebar i wszystkie trzecie numera trójek obu szeregów zsiadają z koni z przeciwnej strony, to jest z lewej strony.

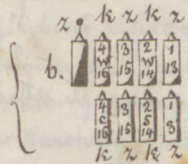
Następujące figury objaśnia odliczenie się plutonu do zpiaszania się.

Uwaga. Litra (S) znaczy Stoją; (W) wyjeżdżam (C.) cofam; (x) znaczy tych co się zpiaszają; (k) kommandowanych.

Ploton równego rozliczenia.
np. w rot. 15. 18. 21. i.t.d.

Ostatni oddział z lewego skrzydła plutonu nierównego rozliczenia, gdzie zbywa jedna rota, np: w rot 16. 19. 22 i t. d.

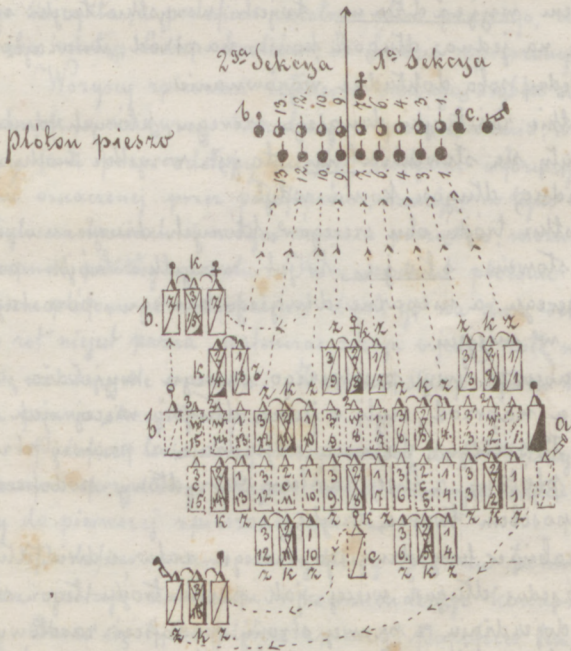

Ostatnie dwa oddziały, z lewego skrzydła plutonu nierównego rozliczenia, gdzie zbywa dwie rotę np: w rot 17. 20. 23.

Uwaga. W tym przypadku przedostatnia rota od lewego zostaje na koniu i nie pieszo się, a to z powodu iż niema komu oddać swego konia.

Wsiadanie plutonu do wycia go pieszo.

Rom-

Kommanda:1°. Urzeczona do = zsiadania2°. z koni.

albo:

Dygnat wtaśiwy Grebacia (N° 18.) zwany:Urzeczona do zsiadaniaUwaga.

W tej planszy komnowodni oznaczeni są, przekreśleniem na krzyż, konie powodowe oznaczone są, cokolwiek cienie, miejsca zaś we froncie, z których trójki wyjechały lub cofnęły, oznaczone są, kropkami.

Roty piersze odznaczone są, wtaśiwnymi swymi numerami, jakie miały w konnym szyku.

Wykonanie.

Z końcem sygnału lub na pierwszą kommandę, do wodzcy plutonu, żołnierze szybko chowają, patasze i nierówności wszystkie trójki pierwszego szeregu, których drugie numera odliczyły się, słowem wyżej dżiam, to jest: wszystkie trójki nieparne, wyjeżdżają, na jedną długość konia napród, uważając aby zachowały między sobą dokładne wyrównanie.

Wszystkie zaś trójki drugiego szeregu, których drugie numera odliczyły się, słowem: cofaj, to jest: wszystkie trójki parne, cofają, o jedną, długość konia w tył.

Wszystkie trójki obu szeregów, których drugie numera odliczyły się, słowem: stój, to jest: wszystkie trójki parne pierwszego szeregu, a nieparne drugiego szeregu, porostają nieporuszenie w miejscu.

Harabinier lewy pierwszego szeregu wyjeżdża o dwie długości konia napród, czyli o jedną, długość więcej, jak nieparne trójki 1° szeregu; do niego dojeżdżają, z prawej strony komendant plutonu, z lewej zaś lewo skrzydłowy, podoficer, który tym sposobem tworzą, trójkę.

Harabinier lewy drugiego szeregu cofa o dwie długości konia, czyli o jedną, długość więcej, jak parne trójki tegoż szeregu; do niego dojeżdżają, z prawej strony podoficer zarobkowy, z lewej zaś Grebacz, który tym sposobem tworzą, oddzielna, swoją, trójkę.

Skoro tylko ruch ten wyjeżdżania i cofania trójek

usku-

uskuteczniono, officer nadaje szybko swa, drugą, kommandę na które, wszystko co ma się spieszać, jak najrybciej zasiada z koni i oddają, ugle od brzoły swym komnowodnym, to jest drugim numerom, lub lewym karabinierom, którzy zostają na koniach. — Kommandant plutonu, podoficer zarotowy, i wszystkie pierwsze numera trójek, które zasiadają, z prawej strony porzucają, w piętym poruszeniu lewą, ręką, palusze i będące w pochwach, i po nad radem swych koni na prawo, stronie, tak jak a której wyrazajnym sposobem z lewej strony zasiadają, robią to z swemi karabinami. (jak to w §. 1° wyżej.)

Podoficer lewo-skrzydłowy, trębacz i wszystkie trzecie numera trójek zasiadają z koni wyrazajnym sposobem, to jest z lewej strony.

Skoro tylko jeźdźcy zasiadą z koni, natychmiast oba podoficerowie oznaczają, o kroków 15 przed koniami miejsce dla formowania się piechoty plutonu, mianowicie: podoficer lewo-skrzydłowy dla lewego skrzydła, a podoficer zarotowy dla prawego, zostawiając między sobą odstęp kilka kroków, ile będzie spieszonych rot.

Wszystcy spieszeni żołnierze oddają szybko ugle brzoły komnowodnych, a wwiązują karabiny w prawe, ramię, wychodząc z pomiędzy koni przez odstępy między trójkami i formują się, biegiem na lini oznaczonej przez podoficerów, stawając w tym samym szeregu jak byli na koniach i w tym samym porządku, niezwalając na wzajemnie podług wzrostu. Kommandant plutonu stawa przed środkiem plutonu i natychmiast dzieli go na dwie sekcje; jeżeli liczba rot niejest parna, natomiast sekcja o jedną rotę, większa zostawia się, na skrzydle prawem. Trębacz stawa o jeden krok od podoficera prawo-skrzydłowego.

Podoficer lewo-skrzydłowy należy do 2° sekcji — podoficer zaś prawo-skrzydłowy i to jest: ten co w konnym szereg był w rotach, i należy do pierwszej spieszonej sekcji.

Podoficer prawo-skrzydłowy plutonu konnego, nie zasiada, lecz zostaje na koniu i kommanduje komnowodnymi.

Skoro się tylko pluton spieszy Podoficer ten występuje przed środek koni powodowych.

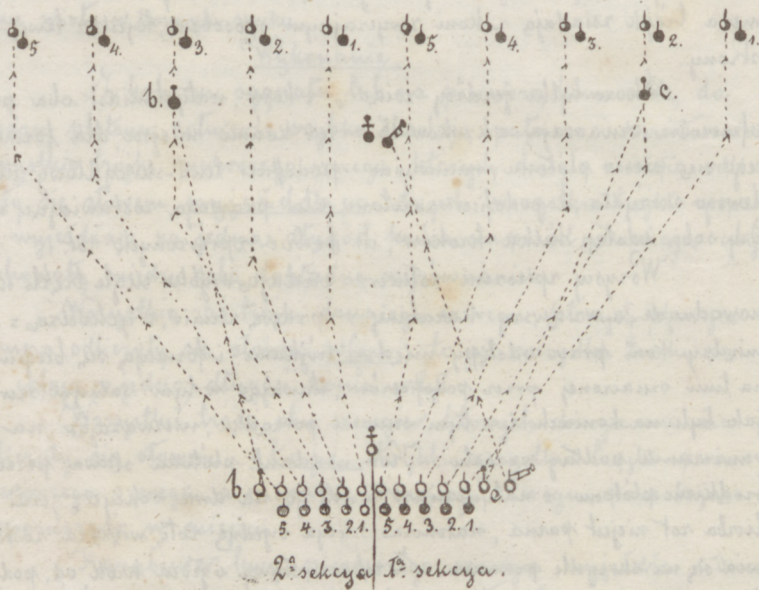
§: 124. Rozsyпка piesza

Tym sposobem rpieszony Pluton moze byc wityy całym frontem tozest: w szyku ściuniatym lub też rozsypanym w tiraliery.

Do rozsypania rpieszonego plutonu w tiraliery piesze, daje się sygnał: Rozsyпка albo też Kommandant plutonu daje Kommande:

1°: w rozsyпce

2°: March - March.

Wykonanie

W końcu sygnału lub na drugą kommandę dowódcy plutonu, cała pierwsza sekcya robi pół-obrotu w prawo, a druga sekcya pół-obrotu w lewo, i uchwyciwory za pasasze lewo ręką, między dwoma kółkami pochwy, a to aby im takowe w biegu nieprzeszkadzały, cały pluton rozsypane się biegiem biorąc odstępy od środka, to jest między ostatnio rotos pierwszej sekcji, a pierwszą rotą, drugiej sekcji. Każda rota

wziąwszy od sąsiedniej sobie najbliższej roty ku środkowi sześć-krokový odstęp, postępuje biegiem naprzód, póki sygnałem. Stój cały tańcuch zatrzymanym niebędzie.

Wszyscy żołnierze pierwszej sekcji biorąc swoje odstępy na prawo od ostatniej roty swej sekcji, i równają się na lewo; żołnierze zaś drugiej sekcji biorąc odstępy na lewo od pierwszej roty swej sekcji i równają się na prawo. Żołnierze drugiego szeregu trzymają się, nieodstępnie w rotach z swymi poprzednikami. Oba podoficerowie pozostają w sześci-krokový w tyle karidy za środkiem swej sekcji - Komendant plutonu mając przy sobie Trębaczka pozostaje o 10. krokový za środkiem plutonu.

Skoro się tańcuch postępujący naprzód biegiem znajdzie na wysokości na której go komendant plutonu zatrzymać chce, rozkazuje wówczas swojemu trębaczowi dać sygnał: Stój, na który cały tańcuch zatrzymuje się, a roty tiralierskie szukają niewłaściwie przedmiotów, któreby je zastąpić mogły, nieprzeszkadzając im jednakże do stratów. Wtem więc niekoniecznie na dokładne równanie tańcucha uważać trzeba, lecz szerególniej starać się korzystać z położenia miejscowości, ile to razy sposobności dozwoli.

Żołnierze drugiego szeregu stawają w parach ze swymi poprzednikami, lewym swym ramieniem, za prawem ramieniem poprzedników; obadwa żołnierze składający jedną rotę wspólnie się wspierają i nieodstępni od siebie być powinni.

Podoficer lewo-strzydłowy dorozumuje drugiej sekcji, podoficer zaś prawo-strzydłowy i to jest: urotowy konnego plutonu i, dorozumuje pierwszej sekcji.

Trębacz nieodstępny być powinien od oficera, ten zaś ostatni tak stawać powinien, aby z miejsca swego mógł widzieć cały swój tańcuch i wszelkie obroty nieprzyjacielskie.

Uwaga.

Od chwili rozszpania plutonu, aż do zebra-
nia się na powrót tiraliarów w pluton, wszelkie poruszenia wykonywają się na sygnał trębacza.

Chłopi jedni mają, zawsze karabiny na kramkach

i tacy

i tak stojąc w miejscu, jak we wszelkich poruszeniach napród lub marszach bocznych trzymają karabiny w prawem ręku (to jest po flankierunku); we wszystkich zaś poruszeniach odwrotnych, to jest ile razy odwracają się tyłem do nieprzyjaciela biorąc broń na prawe ramie.

We wszystkich poruszeniach, to jest ile razy ruszają, a miejsca, biorąc zawsze palasre lewą ręką, między kółkami pochwy, końcem napród, rękopięsio w tył, a to aby im takowe w marszu nieprzeszkadzały.

Cała rząda, której już powtarzać niebędzie, stwiy we wszelkich przypadkach. -

Poruszenia zpieszonych Tirallierów bez ognia

§. 125. Ztwężenie lub rozszerzenie Łańcucha

Ztwężenie. Jeżeli zajdzie potrzeba ścisnąć Łańcuch natenczas komendant plutonu rorkami dać trębaczowi sygnał: dwie krótkie odboje, z końcem którego rotę tirallierskie schodzą, się biegiem ku środkowi, póki sygnatem Stój zatrzymane niebęda. Po zatrzymaniu podoficerowie równają, ile miejscowości dozwoli odstępny między rotami.

Rozszerzenie. Jeżeli potrzeba zachodzi kając tirallierami dwoisza przestrzeń, daje się sygnał zwany: do rozszerzenia Łańcucha; z końcem którego tirallierzy rozchodzą się biegiem po swej linii podłóżnej w prawo i w lewo od środka, póki sygnatem Stój zatrzymane niebęda. - Pozem podoficerowie równają, odstępny między rotami.

§. 126. Posunięcie Łańcucha Tirallierów napród.

Chcąc postępować Łańcuchem tirallierów napród, daje się sygnał: Marsz, z końcem którego cała linia

musi przeto naprzed krokiem podwojnym, równając się dokładnie do
 kroka, jaki innym sygnałem inny jaki ruch nakazany nie będzie
 lub sygnałem Stój zatrzymany nie zostanie.

§ 127. Cofanie trallierów bez Ognia

Sygnał ustępować bez strzelania, z końcem którego cały kaim-
 such bierze kroki na prawe ramię odwraca na lewo w tył i ustępuje
 i jaki sygnałem Stój zatrzymany nie będzie, na który to syg-
 nał flankierzy odwracają się na lewo w tył frontem do nieprzyja-
 ciela.

§ 128. Zachodzenia, obroty i pół-obroty.

Na sygnały: prawe lub lewe ramię naprzed;

pół-obrotu w prawo lub w lewo; albo też
cały obrot na prawo lub na lewo; kirkliery

pięsto ukłęknięta nakazany sygnałem ruch, czy to maszerując
 naprzed, czy w cofaniu, jaki kawał ruchu innym sygnałem perki =
 wamy nie zostanie, uważając w ciągu swych jobruszeń na równanie
 kaimsucha, i na utrzymanie przyzwolonych odstępow między rotami.

§ 129 Podwojanie i trójzanie Chodu.

W trallierach pierwszych mamy trzy podziaje chodu, to jest:

1° Krok podwojny,

2° Biegem,

3° Wielkim biegiem.

Sygnał Manisz dany z miejsca, znaczy zawsze krok podwojny.
 Sygnał ten powtórzony znaczy stopniowo podwoić chód, czyli przejść
 z kroka podwojnego w bieg, lub z biegu w wielki bieg. Sygnał kon-
 ny Kłusem znaczy dla spieszonych trallierów biegiem, a sy-
 gnał konny Galopem znaczy dla nich wielkim biegiem; choć
 karkus przejść, z wielkiego biegu, w zwykłą galop daje się sygnał

Chcąc zaś któregoś baci syblekiego rękaw przycięć na powietrze w krok podwojny, daje się sygnał Stępe.

Ognie.

S. 130 Ognie w miejscu.

Do narecia Ognia Trallierów w miejscu, daje się sygnał Trwooga. Trójkątem pierwszego półowca Sygnatu, cała Linia Trallierów przysgotowuje się w karabinach, t. j. to jest bierze je w postawie kempu Łój. Trójkątem zaś całego Sygnatu prowadzi skrytkowi pierwszego szeregu dowódca Sekcji, przykłada ją do celu, obraca ją, i kierowniczo nabija ją broń; skoro nabija ją, ramiączko panewki i wieki broń do lewego uda, to podobnie jak lewi pierwszego szeregu przykłada ją do celu, obraca ją, i tak następnie cały pierwszy szereg; ustawienie tej kolei w następstwie strzałów jest konieczne potrzebne, aby się trallierowi panewki mogła nie ogotoczyć. Kolejka ustawiana być powinna przy pierwszemu kłopotliwym wystrale, następnie zaś każdy zapleceniak w razie interwencji strzela kiedy jego poprzednik skonczy nabijanie broń, i tak na przemian, poprzednik panewki interwencji dopiero strzela, kiedy jego zapleceniak nabije i wieki na Łój tym sposobem w dwójce czyli w razie wypadku strzela zawsze jeden z dwóch trallierów może strzelać, a drugi nabija i gotowa pod czas gdy drugi nabija.

Chcąc przestąpić strzelać, daje się sygnał Odbój po której potym co trallier nabija broń, i biorąc ją w prawą rękę, ci tralier w wieki broń przysgotowana biorąc kurki w miejsce i broń w prawą rękę.

S. 131.

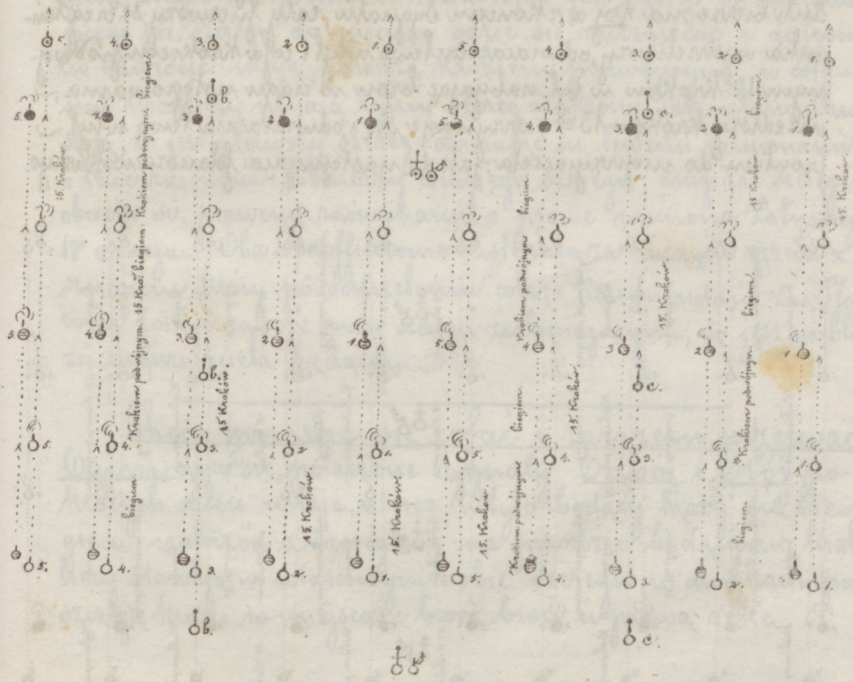
Awansować ze strzelaniem

Chcąc posunąć się Linia Trallierów z ogniem, daje się sygnał Pogoni z Ogniem; Trójkątem Sygnatu cały drugi szereg wychodzi bieżącym 15^{ty} krokiem najprzed, kam się zatrzymuje z ramiączka celowade; skoro się drugi szereg

który

który wbiegł naprzód zatrzymuł, natomiast pierwszy z szeregu
 wazie krokiem podwójnym, ^{naprzód} a skoro niebawem o parę kroków od niego
 dzie będącego szeregu to ten szereg wtemczas strzela i kasyma w niego
 broń nabijając; postępujący zaś szereg może z drugiej strony tylko wy-
 biegnąć ośmiu biegnąc 15 kroków naprzód, zatrzymując się i obraca
 punktka strzałową; szereg zaś w tyle będący nabije broń, postępuje
 krokiem podwójnym; a skoro się zbliża do następnego szeregu
 to ten znów strzela i w niego nabija, a postępujący szereg prze-
 strzelał przez jego odstępy wybiegał znów 15 kroków naprzód i tak na-
 przemiennie, jako inny sygnałem albo ogień przelotny, albo inny
 znak nakazany im będzie.

Wiązany tego porządku szeregów, którym się mijają się obok
 rannymi jak w obronie, stoją to jest, stralicy 1° szeregu prawem
 ramieniem o lewe, stralicy zaś drugiego szeregu lewym rami-
 niem o prawe, wycelkowany w dół karab., jak to następnym fi-
 gura dostatecznie wykazuje.

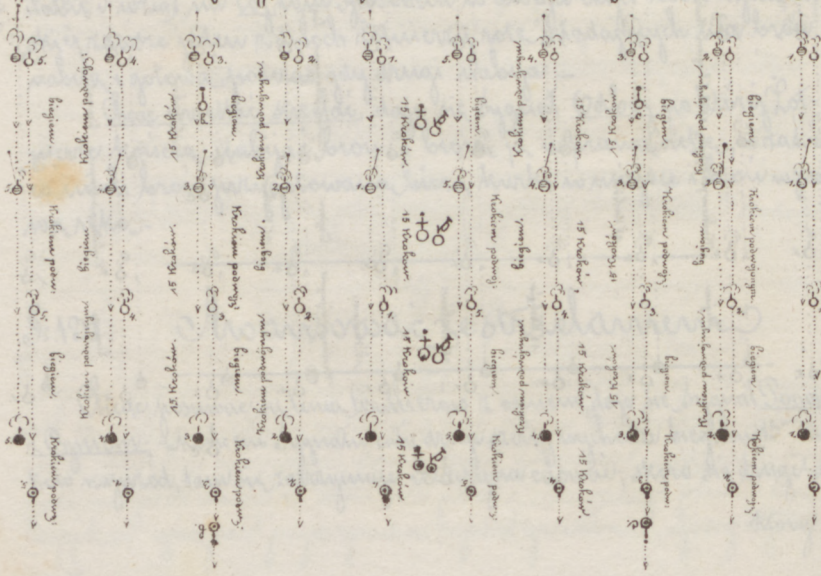

Chcąc przeskoczyć karabinem i awansowowanie i strzelanie
 dają się potoczne sygnały Wabój i Strz po których ognie wko-
 je i noty się formują w kwadratowym porządku, to jest drugi str-
 nek na pierwszym, lewe ramię wprost prawych ramionowych
 powrotach od jednego stopa odstępu.

Oba Podoficerowie udają się zawiadzić tym strzelaniem który
 do strzału najprzód wybiega, komendant zaś Plotonu zostaje
 przy strzale w tył bledadym. — Stwierzając ze strzelaniem
 Korzysta również powinien karabinierzy ze wszelkich przedmio-
 tów, któreby ich przed nieprzyjacielem zastanowiły.

I. 132. Ustępować ze strzelaniem

Chcąc cofać karabinierów pierwszych ogniew, dają się sygnał ustępo-
wać ze strzelaniem. Na pierwszej części sygnału cały tan-
 dulkierze na Strz a z koncem sygnału, cały pierwszy strzelak tan-
 dulkierze wyszkelikowy, odwraca na lewo w tył i cofa krokiemu podwoj-
 nym 15 kroków w tył nabijając broń w ciągu ustępowania,
 wskedkowy kroków 15 i zatrzymuje się i odwraca na lewo w tył
 frontem do nieprzyjaciela; jak to następująca planosa wskazuje.

Skoro cofający się szereg pierwszy zatrzymał się o kroków piętnaście w tyle za drugim szeregiem, to kiedy drugi szereg wystąpił, i odwróciwszy się na lewo w tył, uchodzi biegiem w tył, a skoro nimie pierwszy szereg przechodzi w krok podwójny i nabijaając w ciągu marzu broni swoja, uchodzi jeszcze piętnaście kroków w tył za nastawiając go pierwszy szereg, tam się zatrzymuje i odwraca na lewo w tył frontem do nieprzyjaciela, skrobię tylko odwrócić, to nimie potostaty na przodzie pierwszy szereg odwróciwa i cofa się biegiem póki nie nimie nastawiającego go szeregu, tam nimie przestąpi w krok podwójny, nabija broni w marzu, a uszedłszy 15^{ty} kroków w tył od nastawiającego go szeregu, zatrzymuje się i odwraca frontem do nieprzyjaciela. Tym sposobem cofają się następnie szeregi, póki idący jako szereg pierwszy dany nie będzie; wariując się przestąpi 15^{ty} kroków póki nie minie tylnego za nimie będącego szeregu, uchodzi biegiem; drugie zaś piętnaście kroków, to jest, odstęp od nastawiającego go szeregu do miejsca gdzie się zatrzymać i do frontu odwrócić broni, uchodzi krokiem podwójnym; w cofaniu tirallierzy mijają tylny szereg od strony jak w Tancuichu stoja, to jest pierwszy szereg obierając się lewymi ramiarami o lewe ramiona Lotnierzy drugiego szeregu; drugi zaś szereg obiera się prawymi ramiarami o prawe ramiona Lotnierzy 1^{go} szeregu. Oba Podofficerowie ustępują za każdym razem z szeregiem który po odwróceniu cofa; Komendant zaś Plutonu zostaje zawsze przy szeregu nastawiającym, to jest najbliższym nieprzyjaciela będącym.

Chcąc przestąpić się cofać i zarazem przetrwać
Ognień dają się potakowne sygnały Odbój i Stój po których ognie ustaje, szereg w tyle będący tworzy się biegiem naprzód z szeregiem na przodzie będącym. Tirallierzy stawiają w właściwym sobie szeregu w dwóchach, spinają kurki w miejscu i biorą broni w prawą rękę.

Ogień boczny.

Ładunek się często w tralichery może posuwają się wzdłuż rowu, grobli, płotów a najczęściej karosli lub lasu; wskutek mają to boczny i rotacyjny marszem. Gdyby w tym przypadku chciano stróżyć ogień daje się sygnał Dwoga a tralichery w koleci następstwa strażnic postępują zupnie podług S. 130^a; z tą tylko różnicą, iż strzelający wystrakują do strażnic na boczny karosli lub lasu, podczas, kiedy ruszają postępującego karoslika mastruje o kilka kroków głębiej, aby się ile możliwości zastanie przed nieporażaniem.

Każdy numer po wystrzale wrócić napowrot do swej dwójki w karosli, jak w tej planszy wykazatem. W ciągu całego marszu bocznego, oba Dodoffierowie mastrują przed strażnicami dwójkami - Officer nad Karosliem tam gdzie jego obecność będzie najniebezpieczniejsza. Chcąc tralichery mastrujących boczny i rotacyjny marszem zastawiać, daje się sygnał Strij, na który cały karosli ruszają na front nie przestając strzelać. Sygnał ten także przerywa ogień, nie przerywa marszu strażnicowego karoslika.

Na sygnał

Na sygnat Pogon z Ogniem, kraliery zwracaja we front, i natychmiast kataliery awansowac ze strzelaniem, podlug § 124, a na sygnat Pogon bez Ognia, zwracaja we front, i nastepuja na front, i przestaja strzelac. i. t. p.

Imiany Ogniw i poruszen w ciagu Ogniw

§. 124. Bedac w Ogniu w miejscu.

- Awansowac ze strzelaniem: daje sie sygnat Pogon z Ogniem, co sie wykonywa podlug zasad §. 124.
- Ustepowac ze strzelaniem, sygnat ustepowac ze strzelaniem wykonanie podlug zasad §. 122.
- Awansowac bez strzelania: sygnat Pogon bez Ognia, wykonanie podlug §. 126.
- Rejterowac bez strzelania: sygnat ustepowac bez Ognia, wykonanie podlug §. 124.
nakoniec wszystkie obroty i odobroty i katalieria, sygnalizuja sie wlasnymi sygnalami, i wykonywaja bez przerwanja Ognia.

§. 125. Awansujac ze strzelaniem

- Chec przestac awansowac nie przerywajac Ognia: daje sie sygnat Stoj na który szereg w tyle bedacy dobiega biegiem do dwójek, kraliery kataliery, wlasnie sobie miejsce w rotach i kontynuja ogień, stosownie do zasad §. 120.
- Chec rejterowac z Ogniem: daje sie sygnat ustepowac ze strzelaniem, z koncem którego szereg w tyle bedacy zatrzymuje sie w miejscu, szereg zaś na przodzie bedacy odstrzela i cofa biegiem w tył podlug zasad §. 122.
- Chec awansowac bez strzelania, daje sie sygnat Pogon, albo tez sygnat Odboj, szereg w tyle bedacy

dobiega

bedacy dobiega biegiem da maczelnego, oba przestaja strzelac i skoro sie rotu reformuja, cacy kancuch maczelnego krokiem podwojnym podlug zasad S. 126.

D. Cheac rejterowac bez strzelania: daje sie sygnat ustepowac bez strzelania: tirallierzy przestawia strzelac, szereg na przodzie bedacy odwraca na lewo w tył, Tacy sie biegiem z szeregiem w tył bedacych, procepu oba szeregi cofaja sie bez strzatu, podlug zasad S. 127.

S. 136. Rejterujac ze strzelaniem

a. Cheac przestac sie cofac nieprzerwywajac Ognia: daje sie sygnat Stoj na który szereg na przodzie bedacy zatrzymuje sie odwróciwszy frontem do nieprzyjaciela, szereg zaś w tył bedacy tacy sie z nim biegiem w tirallierskie dwójki, i ogień kultywnie sie podlug zasad S. 130.

b. Cheac awansowac z Ogniem: daje sie sygnat Pogon z Ogniem: szereg najbliższy nieprzyjaciela zatrzymuje sie frontem do niego odwróciwszy, szereg zaś w tył bedacy przechodzą przez jego odstępy i biegiem wyskakują naprzód do strzatu podlug S. 131.

c. Cheac awansowac bez Ognia daje sie sygnat Pogon szereg najbliższy nieprzyjaciela zatrzymuje sie frontem do niego odwróciwszy, szereg w tył bedacy, tacy sie biegiem w dwójki tirallierskie, procepu oba szeregi postępują naprzód bez strzelania, podlug zasad S. 126.

D. Cheac przewracac Ogień nieprzerwywajac jednak cofac sie, czyli maxej rejterowac bez Ognia, daje sie sygnat ustepowac bez strzelania, albo też tylko sygnat Odcój na który tirallierzy przestaja strzelac; szereg najbliższy nieprzyjaciela bedacy tacy sie w dwójki tirallierskie z szeregiem w tył bedacych, i oba szeregi

wiąwszy łeciu na prawe ramię ustępują w tył do dal-
szego sygnatu, którym inny jaki ruch nakazany będzie
podług Kasad S. 124.

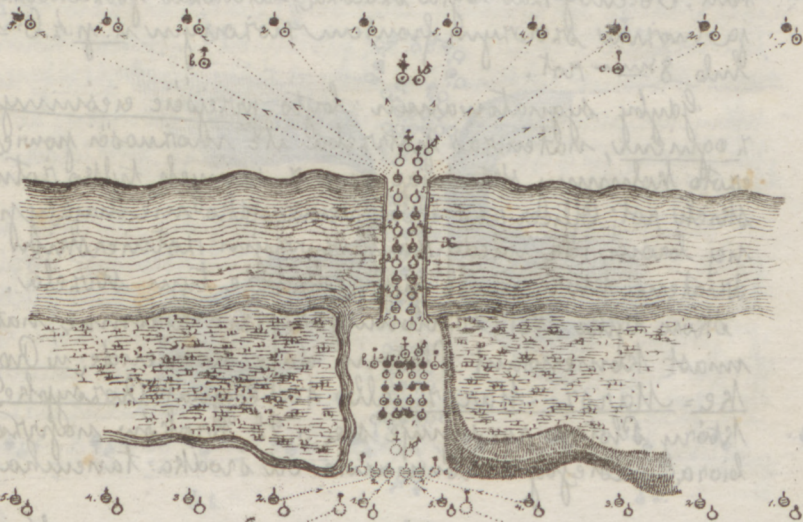
Z pierwszemu sygnatu potobrotów i obrotów, nie mogą być
dane w chwili gdy się tancerz flankierów cofa & ogniem
lub awansuje & ogniem bez poprzedniego Katarzyna syg-
natem Stój, i dopiero po Katarzynie się dwójek turalich-
kich sygnatuje się: adany obrot.

Co kas do sygnatu prawe lub lewe ramię naprzód, ten
można dać w każdym ruchu, a tancerz nieprzerwa-
jąc ognia podaje się czyli zachodzi ramieniem w naka-
zany kierunek.

S. 137. Przejście ciałiny naprzód.

Sygnat Przeprawa potworony & sygnatem Marsz,
jeżeli chcemy przechodzić ciałinę, bez strzelania; jeżeli
żad chcemy ją przejść & ogniem natomiast Katarzyna syg-
natu Marsz, Katarzyna się sygnat przeprawa & sygnatem Ognia
& Ogniem.

Przejście ciałiny naprzód Katarzyna się od środka
tancerz turalierów.

Wykonanie

Skoro tylko z drugiej części sygnatu, Podofficerowie po
 wezwaniu pierwszemu, czy ciśniecie naprzód lub w tył, z ogniem
 lub bez ognia trallierzy przechodzą mają, natychmiast
 udają się biegiem do rot które w przejściu tem na czole rnoj
 dowac się mają; w tym wiece przypadkach to jest przejściu cie-
 śniny naprzód udają się do rot skrzydeł wewnętrznym i swych sek-
 cji, czyli środkowych Plotonu; to jest Podofficer pierwszej sek-
 cji do ostatniej roty, a Podofficer drugiej sekcji do pierwszej roty
 swych wstecznych sekcji, którym w przejściu ciśnieiny przesła-
 duje. Leciennym sygnatu, wszystkie dwójki pierwszej
 sekcji robia obrót pojedynczy w lewo; dwójki zaś drugiej
 sekcji robia taki obrót wprawa i udają się najbliższą
 drogą krokiem podwójnym do ciśnieiny które przecho-
 dza, czwórkami wstecz i dwóch rot pierwszej i
 z dwóch rot drugiej sekcji, zapleczenia cha swymi poprzedni-
 kami, Podofficerowie po skrzydłach naczelnej czwórki
 Officer z trębaczem naprzódzie. Gdyby ciśnieina była tak
 wązka iż by jej czwórkami przejść nie można było, jak
 to n. p. most (X) w powyższej planoszy, natomiast odta-
 mnia się rotami od środka, jak na planoszy nieskarsa-
 tem. Jeżeli by była szeroka, natomiast przechodzie-
 ja można szerzym frontem stojonym n. p. z białym
 lub szarym rot.

Gdyby sygnatowanam było przejście ciśnieiny
 z ogniem, natomiast potrzeba ile możności powiększyć
 szerość kolumny, składając one z samych tylko rot
 skich rot; Officer zaś i Podofficerowie jako niechajacy pal-
 nej broni, idą wtedy za pierwszym rotinierem od-
 dziatem, który ciągle wprzechodzie tym strzela.

Skoro tylko szerość Plotonu przejdzie ciśnieinę, natych-
 miast Komendant Plotonu daje komendę, w Przypy-
 kie = Marsz - Marsz, albo ten sygnat Przysyżka, na
 który Ploton rozkłada się o 25 kroków naprzód -
 biorąc odstępny i równanie od środka tainca

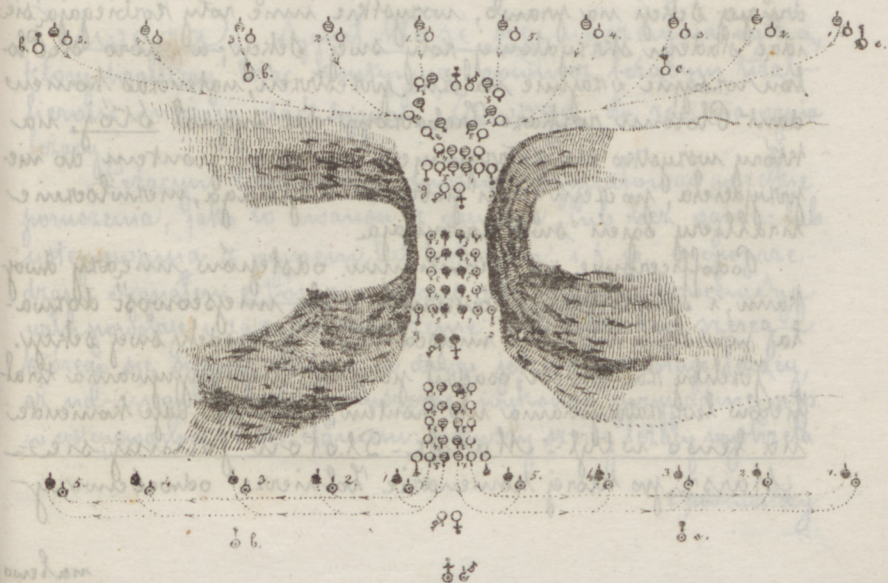
stosownie do zasad §. 124.

Gdyby komendant Ploton widział potrzebe nie-
rozrysuwać tirallierois, lecz skatrupiac ich w kupy, na-
terczas po wyjściu z cieżmym daje komendę Ploton for-
miuj się Marsz, po której kolonierze formują front
w prawo i wlewo na brodkowe naczelnie rotę.

§. 128. Przejście cieżmym w tył —

wykonywa się od obu zewnętrznych skrzydeł łańcucha
po sygnale Przeprawa podobnym sygnatem ustę-
powód bez strzelania lub ustępować ze strzela-
mem, gdyby ją z ogniem przechodzić chciało.

Wykonanie: Z końcem pierwszej części sygnatu,
oba Podofficerowie udają się do rot zewnętrznych skrzydeł,
własnych sobie skrzydeł, to jest Podofficer prawo skrzydłowy,
do swej pierwszej rotę; Podofficer z lewo skrzydłowy, do swej
ostatniej rotę którym wprzódzie przewodniczą. Z końcem
sygnatu, obie skrzydłowe rotę Plotonu robia na lewo-
wół i po ra frontem łańcucha udają się najbliższą dro-
gą do cieżmym krokiem podwójnym gdzie się uchodzą

w otwórce i przechodzą cieżnina; wszystkie inne rotę obu Sekcji odwracają następnie nalewo wtył wtemczas, kiedy je pobocznie im rotę od przeciwnych skrzydeł, idące po tak jakich cieżnina, mijają i schodzą się w otwórce przed wejściem w cieżnina, mianowicie 1^{sz} rota 1^{sz} Sekcji z 5^{sz} rota drugiej Sekcji — druga pierwszej Sekcji z 4^{sz} drugiej Sekcji i tak następnie. Lot mierz pierwszej Szeregu idą środkiem otwórek, Lot mierz 2^{sz} Szeregu po skrajach otwórek.

Gdyby niejedno przekształcało przejście szerzym frontem, natomiast schodzą się po boku, to jest po dwie rotę z każdej Sekcji; gdyby zaś cieżnina była tak nadto wązka to takowa przechodzą dwoma ²⁾ ~~na~~ otwórki od środka.

Jeżeliby sygnałowym było przejście cieżniny z ogniem, to wszystkie rotę następnie przed odwrótem odstrzelują, a w czasie przejścia cieżniny ostatni oddział ciągle się odstrzela.

Przejdź cieżniny jeżeli komendant Plotonu osadzie potrzebnym rozsypać Ploton, to rozkazuje dać sygnał Rozsypka lub nada komendę w Rozsypce —

Marsz = Marsz — po której, naczelna otwórka stoi z obu skrzydełowych rot rozchodzi się biegiem rotami w prawo i wlewo, to jest rota 1^{sz} Sekcji idzie nalewo, a drugiej Sekcji na prawo, wszystkie inne rotę robiegają się idąc śladem skrzydełowej rotę swej Sekcji; a skoro się Ploton rozsypie i najnie nalewają przestrcieć, natomiast komendant Plotonu rozkazuje Przebiegnij dać sygnał Stój na który wszystko się zatrzymuje i odwraca frontem do nieprzejścia, po czem jeżeli potrzeba wymaga, niezwłocznie tralierują się swoję tralierują.

Podofficerowie po krótkim odstępem między dwójkami, i sprowadzają równania o ile miejscowości dozwala, powracają na swoje miejsca każdej tak środku swej Sekcji.

Jeżeliby zaś Officer osadzie potrzeba nierozsypiania tralierów lecz zatrzymywania ich frontem, natomiast daje komendę na lewo wtył — Marsz — Ploton formuj się — Marsz po której komendzie Lot mierz odwróciwszy

na lewo formują się wyprawy i wlewo frontem na
środkowe rotty.

Uwaga.

Tak w przejściu cisinnym najprzód, jako też w tył, ile
rotty zastąpiłaby potrzeba przejść ją spiesznie natomiast do-
dać należy sygnał Kruszem lub Halosern a
wówczas tirallierzy przechodzą takowe biegiem, lub wiel-
kim biegiem, stosując się do sygnału.

I. 139. Pokładanie się Tirallierów

Tirallierów rozsypanych wzdłuż suchego rowu, lub po-
za niskimi krzakami, można kazać położyć się, aby
przede mną na strzaty nieprzyjacielskie wystawieni byli,
w tym przypadku daje się sygnał Kłaść się, po któ-
rym tirallierzy pokładają się na ziemi w tych samych
odstępach w jakich znajdują się rozsypani, dwóch ludzi
dwójka kładą składających obok siebie, i korzystając zawsze
z wszelkich nastawiających przedmiotów, tak jednakże aby
im takowe wstrzelać nieprzechadzali. Chcąc aby tiralli-
ery powstały, daje się sygnał Stój, z konicem którego tan-
cuch powstaje, i poprawia równanie i odstępy.

Uwaga. Sygnał Kłaść się nieprzerwywa ognia,
który tirallierzy leżąc kontynuują; również leżącymi tiralli-
erami można dać sygnał Twoje do zacięcia ognia
leżacy.

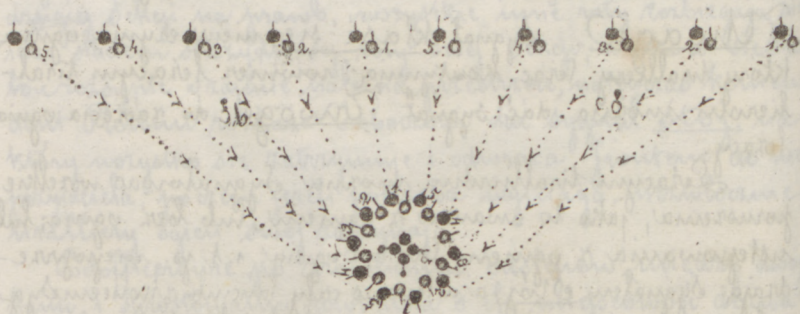
Leżącym tirallierom można sygnałować wszelkie
poruszenia, jako to awansu z ogniem, lub bez ognia; lub
ustępowania z ogniem, lub bez ognia, i. t. p. niepoprze-
dzając sygnałem Stój, a w tenraz cały kamicz z konicem wyg-
nany powstaje i zaczyna poruszenie; lub tylko ten szereg
którego się sygnał dotyczy, a drugi jeszcze pozostaje leżący,
a na niego z kolei poruszenie wykonac przypadnie, i. p.
w ustępowaniu ze strzelaniem: pierwszy szereg leżący wystrzela

i podniostony

podniosły się następnie 15 kroków w tył, drugi zaś szereg leży jeszcze jakby aż po wystrzeleniu nie przysiadł się cofać; w ten czas dojdą się podnosi i biegną następnie podług szabłu §. 152.

§. 140. Łbion Tualierów w kypke przeciw atakom Szardy

Gardzy powinni w wszelkiej ostrożności wybierania przystąpić, którzyby łancuch tualierów od napaści Szardy zabezpieczają, odwrócić się w oddział Szardy niewolniczy i uderzyć na rozsypanych w łancuch tualierów, natomiast komendant Obrotom zbiera ich w kypke czyli kółko przeciw Szardzie, a tym sposobem mogą się oni niejako czas utrzymać i strażami swemi obronić, dając czas będącej w ich abekuracji jednie porucznicy im na pomoc; do tego daje się sygnał zwany Łbion który składa go tylko tualierzy rozkminięci, nie czekając końca sygnału zbierają się bieżąco do Oficera najbliższą drogą, i formują się w kypke czyli kółko, jak to następująca planusza wskazuje.

Najlepiej jest zbierać się za środkiem łancucha jako
w miejscu

w miejscu równie od obu skrzydłowych rot oddalonym; lecz gdyby Komendant Plotonu osadził dogodnie Ploton zbrońców innym miejscu u: p. ten skrzydłowi, wtemczas Hawa tam z swym potrzebnem, a Łańcuch zbiera się biegiem do niego. Po sformowaniu kupyki przyniesie ją do o kroków 30 do 35. i dopiero zawiąże ogień po komendzie Officera; w tem krótkoziem położeniu spiesznej jazdy, odwaga i zimna krew jedynie ratować ją może; gdyby za braku kadunków, lub niebyleż juraż nabie wystrzelenie broni, na ten czas żołnierze opuścivory karabiny nakramkach i dobywszy szybko pataczy bronia ta jeszcze dohonie się mogą, nabie i pchając po chrapach koin, a tym sposobem koinie wrazone staja się nieposthorne swym jezdzcom i mienatra na spieszonych, lecz przeciwnie beda się woznac lub odwracac; jest przyklad w dawniejszych wojnach że oddzial piezorych strzelcow storony z gotali szkockich, ktoremu jazda licznijai eloka zatarhowata przejsie grobli, mienajac juraż kadunkow, natart z kopykiem z pataczaniem w rek na jazde i przelot sie przez nia.

W sformowaniu kupyki, żołnierze stawac powinni jak najbardziej scisnieni, tak jednakoz, aby sobie w nabijaniu i strzelaniu nieprzeszkadzali.

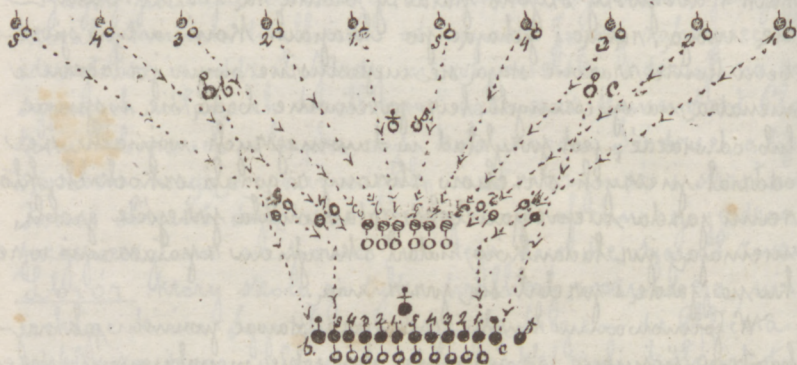
Gdyby jedna czesc Łańcucha przedzielona byta od drugiej rowem lub inną przeszkoda ktoraby utrudzata jej pniekie zebraise sie w kupyke jedna, na tenczas Ploton zebrae sie moze w dwie kupyki sekcjami.

Czas zabranym w kupyke tirallierow na powrot w Łańcuch rotowac, Komendant Plotonu nadaje Komende w Rozszypke - Maroz = Marsz a woryscy rotinierze rozbiegaja sie skota i biora przepisane odstępy na linii tirallierow; gdyby zaś Officer chciat sformowacem na tenczas kaje skrzydłowi sekcjiw kaje prawem i lewym ramieniem i sformuje front na szobkowe rotę.

S. 141. Łańcuch tirallierow w Ploton.

Do zebrańia Tirallierow w Ploton, daje się sygnal

zwany Appeł: z powrotem sygnatu oba Podofficerowie
 idą się biegiem o 25 kroków za środek kolumny, i tam sta-
 wają frontem, rostawiając między sobą odstępy na tyle rot, ile się
 znajduje rozsypanych w kolumnie; z końcem sygnatu cały
 kolumn odwróciwszy na lewo w tył, bierze broń na prawe rą-
 mie i zbiera się biegiem ku środkowi; jak to następująca plan-
 sza wskazuje.

Pluton zbiera się w ciągu drogi tyłem do nieprzyjaciela,
 i drugim szeregiem na czele, a przybiciory na linia od
 znakona przez Podofficerów zatrzymuje się, kolnierze
 robią pojedynczo na lewo w tył, biorąc broń w prawą rę-
 kę, i tym sposobem odwracają się frontem do nie-
 przyjaciela, i znajdują się w właściwych sobie szeregach.
 Skoro tirallierzy w Platon są zebrani, uskuteczniają
 wszelkie porządki po ustnej komendzie Officera, i
 już w ten czas sygnatów trąbic niepotrzeba.

S. 142. Rozmieszczenia koni powodowych.

Kommandni powodowych koni, robią wszelkie

porządki

porozumienia jakie potrzeba wymaga po Kommandzie ustnej prawo strzelawego Podofficera Plotonu, który pozostał na koniu jako Kommandant Komnowodnych; lecz ile razy Kommandant Plotonu spieszony, znajdzie potrzebe, polecić ^{swym} Komnowodnym jakie badi porozumienie, wtenczas daje słowny Sygnal poprzedzony Sygnalem zwany na Komnowodnych; a Kommandant Komnowodnych stosując się do Sygnatu Kommanderyje to co potrzeba wymaga.

Gdyby Dowódca Plotonu chciał, aby spieszonym tirallierom podprowadzono konie, rozkaze trzebaćwi dać Sygnal na Komnowodnych, nie dodając żadnego innego Sygnatu; Komnowodni skoro tylko dostyżą Sygnal, podprowadzają galopem konie spieszonym tirallierom; a przybywszy o 15 kroków od spieszonych, Podofficer mieni dowodzący zatrzymuje się w przepisany sposób do wsiadania; jak to w § 123 objaśnieniem i planozą uokazatem.

Cheąc aby Komnowodni uumeli się, w prawo, w lewo, lub w tył, sygnalować potrzeba po Sygnale na Komnowodnych Sygnal właściwy zadanego porozumienia, wpr: cały obrót na prawo albo na lewo lub Sygnal użegrować i. t. d. Sygnaty te mniadaniają Podofficera Kommanderyjacego Komnowodnym co ma z nimi uokazanie.

§ 143. Wsiadanie na Konie spieszonych Sztydzców.

Jeżeli spieszoni znajdują się zebrać w Ploton, wtenczas Officer daje Kommande; 1° na lewo w tył = Le wrot, 2° Na Konie Marsz = Marsz; na pierwszą Kommande, Sztydzcy wsiadają broń na prawe ramię, odwracają na lewo w tył; na druga idą biegiem do koni. Jeżeli zaś Ploton rozszpany jest w łancuch, wtenczas daje się Sygnal zwany Na Konie; po którym żołnierze odwrócą się pojedynczo na lewo w tył, biorą broń na prawe ramię i udają się biegiem do koni, schodząc się w prawo i w lewo ku środkowi;

w obu

w obu ras przynadkach, skoro sie zbliża, o krokach 10 do kous, przechocka w krok podwojny, aby biegiem

Placowostany
kousy, powót
kancuchatira
liron, do kous,
w chnie wera,
clania na lani;

Oznacza kancucheni
sryki do kousow
ma 16to rotowe
go Plotonu, to
jest interwas,
gdy odbywa ferna
rota od rownego

podziatu do kous; powym nie przystojc kousi; gnuozca
w planow ras
powstaniem do drac
5 1to wybra
15to rotowy, to
rownego na trój
ki podziatu.

Uwaga!
Liczby nad spie
stowami pisane,
oznaczaja
Numer rotę
w sryki powym.
Liczby ras pod spie
dem pisane, ozna
czaja liczbę pow
mer rotę w sryki
kousnego Plotonu.

Liczbę na kousie
pisane, oznaczaja

fa karabiny na kousach, i przecho-
wzblizsze sobie odstępn
trótkami, udaja sie do sryki; liczbę ras po-
Kousi i spiesznie wsiadaja; niektóre pow
na pierwsze wszystkich trótek,
komendant Plotonu, i Podof-
wsiadaja z prawej strony im
trzecie numeru trótek, Podof-
lewo szarytowy i kous, wsta-
daja kousy drugim sposobem to jest.

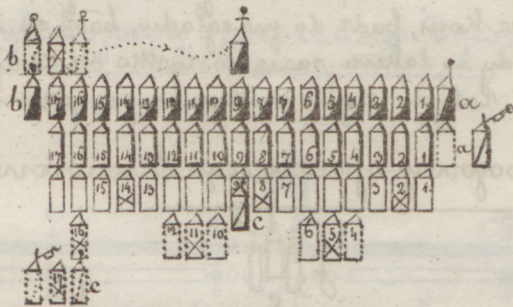
numera liczbę
rotę w sryki
kousnego Ploto-
niektóre pow
stojących jednych,
oznaczaja wsta-
kousy w sry-
kousy drugim

z lewej

z lewej strony; drugie numery trzymają wciąż konie wsiadających, aż póki ci zupełnie na koni nie wsiada. Wsiadający na koni z prawej strony przerosła lewa ręka podłowy z palasami na lewe stronie koni, w chwili przekładania lewej nogi przez paluszek.

Skoro tylko żołnierze dobiada koni, kommandant Plotonu bez straty czasu daje kommandę:

1° Saprzód = 2° Równaj się, na pierwszą kommandę żołnierze dobywają szybko palaszy, a na drugą wszystkie parnie trójki obu szeregów dojeżdżają najprzód do nieparnych trójek swych właściwych szeregów; pozem cały drugi szereg przystępuje do 1°; kommandant Plotonu, Podofficer prawo skrzydłowy i Urback zajmują swoje miejsca; karabiniery lewy 1° szereg i Podofficer lewo skrzydłowy wstają do 1° szeregu Plotonu; jak to następuje jąca planosa wskazuje

Uwaga. Planosa ta wyobraża wyrównanie plutonu po wsięściu spieszonych, i po zupełnie ukonieczonym ruchu nakazanym kommandą najprzód równaj się; wyobrazitem w nim pluton 17° rotowy, to jest kiedy zbývá dwie roty od równego na trójki podziatu, w którym przedstawia rota od lewego nie wsiada, z powodu że nemá dla niej kommandę. Tym sposobem w 17° pokazatem pluton równego rozliczenia, to jest z rot 15° 18° 21° i. t. p.

w planosy

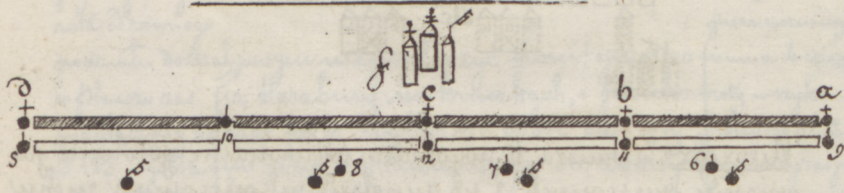
w Planoszy do §. 143, pokazatem sryk do rozładania
trzenia plotonu nierownego rozładania, kiedy zbywa
jedna rota od równego podziału na trzy; jak to w Płoto-
nach z 16^{ty} 17^{ty} 19^{ty}; 22 rot i. t. p.; w tej zaś ostatniej
Planoszy sryk trzenia do rozładania plotonu nierownego
rozładania, gdzie zbywa dwie roty od równego na trzy
ki podziału; jak to w Płotonach z Rot 14^{ty} 17^{ty} 20^{ty} 23 i. t. p.

§. 144. Rozkazy sryki przez dla Jardy.

Nim skończę sryki Płotonu, sadzę rzecza potrzeba
wykazać rozmaite sryki przez dla Jardy; jak to na wstę-
pie do powyższej sryki Płotonu względem sryków kon-
nych zrobitem.

Dwojaki jest sryk Jardy; pierwszy kiedy się
takowa spiesza, a zatem musi być ma Podofficerow i Offi-
cerow do obsadzenia frontu; niektórzy z nich bowiem zo-
stali na koniach i komandownym; drugi, kiedy Jarda
występuje bez koni, bądź do przeglądu, bądź do ministry
sryki, i kiedy w takim razie wszystkie się znajdują we
froncie. Te sryki następuję przedkieruję.

1° Sryk bojowy spieszonego Szwadronu.

Porządek Komendant Szwadronu przed srodkiem
szwadronu, mając przy sobie Officera Asystenta 1° Płoto-
nu i Trebaczę; wszyscy trzej konno.

Officer karotowy pozostaje konno przy komandownym
i komandownym komandownym całego Szwadronu.

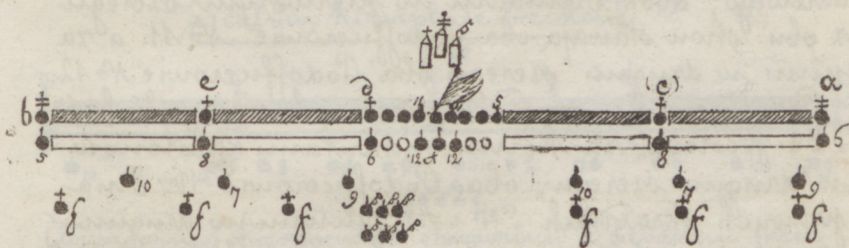
Pravo skrzydlowi Podofficerowie w Płotonach konnych
zostają na koniach i komandownym każdej konno
drużynie

dużym swego Plotonu; jeżeli jest 14^{ty} Podofficerów,
to Numer 10 i 14 także nie posiadają koni.

Łożący zaś koni, zajmują następujące miejsca
w Szwadronie: Komendanci Plotonów 1^{ty} (a); 2^{ty} (b);
i 3^{ty} (c); na prawych skrzydłach swych Plotonów w 1^{ty}
szeregu; Komendant 4^{ty} Plotonu (d) na lewym skrzy-
dle w pierwszym szeregu swego Plotonu. - Wszyscy
podofficerowie którzy w szyku komuny stali w karotach,
stawiają pierzo na prawem skrzydle swych Plotonów
mianowicie Nr 9. 11. i 12^{ty} w drugim szeregu za
swoimi Officerami; Numer zaś 10 w pierwszym szeregu,
odłącza Ploton 4^{ty} od 3^{ty}; Podofficerowie lewo-skrzydłowi
w szyku komuny, nie także lewo-skrzydłowi w szy-
ku pierzonym w kolumnach, lecz w szyku bojowym pier-
zonym stawiają w karotach za swoimi Plotonami, oprócz
Nr 5^{ty}, który stawa w drugim szeregu za swoim Kom-
mandantem Plotonu.

2^{ty} Szyk bojowy spieszony Dywizyonu

Umieszczenie karotowi Officerowie obu szwadronów,
i prawo skrzydłowi Podofficerowie wszystkich Plotonów,
to jest wszystkie 1^{ty} 2^{ty} 3^{ty} i 4^{ty} Numery Podofficerów
obu szwadronów, stoją na koniach przy kolumnach.

Spieszony Dywizyon formuje się w szereg
Plotonów; to jest każdy spieszony pluton szwadronu
dywizyonu formuje się w Ploton pierzonym samym

porządku

porządku, jak stali w szyku komuny.

Kommandant Dywizyonu & Trebaczem, i Officerem asystującym przy 1^{stym} Komuny Plotonie, stoją na koniach przed środkiem spieszonoego Dywizyonu. Kommandanci szwadronów (a) (b), Kommanderyja skrzydłowym spieszonymi Plotonami; najstarszy & Kommandantów Plotonów prawego Szwadronu (c), Kommanderyje drugim plotonem; a najstarszy & Kommandantów Plotonu drugiego Szwadronu (d), Kommanderyje trzecim plotonem. Officer asystujący przy pierwszym plotonie lewego szwadronu (e), oddziela 4^{ty} Ploton od 3^{go}.

Wszyscy ci Officerowie stawają w pierwszym szeregu. Wszyscy inni Officerowie (f) stawają w karotach, o krok od Podofficerów karotowych, po dwóch & skrzydłowymi plotonami wprost drugich rot od skrzydeł plotonów, a po jednym & skrzydłowym plotonami & środkowem ich rota.

Podofficerowie, zajmują następujące miejsca: Sztabarowy & Sztabarzem Dywizyonu, w środku Dywizyonu; & nim Podofficer tak zwany asystent Sztabarowego; obok Sztabaru w pierwszym szeregu & obu stron stawają oba Podofficerowie N° 11. a & nim w drugim szeregu oba Podofficerowie N° 12.

Podofficerowie N° 6. na prawych skrzydłach 1^{stego} & 3^{go} Plotonu & Kommandantami Plotonów w drugim szeregu; oba Podofficerowie N° 8 na prawych skrzydłach 5^{tego} & 4^{tego} Plotonu w drugim szeregu & Officerami; oba Podofficerowie N° 5. na lewych skrzydłach 3^{tego} & 4^{tego} Plotonu; pierwszy & nich w pierwszym szeregu odinając dwie rotę strażnicy sztabaru; ostatni w drugim szeregu & Kommandantem 4^{tego} Plotonu; oba Podofficerowie N° 7 i oba N° 9. w karotach & drugiem rotami od skrzydeł 1^{stego} & 3^{go} Plotonu; oba Podofficerowie N° 10. w karotach & środkami 2^{go} & 4^{tego}

Ploton - Wozyńcy. Podofficerowie xarotowi o krok za drugim szeregiem.

Standardowy asystent i Podofficerowie Nr 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

Reszta spacerowych trzeba uformowanych we dwa szeregi, stawaja w tyle za srodkiem Swadronu na linii xarotowych Officierow, rownając sie swemu prawemu skrzydlu na pierwowzroto, lewej standardowej strazy. Je sie rary plotony rozsympia lub salacaja od Dywizionu, to zawsze jeden trzeba idzie z kommandantem plotonu.

Spacerowi jezdzacy tak w szyku Swadronu, jak w szyku dywizionu, stawaja w tym samym porzadku obok siebie i w tym samym szeregu, jak stali na koniach mierzajac na wzrost.

3° Szyk Swadronu wystepujacego w calym komplecie bez koni.

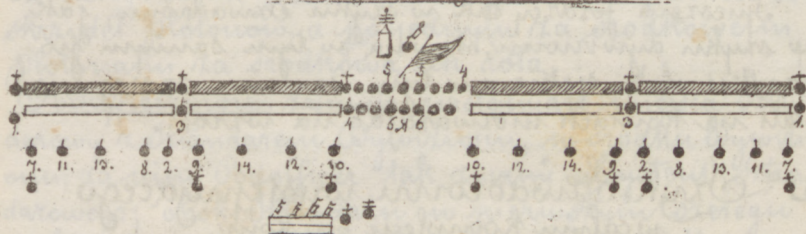

Uwaga: Kommandant Swadronu z trzebaem przed srodkiem Swadronu, oba przezo; kommandanci plotonow 1° a; 2° b; 3° c, na prawych skrzydlach swych plotonow; kommandant Plotonu 4° d, na lewym skrzydle swego Plotonu; jeden Officer oddziela ploton 4° od 3°; wozyńcy ci Officerowie stawaja w pierwszym szeregu; jeden Officer f, za Swadronem przy trzebaach, robi starze adjutanta w ciegu msztry. Podofficerowie 1, 2, 3 i 4, sa prawdziwi skrzy-

stowymi

Plonyni swych Plotonów; Podofficer 4^{ty} 5, lewym skrzydłowym Plotonu 4^{ty} wozycy stawaja w drugim szeregu za Officerami; Podofficerowie 6. 11. i 8, sa lewym skrzydłowym pierwszych trzech Plotonów i stawaja za drugimi rotami od lewego skrzydła swych Plotonów — Podofficerowie 7^{ty} 9. 10. 12. 13. 14 sa zarotowem; lecz nie potrzeba mieć za każdym Plotonem dwóch zarotowych, którzy w murze pierzej sa wytycznymi Plotonów, zatem dodaje im sie dwóch odstępców Lotniczy oznaczonych w Planoszy litera (Z), którzy stawaja w miejscach na planoszy wskazanych o jeden krok za drugim szeregiem.

4^{ty} Szysk Dywizionu pierzo, występnijacego w całym swym Komplecie.

Ułożenie: Komendant Dywizionu komo przed środkiem Szwadronu, przy nim jeden trębacz pierzo — Najstarszy i dwóch Komendantów Szwadronów, za środkiem Szwadronu, równajac sie wyrost Podofficerów Lewej Szkaradowej roty, — w manewrach i ogniach dowodzi on drugim poddywizionem; pierwszym zaś sam Komendant Dywizionu. Drugi Komendant Szwadronu, dowodzi skrzydłowym Plotonem szkaradym i ludzi swego Szwadronu, to jest 1^{ty} lub 4^{ty}; najstarsi Officerowie Szwadronów komenderują, trębaczami imieniu Plotonami dywizionu; jeden Officer oddziela szwarty Ploton od 3^{ty}; jeden szkarad Szwadronem na skrzydła trębacz, i w murze pełni służbę adjutanta; reszta Officerów stawia w: zarotach za właściwemi swemi Plotonami

o jeden krok od Podofficerów szarotowych.

Miejsca Podofficerów. Szandarowy w środku Dywizyonu, za nim w drugim szeregu asystent szandarowego, reszta Podofficerów stawia się według wzrostu i uporobierania mianowicie:

W prawym Szwadronie

N° 1. W. Drugim szeregu; na prawem 1° Plot.

N° 2. Stawia za drugą rotę; od lewego, 1° Ploton jest on lewym skrzydłowym (zgodnie)

N° 3. W drugim szeregu, na prawem 2° Ploton

N° 4. Na lewym drugiego Plotonu odcina dwie rotę straż szandarową

N° 5. 6. w obu Szwadronach stładają rotę szandarową

N° 7. za drugą rotę, od strzydeł wytyczny prawy 1° Ploton

N° 8. jest wytycznym lewym 1° Plot.

N° 9. za drugą rotę, od strzydeł wytyczny prawy drugiego Plotonu

N° 10. G. D. wytyczny lewy drugiego Plotonu

N° 11. lewego Szwadronu jest wytycznym lewym 3° Plotonu.

w lewym Szwadronie

na lewym 4° Plotonu

od prawego 4° Plotonu jest wytycznym lewym Plotonem

na prawym 1° Plotonu

(na prawem 3° Plotonu zakommandam. ten Plot. odcina dwie rotę straż szandarową)

wytyczny lewy 4° Ploton

jest skrzydłowym lewym 3° Plotonem

wytyczny prawy 3° Plotonu

wytyczny lewy 3° Plotonu

wytyczny lewy 3° Plotonu

Numer 14. w prawym Szwadronie, N° 8 w lewym Szwadronie, również jak Numer 11. 12. i 13 w obu Szwadronach, stawiają w szarotach za Plotonami, niemając żadnej oddzielnej egzystencji, i w braku tychże obęję bez nich można; jest też rzecz niegodobna, aby Szwadronom niebrakowało żadnego Podofficera, już to z powodu służby dziennej lub innej jakiej przysługują. Widziemy zatem iż do obsadzenia pierwszego Dywizyonu w całym komplecie występującego, potrzeba 20 Podofficerów oprócz szandarowego i asystenta szandarowego; z tych Podofficerów czterech stawiają na prawych skrzydłach Plotonów, czterech idące do rot szandarowych; jeden stawia na lewym skrzydle Szwadronu wojskowy w drugim szeregu oprócz obu Numerów 5° i 6°, którzy stawiają w pierwszym szeregu obok szandarowego; dalej potrzeba jeszcze trzech lewo stronnictw Plotonów, i osmiu szarotowych wytycznych Plotonów, którzy stawiają za frontem, wyjąwszy lewo stronnictwo drugiego Plotonu, który stawia w pierwszym szeregu i odcina dwie rotę od lewego swego Plotonu prze-

umaczone do straży standardowej. — Wszyscy inni stawiający w szeregach, są z tyłu.

Wszyscy Podoficerowie stawiani w szeregach, stawiają o krok od drugiego szeregu, jeżeli jest ich dwóch, to za drugim szeregami od skrzydeł plutonu, reszta w równych od nich odstępach.

Uwaga. Ile razy Szwadron lub Dywizjon występuje oddzielnie pierwszemu w całym swym konoplecie; to jest, że się nie ma szeregów, lecz występuje pierwszemu bez koni; natomiast front cały ustawia się podług wzrostu od prawego i lewego ku środkowi; to jest, pierwszy i drugi pluton od prawego do lewego; trzeci zaś i czwarty pluton, od lewego ku prawemu.

W wszelkich przypadkach, czy to szeregami, czy też występując oddzielnie pierwszemu Plutonów, tak w Szwadronie jak w Dywizjone, dzieli się na Sekcje ile możliwości równo, z których najwięcej z 6^{tych} najmniej z 4^{tych} rot. W przypadku niemożności podzielenia na równo Plotonu na Sekcje równego rozliczenia, niektóre zostawiają się na skrzydłach Plotonu; najlepszy podział Plotonu jest na 5^{tych} lub 6^{tych} rotowych Sekcje; unikaj ile możliwości podziału czterorotowego, jako zbyt małych cząstek, i tak zamiast dzielić Ploton 16^{ty} rotowy na 4te Sekcje po 4 rotę, lepiej podzielić go na 3 Sekcje z których 1^{sz} mieć będzie 6 rot, a dwie inne po 5. — Ploton 17 rotowy, mieć będzie 3 Sekcje, z których pierwsza i ostatnia po 6, środkowa zaś 5 rot — Ploton szesnasty z 25^{tych} rot, mieć będzie 5 równych Sekcji po 5 rot — a szesnasty z 28 mieć będzie 5 Sekcji, z których 1^{sz} 2ta i ostatnia po 6 rot i tym podobnie.

5^{ty} Druk Szwadronu w ściśniętej plutonowej kolumnie przodem.

Kolumna Plotonu od prawego.

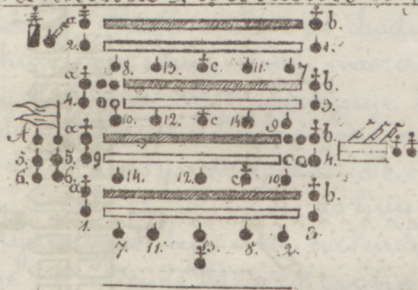
Umaczenie. Kommandanci Plotonów, na lewych skrzydłach lewych Plotonów w 1^{szym} szeregu; z innymi w drugim szeregu.

lewo

lewo skrzydłowi Podoficerowie № 6 11. 3 i 5. Prawo skrzydłowi Podoficerowie, na prawych skrzydłach Plotonów w pierwszym szeregu. Officer przedkierujący Ploton^{4^{ty}} od 9^{ty}, w rzędach za 4^{ty} plutonem. Podoficerowie rzętowni i zastępcy w rzędach, za drugimi rotami od skrzydeł właściwych sobie plutonów: trzebaże i Officer pełniący służbę Adjutanta, z przeciwnej strony dyrekcyj, równając się na 3^{ty} pluton. W kolumnie od lewego, lub też w kolumnie od prawego, gdyby jej dyrekcja na prawo nadana była, Kommandanci plutonów stawają na prawych skrzydłach swych plutonów; za nimi w drugim szeregu prawo skrzydłowi Podoficerowie; lewo zaś skrzydłowi Podoficerowie stawają w pierwszym szeregu na lewych skrzydłach swych właściwych plutonów. Trzebaże na przeciwnym skrzydle Dyrekcyj. —

6^{ty} Szuk Dziwizjonu w ściśniętej przedzej plotonowej kolumnie.

Kolumna Plotonami od prawego.

Kommandanci Plotonów (a), na skrzydłach Dyrekcyj w pierwszym szeregu swych plutonów; po jednym z rzędowych Officerów (b) na skrzydłach przeciwnych Dyrekcyj, także w pierwszym szeregu; re-

orta Officerów (c), w rzędach za plutonami. Podoficerowie skrzydłowi plutonów na skrzydłach w drugim szeregu za Officerami, mianowicie № 1. i 3 pierwszego Szwadronu, i № 4 i 3 drugiego Szwadronu na skrzydłach prawych; № 2 i 4 pierwszego Szwadronu, i № 9 i 1 drugiego Szwadronu na lewych skrzydłach swych plutonów; rzętowni Podoficerów w rzędach; Standardowe roty po dwóch równo z trzecim plutonem od czoła na skrzydle Dyrekcyj, o dwa kroki w bok od Officerów; standardowy z Afajosten-

tem uwnia sie na pierwszy szereg; oba Nr 5te na drugi szereg a oba Nr 6te na szóstowych. Trzebaż z przeciwnej strony dyrekcyj, równając się na pierwszy szereg 3ⁿⁱ Plotom

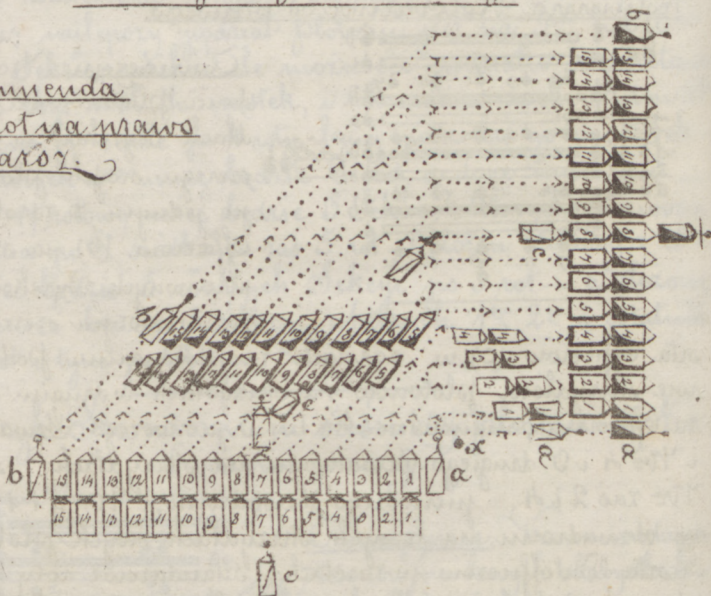
§. 145. Dodatek do Cześci 1^{zej} szkoły Plotom Konney

Mowiąc w cześci pierwszej od § 10 do § 19 włączenie o zachodzeniach Plotom Konney, przeznaczeniem o jednym jezercie zachodzeniu wykonanem przez zwrot pojedynczo każdego jezercza: nazywamy je zachodzeniem przez zwrot. Łajcie to jest koniecznie potrzebne do zachodzenia ściomety kolumn na jazdy, na statym punkcie woko którego każda następną z cześci kolumny ściomety zwraca bez zatrzymywania się; czego by innym sposobem uśkutecznie nie można było.

Z kolei jaka przysytem, § ten następować powinien po § 19^{ym} i kończy pierwszą część szkoły Plotom.

Zachodzenia przez zwrot na prawo.

- Komenda
 1- Zwrot na prawo
 2- Marsz.

Wykonanie 6 kolumna kolumn od punktu (a) nasto

ryn Ploton ma wykonać zwrot, Dowódca Plotonu daje swą pierwszą Kommandę, a dozorczy o trzy kroki od punktu, nadaje swą drugą czyli wykonawczą Kommandę, po której Podofficer skrzydło od strony zwrotu zachodzi sam pojedynczo w stronę nakazaną kreśląc tuż około 5^{tych} kroków mający; w tym więc przypadku Podofficer prawo skrzydłowy kreśli tuż mu prawo, na $\frac{1}{4}$ część koła, i nie zmieniając bieżącego chodu, maszeruje po zwrocie prosto w nowym kierunku; cały Ploton po kommandzie mały zwraca konie w prawo, taki jak gdyby mu ciągłemu nakazane (było) podług §. 8^{go}) i podwojony chodem maszeruje w tym kierunku nie rozrywając się, i trzymając wciąż równanie w stronę ciągnięcia; a w miarę jak każdy pojedynczy znajduje się wprost miejsca swego w Plotonie obok swego pobocznika od strony zwrotu w nowej dysekcji, na której postępuje skrzydłowy Podofficer, natomiast każdy z nich kończy pojedynczo resztę obrotu w prawo i znowe podwojonym chodem dojeżdża na linie formacji, a gdy się znajduje w linii na wyrównaniu skrzydłowego Podofficera, zmienia chodu, to jest przechodzi w chód jakim poprzednio Ploton maszerował, i jakim skrzydłowy Podofficer ciągle postępuje i nieustannie bierze udział w obracaniu i równaniu ku skrzydłu prawemu.

Gdyby przedformowaniem się całego Plotonu, dysekcjonalny Podofficer zblizył się do linii na której Ploton zatrzymanym być ma, natomiast Dowódca Plotonu daje kommandę Dysekcjonalny Podofficer stoj Podofficer ten zatrzymanym się nieustannie a resztę Plotonu która się jeszcze nieformowała, wtem postępuje pojedynczo na linie nowej formacji. Po kommandzie Stój danej dla skrzydłowego Podofficera, wszyscy żołnierzy którzy by się jeszcze nie sformowali zmieniając chodu to jest formują się na nowej linii tym chodem, jakim poprzednio Ploton maszerował.

Zachodzenie przez zwrot na lewo, wykonywana się według tychże samych zasad, lecz w stronę przeciwną; Dowódzca plutonu daje kommandę 1° Zwrot na lewo 2° Marsz, podofficer lewo skrzydłowy kreśli łuk, reszta plutonu zwraca ukośnie w lewo, podważa chodu, a każdy jeździec zwałozony się wprost swego miejsca w nowym froncie obok pobocznika lewego, kończy resztę obrotu, i formuje się na nowej linii biorąc czołwie i równanie nalewo i. t. d.

Uwaga. Gdyby przed zwrotem dyrekcja plutonu była na skrzydle przeciwnem zwrotowi, to ja w stronę zwrotu poprzednia kommandę zwrócić należy; naprzykład, jeżeliby pluton miał dyrekcją nalewo, a ma wykonać zwrot w stronę prawa, to Officer kommanderować powinien 1° Dyrekcja na prawo a dopiero potem — 2° Zwrot na prawo, 3 Marsz.

S. 146: Stopniowanie drabki, i po- dział drabki plutonu w praktyce

Powzięte przepisy drabki plutonu, które jak już na wstępie oświadczyłem, uważać należy jeździec jako ustne lekce, nie zaś jako wypracowany regulamin, podobnie swej niegłębkości i niepoprawności tak stylu jak i planów, które bez formułowania pisane i odręki bez rozmian rysowane były, obejmują jednakże co do zasad i samej treści rzeczy, wszystko co w jeździe naszej skutkiem kilkusetletniego doświadczenia wprowadzonym i poprobowanym ostatecznie przyjętem było. — Buntki zaś które przepisujący na czoło do litografii popchnąć mogli, sprostowane będą w ostatnim dodatku.

Jak już w uwadze na wstępie powiedziałem, przyjętem w nich podział drabki plutonu na części, w sposób jaki mi się zdawał najdogodniejszy w nauce teorycznej;

tak, aby w najkrótszym czasie bez powtarzania się przejąć ją można było; w praktyce jednakże imma rygetnie koleja nauki te prowadzić należy; jak to następnie wykazie.

Każda nauka aby skutecznie dawana, a przez uczących się dobrze pojęta być mogła, wymaga postępowania systematycznego, to jest przyjęcia pewnego trybu czyli sposobu i stopniowego następstwa, tak, aby każda część nauki była wstępem do następnej, a to co następuje już utwierdzone było tem co poprzedzało; myli się bowiem każdy który musiela pospieszyć naukę zbyt szybkim i nie tak powolnym wyrzynkowaniem przeskakiwaniem z jednego do drugiego przedmiotu; kto chce czytać, musi namród mieć sylabizować, a nim się nauczył sylabizować, musiał poprzednio poznać litery; to samo i tu, jeżeli zaczniemy od poruszeń trudniejszych i więcej skomplikowanych, z przykrością spostrzedziemy że tak niewłaściwie kierowana nauka, pomimo wszelkiej mozolnej pracy, nie zostanie pojęta; poruszenia ile będą wykonane, i pomimo woli będzie się przymuszani przerywać ją, amnić porządek, i zacząć znów od początku; a z doświadczenia wiemy z jaką przykrością przychodzi żołnierzom schodzić do początku, kiedy już mieli mieli coś więcej.

Szkola Lotnierra jest główna podstawa wyrobienia wojaka; w niej jak to już wspomnieliśmy wyłożymy, rozpościamy żołnierza w postawie, wszelkich poruszeniach, wyciu konia i broni; dzieł się ona sama w sobie na stopniowe lekcje; Lotnierry zaś dziełimy na trzy klasy stosownie do ich pojęcia i dostojnia jak w rancie postępn; koniecznie ją nauka szeregu, najprzód w szereżnietych, nakoniec w ośmietych rotach.

Szkola Plotonu zaś jest wyrobieniem Lotnierry wycięch maza; dzieł się ona na stopniowane lekcje, lecz już w niej nie można dziełić Lotnierry na klasy gdyż jakkolwiekby pojedyncze ich wyrobienie nie było jedzere

doprowadzonem do równego stopnia doskonałości, [co jest nawet rzeczka niepodobna:] wszyscy jednakże w szkole Platonu razem w malarze wyśmienić być muszą. Szkoła Platonu dzieli się na siedm głównych lekcji jak to następnie wykazę: W niej, Dowodzca lub Instruktor Platonu, powinien przed nadaniem kardej ruchu nakazującej komiendy, wytłumaczyć ceterum Platonowi w sposób jasny, zwierzy, i dobitny, co kardej przedsię ma po niej do wypełnienia, zachęcając zawzięcie swe tłumaczenie od tej części Platonu której się najprzód komienda dotyczy, i która najprzód wykonanie ruchu zaczyna, i następnie wskazać kardecemu przedsię co ma do zachowania; a gdyby pomimo tego tłumaczenia nakazane poruszenie jeszcze nie dostatecznie przez przedsię było zrozumianem, i takowe nie wykonywano, natenczas powinien w ciągu poruszenia zatrzymać Platon, wskazać przedsię popełnione błędy, sprośdować je, powtórnie wytłumaczyć co kardej ma do wykonania, i dopiero dalej przerwane poruszenie kontynuować; tym tylko sposobem dojść można do żadanego stopnia doskonałości.

Ażeby niepotrzebnie komi nie męczyc, zwyczajem jest kardej lekcji szkoły Platonu nim się do niej komi wystąpi, przerobić Platonem nieco po komi, tym sposobem Platon występując komi, już będzie w potym nieposobionym, i instrukcja komi postąpi tańszą, spieszniejszą i bez skutecznego poruszenia komi.

Siedm lekcji szkoły Platonu są następujące

Uwaga. Kardej lekce zacząć od defilowania po jednem, mianowicie lekce pierwsza i druga defilowaniem steпа i kłusem; lekce trzecia i czwarta defilowaniem po jednem steпа, kłusem, galopem, i pędem; w tem defilowaniu dowodzca Platonu poprawia siedzenie przedsię, prowadzenie komi, trzymanie bronі, obróbowanie, obróbowanie i jakkolwiek.

Sekcya 1ta najpierw Stepa potem Kłusem.

- a.) Marsz frontem, zmiany dywizyj, zmiany chodów, zatrzymanie frontu, i powrotne rużenie z miejsca i t.d.
- b.) Ciągnięcie sztyli marsz ukosny i po nim na prost.
- c.) obroty trzema w miejscu.
- d.) Zachodzenie całym Plotonem na stałej osi w miejscu.
- e.) Obroty trzema w Marszu.
- f.) Zachodzenie w marszu na osi ruchomyj i na osi stałej.
- g.) Zachodzenie przez rzwór.

Sekcya 2ta Formacye i odturnywanie z Plotonu marszerującego, Stepa, a zatem wykonywane Kłusem sztyli podwojnym chodem.

- a.) z Plotonu odturnać się w szóstki
- b.) z szóstki odturnać się trzema, i napowrót zformować szóstki.
- c.) z szóstki odturnać się rotami, i napowrót zformować szóstki
- d.) z szóstki odturnać się po jednem, i napowrót zformować szóstki.
- e.) z szóstki uformować Ploton. Toż samo od lewego;
- dalej f.) z Plotonu odturnać się trzema;
- g.) z trójki odturnać się rotami, i napowrót uformować trójki
- h.) z trójki odturnać się pojedynem, i napowrót zformować trzema
- i.) z trójki uformować Ploton. — Toż samo od lewego
- dalej k.) z Plotonu odturnać się rotami:
  - 1.) z rot odturnać się pojedynem i napowrót uformować rotę.
- m.) z rot uformować Ploton. — Toż samo od lewego
- dalej n.) z Plotonu odturnać się od prawego po jednem, i napowrót uformować Ploton. — Toż samo od lewego
- o.) z Plotonu odturnać się czterema od środka.
- p.) z czwórki od środka odturnać się dwoma od środka, i na powrót zformować czterema.
- q.) z czwórki od środka zformować Ploton.

2.) z Plotonu oddawać się dwórną od środka, i najo-
wied informować Ploton.

Lekcja 3ta Nauka Galopu, w tej przerobie wszyst-
ko co w pierwszej Lekcji przerabianem było, przecho-
dzić z Stepu w Kłus, Galop i na przemiary; dalej ca-
ła Lekcja druga z Plotonu postępującego Kłusem, a całym
wzrostkie oddawania i formacje wykonywane będą galo-
pami to jest podwójnym chodem.

Lekcja 4ta Nauka Jedu, w tej przerabia się całą
pierwszą Lekcję Kłusem Galopem i Jodem, równanie
Plotonu Jodem i t. d. następnie zaś całą drugą Lekcję
przerabia Plotonem maszerującym galopem; przez co
wzrostkie oddawania i formacje wykonywane będą
Jodem, to jest podwójnym chodem.

Lekcja 5ta Nauka Ataku i flankierów bez ognia

- a.) Atak frontem zdwijając następnie chodni.
- b.) Atak frontem z miejsca.
- c.) Atak w rozpuszczeniu, i zbieranie się w Ploton po siostru-
nym Ataku.
- d.) Rozpuszczenie konnych flankierów.
- e.) Flankierowanie w miejscu.
- f.) Awans bez ognia.
- g.) Depresada bez ognia.
- h.) marze boczne, zachodzenia kucuchem, odmie-
ne frontu flankierów i t. d.
- i.) Lbów flankierów w Ploton.

Uwaga. Wszystkie to należy zrobić z rąru stępa, potem Kłusem
dalej galopem, a nakoniec Jodem, ile razy chod ten w po-
ruszeniach flankierów jest przepisany.

Lekcja 6ta Drobny ciąg nauki flankierów, po
rozemnie z ogniem

- a.) Ognia kucucha flankierów w miejscu.
- b.) Awansowanie z ogniem.

- c.) ustępowanie z ogniem.
  - d.) zmiany ogniów
  - e.) zmiany wszelkich poruszeń z ogniem i bez ognia
  - f.) spieszanie w tańcach.
- To wszystko z razu robić stopniowo potem zaś skutkiem halopem i pedem.

Uwaga. Mówiąc o poruszeniach z ogniem, nie idzie tu o to aby koniecznie strzelać, lecz tylko wykonywać przepisane poruszenia bez istotnego strzelania a nawet niedaje się żołnierzom ładunków, jeżeli tym sposobem już nie są dostatecznie urobieni.

Lekcja 7 = Nauka spieszania i Tańców pieszych

- a.) spieszanie Plotonu.
- b.) kolumna piesza.
- c.) poruszenie tańca Tańców bez ognia
- d.) wszelkie ognie.
- e.) zmiany poruszeń w ciągu ognia i bez ognia.
- f.) przeprawy naprzód i w tył.
- g.) zbior w kolumnę.
- h.) zbior w pluton.

Karida lekce konczy robieniem bronią zbraniami Plotonem na koniach, jako to łaskami lub paladrami, nabijanie Karabinów pułkowników i t. p.

Tym więc sposobem systematycznie postępując w nauce, powtarzając karida lekce, dopóki takowa dokładnie pojęta nie zostanie i dopiero w ten czas przechodząc do poruszeń wskazanych w następnej lekce, kiedy poprzednie już doskonale są wykonywane, można w krótkim czasie i bez zbędnego utrudnienia ludzi i koni wyrobić dokładnie Lotnierzów w szkole Plotonu; a skoro Lotnierze przeszli przez wszystkie 3 klasy szkoły Lotnierzów, i dokładnie pojęli szkołę Plotonu, doszli oni już w owym czasie do stopnia zadanej doskonałości, szkoła bowiem szwadronu niewymaga od Lotnierzów jak tylko poruszeń i obrotów których się w szkole Plotonu nauczyli.

Co się tyczy Podofficerów i Officerów niższych, to jest komendantów Plutonów, z tych pierwszych znać jeszcze muszą całą szkołę Dwadronu, i część szkoły Rulkku szeregowej co się tyczy wytycznych i dyrekcyjnych, ostatni zaś oprócz całej szkoły pułkowej znać jeszcze powinni główne ewolucje linii.

Zakończenie

Tu sadzę, potrzeba wyjaśnić dla czego w nauce teorycznej, trzymać się regulaminu polskiego a nie francuskiego, który biorąc wzrost i porozu zdawać by się mógł teraz potrzebniejszy i stosowniejszym dla nas; co do mnie, wzrost ten i innego widzę punktu; najwprzód, polski nasz Regulamin jazdy jest jeden z najlepszych, jest on bowiem czepiany z wszelkich regulaminów europejskich, z których, co było wznanem za najlepsze, przyjętem i zastosowanem w naszej jazdzie zostało; chociażwiek znał dobrze jazda nasza niedomni jej owego stojąca doskonałości do której żadna jeszcze jazda niedosta; w ostatniej wojnie mogła by była jazda nasza znakomitsze jeszcze oddać usługi, lecz nie jej wina że niewszędzie była dobrze prowadzona; gdziekolwiek zaś przyjęto ją wyta była, dopełniła chlubnie swej powinności i wszędzie rozbiłata nieprzyjaciela ponimo znacznie przewyższającej jego liczbę. Lecz nie tu miejsce wykazywać zasługi tej broni i popelnione w jej wyciepi błędy przez tych, którzy z niej korzystac nie umieli; idzie nam tu tylko o potrzebe i stosownosc przyjęcia tego lub owego regulaminu, dla tych którzy w przyszłości w tej broni zechca stwyc ożyczenie, z tego więc punktu wzrost biorę i utrzymuje, że przyjęcie naszego regulaminu jest koniecznem dla wszystkich uczących się a to z powodów:

1° że niektóre zasady naszego regulaminu mamy już wszystkich dawnych naszych starych Lohmery i Officerów, dziś w kraju znajdujących się zupełnie usposobionych.
2° że Regulamin nasz jest zupełnie ten sam co jazdy rosyjskiej, z wyjątkiem tylko różnicy języka wywanego

do Kommand:

3° że Regulamin nasz jest bez mała ten sam co jazdy pruskiej.

4° że tenże jest bardzo zbliżonym do regulaminu Jazdy Austriackiej. Jakież są żywioły z których składać się będzie wojsko nasze w pierwszej wojnie o wywobodzenie ojczyzny naszej? odpowiedź naturalna, że powiększej części z naszych dawnych żołnierzy i z braci naszych którzy dziś z przynależnością w wojskach tych trzech mocarstw stwiera, a którzy przy pierwszej okazji pospieszą do szeregów naszych pod nasze doświadczone sztandary; ci zatem będą już zupełnie lub po większej części usposobieni według zasad naszego regulaminu, i w krótkim czasie utworzą rdzeń naszej jazdy; co zaś do tych którzy pierwszy raz chwycą się do broni, będą oni również przynależnym zacząć naukę i wszystko w tym czasie dla nich również będzie, jakiego się będą musieli użyć regulaminu.

Niektórzy biorąc rzecz prozornie zarzucają naszemu regulaminowi iż jest za nadto skomplikowany i zaobfity; co do mnie niewądzę tej użytej komplikacji; co zaś do obfitości takowa nigdy nie jest szkodliwa można bowiem usunąć wszystko co by się zbędnie zdawało; lecz obfitość ta przyczynia się wiele do rozszerzenia sfery pojęcia żołnierza, i sprawia że w każdych przypadkach wie jaki sobie postąpić lub ustatkować trudności na jakie natrafi.

Co zaś do wniosku że w razie wojny mocarstw wojskowi nasi będący w Emigracji działać będą wspólnie z wojskiem francuskim, w tem nie widzę jeszcze aby było rzeczą potrzebną wprowadzać u nas regulamin francuski, w takim bowiem przypadku, zapewne będziemy tworzyć oddzielny legion, który co chwila powiększać się będzie braćmi naszymi dziś w szeregach obcych stwórcy zmuszonymi, a którzy jak już wyłożyłem usposobieni będą według zasad naszego regulaminu.

W Kampaniach roku 1812° 13° i 14° część jazdy naszej pojedynczymi Pułkami wcielona była do Dywizyonu Jazdy francuskiej, mianowicie Pułki 6^{ty} 8^{ty} 9^{ty} Ulanów, 10^{ty} Ułarów i 14^{ty} Kirasjierów; niecodmieniliśmy jednakże dla tego naszego regulaminu; a nawet zatrzymaliśmy oddzielny

nasz owczasowy ryk szczęśia plutonowych Dwadronów, kiedy francuska jazda dricłita swoje Dwadrony na 1re Plotomy, a to pomimo żeśmy byli nie tylko pod dowodztwem i Brygadach Generalów francuskich lecz nawet na żołdzie francuskim —

Na tych więc powodach operując się, sadzę iż młodzież nasza powinna koniecznie nauczyć się naszego regulaminu; nieprzekładza to jednakże aby się również nie starała obznajomić z regulaminem francuskim, którego przejęszy znajdzie w drukowanym ^w języku francuskim Ordonnance provisoire sur l'exercice et les manoeuvres de la Cavalerie.

Koniec Szkoly Plotonu

Spis przedmiotów objętych w powyż- szych wypisach z Księgi Plotonu

Tresc		Stron- nica	Stron- Pisanou Sub Figur.
Wstęp			
Uwagi wstępne		2	
Rauzerunek ludzi i koni w Szwadronie jazdy		3	
Uwzględnienie Szwadronu co do wzrostu ludzi i koni, i ich pojedynczego usposobienia		4	
Uwzględnienie co do wzrostu		5	1.
Uwzględnienie co do usposobienia		dim	
Szyk bojowy Szwadronu jazdy		7	1.
Szyk Szwadronu w Kolumnie Plotonami		9	2.
Szyk Szwadronu w Kolumnie półszwadronami		10	2.
Szyk Szwadronu w Kolumnie szóstkami		same	2.
Szyk Szwadronu w Kolumnie trzema		11	2.
Szyk Szwadronu w Kolumnie rotami		12	2.
Szyk Szwadronu w Kolumnie po jednemu		same	1.
O Rozrachowaniach w Jędrze		13	
Rozrachowanie do wsiadania i zsiadania		same	
Rozrachowanie do obrotów trzema		14	9.
Szkola Plotonu. Treść 1° Pomieszczenia całym frontem.			
S. 1. Wsiadanie na koni i zsiadanie z koni		17	1.
S. 2. Dobycie Palatry i wzięcie łanc za broń		19	
S. 3. Schowanie Palatry i wzięcie łanc w ramie		20	
S. 4. Stanie Jędrców we froncie		21	
S. 5. Marsz frontem, zasady, i dykcya		same	1.
S. 6. O zmianach chochu		23	
S. 7. O zatrzymaniu maszerującego frontu		same	
S. 8. Marsz uboyny		24	1.
S. 9. Zasady nadawania dykcji		25	
			S. 10.

numer
kolumny

Numer paragrafu	Treść	Stron nica	Długość Planowa lub Siqua
§. 10.	O zachodzeniach, o osi stałej i ruchomej, o Kom- mendach do zachodzenia, taki w miejscu jak w mar- ^{szu}	26	1.
§. 11.	Zachodzenie na stałej osi w prawo	29.	1.
§. 12.	Zachodzenia na stałej osi w lewo	30.	..
§. 13.	Zachodzenia w prawo na ruchomej osi	31.	1.
§. 14.	Zachodzenia w lewo na ruchomej osi	32	..
§. 15.	Zachodzenie na lewo w tył na stałej osi	33	1.
§. 16.	Zachodzenie na prawo w tył, na stałej osi	taniec	..
§. 17.	Zachodzenie Plotonu pedem	34,	..
§. 18.	Zachodzenie prawem ramieniem w kóło, na ruchomej osi	34	1
§. 19.	Zachodzenie lewem ramieniem w kóło na rucho- mej osi	35.	..
§. 145	Zachodzenie przez zwrot, na prawo, lub na lewo	172	1.

Treść 2^{ga}; Obroty trzema

§. 20.	Zachodzenie z frontu trzema w prawo	35.	1.
§. 21.	Zachodzenie z frontu trzema w lewo	37	..
§. 22.	Marx naprzód kolumny wózków po zajęciu trzema	38.	..
§. 23.	Lajście do frontu z kolumny wózków od prawego	taniec	1.
§. 24.	Lajście do frontu z kolumny wózków od lewego	39.	..
§. 25.	Po zajęciu do frontu posunąć Ploton naprost	taniec	..
§. 26.	Lajście trzema w prawo lub w lewo w mar- szu, i powrót do frontu w ciągu marszu	40	..
§. 27.	Lajście z frontu trzema na prawo w tył w miejscu	41.	1.
§. 28.	Lajście z frontu trzema na lewo w tył w miejscu	42.	..
§. 29.	Po zajęciu trzema w tył, posunąć Ploton odwró- cony bez zatrzymywania	taniec	..
§. 30.	Odwrócony fron trzema w tył, odwrócić narad do frontu, przez obrot trzema	taniec	..
§. 31.	Lajście trzema na prawo lub lewo w tył w marszu	44.	..
§. 32.	Lajście kolumny wózków trzema, na prawo lub		

lewo w tył

Numer Parag. 4	Część	Stron- nica	Lose Planosa lub Czysta

lewa wtył. . . . . tamże 1.

Część 3ta; Odtamnywanie z wielkożył
w mniejsze Oddziały.

S. 33.	Z Plotonu odtamniac sie szóstkami od prawego	45.	1.
S. 34.	Toz samo, _____ od lewego.	46.	..
S. 35.	Z plotonu odtamniac sie trzema od prawego	47.	1.
S. 36.	Z plotonu odtamniac sie trzema, od lewego	48.	..
S. 37.	Z plotonu odtamniac sie rotami od prawego.	49.	1.
S. 38.	Toz samo _____ od lewego	50.	..
S. 39.	Z plotonu odtamniac sie pojedynemu, od prawego.	51.	1.
S. 40.	Z plotonu odtamniac sie po jednym od lewego.	tamże	..
S. 41.	Z Kolumny szóstkami od prawego odtamniac sie trzema	52.	1.
S. 42.	Z Kolumny szóstkami od lewego, odtamniac sie trzema.	53.	..
S. 43.	Z Kolumny szóstkami od prawego, odtamniac sie rotami	tamże	1.
S. 44.	Z Kolumny szóstkami od lewego, odtamniac sie rotami	54.	..
S. 45.	Z Kolumny szóstkami od prawego, odtamniac sie pojedynemu	54.	1.
S. 46.	Z Kolumny szóstkami od lewego, odtamniac sie po jednym.	55.	..
S. 47.	Z Kolumny trzema od prawego, odtamniac sie rotami	tamże	1.
S. 48.	Z Kolumny trzema od lewego, odtamniac sie rotami	56.	..
S. 49.	Z Kolumny trzema od prawego, odtamniac sie po jednym	57.	1.
S. 50.	Z Kolumny trzema od lewego, odtamniac sie po jednym	tamże	..
S. 51.	Z Kolumny rotami od prawego, odtamniac sie po jednym	58.	1.
S. 52.	Z Kolumny rotami od lewego, odtamniac sie po jednym	tamże	..
S. 53.	Rozliczenie Plotonu do odtamniama sie czterema i dwoma od środka	59.	9.
S. 54.	Z plotonu odtamniac sie czterema od środka	60	1.
S. 55.	Z Kolumny czterema od środka, odtamniac sie dwoma od środka	62	1.
S. 56.	O odmaszerowaniu plotonu z miejsca do pochodu	63.	1.
S. 57.	O odmaszerowaniu prostopađlc jednemu szereg		

od

	dei, trzema lub rotami;	63	
S. 58.	Odmaszerowanie w dyrekcyi przedłużenia skrzydła, trzema lub rotami.	64	..
S. 59.	Odmaszerowanie po przed frontem w dyrekcyi przedłużenia przeciwnego skrzydła, trzema lub rotami	65	..
S. 60.	Odmaszerowanie w tył, w dyrekcyi prostokątnej jednemu z skrzydeł, trzema lub rotami.	65	..
S. 61.	Odmaszerowanie w tył, równoległe po za frontem, trzema lub rotami;	66	..
S. 62.	Odmaszerowanie po jednym do defilowania z miejsca, dla przeglądu plutonu, z wszelkimi chodami.		..

Cześć 4ta Formacya większych z mniejszych Oddziałów.

S. 63.	Formacya rot z kolumny po jednym od prawego	70	1.
S. 64.	Formacya rot z kolumny po jednym od lewego	71	..
S. 65.	Formacya trójek, z kolumny po jednym od prawego	71	1.
S. 66.	Formacya trójek, z kolumny po jednym od lewego	71	..
S. 67.	Formacya szóstek, z kolumny po jednym od prawego	72	1.
S. 68.	Formacya szóstek, z kolumny po jednym od lewego	73	..
S. 69.	Formacya plutonu, z kolumny po jednym od prawego	74	1.
S. 70.	Formacya plutonu z kolumny po jednym od lewego	75	..
S. 71.	Formacya trójek, z kolumny rotami od prawego	76	1.
S. 72.	Formacya trójek, z kolumny rotami od lewego	76	..
S. 73.	Formacya szóstek, z kolumny rotami od prawego	77	1.
S. 74.	Formacya szóstek, z kolumny rotami od lewego	77	..
S. 75.	Formacya plutonu, z kolumny rotami od prawego	78	1.
S. 76.	Formacya plutonu, z kolumny rotami od lewego	79	..
S. 77.	Formacya szóstek z kolumny trzema od prawego	80	1.
S. 78.	Formacya szóstek z kolumny trzema od lewego	80	..
S. 79.	Formacya Plotonu z kolumny trzema od prawego	81	1.
S. 80.	Formacya Plotonu z kolumny trzema od lewego	81	..
S. 81.	Formacya Plotonu z kolumny szóstkami od prawego	82	1.

Numer Paragrafu	Treść	Stron mca.	Flaci Plan- siano lub Figura
§. 82.	Formacya plotonu z kolumny szóstkami od lewego	82.	..
§. 83.	Formacya plotonu z kolumny czterema od środka	83.	1.
§. 84.	Formacya szóstek z kolumny dwóma od środka	84.	1.
§. 85.	Formacya plotonu z kolumny dwóma od środka	85.	1.
§. 86.	O Formacyach frontu z kolumn pochodowych to jest z kolumn szóstkami trzema lub rotami	86.	4.
§. 87.	Formacya frontu naprzód z kolumn szóstkami, trzema lub rotami	87.	..
§. 88.	Formacya frontu w stronę dykcij z kolumn szóstkami, trzema, lub rotami	88.	..
§. 89.	Formacya frontu w stronę przeciwną dykcij z kolumn szóstkami trzema lub rotami, maszerujących badi od prawego badi od lewego	89.	..
§. 90.	Formacya frontu w tył z kolumn szóstkami, trzema lub rotami	91.	..
§. 91.	Formacya frontu z kolumn od środkowych	93.	..
§. 92.	Formacya frontu naprzód z kolumn czterema lub dwóma od środka	..	..
§. 93.	Formacya frontu w prawo z kolumny czterema od środka	94.	1.
§. 94.	Formacya frontu w lewo z kolumny czterema od środka	..	..
§. 95.	Formacya frontu w lewo z kolumny dwóma od środka	95.	1.
§. 96.	Formacya frontu w prawo z kolumny dwóma od środka	..	..
§. 97.	Formacya frontu w tył z kolumny czterema od środka	96.	1.
§. 98.	Formacya frontu w tył z kolumny dwóma od środka	..	..

Cześć 5ta Szkoła Ataku i flankierowa na konnego.

§. 99.	Główne zasady Ataku w ściśniętym froncie lub w rozrypcie	97.	..
§. 100.	Sposób uderzenia i zasady Ataku frontem podwijając następnie chodu	99.	..
§. 101.	Atak z miejsca	100.	..
§. 102.	Atak w rozrypcie czyli Pogon	101.	..
§. 103.	Lbion Plotonu rozsypanego w pogon	102.	..

Numer Paragrafu	Cześć	Stron nica	Liczba plan ow Figur
S. 104.	Podział szkoly flankierów	104.	..
S. 105.	Podział i rozlokowanie sztolonu do flankierowania Konnego	104.	1.
S. 106.	o dygnaluch flankierskich i ich znaczeniu	105.	..
S. 107.	Wyzwotanie sztolonu flankierów z frontu	109.	..
S. 108.	Rozsypka flankierskiego sztolonu	110.	1.
S. 109.	Flankierowanie w miejscu	113.	1.
S. 110.	Ogień flankierów w miejscu	114.	1.
S. 111.	Awans flankierów bez ognia	117.	..
S. 112.	Awans flankierów z ogniem	idem	..
S. 113.	Ustąpienie flankierów czyli rejterada bez ognia	118.	..
S. 114.	Ustąpienie flankierów z ogniem czyli rejte- rada ze strzelaniem	121.	1.
S. 115.	Manewr boczny kaniucha flankierów	124.	..
S. 116.	Manewr ukosny kaniucha flankierów	125.	..
S. 117.	Zachodzenie ramieniem kaniucha flankierów	idem	..
S. 118.	Ciągnięcie się lub zachodzenie kaniucha w ciągu ustępowania	127.	..
S. 119.	Odmiana frontu kaniucha flankierów	128.	1.
S. 120.	Zwieszenie kaniucha flankierów	129.	1.
S. 121.	Obwód na koni zwieszzonego kaniucha flank. 132.	132.	1.

Cześć 6ta o zpiexowaniu się Szardy
w zamkniętych szeregach, i o tirallierach
pierzonych [strzelców konnych]

S. 122.	Sporób wycia zpiexonej Szardy	134.	..
S. 123.	Zwieszenie sztolonu Szardy	137.	4.
S. 124.	Rozsypka zpiexonej Szardy w tirallierach	142.	1.
S. 125.	Zwieszenie lub rozpiexanie kaniucha	144.	..
S. 126.	Awans tirallierów bez strzelania	idem	..
S. 127.	Opisanie kaniucha tirallierów bez ognia	145.	..
S. 128.	Zachodzenie, obroty i pot obroty tirallierów		

Numer Paragrafu Str.	Treść	Stron nica	Stron Planusa lub Figury
	pieszych	145.	..
§:129.	Podwaganie i zwizanie chodu tirallierów	dem	..
§:130.	Opis w miejscu tirallierów pieszych	146.	..
§:131.	Awans z ogniem	dem	1.
§:132.	Ustępowanie z ogniem	148.	1.
§:133.	Ogień boczny kancucha tirallierów pieszych	150.	1.
§:134.	Bedac w ogniu w miejscu, zmiana ognia i poruszeń	151.	..
§:135.	Awansując ze strzelaniem, zmiana ognia i poruszeń	dem	..
§:136.	Cofając z ogniem, zmiana ognia i poruszeń	152.	..
§:137.	Przejęcie ciasnym naprzód	153.	1.
§:138.	Przejęcie ciasnym w tył	155.	1.
§:139.	Układanie się tirallierów pieszych	157.	..
§:140.	Lbior tirallierów pieszych w kypke przeciw atakowi jazdy	158.	1.
§:141.	Lbior tirallierów w Ploton	159.	1.
§:142.	Porozumienie komandowanych	160.	..
§:143.	Wiadanie na koni szpierzonych Terdzców	161.	2.
§:144.	Przemawiające szyki piesze dla jazdy	164.	6.
§:146.	Stopniowanie nauki i podział szkoły Plotonu w praktyce	174.	..
	Zakończenie	180.	..

Sprostowanie Pomyłek

Powyższe wypisy szkoły Plotonu przyniesione były do auto-
grafii ośpciami, oddzielnie przez trzy osoby, z których każda
przyjęła swoją własną pisowną i umiarkowanie, bardzo
często mylną, i sposób rysowania figur, składający się z
owaj niejednorodności rysunków w planuszach i pisowni; po-
pełniono również zwracając uwagę na liczbę pomyłek, trudno by je wszyst-
kie sprostować, jednakże czytając z uwagą konfrontując tekst
z planusami sam je łatwo dostrzeżesz, aliconniejsze zaś pomyłki są to

te które zmieniają w części lub całkowicie znaczenie tekstu lub planowy potrzebnia być niezwłocznie sprostowane.

komunikacja	nr	tekst
		jako to:
	6.	3. od dotychczasowej medały się <u>z innymi</u> czytaj <u>za innymi</u>
	7.	5. Kame najprostsze dodaj i <u>uzupełniające</u> .
idem		w zaparowaniu dwóch ostatnich wierszy obydwa o jeden krok czytaj <u>wzruszy trzeci</u> o jeden krok.
	10.	2. <u>Przebiegiem</u> w odstępach od prawego czytaj <u>Przebiegiem</u> od prawego w odstępach.
	12.	4. w uwadze do Kolumny rotacji od lewego <u>5. 8. 4. 7. 3. 6. 2.</u> czytaj <u>5; = 8, 4; = 7, 2; = 6, 2; = 1; = i.t.d.</u>
	17.	1. początkowy <u>oddzielnie</u> mierzony czytaj <u>oddzielnie</u> wyte- <u>my</u> .
idem	13	od dotychczasowej <u>stają</u> czytaj <u>stają</u> .
	21.	14. <u>nieciągając</u> czytaj <u>nieciągając</u>
	26	10. <u>Przebiegiem</u> w prawo lub lewa <u>Przebiegiem</u> ; czytaj <u>Przebiegiem</u> <u>Przebiegiem</u> w prawo lub <u>Przebiegiem</u> lewo.
	21.	5. od dotychczasowej <u>przebiegiem</u> czytaj <u>przebiegiem</u> .
	22.	5; znaczenie <u>przebiegiem</u> czytaj <u>przebiegiem</u>
	25.	2. od dotychczasowej w Komendzie do 20. 1 ^o <u>Przebiegiem</u> w prawo, czytaj 1 ^o <u>Przebiegiem</u> w prawo - <u>Przebiegiem</u>
	15.	1. <u>Przebiegiem</u> od lewego, czytaj: <u>Przebiegiem</u> <u>Przebiegiem</u> od lewego.
	56.	19. <u>Przebiegiem</u> 2 ^o i 3 ^o czytaj <u>Przebiegiem</u> 2 ^o i 3 ^o <u>Przebiegiem</u> 2 ^o i 3 ^o <u>Przebiegiem</u> 2 ^o i 3 ^o <u>Przebiegiem</u> 2 ^o i 3 ^o <u>Przebiegiem</u> 2 ^o i 3 ^o <u>Przebiegiem</u> 2 ^o i 3 ^o <u>Przebiegiem</u> 2 ^o i 3 ^o
idem	24	po słowach na końcu Kolumny, dodaj: <u>Przebiegiem</u> <u>Przebiegiem</u>
	57.	16. po słowach: 2 ^o i 3 ^o <u>Przebiegiem</u> dodaj <u>Przebiegiem</u>
	63.	10. po słowach: w ciągu ruchu, dodaj: <u>Przebiegiem</u> <u>Przebiegiem</u>
	65.	ostatek <u>Przebiegiem</u> , czytaj <u>Przebiegiem</u>
	67.	8. słowo <u>Przebiegiem</u> mylnie umieszczona pod Komun- dantem powinno się znajdować na początku wiersza 1 ^o od dotychczasowej Komendy Komendantów <u>Przebiegiem</u> .
	68.	15. w punktach: 15; czytaj w punktach: 15; 15;
	69.	przebiegiem = <u>Przebiegiem</u> czytaj: <u>Przebiegiem</u> .

* ma skromny 191. wiersz 207, kominul upehnil dazego, chqfay upehnil p'rauzego

3. osoba 4. osoba

- 79. 6. od dolu miedzy nie czytaj: miedzy nich
- 87. ostatni plotom formacji czytaj: formacji plotom
- 94. 2. mexmeriajacego chodu, czytaj: mexmeriajac chodu.
- 97. 18. w zamkimetyrn fronce czytaj: w zamkimetyrn fronce
- idem 7. od dolu tracic sie czytaj: tracic ow najwyzszy stopien sily.
- idem na samym koncu tej stronicy dodac w nawiasie: nie mowimy tu o koniach wysciigowych, lecz o wyozraj -- mych koniach jazdy, ale i te nawet moga ubiec w ogolnosci do tysiacz krokow tak zwanyrn pedess, lecz jest to juw ow przed bez silny tak zwany wysciigowy, w ktorzym koni wysilony biegiem, nie jest w stanie oparcia w starciu z koniem swietym, i ktorego sila w ciagu pierwszych 80 krokow biegu zwieksza sie stopniowo.]
- 99. 9. w podwojnym czytaj: w podwojnym
- 101. 10. od dolu za swym czytaj: ze swemu.
- 103. 16. od dolu; obliczyc czytaj: odliczyc.
- 116. 9. Nastepne numera - czytaj: nastepne numera
- 119. 12. dany jest = czytaj: dany, juw
- 122. 2. w nastepujacej figurze odrinacze = czytaj: w przy laczonej do tego s figurze odrinaczym
- idem 16. strzelajac czytaj: strzelaja,
- idem 22. cofajac sie, ostatni skasowac konat i czytaj: cofajac sie, ostatni ustepuja galopem i zastanajac sie i. t. d.
- 124. 17. = z koncem ktorego obadwa szereg czytaj: z koncem ktorego flankieru obydwuch szeregow.
- 126. 14. 15. obadwa wyprawy zabrywac zmieni: na wyraz ubrywac
- 131. 2. pozostaja czytaj: pozostajac
- * idem 7. od dolu; sami beda czytaj: sami bedac
- 132. 4. z ukosna czytaj: ukosne
- 133. 2. oasie kiedy konnowodny czytaj: oasie kazdy konno-^{wodny}
- 135. 10. wyraz przejście jako niepotrzebnie powtorzony wyraz
- 136. 18. kiedyżmy czytaj: gdzieżmy
- 137. 7. ktoremu obrona jest juw czytaj: ktoremu ich obrona

Stronni ca	Wiersz	
		jest powierzona.
141.	4.	od dołu, kiedy numer wystaj <u>każdy drugi numer w trójce.</u>
141.	18.	odstęp kilku kroków wystaj: odstęp tylu kroków
155.	20.	<u>Komnowodnych wystaj komnowodnym</u>
155.	12.	<u>z końcem pierwszej części wystaj z początkiem drugiej części.</u>
161.	4.	<u>połecie komnowodnym wystaj połecie swym w od-</u> <u>daleniu stojącym komnowodnym.</u>
172.	19.	<u>na wyrownaniu wystaj na wyrownaniu.</u>

Uwaga. Sprócz powyższych głównych pomylek, pierwszy z przepisywających do autografij popełnił namto ten jeszcze bład iż wszelkie Kommandy do ciągnięcia lub zachodzenia bądź w prawo bądź w lewo pisał w prawa lub w lewa, przez co tłumnie nie zupełnie Kommandne wyraziły; i tak: zamiast Kommandy trzenia w prawo zajądz, pisał trzenia w prawa zajądz, zamiast rotarni w lewo pisał rotarni w lewa. Bład ten który się ciągle od samego początku aż do stronyicy 64 w łacenie powtarza powinien być sprostowany.

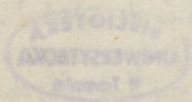
Omyłki popełnione w planszach.

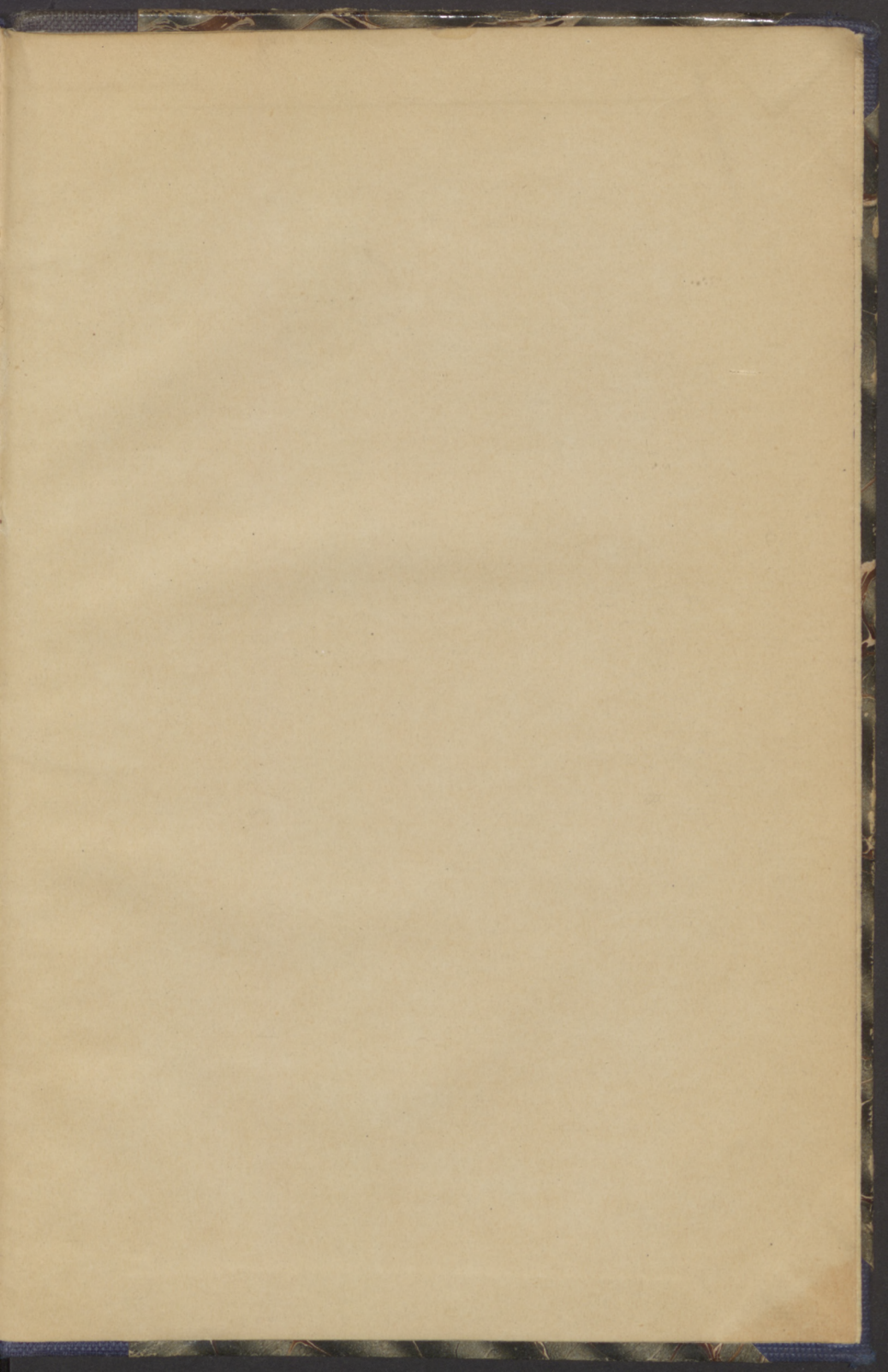
W ogólności, przepisywający do autografij w rysowaniu plansz zbyt mało dokładali starania; są one w większej części za nadto zagwardane i pozalewane, żerdzić 1° szeregu niejednostajnie odznaczem i za mało odrozmieni od żerdzić 2° szeregu; konfrontując jednakże uważnie planozę a teo tem nie będzie rzeczą zbyt trudną dostřed: i sprostować te omyłki. Szerególniej jednakże należy zwrócić uwagę na odznaczemie ukłósnych marzów przy formacjach lub oddamywaniach, które w ogólności kreslone są pod zbyt rotwartym kątem, gdy tymczasem, jak to już w § 8° powie działem: ciągnięcie, czyli maroz ukłósnny żardzy wickozem lub umiejscem oddziałam, nie może być regularnie wykonany jak tylko pod kątem $1/4$ części kółła czyli cokolwiek więcej nad 32 stopnie, inaczej bowiem front się rozrywa czyli zbyt rozwleka; ciągnięcie zaś pojedynczych żerdzić lub pojedynczych rot może być wskutek czynnionie maksimum pod kątem $1/8$ części kółła

czyli 45 stopni, nie w jednakiej przęsujujacy nie uwazali, i w tym
 względnie zupełnie odstąpił od pierwszego mego rekognisum.
 Bład ten szczególnie powtarza się w następnijacych planuszach.

- Plan-
 uca
79. w formacy szóstek z kolumny trzema
81. w formacy Plotonu z kolumny trzema
82. w formacy Plotonu z kolumny szóstkami
85. w formacy Plotonu z kolumny dwoma od środka.
- 112 przy zachodzeniu Plotonu przez zwrot na prawo.
 dalej
56. w planuszy do S: 47° podofficer lewo skrzydłowy [b:]
 myślnie odznaczony przy drugim szeregu ostatniej trojki;
 powinien on maszerować przy ostatniej trojce pierwsze-
 go szeregu, tak jak to oznaczone w następnej figurze.
121. W ustępowaniu z ogniem trzeci i czwarty numer pierw-
 szej sekcji w nowo formujacych się szeregach tylnymy po-
 winny być odznaczone literami D. f. tak jak to zo-
 biono w drugiej sekcji.
128. w odniamie frontu, miejsce 4° Plotonu w nowej
 linii powinno tylko kropkami być oznaczone.
139. S. 120. w planuszy spieszenia Plotonu jazdy roty
 4°, 5° i 6° = 10, 11° i 12° pierwszego szeregu, również
 roty 1° 2° 3° = 7° 8° 9° = i 13° i 14° w drugim sze-
 regu które zostają w miejscu, nie są dosyć wyraźnie od-
 znaczone w wielu takich miejscach opuszczono punkt
 wanie wskazujące drogę pojedynczych jeźdźców lub
 oddziałów, również zaniedbano odnaczyć strzałka
 (†) dyrekcyj pojedynczych jeźdźców..

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Biblioteka Główna UMK

300022026936

305086

